

**NOTICES
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS**

Sharada Oriental Series No. 1 : XIII

**NOTICES
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS
Vol. XIII**

**RAJA RAJENDRALALA MITRA
MM. HARAPRASADA SASTRI**

Biographical Sketches
SATKARI MUKHOPADHYAYA

Sharada Prakashan
DELHI-110052
1990

S
016'019
N 912 W
V.13

First Published : 1871 - 1911
Reprinted : 1990
ISBN : 81-85320-11-X (Set)

THE ASIATIC SOCIETY
CALCUTTA-700016

ACC NO. S 3008
DATE 26.9.91

Published by :
SHARADA PRAKASHAN
E-239, Shastri Nagar,
DELHI - 110052, Ph: 7231820

Printed at :
NEW GIAN OFFSET PRINTERS
495, D.D.A. Complex, Shahzada Bagh,
Inderlok, DELHI - 110035

SL no. 83293

PREFACE TO VOLUME II.

THIS volume contains notices of 266 manuscripts most, either not mentioned in the *Catalogus Catalogorum* or not properly described in any descriptive Catalogue. The notices have been collected in Bengal and in Behār and include works on all subjects. They have been arranged in the alphabetical order. A classification of the works and their analysis is given below :—

Vedas.—Works on the *Samhitās* and *Brāhmaṇas* are very rare in these Provinces. But occasionally works subsidiary to the study of the *Vedas* are found here and there. Of these the *Sarvānukramaṇivṛtti*, No. 248, by Śaḍguruṇiṣya, has already been published in the *Anecdota Oxoniensis* series; *Sūktapratika*, No. 250, gives the first word of each *Sūkta* with its *Ṛṣi*, *chandaḥ*, and *devatā*; *Hanumaddurga*, No. 264, affiliated to the *Atharva Veda* is a work on the worship of Hanumān for the purpose of attaining prowess and military glory; *Anukramaṇikā*, No. 5, is the well-known work by Kātyāyana; *Ṛg-Vedaprātiçākhyam*, No. 25, by Bhagavān, Çaunaka has been described in L. 902; *Kāṇḍānukramaṇikāvivaraṇam*, No. 29, not in *Cat. Cat.*, is an index to the *Kāṇḍas* or chapters of the *Yajurveda* with a commentary.

Purāṇas.—This volume contains a number of *Māhātmyas* or works on local *tīrthas*; of these *Yamunāmāhātmya*, No. 170, is affiliated to the *Padmapurāṇa*, the day sacred to the *Yamunā* being the second day of the waning moon in the month of *Kārttika*; *Narmadāmāhātmya*, No. 112, is affiliated to the *Revākhaṇḍa* of the *Skandapurāṇa*; *Naiṇiṣāraṇyamāhātmyam*, No. 116, is affiliated to the same *purāṇa*; *Miçritamāhātmya*, No. 163, is also affiliated to the same *purāṇa*, though the interlocutors being *Çiva* and his consort, it looks

more like a Tantra than a Purāṇa. An abstract of the contents of this work has been given in page 8 of the Report attached to the eleventh volume of the Notices of Sanskrit MSS. Utpalāranyamāhātmya, No. 22, is affiliated to the Brahma Saṃhitā of the Skandapurāṇa. Utpalāranya is one of the nine Aranyas sacred to Kṛṣṇa. It includes Brahmāvartta, the holy seat of the Brāhmaṇas, within its limits. This work is also in the form of a Purāṇa, though the interlocutors being Hara and Pārvatī, it looks like a Tantra. The Jālandharamāhātmya, No. 71, is affiliated to the Brahmāṇḍapurāṇa. It treats of the holy places in the Jalandar Doab between the Sutlej and the Beas in the Panjab. Citrakūṭamāhātmya, No. 64, is affiliated to the Vṛhad-Rāmāyaṇa, though it is in the form of a Purāṇa, the interlocutors being Çāṇḍilya and Bhuçuṇḍī. Pañcavaṭīmāhātmya, No. 120, affiliated to the Padmapurāṇa, describes the holiness of Nāsika which is traditionally identified with the Pañcavaṭī of Rāma. These are the Māhātmyas described in this volume. They treat of holy places in Northern India alone.

Guṇaratnakōṣa, No. 54, is a hymn to Viṣṇu and Lakṣmī by Raṅgarāja Bhaṭṭa, who is said to have been a *Kumāra*, or Prince, belonging to the Kūra family. It has many commentaries. The commentary in the present codex entitled Vyākhyānam is by no less a person than Rāmānuja, the great Vaiṣṇava reformer of Southern India. Viṣṇu in this hymn is known by his name Raṅganātha.

Bhaviṣyapurāṇa, No. 151, from the Library of the late Mahārāja of Hatwa, appears to be a more complete copy of this purāṇa than any hitherto noticed. It contains in the Pūrva-bhāga 287 chapters divided into Brāhmaparva, Mahādevamāhātmya and Viṣṇuparva. Then comes the Madhyatantra divided into four parts, the first having 25, the second, 26, the third, 25, and the fourth, 11 chapters. The first three parts of the Madhyatantra appear to be the same as that in L. 1742. The first 144 chapters of the Pūrva-Bhāga appear to be the same as those in MS. A in L. 2553. The work is

mainly divided into nine parts named after the first nine tithis. This division seems to have been unknown to Rājā R. Mitra. The present codex has all the nine, while MS. A in L. 2553 ends with the Saptamī. MS. B. in L. 2558 seems to be an entirely new work, commencing from the dissolution and recreation of the world. The present codex seems to be the real Purāṇa, the others are partial dilutions.

Viṣṇudharmottara, No. 190, in the same Library is a complete work in three Kāṇḍas. The first Kāṇḍa consists of 269 chapters; the second has 111 chapters and a large portion without chapter marks. The third Kāṇḍa has no chapter marks whatever. The interlocutors throughout are Vajra, the great-grandson of Kṛṣṇa and Mārkaṇḍeya. It contains all the various Paurāṇika topics concerning life. In Southern India this work is regarded as 'the' second part of Garuḍapurāṇa. In Northern India this is regarded as an independent Upapurāṇa to be differentiated from Viṣṇudharma L. 2293 and the MS. described in I.O., Vol. VI, page 1808.

Çivagītātīkā, No. 211, by Kālādiveṅkaṭādrināyaka is a commentary in the interest of the Advaita sect on the Çivagītā in the Padmapurāṇa in sixteen chapters. This is to be differentiated from the Çaṅkaragītā in the Viṣṇudharmottara.

Çivatattvasudhānidhi, No. 212, affiliated to the Skandapurāṇa belongs to Southern India. There is a maṅgalācaraṇa in the beginning of the work in which appears the word likhāmi instead of Vakṣye. It is meant to be the scribe's maṅgalācaraṇa. The work treats of Çiva as looked upon from the Advaita point of view.

Vaidyanāthapūjāvidhi, No. 199, affiliated to the Skandapurāṇa, treats of the process of worshipping the earthen phallic emblem of Çiva in the peculiar form of Vaidyanātha.

Sanatkumāra-Saṁhitā, No. 237, from the Çivapurāṇa, contains a chapter on the Māhātmya of Avimukta or Benares. There is another work of this name affiliated to the Skandapurāṇa.

Kaçikalpalatikā, No. 36, and Dattātreyā-Sahasranāma, No. 94, are other Paurāṇika works described in this volume.

Haribhaktisudhodaya, No. 265, is a part of the Nārada-purāṇa. It is complete in 20 chapters and it treats of devotion to Hari.

The appearance of a MS. of the Brahmāṇḍa purāṇa, No. 144, containing 10,000 Ālokas out of 12,000, the traditional extent, goes against the theory that this purāṇa hardly exists in a complete body, but seems to be made up of a large number of Māhātmyas. It is composed of Prakriyā, Anuṣaṅga, Upodghāta, Madhyabhāga and Brahmāṇḍāvartta pādas. The same work in Stein, p. 205, contains only the first two pādas. Babu Nagendranātha Vasu in his edition of the Brahmāṇḍa purāṇa, in Bengali character, quoting Nārada purāṇa, says that there are two works going under this name : one is a Mahā and the other an Upa purāṇa. The Mahā purāṇa is divided into four parts : Prakriyā, Anuṣaṅga, Upodghāta, and Upasaṁhāra. The topics of the second and third are mostly found in the present codex, but those in the other two, seem to have been very greatly condensed.

(1) *Kāvya*.—Bhramarādūtam, No. 158, is a wretched imitation of Kālidāsa's Meghadūtam by Rudra Nyāyavācaspati Bhaṭṭācāryya, son of Vidyānivāsa, and grandson of Vidyāvācaspati. He seems to have been the great Nyāya commentator Rudra Nyāyavācaspati, and not the poet Rudra Nyāyavācaspati who wrote the Bhāvavilāsa in honour of Māna Simha's son. The father of the poet Rudra is not Vidyānivāsa but Vidyāvilāsa. The work is to be differentiated from the Keral, a work entitled Bhramara Sandeṣa by Vāsudeva, mentioned in page 449, J.R.A.S., 1884.

Candradūtam, No. 61, by Kṛṣṇacandra Tarkālaṅkāra, son of Gopikānta Bhaṭṭācāryya, is another wretched imitation of the same work. Sabhākaustubha, No. 240, was compiled by Darpanārāyaṇa Mitra, under the orders of Harinārāyaṇa Mitra Vagṛādhikāri, the Revenue Record-keeper of the Suba of Bengal, and published by Rāmanārāyaṇa Mitra in B.S.

1077 during the prosperous reign of Aurangzeb Alamgir I. The capital of Bengal was then at Dacca. It is a mirror of the times as the compilation treats only of those topics which were generally talked of in learned assemblies in those days, otherwise it would be difficult to account for the motley combination of subjects to be found in page 214. It does not appear from the preamble that the assistance of Brāhmaṇas was taken. The Mitra family of Bengali Uttara Rāḍhiya Kāyasthas seems to have cultivated Sanskrit to a very great extent two centuries ago.

Gīta-Rāghava, No. 53, is a wretched imitation of Jayadeva's Gītagovinda by Hariṣaṅkara. Another work of this name by Prabhākara has been noticed by Bhāṇḍarkar.

Prastāvasāra-saṁgraha, No. 135, by Rāmaçarmā, is a collection of couplets on a variety of subjects from Purāṇas, Kāvya, and so on, mostly to be found in the Hitopadeça.

Kṛṣṇakeli, No. 41, by Kṛṣṇamohana, complete in 7 sargas, is a poem of ordinary merit. The author wrote four other works, entitled Nītiçata, Amṛtaçata, a collection of hymns, and Amṛtodaya. Rāmaliḷā L. 1533, also seems to be by the same author.

There are two Dramatic notices in this Volume: one, Kṛtārtha-Mādhava, a secular Drama, No. 38, by Rāmamāṇikya Kavirāja, and the other, Vikhyātavijaya, No. 186, on the fall of Karna in the battle of Kurukṣetra by Lakṣmaṇa Māṇikya Deva, one of the Bhūās of Bengal in Akbar's time, who ruled the District of Noakhali almost as an independent Prince. He was a patron of learned Brāhmaṇas whom he settled in his principality from Mithilā. From the notice before us he seems to have written several Dramas, the best of which, the work under notice, was enacted at Kurukṣetra on the occasion of a great pilgrimage there before the assembled Princes of India, who were greatly delighted by seeing the ancient scenes of the Bhārata war and wanted to see some anecdote of that war enacted. Manohara, the manager of the Prince's theatre, is spoken of in the highest terms.

Stotras.—*Nyāsatilaka*, No. 119, by *Veṅkaṭanātha*, a hymn to *Kṛṣṇa*, *Raṅganātha* and others, with a commentary by *Ṣṛīnivāsa*, is very popular with the *Rāmānuja* sect. *Rāja Ra-jendralāla* in noticing this work has confounded the text with the commentary, see L. 3103. The text is by *Veṅkaṭanātha Vedāntācāryya*, the founder of the *Vaḍagele* sect, who mark their forehead with the Y mark. This is the principal sect of the followers of *Rāmānuja*. His *Ṣatadūṣaṇi* raising one hundred objections against the *advaita* theory of *Ṣaṅkara* is the standard work of *Veṅkaṭācāryya*'s followers. *Ṣṛībhāṣya Ṣṛīnivāsa*, the commentator of the present work belonging to the *Kauṣika* gotra was the pupil of another *Ṣṛīnivāsa*, the protege of *Lakṣmaṇa Iyer*, who again received his knowledge of *Vedānta* from *Bādhūla Ṣṛīnivāsa*, the Guru of *Rāmānuja Dāsa*, the author of *Caṇḍamāruta*, the commentary on *Ṣatadūṣaṇi*.

Raṅganāthapādukāsahasraṃ, No. 175, by the same *Veṅkaṭanātha*, is in honour of the footprint of *Raṅganātha*. *Rama-mahimnaḥ stotra*, No. 180, by *Vijayarāmācāryya*, is an imitation of the famous *Mahimnaḥ stava* by *Puṣpadanta*. The author was a pupil of *Caturbhuja*. For other works of his, see p. 570 B, Vol. I, Cat. Cat. *Sūryyātharvaṇiṣa*, No. 252, purposes to be an *upanīṣad* of the *Atharva Veda* in honour of the Sun-god. *Stavāmṛtalahari*, No. 254, by *Viṣvanātha Cakravartti* the commentator, of *Bhāgavata*, according to the tenets of *Caitanya* sect, is a collection of short hymns in eight verses each, on *Vaiṣṇava* saints of the *Caitanya* sect, such as *Narot-tama*, *Lokanātha*, and of *Kṛṣṇa* and *Rādhā*. *Atmamandira-stotra*, No. 15, by *Yāmunācāryya*, the grandson of *Nātha Muni*, is a curious stotra on self as *Kṛṣṇa*. *Caitanyacandrāmṛta*, No. 65, is by *Prabodhānanda Sarasvatī*. The author was in his early years a *Vaidāntika* of the *Ṣaṅkara* sect. He was converted by *Caitanya* into one of his staunchest supporters. The story is given in *Caitanyacaritāmṛta*, a Bengali work written at the end of the sixteenth century. The author belonged to the early part of that century. Before conversion he was celebrated as *Prakāṣānanda*, the author of the *Vedānta*-

siddhānta-muktāvalī. Rasikāśvādinī, No. 66, by Ānandī is a commentary on the same. Rasakalpalatā, No. 176, by Mohanānanda, is a hymn to Kṛṣṇa. Svadharmāmṛta-sindhu, No. 260, by Ćukasudhī, who appears to have been a follower of the Nimbārka School of Vaiṣṇavism, who accepted the Vedas, the Mahābhārata, the Pañcarātras, the text of the Rāmāyaṇa as Ćāstras and reject the authority of the rest. The work is in 25 chapters. It is a comprehensive work on the rituals of the Nimbārka School and it occasionally treats of their philosophy too.

Vaiṣṇava works of the Caitānya sect.—Very few works are attributed to Caitanya the founder of the sect. Aufrecht mentions only three works under the name of Caitanya. One of these is Premāmṛta, L. 736, beginning with Yam Brahmā, &c. There is a commentary on that work in this volume, by Harinārāyaṇa Ćarmā, entitled Premāmṛtaṭīkā, No. 138. Bha-janāmṛta, No. 150, gives the process of worshipping Kṛṣṇa in the form of ordinary Smṛti works, by raising objections and refuting them, by Narahari Ṭhakkura, the oldest man who accepted young Caitanya as an incarnation of Viṣṇu. He belonged to the Vaidya caste and was an inhabitant of Ćrikhaṇḍa in the District of Burdwan. His descendants are still the most noted Vaiṣṇavas of Bengal. They invented the melody known as Manoharasāhī Kīrttana. Rāgavartma-candrikā, No. 178, treats of *bhaktī* as produced from feelings as opposed to that produced by study and by following the processes laid down in the Ćāstras.

Gauragaṇoddeṇa dīpikā, No. 60, is a curious work; it traces the followers of Caitanya to his followers in his previous incarnations. For instance, Jagannāth Miṇṇa, the father of Caitanya, is traced to Nanda, the father of Kṛṣṇa, and to Daṇa-ratha, the father of Rāma. Every follower of Caitanya is traced to one of the gopikās or milkmaids in the Kṛṣṇa incarnation and to one of the Monkeys in the Rāma incarnation. The Author, Kavikarṇapūra, was the son of Sivānanda Sen of Kācānpāda who every year used to purvey the Bengali followers of

Caitanya to Puri as long as that great Reformer lived, the expenses being defrayed by Vāsudeva Datta, of Sātga, a Bania Millionaire. Karpapūra was about 12 when Chaitanya died, and he composed this work in Saka 1498 i.e., 1576 A.D. He was educated at Kumārahaṭṭa, modern Halisahar, 26 miles north of Calcutta. He does not name his guru as it is prohibited to take the Guru's name. But his guru wrote a commentary on the Bhāgavata and consecrated an image of Kṛṣṇa under the name of Kṛṣṇadeva.

Anthology.—There are two works on this subject in this volume, viz :—Subhāṣitam, No. 248, a collection of Ḍlokas on a variety of subjects current among the Rāmanuja Sect and Subhāṣita-sāra-saṃgraha, No. 249.

Poetics.—Kavipriyā, No. 28, is the same work as the Kāvya-lanḡkāravṛtti by Vāmana. Kāvyaakaumudī, No. 85, by Ratna-bhūṣaṇa is a modern work by a Paṇḍita belonging to the Vaidya caste in East Bengal. It includes certain chapters on Grammar in the beginning. The date, Śaka 1781, given after the colophon, may, in this instance, be referred to the composition of the work. This is to be differentiated from the work of the same name given in Cat. Cat. Sāhityaratnākara, No. 246, by Dharma Sudhī, the son of Parvanātha or Parvatanātha, who was the elder brother of Rāma Paṇḍita belonging to a learned family at Benares, and treats of Vācya, Lakṣya, Vyanga and Guṇa.

Vyākaraṇa.—Taddhitagaṇadīpikā, No. 77, by Saccidānanda Mahānta Thākura, appears to be a work on groups of words taking same suffixes. It belongs to the Saṃkṣiptasāra School. Taddhitatikā, No. 78, by Vaṃṣivādana, also belongs to the same School. The Author's father was Vaṁṣiṭha and mother Rāyamati. He wrote notes on the commentary by Goyicandra. In this volume there is another work by the same author entitled Sandhipadaṭṭippanī, No. 239. Dhātugaṇa, No. 108, by Bhīmasenācāryya belongs to Panini's School. Dhātupravodha, No. 109, by Kālidāsa, the son of Kāmadeva Vācaspati, was written under the order of Rāmagovinda Cakravartin.

This probably belongs to the Kātantra School. Pañjivākya-pravodha, No. 123, by Narahari Çarmā is a commentary on Trilocana's Pañji. This is a unique work. Akhyātavyākhyānam, No. 12, by Vilveçvara Tarkācāryya, a great writer on the Kātantra School, is another part of the work as Notices, Second Series, Vol. I, 247, where the work goes by the name of the author. Upasargavṛtti, No. 28, by Bharata Sena, son of Gaurāṅga, who belonged to the Mugdhavodha School of Sanskrit Grammar. Another work by the same author entitled Gaṇapāṭha treats of groups of words susceptible to the same grammatical changes. It treats not only of groups of roots but of other groups also.

Katipaya-kāraka-vyākhyānam, No. 27, by Vidyāsāgara, is a part of the author's great work on the Kātantra School. Kātantra-pariçiṣṭatikā, No. 30, by Govinda Paṇḍita is a commentary on Çrīpati Datta's Pariçiṣṭa. Kṛtpādavivarṇam, No. 39, a part of Sārāvali, by Raghuvīra Bandyopādhyāya, belongs to the Saṃkṣiptasāra School. Sārāvali, No. 245, is a work composed by Nārāyaṇa Banerji, the founder of the Banerji family of Khānākula in the Hughli District. No. 39 is by a descendant of his and professes to be a supplement of his work. Vaṇçivādana's Kṛdantaṭippani, No. 40, also belongs to the same school. Kramakaumudī, No. 45, by Dhanañjaya, does not seem to belong to any particular school as the author says that his work is Nānāmatānuvandhā. It treats of the classification of Sanskrit roots. Vākyagovinda, No. 184, by Rāmeçvara Sena of the Vaidya caste whose genealogy is thus given. Vināyaka's son was Dhanvantari. His grandson, Hinga Sena. His son Bhombu, who had three sons Ravisena, Ujjvala, and Rāma Sena. Ujjvala's son was Çrīdhara whose son was Çānti Sena. In Çānti Sena's family was born Nilakaṇṭha whose son was Rāma Kṛṣṇa. In his family was born Madhusūdana, the father of the author and an inhabitant of Kābjāpalli. The work treats of the analysis of sentences and the connotation and denotation of terms. Vibhaktitattvam, No. 187, is another work on logic as applied to gram-

mar. It treats of the various meanings of grammatical terminations. Çabdaratna, No. 205, by Janārdhana, Çabdasādhana by Rāmakānta, No. 206, are works on declensions belonging to the Kātantra School. Kārakacakra by Bhavānanda Siddhāntavāgiça, who flourished at Navadvīpa by the end of the sixteenth century and whose descendants in the 9th and 10th remove are still living, is a work of great merit on the logical analysis of the 'cases' in Sanskrit. The present volume contains an anonymous commentary on that work being No. 34. Anvayaçikṣā, No. 6, by Rāmakṛṣṇa Çarmā is a work on Sanskrit composition and it belongs to the Kātantra School of Grammar. Saṃkṣiptasāravvyākhyā, No. 231, by Maheça Pañcānana, is a unique commentary on Saṃkṣiptasāra entitled Bhāvārthadīpikā. The Author's father was Vidyārṇava. A ṭippanī, or notes on the same work by Gopāla Cakravartī, is to be found in No. 232. The author has a commentary on the Candī.

Tantras.—Akulāgamatantra, No. 1, is an original tantra treating of Yoga. It has nine paṭalas. The interlocutors are Nārada and Çiva. It presupposes a whole literature on the subject and takes much from the Dharma Çāstras. Kātyāyanī tantra, No. 31, treats of the worship of Kālī in the forms of Kātyāyanī, Mahādurgā, and Jagaddhātṛī. Tripurāsāratantra, No. 92, in ten paṭalas treats of Bhakti and Yoga besides the ordinary topics of tantras. Puraçcarapaṭalahaṛītantram, No. 128, is a dialogue between Subhagā and Nārada. Viçvāmītra-Saṃhitā, No. 189, is a dialogue between Çiva and his consort on the subject of mantra and their proper exercise and efficacy.

Yogasāra, No. 173, is an original tantra said to contain one hundred thousand çlokas in which unlike other tantras Çiva asks questions and Pārvatī answers them. It is a larger manuscript than that noticed in page 307 of Volume I. The chapters are named paricchēdas. Merutantra, No. 169, has a chapter on widow-marriage. Çivarahasya, No. 213, is a large work in 100,000 çlokas divided in 12 aṃças. A nearly com-

plete work has been noticed by Burnell. But he classifies it as a tantra, while Stein who saw 4-12 amṣas classes it with Purāṇas. The Codex under notice is the eleventh Amṣa complete in 50 chapters. I should like to call this work a Samhitā consisting of some Tāntrika and some Paurāṇika chapters. The second Amṣa has been noticed in the Notices, Second Series, Volume I, No. 361. But there it is affiliated to the Skandapurāṇa. There are other notices, too, affiliating it with that Purāṇa. Saṇat-Kumāra Samhitā, 238, in 25 Paṭalas, is a Tāntrika work to be differentiated from the work of the same name belonging to the Skandapurāṇa. Samayā-cāratāntra No. 241, is a totally different work from L. 755.

Prapañcasāra, No. 129, attributed to Caṅkarācāryya treats of the condition of a child in the womb. Prapañcasāra, No. 180, is the same work as described by Eggeling, p. 869. Devī-rahasya, No. 106, treats of the incarnations of Caṇḍikā in 120 Ṣlokas; Siddhikhaṇḍa, No. 247, in Hindi by Nityanātha Siddha treats of the six dark rites.

Ṣiva-Samhitā, No. 214, appears to be a totally different work from L. 474. This is complete in 500 Ṣlokas, while that is incomplete with 2511. This is divided into paṭalas while that is divided into Adhyāyas. This treats of Yoga, while that treats of a dualistic system of Ṣaivadarṣana. This is said to be Īcvaraviracita, composed by Ṣiva, a statement which stamps it as a Tantra.

The Tāntrika compilations contain Kulapūjanacandrikā, No. 37, by Candraṣekhara Ṣarmā, treating of the process of worship in the left-handed form. Tantradīpanī, No. 79, by Rāmagopāla is a compilation made in 1636 Saka. The author describes himself as a disciple of Kāṇināthānanda Nātha, a Yogī. The work includes many Buddhist rites such as the worship of Mañjuḥṣa. Akṣobhya and Tārā are mentioned in the very first verse in a manner which stamps it as Buddhistic. Akṣobhya is placed on the forehead of Tārā just as Dhyānī Buddhas are placed on the forehead of Bodisattvas.

Tantrapradīpaprabhā, No. 80, by Saṇātana Tarkācāryya,

a commentary on Tantrapradīpa which commences with the word Ekadeśī and ends with the word Āhita sukha. This is not the Tantrapradīpa by Gadādhara L. 2172, nor is it Tantra pradīpa by Jagannātha Notices, Second Series, Vol. I, p., 146. This is a short commentary in 500 Slokas on some Tantra-pradīpa yet to be discovered. Tantrasaṃkṣepa-candrikā, No. 81, by Bhavānī Ṣaṃkara Banerji, deals with the ordinary topics of Tantra. Tārārahasya, No. 83, by Rājendra Ṣarmā is a different work from the well-known work of that name by Brahmānanda. The work is complete in 82 chapters and deals with the ordinary Tāntrika rites. The author distinguishes his work from others by the following epithet—प्रकटगुप्ततार-सम्बन्धायकुलकौलातरनिगर्वरहस्यातिपरापररहस्यातिपूर्वरहस्याचिन्त्यप्रभावत् तारारहस्य He gives his genealogy as follows:—वेदगर्भ, मूलपाणि, विद्यापति, धनपति, ज्ञानानन्दमहाशय, जैलोकनाथ, रामानन्द, वंशीदास, महामहोपाध्याय किशोर, राजेन्द्र This Vedagarbha is not one of the five progenitors of the Bengali Brāhmaṇas of that name.

Tikṣṇā kalpa, No 90, composed in Saka 1782, at Cānd-pratāpa a parganā in the district of Dacca, by the local zemindar Rādhāmohana. Tikṣṇā is described in the Vācas-patya as a form of Tārā, fond of strong drinks and human sacrifices.

Nārāyaṇārcāratnamālā, No. 114, by Bhagavat Gosvāmī, treats of the Tāntrika worship of Nārāyaṇa in which puraṣ-carāṇa may be dispensed with.

Puraṣcarāṇadīpikā, No. 127, by Candraṣekhara was composed in 1512 probably of the Saka era. The author begins with a Mangalācarāṇa to Kṛṣṇa but treats of all sorts of mantras.

Ṣarabhapūjāpaddhati, No. 207, a part of the Ākāṣa-bhairavatantra and Ṣarabheṣakavaca, No. 208, are works devoted to the worship of Ṣarabha, the lord of birds, who, in this form, was a popular object of adoration among the Tāntrikas.

Ṣyāmāsaparyyāvidhī, No. 224, by Kāṣṇātha Bhattā-cāryya, composed in Ṣaka 1679, is divided into seven Vibhāgas.

It says that a single utterance of the name of Kālī is more efficacious than thrice repeating the thousand names of Viṣṇu.

Mahīṣamardiniṣṭavarahasyaprakāṣaḥ, No. 160, is a commentary by Jagadīṣa Pañcānana on Mahīṣamardiniṣṭava which consists of eight couplets, the first letters of each of the couplets taken together forms the Mahīṣamardiniṣṭamantra in eight letters.

Kāmāpañcatīrthavidhi, No. 33, treats of the worship of Kāmākhyā.

Çālagrāmalakṣaṇaṃ, No. 209, treats of 34 varieties of Çālagrāma stones. Each is distinguished from the other by peculiar position of lines and circles inside the stones.

Smṛiti.—Tithidvaidhaprakaraṇaṃ, No. 86, by the great Çūlapāṇi treats of those tithis which fall on two days. The worship of gods and goddesses should be performed in the A.M. part of the tithi, while rites for the propitiation of departed ancestors are to be performed in the P.M. part of it.

Tithivivekatikā, No. 87, by Çṛinātha Acāryacūḍāmaṇi. Both the compiler and the commentator are well-known writers. But the work has not yet been properly described. The Sanskrit College Library has only one page of the work. The MS. under notice is, however, complete. Tithyādividhi saṃgraha, No. 89, by Raghūttama Tarkaçiromaṇi is a unique work not mentioned in Catalogus Catalogorum.

Dānasāgaravidhi, No. 97, appears to be an unique MS. by an unknown author, on Dānasāgara, the Ocean of gifts, by which is meant 16 times sixteen gifts.

Dāyatattva vyākhyā, No. 98, is also a unique anonymous work.

Durgārcākālaniṣkarṣa, No. 99, and Vratākālaniṣkarṣa, No. 201, by Madhusūdana Vācaspati, appear to be unique.

The materials of Durgārcākaumudī, No. 100, by Paramānanda Vedāntavācaspati, are drawn from the Kālikāpurāṇa.

Durgārcāmukura, No. 101, by Kālīcaraṇa, treats of the Jagaddhātrīpūjā in the month of Kārttika. This pūjā is an exact counterpart of the Durgāpūjā in Āçvina, but it is

finished in one day while *Durgāpūjā* takes three days. The work is divided into two parts called *Mukurās*, one devoted to *Durgā* and the other to *Kālī*. This also is unique.

Dhānyācalādidānatattvaṃ, No. 110, treats of the gifts of mountains of paddy and mountains of sugar and so on. Unique.

Navyadharmapradīpa, No. 113, by *Kṛpārāma* is a unique MS. of *Smṛti* compilation. *Kṛpārāma* lived at a time when *Tilakarāma* and *Kṛṣṇacandra* were great landlords on the two sides of the Ganges. Both these *Rājās* flourished during the middle of the eighteen century : one lived at *Burdwan* and the other at *Kṛṣṇanagara*. The author's guru was *Jayarāma*, an extremely old man with a corpulent body, grey hair, and red appearance. The Author is perhaps one of the eleven *Paṇḍits* employed by *Warren Hastings* for the compilation of that work on *Hindu Law*, the translation of which goes by the name of *Halhed's Gentoo Law*. The codex under notice though incomplete extends to 4,200 *çloka*s.

Nigūḍhārthaprakāçikā, No. 137, a commentary on *Çulapāṇi's Prāyaçcittaviveka*, appears to be a brand-new discovery.

Gotrapravaraviveka, No. 56, by *Dhanañjaya*, a part of *Dharmapradīpa* and *Vṛhad-gotra-pravara-mañjarī* by *Puruṣot-tama Paṇḍita*, No. 142, are works on *gotra* and *pravara* of the *brāhmaṇas* compiled from the *Purāṇas* and *Dharma Çastras*.

Mūrkhaḥ, No. 167, treats of a variety of *Smṛti* topics and not of *prāyaçcitta* only as stated in *Cat. Cat.* 464b.

Vrata-bodha-vṛtti, No. 202, is a work on *vratas* according to *Vaiṣṇava* rites. This is also called *Vrata-vodhanī-saṃgraha*.

Çuddhikārikā, No. 218, by *Nārāyaṇa Vandyopādhyāya*, *Çuddhitattvakārikā*, No. 219, by *Rāmabhadra Nyāyālaṅkāra*, *Çuddhiprakāça* No. 220, by *Çrīkṛṣṇa Cakravartti*, *Çuddhi-pradīpikā*, No. 221, by *Kṛṣṇadeva Smārta-vāgiça*. *Çuddhi-muktāvalī*, No. 223, by *Mahāmahopādhyāya Bhīma* of the *Kāñjivillī* race and *Çudrāhaḥ-kṛtya-Tattva-prayoga*, No. 222, by *Raghunandana*, are not mentioned by *Aufrecht*.

Of the four works on *Çrāddha*, *Çrāddhatattvavivṛt*

No. 226, by Kaçinātha is well-known. Çrāddhaprakaraṇa, No. 227, by Narottama, is mentioned in the India Office Catalogue. Çrāddhavivekavyākhyā, No. 228 by Rāmakṛṣṇa Tarkapañcāna and Çrāddhakālanirūpaṇa, No. 225, by Madhusūdana Vācaspati, appear to be unique.

Satkriyāsāradīpikā, No. 235, by Gopāla Bhaṭṭa, is a work on Hindu rituals of the Vaiṣṇava sect. Gopāla Bhaṭṭa was a follower of Caitanya and he wrote other Smṛti works too for his sect. He belonged to Southern India and lived at Vṛindāvana where all Sanskrit works of this sect were composed. Gopāla Bhaṭṭa in his compilation of this work follows Aniruddha and Bhīma Bhaṭṭa.

Sat-smṛti-sāra, No. 236, by Jānakīrāma Sārvabhauma, and Sarvasādhāraṇapramāṇatattva, No. 242, appear to be orthodox works on Brahminical rites.

Smṛtikalpadruma, No. 256, in Bengali, gives, for the use of those men in Paṇḍita families who are not very strong in Sanskrit, rules of conduct in clear and lucid Bengali. The work was composed by Rādhāvallabha Kavivāgiṇa, son of Mukunda Miçra. The work is termed Kalpadruma or desire-fulfilling tree and its chapters are termed Mañjarī.

Smṛtisamkṣepa, No. 257, by Narottama and Smṛtisamkṣepasāra, No. 258, by Rāmakānta Cakravartī, son of Madhusūdana Bhaṭṭācāryya are works on orthodox Brahminical rites not to be found in Aufrecht.

Svatvavicāra, No. 259, attempts to define the rights of property and goes deeply into the philosophy of it. The style is that of the Navadvīpa School of Nyāya.

Ahnikakārikā, No. 21, is a short work on the daily rites of brahmaṇas belonging to the Çaiva sect based on the Tryambakakalpa attributed to Çaunaka.

Acārollāsa, No. 13, by Khandorāya Paṇḍita is a part of Paraçurāmaprakāça, a complete digest of Hindu Law and rituals compiled by the author under the order of Paraçurāma Miçra the prince of Yamunāpurī on the Gomati which is Modern Jaunpur: Paraçurāma was a Çākadvīpi

Brahmaṇa who obtained from the Emperor the title of Vāṇī-rsāla Rāya, and who is described as an ornament of learned men. The author's ancestors held for a long time the position of Dharmādhikāra at Benares. The genealogy runs thus:—

Mahīpati Paṇḍit.

his son Ananta Paṇḍita.

his son Kṛṣṇa Paṇḍita.

his grandson Nārāyaṇa Paṇḍit.

his sons Nilakaṇṭha and Khandorāya.

The author quotes from the original Smṛtis, the Purāṇas, the Rāmāyaṇa, the Mahābhārata, the Viṣṇudharmottara, the Āmbapurāṇa, the Bhaviṣyapurāṇa, Vaikhānas and other Āgamas, the Āiṇva Āgamas, Medhātithi, Kalpataru, Kālādarṇa, Mitākṣarā, Hemādri, Parāṇaramādhava, Smṛticandrikā, Smṛty-arthasāra, Madanavala, Smṛtidarpaṇa, Prayogapārijāta, Siddhāntaṇcekḥara, Nyāya, Panini, Mīmāṃsā and the Āgamas. He does not quote from Kamalākara. He, therefore, seems to have flourished in the beginning of the seventeenth century or a little earlier. The 25th chapter of this work is devoted to the origin and position of the Ākadvipi Brahmaṇas.

Prayogadarpaṇa, No. 132, is different from L. 1,775 and L. 2,773. It is anonymous and complete. It deals with the last rites of man, his cremation, and his ṇṛddha. The author makes his obeisance to Ṣridhara the author of Smṛty-arthasāra and to all compilers down to his Guru.

Mahārṇavakarmavipāka, No. 159, a work on Karma-vipāka, i.e., diseases, good fortune, and misfortune generated by good or evil deeds in previous births. The work is by the same Viṇveṇvara Bhaṭṭa who compiled the Madanapārijāta, but this time the patron was not Madanapāla the Kacchva Rājā but his second son Māndhātā. Vākyatattva, No. 185, is a part of the Dvaitatattva by Siddhānta pañcānana who wrote also a commentary on Daṇakarma. The work treats of Vākya or Saṃkalpavākya, i.e., the wording of resolution to perform any religious duty. It should contain the

name of the month, the fortnight and the lunar day. There is a meagre notice of this work in L. 296.

Svargavāda, No. 261, dealing with, from the point of view of *Smṛti*, what *Svarga* or heaven is, appears to be a different work from Eggling 1191 B p. 651 A.

Darṣana, Vedānta.—*Brahma-sūtrabhāṣya*, more correctly *oṚju vyākhyā*, No. 143, is by *Vijñānabhikṣu*. It stamps *Vijñānabhikṣu*, though he is known to be a commentator of and even the writer of the *Sāṃkhya pravacana Sūtras*, as a *Vaidāntika*.

Sārāvali, a commentary on the *Bhagavadgītā*, No. 148, by *Rāma-caṅkara*, who appears to belong to the family of *Nārāyaṇa Banerji*, of *Khānākula*, whose *Smṛti* compilation "the *Sārāvali*" has already been noticed.

Pañcikaraṇavārttikābharaṇa, No. 121, has already been described by Weber.

Tattvacandrikā or *Pañcikaraṇavivaraṇatikā*, No. 122; by *Brahmānandatīrtha*, a disciple of *Sadācivānandatīrtha*, appears to be a different work from that mentioned by Hall, No. 139.

Tattvānusandhāna, No. 76, by *Mahādeva Sarasvatī* the disciple of *Svayamprakāśananda Sarasvatī*, is an independent treatise on *Vedānta*. The codex is accompanied with a commentary entitled *Advaitacintākaustubha* by *Ānanda Sarasvatī*, a disciple of the same.

Vedāntatattvabodha, No. 193, is an anonymous work of the *Nimbārka School*.

Vedāntatattvamañjarī, No. 194, by *Çaṅkarācāryya*, *Paramahansa*, who appears to be a very different person from the great *Çaṅkara*.

Vedāntatātparyyanivedanam, No. 195, by *Govinda*, the son of *Nilakantha* and *Bhogavṛti*, appointed as professor of *Vedānta* by *Lakṣmaṇa Paṇḍita*, is an independent treatise on *Vedānta*; not mentioned by *Aufrecht*.

Vedāntaratnamālā, No. 196, by *Ananta Bhaṭṭa*, the younger brother of *Keçava Kaçmīri*, is an independent treatise of the *Nimbārka School*.

Vedāntasaṃjñāprakriyā, No. 197, is a treatise ex-

plaining the technical terms of the Vedānta System of Hindu Philosophy. Vedāntasiddhāntamuktāvalī with its commentary forms No. 198. The text is by Prakāṣānanda who became a convert to Caitanyism and assumed the name of Pravodhānanda Sarasvatī Gosvāmī, and the commentary is by Nānādīkṣita, a disciple of Prakāṣānanda when he was a Vedāntist.

Vyāsasūtravṛtti, No. 200, is by Rāṅganātha, the disciple of Anandāchāra: the codex is complete. It contains in brief the ideas of Ṣaṅkarācāryya on the Vedānta Sūtras.

Ṣatadūṣaṇī is a well-known work by Veṅkaṭanātha. A work of the same name, No. 204, by Ṣrinivāsadāsa, the protege of Lakṣmaṇa Deṣika, has been written with the same object, namely, refuting Ṣaṅkara. (See page VI.)

Ṣriśūktabhāṣya, No. 229, by Rāmacandra, belonging to the Atri Gotra, is a commentary on the Ṣri Śūkta, not known to Aufrecht.

Upāsanāvinoda, No. 24, is unique. It treats of the Vedānta topics but at the same time inculcates the worship of Rāma.

Adhikārasaṁgraha, No. 4, by Veṅkaṭanātha Vedāntācāryya treats of the Adhikāra sections of the Vedānta Sūtras. An enumeration of the Adhikāras will be found in page 4 of this volume. It is accompanied by a commentary by an unknown author.

Mīmāṃsā—Saṅkarśakāṇḍabhāṣya, No. 244, was known only in quotations. The last four books 13th, 14th, 15th and 16th of the *Mīmāṃsā* Sūtras form the Saṅkarśa kāṇḍa. They form a sort of appendix to the Pūrva *Mīmāṃsā*. They seem not to have been commented upon by Ṣavara Svāmī, and hence later *Mīmāṃsā*kas neglected them. The prevailing opinion, therefore, was, and still is, that the Pūrva *Mīmāṃsā* has only twelve chapters. The bhāṣya has been written as a supplement to the *Bhāṭṭadīpikā* of Khaṇḍadeva, a commentary on the first twelve known books of *Mīmāṃsā*. This has been written by Bhāskara Agnicit, the son of Gambhīra.

He says twelve kalās made the work, Dīpikā, a lamp. He has made it full in 16 kalās and therefore rendered it candrikā or moonlight. Kaṇḍadeva was the guru of Jagannāth Paṇḍit of Dārā Sheiko, the son of Shah Jehan. The Paṇḍitarāja is well known by his numerous works, and by his supposed conversion into Muhammadanism for the sake of a Muhammadan girl. The author of the present bhāṣya must, therefore, have flourished some time after Kaṇḍadeva within the last two hundred and fifty years. The work has been printed in the Paṇḍit.

Saṃkhya.—Kapilasūtravṛtti, No. 32, is an anonymous commentary on four of the Sāṃkhyasūtras of Kapila, probably Tattvasamāsa. It is a short work running to 125 śloka only. The last verse emphasises upon four Sūtras only.

Nyāya.—Nyāya Sūtra or Nyāya Sūtroddhāra, No. 118, by Vācaspati Miśra, is an attempt to fix the readings of the Sūtras of Gautama. There is another work on the same subject by Vācaspati Miśra entitled Nyāya Sūcinibandha, published as an appendix to the Nyāyavārttika in the Bibliotheca Indica series. The opening verses of these two works, Nyāya Sūtroddhāra and Nyāya Sūci do not however agree.

Nyāya nibandha : नमानि धर्मविज्ञानवैराग्यैश्वर्यव्याचिने

निश्चये वाग्बिष्णुज्ञानमक्षपादाय ताविने ।

अक्षपादप्रबोधानां सूत्राणां सारबोधिका

श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मया सूची विधास्यते ॥

Nyāya Sūtroddhāra : श्रीवाचस्पतिमिश्रेण निश्चितैश्वरसुरिणा

नित्यते मुनिमूर्द्धन्य श्रीगौतममते महत् ।

There is no closing verse to the Uddhāra but the closing verses of the Sūci fix the date of Vācaspati at 888, probably of the Saka era. The Sūci counts the number of Adhyāyas, Ahnikas, Prakaraṇas, Sūtras, Padas, and Akṣaras, but the Uddhāra is satisfied with the bare wordings of the Sūtras. The Uddhāra makes Vācaspati the court Paṇḍita of Mithilā and this is the first statement connecting Vācaspati with that country.

Nyāyadīpikā, No. 117, by Rāmakṛṣṇa Tarkāvataṃṣa Bhaṭṭācāryya, is an independent treatise dealing with not only the 16 padārthas of the Naiyāyikas but also other topics that had grown up since the time of Gotama. It is a short work running through 225 ślokas in 16 chapters. The author's aim was to make Nyāya Śāstra, easy. The author quotes a sentence from Gadādhara's work entitled Amumiti Gadādhari, though the wording is slightly different from the current text. Hence he seems to have flourished within the last two hundred years.

Padārthakhaṇḍana-tika, No. 124, is a commentary on **Padārtha-khaṇḍana**, one of the great works of Raghunātha Ćiromaṇi, the founder of the Navadvīpa School of Nyāya-Vaiśeṣika. The commentary is by Rudra Nyāyavācaspati. Unique. **Muktivādarahasya**, No. 165, is a commentary on **Muktivāda** by Gadādhara. The commentary is anonymous.

Āktivādavivṛti, No. 203, a commentary by Mādhava Siddhanta on **Āktivāda**, a work on logic as applied to grammar by Gadādhara. Mādhava's pupils are still living. Mādhava's father was Viśvesvara, who was descended from Rājendra, who turned aside by the power of his yoga the impetuous current of the Bhairava, a river in the District of Jessore, and who again was a descendant of Cakrapāṇi of the Pūti—Gāi.

Avayavatīkā, No. 8, **Asādhārana-siddhānta-rahasya**, No. 10, **Ācāryyānumāṇatippaṇi**, No. 14, and **Viruddha-Jāgadiṇi**, No. 188, are works on different sentences and sections of Gaṅgeṣa's work, the **Tattvacintāmaṇi**. The second is by Mathurānātha, the first and third by Gadādhara, and the fourth by Jagadīṣa.

Jyotiṣa.—**Catalogus Catalogorum** Vol. I mentions five different works under the name of **Jyotiṣsāra**, page 211b-212a and Vol. II mentions one, page 201b. The present volume contains notices of two other works of the same name and on the same subject; one, No. 73, by Kṛṣṇadeva Smārtta-vāgiṇa and the other No. 74, by Maheṣa Pañcānana. **Jyoti-ratna**, No. 75, by Gopāla Cakravartti; **Jyotiṣaratna**, No. 72,

by Keçava Tarkapañcānana and Bālavivekini, No. 139, by Nanhidatta; Saṃksepa-Jyotirākara, No. 233, by Rāmagovinda Cakravartti; Saṅketa-sārāvalī, No. 230, by Çivarāma Çarmā are also works unknown to Aufrecht. All these are elementary works on astronomy and astrology as applied to Smṛti. Another work on the same subject, Jyotirgranthah, by Devakinandana, forms No. 107. The MS. is incomplete. It ends with the third chapter. Narajanmalakṣaṇan, No. 111, Janma candrikā, No. 68, and Jātaristyādīnirṇayaḥ, No. 69, by Vidyārṇava, are works on horoscopy. Praçnadīpa, No. 133, by Kācinātha and Praçnasamgraha, No. 134, by Tājakācāryya, are works on fortune-telling—one according to the Indian, the other according to the Arabic system. The first is known to Aufrecht, the second is not.

Aya-prakaraṇam, No. 20, is a work on fortune-telling; by multiplying the length with the breadth and dividing the result by six, the remainders become the means of fortune-telling.

Vaçiṣṭha-saṃhitā, No. 183, appears more to be a work on Yogas than on astronomy. It differs, however, from L. 453. The Yog taught here appears to be tinged with Buddhist ideas. Vaçiṣṭha is said to have learnt the Yoga on Tārā mantra from Buddha at China, and here is a system of Pācupata Yoga tinged with the idea of Buddhist Çūnyatā.

Adbhutaśāgara, No. 3, is a work on omens extending to over 2,000, çlokas. There is a work of this name attributed to Vallāla Sena.

Vaidyaka.—Rasacandrikā, No. 177, by Mādhava Kavicaandra is a work on Alchemy; Rāmavāṇa, No. 181, by Dāmodara is a book on the treatment of fever and so on, Snehamālikā, No. 255, is a work on the preparation of medicinal oils. Cikitsādarpaṇa, No. 63, is a new compilation. Hemādri Tikā, No. 266, is entitled Ayurveda-rasāyana, described in page 932a of the I.O. Catalogue.

ÇILPĀ.—Manavasāra, No. 161, is a work on domestic, palatial, and temple architecture. This is the same as that

described in page 62 of Burnell's Tanjore Catalogue. The MS. begins with the thirty-fifth and ends with the forty-seventh chapter of the work, which is sometimes called *Māna-sāra*.

NOTICES OF SANSKRIT MSS. 1894.

No. 1. **অজগুড়ামণি:** By বরাহমিহিরাচার্য্য: . Substance Teret leaves, 8 x 1½ inches. Folia 47. Lines 5, on a page. Extent 225 folios. Character Bengali. Date, Sk. 1572. Place of deposit, Zilla Medinipura, Post Office Garvetā, grāma Khunverā, Late Pandit Rāmatārṇa Çiromaṇi. Appearance old. Generally Añkas. Correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीसूर्याय ।

प्रथम्य भागोः पदपङ्क्त्यान्तं विसृज्य शान्तं निश्चितं तदुक्तं ।

जीमदर। चेष्ट वितन्यतेऽप्रायस्कस्य चङ्गामधिरङ्गमेवैः ॥

प्रयोगनमुषोदेनमुषेन × × × × × माह ।

विमलकोट्टावरणप्रदत्तः सुखा शकं मामसमपि क्रमेण ।

कृष्णादिषट् षोडशं × × × × × × । इत्यादि ।

End.

ॐ । ॐ । ॐ । ॐ । ॐ । ॐ । ॐ । ॐ । ॐ । ॐ । ॐ । ॐ । ॐ । ॐ । ॐ । ॐ ।

इति वराहमिहिराचार्य विरचिताङ्गुलमासिः समाप्तः ।

बुद्धासिद्धिमिदं दिव्यमद्वयज्ञेयं मुष्कितं

कण्ठेऽप्येत यत्नेन सुधियोऽमृतसरः स्वयं ॥

सुभक्त्युक्तशब्दाः १५७१ ।

विषयः । महकोद्धार विषयकोशं पठ्यः । अनेन साक्षाद्दीनां महत्तमं ।

No. 2. अक्षयतारकोपनिषत् . Substance country-made paper, 10x3 inches. Folia 2. Lines 12 on a page. Extent 50 slokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhattacha. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

सन्धानोद्भवतारकीयमिषदं व्याख्यासाधः यत्तयोः निवेदिता यन्त्रादिष्व-
मुत्तरपरिपूर्वाय विष्णुकनोर्ध्वमिति वहा भाववत् । यन्त्राद् विनीतिलाका-
दिष्विदुर्गीतिनायोपानन्देष्टा भू ... दुपरि सविदाद्यन्तेनः कृतकं च
प्रज्ञायकीकृतम् । इत्यादि

End. यः सङ्गुधारयति, तस्य संसारमोचनं भवति, सर्वजन्तूनां पार्थ तत्त्वदा-
देव ज्ञानि, सर्वान् कामानवाप्नोति, सर्वपुण्यार्थसिद्धिर्भवति च सर्वं
वेदेत्युपनिषत् ।

Colophon. × × × ×

विषयः । नीलमाकसाक्षात्कारप्रकारकवचनम् ।

No. 3. आध्यात्मवहोतरी. Substance country-made paper, 10×4½ in-
ches. Folia 11. Lines 26 on a page. Extent 330 ślokaś. Character
Nāgari. Date, Sm. 1871. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalā
cāryya Mahārāja Bāla Candra Sūri. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. राम रेखा उह ।
आ सोवे उडि जान बाउरे बज्जस जह भु बायु बडत रे देत पोहरिया
परिष बाउरे ।

End. बामन्दवन प्रभु तु खारे गिहमर्जु जाव कवचत सुं काषी । रति पश्य ।

Colophon. रति नीबामन्दवनजीकृत आध्यात्मवहोतरी समाप्ता ।
वचनम् १८०१ । पावनुच छदि

विषयः । जीवार्ता आत्मविचार कवचम् ।

No. 4. अन्त्येष्टिप्रयोगः. Substance country-made paper, 8×2 inches.
Folia 107. Lines 7 on a page. Extent 1498 ślokaś. Character Nāgari.
Date, Sm. 1919. Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Ap-
pearance new. Prose. Correct.

Beginning. नीलवेलाय वनः ।
अथ अस्त्राभावे पाञ्चांगविधिर्लक्ष्यते । ज्ञानं नह × × अक्षपरिधानम्,
आचम्य प्र. बामाचम्य देवकाडी कक्षीर्भा. वचनं जीपका प्रेतका. प्रेतमनुक्तये
उक्तमङ्गोक्तप्राप्तये अस्त्राभावे पाञ्चांगविधिना श्रीर्क्षेष्टिककर्मांशं करिष्ये ।

End. नवावहेषु भिडणि भुवनाणि अमुदेव ।
वकासकाश्विषं ने आदिपक्षीके परव च ।

Colophon. रति प्रयोगद्वयं उत्तरकर्म समाप्ता । वचनम् १८१८ ।

विषयः अक्षुर्वेदीयार्ता श्रीर्क्षेष्टिकवहतिः ।

No. 5. अन्वैष्टिकज्ञः By दिवाकरः. Substance country-made paper, 10×3 inches. Folia 25. Lines 11 on a page. Extent 600 glokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. **नीमवेष्टाय नमः, नीरुणिः ।**

यस्य यजुषामां यजगदिताग्निना निर्देष्टव्यं यजनाभागीर्बर्देष्टव्यमयमः,
 यौवावय्यायां सर्वप्रायश्चित्तविधिनाम्न + भूतः ब्रह्मो यथा पूर्वाङ्गानि
 भूय्यवादीनि दानानि दक्षीनुङ्गानिधेनुं दद्यात् ।

End.   विद्योक्तं मेतत्सुखं × वेन तुष्यन्ति दुष्टदं,
तेषां विद्या नश्येदेव नयानुयापि दृश्यते ।

Colophon. इति श्रीभारद्वाजदिनाकरविरचिते क्षत्रोद्विप्रकाशः समाप्तः ।

विषयः शास्त्राचार्यन्यासीयानां वन्येष्टिविधिः ।

No. 6. अथलोकसाधनाभिज्ञोपादिनिर्णयः By **ग्रन्थरत्नः**. Substance country-made paper, 8×3 inches. Folia 2. Lines 14 on a page. Extent 60 ślokaś. Character Nāgarī. Dato ? Place of deposit, Benares, Paudit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning. नमो भगवते वासुदेवाय ।

वाहितान्नेर्ज्यैष्ठ्यवर्षवत्सो वना नीताग्निभिर्दग्धवा वाहितान्निमग्निभिर्दग्नि
वज्रपर्वैवेत्यग्निवज्रपः पकरपकदादेनाहितान्निहरीरं वारयिषा वाहितान्-
ग्निपदे विह्वलानिषचित्तानान् शिषा वप्याहितान्निपदेनोक्तेः ।

End. तद्वदेव पञ्चाङ्गमपञ्चपरमेव भवति । आरुद्राङ्गस्यपु पञ्चोपपञ्चाङ्गपर-
मिति चण्यं निरवश्यम् ।

Colophon. इति बीमन्पद्माब्जनामपारावारपारीचतुर्तीय-बीमनामैतन्नामपदुर्गवर
बीमह्वारावनामनामह्वरकरकते द्वैतभिर्ये . यपनीकावामाप्रियोपादि
भिर्ये ।

विषयः पञ्चपदे अष्टाश्वामं दत्तपादेन कर्तव्यं तद्विषयः ।

No. 7. अपथ्यग्रन्थम् . Substance country-made paper, 6×4 inches. Folia 3. Lines 15 on a page. Extent 43 ślokas. Character Nāgara. Date : Place of deposit, Benares, Govinda Bhatta. Appearance old. Versc. Incorrect.

Beginning. अचानोऽपथ्यग्रन्थं व्याख्यासामः
 अपथ्यग्रन्थं वक्ष्ये रीतिर्वा च परं चितम् ।
 सुखेन पश्यते वेन ह्यार्थं चोपजायते ।
 मोक्षतां वैद्यसर्वं ... न प्रकाशं कथंचन ।
 श्राकं पक्षं ह्यन्यत्रात्मनः साक्षिणोद्भवम् ।
 सर्विषसातैश्च मन्त्रोपश्रुतं चाराक्षमस्याद्यपयसम् ।
 एतेषां परिपाकं च यथा भवति रीतिनाम् ।

End. उन्मेषेन पश्यते श्रुतं श्रुतेर्लोभं विपश्यते ।
 यतश्चे कथितं सम्यक् अपथ्यग्रन्थं कृतम् ।
 विनाय च गदानां भिषजां जीवनाय च ।
 कोतुल्यं नरेन्द्राणां अपथ्यग्रन्थं कृतम् ।

Colophon. इति श्रीवेङ्कटेश्वरिका श्रीमद्भोजनकोतुल्यं अपथ्यग्रन्थं समाप्तम् ।
 विषयः अथाकल्य परिपाकोपायकथनम् ।

No. 8. अपराजितास्तुतिः (वैकोक्यविजयानां) विष्णुधर्मोत्तरीया . Substance country-made paper 11×3 inches. Folia 4. Lines 7 on a page. Extent 90 ślokas. Character Bengali. Date Sk. 1753. Place of deposit, Zilla Medinipura, Post Office Garvetā, grāma Khanvorā, Late Pandit Rāmatāraṇa Śiromani. Appearance fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमोऽपराजितायै ।
 ॐ नौलोमकनिभां देवीं विद्मःस्तुतिर्नमोऽस्तुते ।
 नौलुङ्गितकेशाणां निजनाभिं वक्षिष्याम् ।
 नानाभरणचतुष्टां चम्रपादैश्च वेदिनाम् ।
 वराभयकराक्षोणां प्रवृत्ताभिर्विनाशिन्यम् ।
 पादयोः श्लोकपूजां वक्षिष्येऽनन्तरम् ।
 स्तुतिं पीताम्बरीणां × × × वक्षिष्याम् ।

वीरभक्तः। इति देवी परमेश्वरप्रभञ्जनीम् ।
 ब्रह्मचर्यमदातेतिभिन्नपक्षां विप्रोचयाम् ।
 ध्यायेद्वराजितां देवीं सर्वकामफलप्रदाम् ॥ इत्यादि ।

End.   ॐ भूः साधा । ॐ भुवः साधा । ॐ स्वः साधा । ॐ भूर्भुवः स्वः साधा ।
 वन इवामृतं वापं तपेव मन्त्रस्तु साधा । ॐ वसे साधा । ॐ अवसे साधा ॥
 ॐ अजिते साधा । ॐ अपराजिते साधा । ॐ अविजयप्रदो साधा ।

Colophon.   इति विष्णुचर्योत्तरे द्वितीयकाण्डे वीरभक्तिसाधनापराजिता समाप्ता ।
 ॐ नमस्तु । प्रकाशः १७५३ । ४ । १८ ।

विषयः । अपराजितायाः कृतिकवर्णनं प्रयोगश्च ।

No. 9. अमरकोष टीका (नामलिङ्गकौमुदी) By रामकृष्ण . Substance
 Palm-leaves, 13×2 inches. Folia 116. Lines 5 on a page. Extent
 2000 ślokaś. Character Bengali. Date Sk. 1644. Place of deposit,
 Dinājapura, Babu Girīṣacandra Cakravartī (Vakil). Appearance old.
 Prose. Correct.

Beginning.   ॐ नमो द्विपिङ्ग्वीन्द्राय ।
 प्रथमं मन्दतमं वाचं सकलनामभिः ।
 तन्मये रामकृष्णेन नामलिङ्गकौमुदी ।

प्रत्यारम्भसमये विप्रवाशाच्च मन्त्रमाचरति । यद्येति यच्च चिन्मूर्तया
 अमरा होवाचमुचिताः, स भवमान् वीर्यतां अर्वाह्वयिभिः । वीरा भक्ति-
 कदाग्रंवा एव मन्त्रं प्रकृते च अस्माकं तच्च भवमिति यावत् ॥

End.   “प्रतिबोध्यप्रविद्यान् प्रविष्टं मय वाक्यान्तरे प्रत्योपयुक्तमाभासः स
 इति वाचं प्रथमः समाप्त इत्यन्यथापत्तेः । अन्त्ये प्रकृते समाप्तिवन्ते
 कदुःखयुक्तवाचदासकर्म इति मान्यः । समाप्तवाक्यान्तकचक्षु निष्पन्नं
 यावत् षडक्षं यथा वाच्यमाप्तिः । मन्त्राभासतत्पर्यं समाप्तं इति ।

Colophon.   इति वीरभक्तिसाधना महावाक्यविरचिता नामलिङ्गकौमुदी समाप्ता ।
 प्राक्ते वेदतर्कचन्द्रिकाये ... .. लिखेत् ॥ १८४३ प्रक ।

विषयः । अमरकोषस्य व्याख्यानं ।

No. 10. अमरकोषपञ्जिका (पदचन्द्रिका) By रुच्यस्यतिः. Substance country-made paper, 10×4 inches. Folia 220. Lines 12 on a page Extent 5000 ślokaś. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapūra. Babu Giriṣa Candra Cakravartti Vakil. Appearance old. Prose. Generally correct.

Beginning.

ममो भवते वासुदेवाय ।

अध्यासो यः सर्व्वं भुवं (ईदृश इत्यमरयो नक्षत्रः),

अक्षमिति संविद्भिषयः पुत्रयः स परं पुरातनो जयति ।

अभीष्टदेवतामनस्काराद्युपनीतमहदं हि विज्ञापयमानकथाप्रतिबन्धका-
धर्मेतिरोधानद्वारा प्रारिचितं परिचयायति इति प्रासादिकमनो
निष्पत्त्युत्पत्तिरिचितपरिचयान्निष्ठेन-लेखदेवतासङ्कीर्णमाद्विभिदाहृष्ट सुनिपाद-
विषुः पञ्चकारः प्रथमं पञ्चं निबन्धनं यच्छेति । ते जीराः स भगवान्
देवताभाराधनां इत्यादि ।

End.

नैष्ठिको राक्षसः इत्येकमपि सुसम्पन्नं स्त्रीय इत्यस्य विषयः । इदमोजः इदं
यशः इमोभयं प्राप्नोति इदं रक्षः परमान् स्त्रीयं ज्ञेयमिति । इह मन्व-
विस्तरभयान् यत्किञ्च नामलेनोक्तं तच्छिष्टानां पूर्वाचार्याणां महाकवी-
नाञ्च प्रयोगान् ज्ञेयं, यथा मोषा पुंस्त्वपि कौ पोठा नपुंसकैःपि कौत्यादिक-
नृचनीयमिति ।

Colophon.

इति महिम्नापनीय कविचमत्तं राजपण्डित पण्डितसर्व्वभौम कवि
पण्डितचूडामणि महाशब्दं रायमुकुटमणि नीमवृक्षस्यतिष्ठतायाःअमर
कोषपञ्जिकायां पदचन्द्रिकायां छिन्नादिसंयत्तमन्विष्टं समाप्तम् ।
समाप्तेयं अमरपञ्जिकेति ॥०

विषयः । अमरकोषस्य व्याख्यानम् ।

No. 11. अमरसेन वैरसेनकथा . Substance country-made paper, 10×2½ inches. Folia 7. Lines 12 on a page. Extent 280 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācārya Bālacandra Sūri. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

अथ अमरसेन वरसेनयोः कथा निम्नपूजा उपरि प्रारब्धे महा
मनो जाय इत्युपनदानं भोजनं कारणं द्विवचनं च अथ × ×
भाषायां सुवाच निबद्धमेवम् ।

End.   तत्र देवकोकसौख्यमभूत् ततः पुनः मनुष्यसौख्यानि भुक्त्वा क्रमेण वदन्ते
चिन्तिं वाचतः ।

Colophon.   इति श्री अमरदेवमरदेवमहाकाव्यं सम्पूर्णम् ।

विषयः   जैनधर्मेनाचार्यकव्यमयं अमरः कथा ।

No. 12. अयोध्याखण्डम् (स्कन्दपुराणीयम्). Substance country-made paper, 14×5 inches. Folia 30. Lines 9 on a page. Extent 1000 ślokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpurā Rājavāṣṭi. Appearance fresh. Verse. Incorrect.

Beginning.   ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

विमलदासिनः सर्वे सुखी वेदवारजाः ।

विकाशना महाकाव्यो जैमिनीरक्षसासिनः ।

यतश्चाप्यत्र वदतः सन्निधा वदन्ती मताः ।

कुलक्षेत्रे महाक्षेत्रे तत्र द्वादशवर्षिणे ।

प्रवर्तमाने रामस्य क्षितौल्लस महाकनः ।

इत्यादि ॥

End.   पुष्यार्धे अभते पुष्यं वनार्धे वनमाश्रयात् ।

मोक्षार्धे मोक्षमाप्नोति (भक्तिवदि क्षियते)

... ... सर्वभोगांश्च भुक्त्वा ।

Colophon.   इति श्रीस्कन्दपुराणे अयोध्याखण्डे दशमोऽध्यायः ॥ ॐ ॥

विषयः ।   १ अध्याये विष्णुहरिप्रभावादि कव्यम् ॥ १, १ अध्याययोः समुदाहरणविनादि-
कव्यम् । ४ अध्याये चन्द्रहारमहिनादि कव्यम् । १ — १० अध्यायेषु अयोध्यामाहात्म्यादि
कव्यम् ।

No. 13 अवधूतात्मनः. Substance country-made paper, 12×3 inches. Folia 4. Lines 7 on a page. Extent 110 ślokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Upalata grāma, Post Office Mehar, Zilla Comilla, Pandit Jagadbandhu Tarkavāgiṇa. Appearance fresh. Verse. Correct.

Beginning. अवधूतानां दमया संज्ञा उपपन्नरविजये ।
 तीर्थावनयनारण्यनिरिपर्वतसामराः ।
 सरस्वती भारती च पुरीति दम कीर्तिताः ॥
 विदेहीसङ्गमे तीर्थे तज्जलज्वादिदृश्ये ।
 यः साक्षात् तज्जभावेन तीर्थेनामा स उच्यते ॥
 सायने पश्यते प्रोक्तं साक्षात्तारविचर्चितः ।
 यातायातविनिर्मुक्तं यत्नदानसङ्घटनम् ॥
 दुरत्ये निज्येने द्देशे यने वाचं करोति यः ।
 साक्षात्तारविनिर्मुक्तो यमनामा स उच्यते ॥ इत्यादि ।

End. कृष्णवधूतसमन्तो जीवन्मुक्तो वराहतिः ।
 साक्षात्तारायचं मत्ता मृदुलस्यं प्रपूजयेत् ॥
 यदेर्द्वैतमात्रेण विमुक्तः सर्वपातकान् ।
 तीर्थव्रततपोदानसर्वव्रतफलं लभेत् ॥

Colophon. इत्यवधूतावधूतः ।

विषयः । अवधूतावधूतसङ्घटनं अवधूतानां कर्मविवरणम् ।

No. 14. अवधूतोपनिषत् . Substance country-made paper, 10x4 inches. Folia 1. Lines 11 on a page. Extent 25 slokas. Character Nāgarī. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhatta. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. अथ गुरोवासीतावधूतानां कोऽयं मार्गोऽयं का चित्तिरिति पितृनामही
 भगवन् पितरमादिभारतार्थं परिचयेत्योवाच तमाच भगवन्भारतार्थो
 कोऽयमवधूतमार्गोऽयं कोऽयं दुर्लभतरो न तु वाक्यो यथेको भवति ।

End. अर्धभाष्य परब्रह्मध्यानेन निराकृत्यमवधूतं साक्षात्तारविचर्चितं सर्वं
 विमुक्त्य गुरोवासीतावधूतवेद्याद्वैतमिहापरः प्रवक्तव्यमेव द्देशानं
 करोति यः कोऽवधूतः स कृतकत्वो भवतीत्युपनिषत् ।

Colophon. इति गुरोवासीतावधूतोपनिषत् समाप्ता ॥

विषयः । गुरोवासीतावधूतसङ्घटनम् ।

No. 15. **অমৌলনির্ভবঃ** By **শ্রীনিবাসতর্কবাগীশ** মহাশয় . Substance country-made paper, 12x2½ inches. Folia 17. Lines 6 on a page. Extent 350 glokas. Character Bengali. Date P Place of deposit, District Dacca, Sonārgā Kṛṣṇapura. Pandit Çarat Candra Bhattācāryya. Appearance old. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ও শ্রীমদেবায় ।

প্রথম প্রস্তরীকারে প্রববে দ্বিষদ্বয়ঃ ।
 শ্রী শ্রীনিবাসবীরেব দ্বিষদেঃশ্রীচনির্ভবঃ ।
 যয জনমাজীর্ষ । তথাহী শাস্ত্রবদ্বয়বীরেবাজীর্ষ বক্তব্যং যযুযা যযেবা
 প্রচারামাচার । শাস্ত্রবদ্বয়বীরেব যযা ।
 মর্মানামাদির্ভক্ত্যদৈর্ঘ্যত্বম্ বিযতমনিঃ ।
 মাধ্যমমনি মাযীর্ষে য য়েবা শাস্ত্রবদ্বয়ঃ ॥
 মমুঃ—প্রবোধিতো হুয়াচেৎ হুয়াচেৎ যুযিষঃ ।
 বৈষ্ণাঃ বদহুয়াচেৎ প্রভী মাযেৎ প্রবতি ।
 রজকর্ষেবর্জাভীমানবি প্রস্তুতজননীর্ষ বনঃ প্রসবর্ষেবর্জা রনি বববান্ ॥
 ইত্যাদি ।

End.

যয ইহাদিহমাজীর্ষ । মলকানকনক যদি মলীবিদমাভ্যনরে
 মরৎ তহা বিরাচ মজীর্ষ যদি অচাচুর্জি বিববে তহা যমুর্জীর্ষ
 যযেবা মাহী যবজা যযেবর্ষেবিববা মচাচ যোনমঃ ।
 মলকাদে অচাচুর্জি যদি জামারৎ জখিত্ ।
 যমুর্জী তয মর্জৎ যযেবর্ষে যু যিত্যমঃ ।
 ... ..
 তচাচ যযাঃ । ইদ্রিযা য যনী বদ মজাজীর্ষ ... ..
 যযতনাত্ বিরাচ জাত্ হুয়াচ যনঃ বরৎ ॥
 যদেৎ যাম্রযর্ষেবর্জাভীমানা যযর্ষ যীযজ্যত্ ।

Colophon.

ইতি শ্রীযুগলকর্কবাগীশমহাশয়শ্রীশ্রীনিবাসচরিতামাজীচনির্ভবঃ সমাপ্তঃ ॥

বিষয়ঃ । শাস্ত্রবদ্বয়বীরেবাজীর্ষমাজীচনির্ভবঃ ।

No. 16. **आशौचनिर्देशः** By भट्टोजीदीक्षितः . Substance country made paper, 9×2½ inches. Folia 7. Lines 10 on a page. Extent 200 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

श्री गणेशाय नमः ।

परमेश्वरः ।

आचम्यार्च्यं भवेत् स्नानं पातः पञ्चनक्तयोः ।

यत्न कर्त्तव्यं प्रकृतिः आदिनि । तत्र स्नाने + च नाचम्ये मातुं निराशं,
आचम्यं नाचम्यसंस्कारादिनाशौचं । यत्पूर्वे चमत्ति, पश्चमे पश्च, षष्ठे पश्च
स्नानं ।

End.

प्रज्ञानप्राप्तिसंज्ञायां आशौचं नास्ति, प्रहृत्यौद्योपनयनादिसंस्कारेषु
वस्त्रदेवताप्रतिष्ठारामाद्युत्सर्गादिभ्योऽप्येवमिति ।

Colophon.

इति पद्माक्षप्रभाकर श्रीकृष्णचरणैः सन्मुना भट्टोजीदीक्षितेन विर-
चिताशौचनिर्देशः समाप्तः ।

विषयः । जननमरणाशौच निर्देशः ॥

No. 17. **आशौचनिर्देशः** By जीवदेवः . Substance country-made paper, 8×2 inches. Folia 18. Lines 10 on a page. Extent 380 ślokas. Character Nāgara. Date Sm. 1793. Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीकृष्णं दुष्टिराजस्य प्रहृष्टाशौचनिर्देशः ।

क्रियते जीवदेवेन यथास्मति समाप्तः ।

जीर्वाङ्गवीर्याशौचपञ्चाभाशौच वर्णनः ।

संप्रयोगे कृतः चतुर्विंशत्योऽंशं प्रयत्नः ॥

End.

सम्प्रदायानुवर्ति—पश्चिमजनाङ्कारपूजामणि

मोक्षोदीरजनि मुञ्चोच्चवसति नाम्नापदेशोऽप्यौ ।

नक्षत्रोदित जीवदेवकृतः पदमेवमेव कृतः

आशौचस्य विनिर्देशोऽयमभवत् श्रीकृष्णसंस्तुते ।

Colophon. इति नीलमल्लकमुलपुष्पसुखसुखमायनीमहिद्वयार्थवद्वतनीयदेवद्वे
कुतिकोद्यमे आनीयदीपितः समाप्तः ।
सम्पत् १७८१ । नील मल्लकमुली ।

विषयः । जयमल्लकमुलीय विषयः ।

No. 18. असमोनपुष्पपरिग्रहपरीक्षा By अहोवज प्राज्ञी. Sub-
stance country-made paper, 12×8 inches. Folia 5. Lines 9 on a page.
Extent 90 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit,
Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. नीलमेवम जयः ।

अमेदे पद्ममाहके द्वितीयप्राज्ञके परिग्रहं आरब्धं रेवती मित्तल वायः
पतयः क्षान । न मेवो अमे अम्बजान + अम्बिमानस मायनी विदुषः ।

End. अत्यन्तद्विन्द्यनीयसंकरसंभावकासमोनपुष्पपरिग्रहपरीक्षापत्र इव मेवा वि-
त्याहः । इति नीलमल्लकः कुवितो विद्वान्मनु ।

Colophon. इत्यसमोनपुष्पपरिग्रहपरीक्षा । अहोवजप्राज्ञिविरचितेन ।

विषयः । वेदप्रभाषेन इत्यविवारः ।

No. 19. असुरखडम् (अनन्दपुराणीयम्). Substance country-made paper,
14×5 inches. Folia 19. Lines 10 on a page. Extent 600 ślokaś. Charac-
ter Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapura. Rajavāti. Ap-
pearance fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. अनीनी अमेवम ।

नीनीमित्रिभं देवं देवात्मनिदेवतम् ।

अमेवं विद्वराजं तं विद्वन्कारनयनम् ।

अपय जयः ॥

अनयम् अतः सर्वम् पुराणार्थविचारम् ।

अतः अन्विष्टवत्तल नारकल नदीजयः ।

अमेवमपि देवात्मा अत्यन्त मया मित्रम् ।

विकरेव वदाय तं अमुम् । अनीनी अ नः ॥ इत्यादि ।

End.

श्रुतेऽपि चिंतयन्नेव तारकेय तदात्मजे ।
 याचिताः याचिभिः सर्वे दिवाराचमनश्चित् ।
 इति तदितमशेषं यक्षुःकावाहुरावाह
 निषिद्धं वदित इमे देवपूज्येभ्यु यन्मक्
 तदिहमिदमिहाहोमानुपूनीचरिषम्
 वयननवकुषाणां वीज्यं भृशुरेन्द्राः ।

Colophon.

इति श्रीकण्वपुराणे ब्रह्मरसिंहावां चतुरस्रये पञ्चदशोऽध्यायः ।
 समाप्तं चतुरस्राख्यम् । ॐ नमस्तस्मै ।

विषयः । तारकासुरादीनामुत्पत्त्यादि वर्णनम् ।

No. 20. आचाररत्नम् . By जयस्युतः Substance country-made paper, 20x8 inches. Folia 166. Lines 11 on a page. Extent 4,980 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning.

सिद्धाचरणं विज्ञोषतिभिरमानसम् ।
 मर्तिमशुद्धं चिदोषं नष्टपतिं वन्दे ॥ १ ॥
 सतिभिरजन्तुद्योतयुग्मैर्वैशाङ्करः वीरम् ।
 तज्जपति रामनाम रजनीचराणां + + + धाम ॥ २ ॥
 नारायणं राजभिरर्चितांश्चिं वषाति चंवीय पदोपकीर्तिः ।
 वेङ्गोष्मरानां मरुतां विभेदं कक्षापि कीर्त्तयन्नखमाह ॥ ३ ॥
 विद्याप्रद्योतनोद्योतचद्योतीकृतवादिनम् ।
 पितरं रामकृष्णाक्षं वन्दे खेचभरान्वितम् ॥ ४ ॥
 सार्धान्प्रतिविश्रान् जगता प्रज्ञासुखाद्यमाश्रितः ।
 सुमहोर्निर्गुणवितां मातरमेकां सतीं सदा वन्दे ॥ ५ ॥
 वेनोद्युता कक्षा कुक्षप्रतिष्ठा मन्त्रावरणैश्च मन्वीय मोक्षाम् ।
 नष्टेय विदाभिसवार कक्षा दिवाकरं नीतिं तमपज्जाम् ॥ ६ ॥
 चवीत्य कक्षावाक्येन कनकाकरपीडिताम् ।
 चाचाररत्नं कृषिवा वषाति पितृवन्दे ॥ ७ ॥
 तत्र परिभाषा । इत्यादि ॥

End.

प्राप्तानुदीप्तानव द्वाविद्यात्मान्
ज्ञाना प्रतीप्तान् सद्यतो निवन्मान् ।

आचाररत्नं सुविधा यथापि
 श्रीरामकृत्यात्मजकृत्येन ।
 निमदिनमिह साध्यायु वा
 यद्यनुमतिना प्रविष्टार्थं कृत्येन ।
 तद्विहङ्गमपथाय होषदृष्टिं
 चिरमवलीक्य विप्रोद्ययन्नु यनाः ॥

Colophon. इत्याचाररत्नं समाप्तिममम् ।

विषयः । परिभाषाप्रकरणम् । द्रवपूरीवीत्यनं प्रकरणम् । शीघ्रप्रकरणम् । आचमन
 प्रकरणम् । इत्युपायनप्रकरणम् । गर्भादिप्रकरणम् । प्रातःस्नानप्रकरणम् । स्नानीतरक्त्य
 तिलकप्रकरणम् । सन्ध्याप्रकरणम् । होमप्रकरणम् । होमोत्तरकर्मज्ञानप्रकरणम् । प्रक्षयज्ञ-
 तर्पणप्रकरणम् । देवपूजाप्रकरणम् । वैष्णवप्रकरणम् । नित्यवाद्यप्रकरणम् । भोजनप्रकरणम् ।
 भोजनोत्तरकृत्यप्रवचनप्रकरणम् । दुःस्वप्नशान्तिः । अशौचे कार्याकार्यनिर्णयचेति ।

अनिसंप्रबोधः ।

No. 21. आत्मप्रबोध कृतीषी . Substance country-made paper, 11 × 6 inches. Folia 2. Lines 16 on a page. Extent 89 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandrasūri. Appearance new. Prose. Correct.

Beginning. अथ जिनमनामिह आत्मप्रबोधकृतीषी लिखते । महत्कृत्येन होषरा ।
 श्रीपरमात्म परमपदं रते अमलं समाधे, ताकिं हीं वन्दनं करो ज्ञाय
 जोर चिर नाथ । अथ मुद्रात्मा वर्णनं यथा ।

End. होषा कीय कहे यव आपसी मतकी करे प्रमत्त + + + मनामिह
 द्रव वचनरस पाठे नवी निरस । नावक आपस होकरे होषादिह पद
 तीह ज्ञानचार इविचारकी र आत्मन वनीह ।

Colophon. इति आत्मप्रबोध कृतीषी सम्पूर्णम् ।

विषयः । जैन आत्मोपदेश कथनम् ।

No. 22. आनन्दरी सिन्धुः . Substance country-made paper, 15 × 7 inches. Folia 22. Lines 9 on a page. Extent 352 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandrasūri. Appearance new. Verso. Correct.

Beginning. **श्रीमन्तः** वयं वाग्वन्दरो विष्णुसिंहकवे ।
 वरधनाम विनवर मनु नमनामनामिध होय, संय वयं वाग्वन्दरोवाग्वान
 वाग्वो वयं होय । वाग्व पवित्री । निमकाव निमकवे जी मयरो
 वग्वानाम वग्वकानी पवित्री जी भाय वयवना वाग्व ।

End. राजन चरण बाबक मुखमाचरी देवमन्त्र छुवाकार, देवकीरत मुख वन
वने कहे × × भगी हन की पार ।

Colophon. इति बाणन्दरो विद्मः सम्पूर्णम् ।

विषयः । भाषा विनयुक्तिः ।

No. 23. आश्वर्वाद्योपनिषद्भाष्यम्. By आनन्दतोषः. Substance country-made paper, 8×2 inches. Folia 6. Lines 10 on a page. Extent 130 slokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Verse. Incorrect.

Beginning.   **जीवेद्वासाव नमः, हरिः शोभ ।**

शानन्दमकरं नित्यमजमक्षयमश्रुतम् ।

एवमावृत्तिसर्वत्र नमस्ये पुण्योत्तमम् ।

End. प्रीयता भवमान मयं प्रेडप्रेडतमः सदा ।

नमः कित्यं नमोऽग्नेः परमोदायकस्य ।

Colophon. रवि भोजदान्द्रीवैद्यमन्त्रपादाचार्यविरचितं व्याख्येयविषयम् ।
समाप्तम् ।

विषयः । माधवस्यै सांख्यसौख्यनिबन्धाख्या ।

No. 24. चापमन्त्रहरीदीपिका. By रघुनन्दनचक्रवर्ती. Substance country-made paper, 8 x 3½ inches. Folia 57. Lines 5 on a page. Extent 600 ślokaś. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Dīnā-japura, Pandit Kṛṣṇadāśa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance fresh. Prose incorrect.

Beginning.   ॐ नमो भगवते ।

उत्तायाग्यनिधेर्मिरीक परितः पुंश्च प्रतापोद्गता-

ज्ञानोदयपरम केठभरियोः साक्षिजनयामना ।

अथेवरः सकलशास्त्रविभारदाता

नीचन्द्रमोक्षिरदमुद्विज्यंशमोक्षिः ।

यस्यैव कल्पपद्ममलम्बा वासो

साक्षात्तमान मन्त्रिमान सुरीकरोति ।

नीचन्द्रमोक्षितमयः कविप्रसवनी

वासोविमोदरधिको रघुनन्दनोऽयम् ।

नीमकरप्रतिकुवेरिह मकरक

कावे दुकचमिषये विदधाति ङीकाम् ।

... ... शिव इत्यादि । तत्र निर्मुचः समुच्चयेति शिवो ज्ञेयः समानतः
इत्यादि ।

End. यथा मञ्जीरशोभेति विशेषेण विपश्यतीति यन्मये मन्त्रसाधरकया च
उभयोरपि ध्यानतः साधकाभौदृष्टाभौ भवतीति सूचितम् ।

Colophon. इति महामहोपाध्याय नीमचन्द्रमोक्षिरादीन्द्रतर्काचार्यात्मज नीरघुनन्दन-
चक्रवर्तिरचितानन्दसहचरीदीपिका समाप्ता ॥

विषयः । मकराचार्यैकतानन्दसहचर्या व्याख्यानम् ।

No. 25. आयस्यम्भृच्छकारिका. Substance country-made paper, 12 x 5 inches. Folia 30. Lines 12 on a page. Extent 900 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. नीमहात्म्यपतये नमः ।

हरिः पादाम्बुजं नम्रा कवचादिभिरीरितम् ।

आपकम्-मार्गकर्म-प्रयोजः प्रथितम्वये ॥

End. अतीरन्तर्धानभूतमयानि विदधाति हि ।

न तत्र पादचं कुर्वीत आत्मनः शुभमिच्छता ॥

Colophon. — — — — — ।

विषयः । आपकजीवानां शृङ्गकर्मेकवचनम् ।

No. 26. व्यापकम्भट्टस्यारः. By योपनमट्टः Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia 31. Lines 10 on a page. Extent 930 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose incorrect.

Beginning. नीमवेष्टाय नमः ।

ॐ नमः शिवायि कर्माकुसापनपूर्वपथायः पुत्रायेषु कार्याणि वज्रोपवीती
दक्षिणायायं कृत्वा ।

End. व्यापकम्भट्टमित्रवीतमक्षिणं संदृष्ट्वा दृष्टं तथा
पद्मक्षानि कपर्दि × × × प्रोक्ता मया कारिका ।
तत् व्यापकमिति × × तां तुष्टकरः सर्वप्रयोजनकृति
नीयोपनमट्टरिविदुषा संदृष्ट्वा सारः कृतः ।

Colophon. इति नीमदानवोपाध्यायनीमदाय्य योपनमट्टविदुषा रचितो दृष्टस्यारः
समाप्तः ।

विषयः । संवेष्टाय व्यापकम्भट्टस्यारं कथयम् ।

No. 27. व्यापकम्भट्टप्रयोजनकृतिः. By ताकट्टनमिवासी Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia 43. Lines 10 on a page. Extent 890 ślokas. Character Nāgara. Date Sm. 1776. Place of deposit, Benares, Pandit Govinda Bhaṭṭa. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. तद्व्यापकमिति राधाशोभाय । तद्व्यापकं कुतो वदनेऽप्यत्र दृष्टान
रसुद्व्यापः । तस्य कर्म सर्वप्रयोजनकम् । एतेन यस्मै ज्योतिर्होमेनोद्व्येन
हृदयुद्व्यापः । दाद्व्येन दक्षिणेन यस्मिन् भूषाद्व्येन । इति इति केचित् ।

End. देवता सर्वप्रयोजनं च प्रजापतिदेवता तत् शोको ।
मातापुत्रीबीजपदेद्विदुषो मध्ये रचारे मेनेन तु पुन्यम् ।
तदाय वद्यावत्तं प्रतिद्वम् ।

इदं शिष्टान्तमवधाने
ज्ञानेरवाधोपदेद्विका तु रचार्द्व्याने दक्षिणद्व्युद्वेदिः ।
ज्ञानाय वाग्नीश्वरतया बोधिः ।

Colophon. दत्ताव्यव्यवप्रयोजनकृतिः ताकट्टनमिवाशिष्टान्तां नीमप्रयोजनानि दत्ता-
नानि । समाप्तः पद्मद्व्येनः दक्षिणः पद्व्यः । सन्त १७७६ । व्यापक
कथयुगी ।

विषयः । व्यापकम्भट्टप्रयोजनकृतिः ।

No. 28. आपस्तम्बश्रुतिम् . By गोवर्द्धनभट्टः Substance country-made paper, 12 x 5 inches. Folia 65. Lines 12 on a page. Extent 1,536 ślokaś. Character Nāgara. Date Sm. 1837. Place of deposit, Benares, Paṇḍit 'āmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

beginning. (अथ प्रथमपर्वं नास्ति)

उत्तिष्ठन् गुरोः समीपे वस्त्रमर्वाचं भो इति श्रुत्वा इत्युक्तवाक्यान्
इतिचं वाङ्मयं श्रुत्वा प्रसाद्ये ब्राह्मणोऽभिवादेत् । इति
गुरुराचार्यः ।

ind. अग्न्याग्ने नमो गोष्ठे ब्राह्मणानां च सन्निधौ ।

आचार्ये उपकाशे च पादुके परितर्जयेत् ॥

olophon. इति कविमन्त्र-गोवर्द्धनभट्टकृत आपस्तम्बश्रुतिं समाप्तम् । सम्यत् १८३७ ।
वैशाख शुक्लः ।

विषयः । आपस्तम्बमतानुयायिनी दैनिकश्रुतिः ।

No. 29. आपस्तम्बधर्मसूत्रभाष्यम् . Substance country-made paper, 15 x 5 inches. Folia 169. Lines 10 on a page. Extent 3,056 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda haṭṭa. Appearance old. Verse. Correct.

eginning. प्रथित्य नष्टादेवं चरदनेन धीमता ।

धर्माणां प्रज्ञाधारेण श्रितये इतिदम्बका ।

अथानः सामवाचारिकान् धर्मान् आख्यायानः । अथमन्त्रं आनन्तर्ये
वर्तते । अतः श्रव्यो वेत्तौ । उक्तानि नीतानि, ग्राह्याणि च धर्माणि
तानि च वक्ष्यमास्तथावधर्मानपेक्षन्ते ।

nd. धर्मजन्येभ्योक्तानुसंहितमाख्यायां इति कथमेनिरतानां सम्यग्निनीतानां
इत्यादीनां आत्मवर्ता अक्षौष्यानां अदाभिकानां इत्युदाहरणं उ.....मनुष्यो
क्षीकावभिजयति । धर्मजन्यपदेभ्यस्त्यादि अभिजयति इत्यन्तं मतं जीम्यः
(अपे किञ्चिदस्ति तत्तु कीदृहमेवातिमयास्तदन्तः शिचितम्) ।

olophon. इति श्रीचरदन्तमित्रविरचितं धर्मप्रज्ञावाक्यान् समाप्तम् ।

विषयः । आपस्तम्बधर्मसूत्रभाष्यम् ।

No. 30. आषाढसम्बन्धोत्सवसंस्कारप्रयोगः . By सिंहमठ . Substance country-made paper, 13×4½ inches. Folia 59. Lines 13 on a page. Extent 1,536 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीहरिः शरवत् ।

महादेवमहं वन्द्ये मुच्यमानं महर्निभम् ।
सदाचं महतां महद्व्यायुर्दुष्टिभुः पतिम् ।
पञ्चकशिक्याख्योचं नमो नाथो हरिं विविम् ।
प्रबोधपदतिं वन्द्ये कृपभाषानुसारतः ।

End.

अस्मिन्ने विद्यापीठारिका,—
श्रीविद्याप्राप्तितरोदासाकम्पज्ञानकदम्बम् ।
वसन्तानिमतेभाष तत्संघर्षेविधिं वदेत् ॥ (इतो नाति)

विषयः । आषाढसम्बन्धोत्सवसंस्कारविधिः ।

No. 31. आशुप्रबोधिनी . By राधाकृष्ण . Substance country-made paper, 13×3 inches. Folia 7. Lines 5 on a page. Extent 110 ślokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Medinipura, Post Office Garvetā, Grāma Khunverā, Late Paṇḍit Rāmatārāṇa Ćiromaṇi. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning.

० श्री नमो रामाय ।

मुहं रघुपतिं नमो पराकथितचेतने ।
राधाकृष्णो द्विजवन्द्ये वा × नाथुः प्रबोधिनीम् ।
मिथुनि तुष्टे चरते ककीने
विरोचनाद्या यदि सप्त खेडाः ।
नदा प्रदुः क्षमती नया मे ।
विष्णुपुराण + + + + + ।
वावेचने पञ्चदशविधम्
+ + + + + ।
क्षिताः कुलीने यदि मे प्रदुः
कदा हि भूमादित्यवन्द्यारथे । इत्यादि ।

End. वाच्यं वाच्यं वाच्यः इत्यक् कुला विचयः ।
 एवं ग्रन्थं नमोऽर्चयन् कथं ततो द्वितीयः ॥
 नमोऽर्चयन् रवेः कश्चिन्नमोऽर्चयन् परेण तु ।
 नमोऽर्चयन् वीरं वीरं वीरं वीरं भवेत् ॥

Colophon. इत्याहुः प्रबोधिव्यासनामर्थाध्यायस्तुतः । समाप्तवाच्यं चण्डः ।

विषयः । पित्राद्युद्वाधाध्यायः प्रथमः । चण्डाद्युद्वाधाध्यायो द्वितीयः । इत्यर्थाध्याय-
 स्तुतीयः । चण्डाध्यायस्तुतः ।

No. 32. चार्थवस्तुधारा . Substance country-made paper, 10 × 3½ inches.
 Folia 5. Lines 13 on a page. Extent 150 ślokaś. Character Nāgara.
 Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja
 Bālaśāstrasūri Appearance new. Verse. Correct.

Beginning. ऐं नमः ।
 संसारद्वन्द्वस्य प्रत्यक्षं विदितावचे ।
 वस्तुधारे तुधाधारे नमस्तुभ्यं कृपामये ॥
 एवं नमो नुतनेकस्मिन् भगवान् कौशल्यां महात्मन्यौ विचरति स्म ।

End. वास्तुधाराध्याये च भिन्नवक्त्रे च बोधिवक्त्राः सा च समाप्तौ चर्चन्
 चर्चन्वास्तुधाराध्यायस्य चण्डो भगवतोभाषितं मध्यमव्यक्तिः ।

Colophon. इति चार्थवस्तुधाराध्यायः सम्पूर्णः ।

विषयः । चार्थवस्तुधाराध्यायः ।

No. 33. चार्थवस्तुधाराटीका “चार्थवस्तुधाराटीका”. Substance country-made paper, 12 × 4 inches. Folia 96. Line 8 on a page. Extent 2,016 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares city, Govinda Bhatta. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीरामः प्रत्यक्षं नमः
 सर्वं वास्तुधाराः महात्मनश्च महात्मनश्च
 महात्मनश्च महात्मनश्च महात्मनश्च महात्मनश्च
 महात्मनश्च महात्मनश्च महात्मनश्च महात्मनश्च
 महात्मनश्च महात्मनश्च महात्मनश्च महात्मनश्च
 महात्मनश्च महात्मनश्च महात्मनश्च महात्मनश्च

यत्पादान्मज्जमसूत्रप्रथमो देवाः सदैवानरे
 ध्यायन्ति गृहपयन्ति दुःखनिवर्त्तं लोकांस्तुष्टयानि ।
 पुण्डरीकरमिन्द्रनेत्रमनघोपुष्पावभासं कृष्ण-
 श्रीरामं कलयासि चेतसि चिरं चैतन्यमावात्मकम् ॥

End. नेत्रविभाजनापेक्ष कटाक्षनापेक्ष न निरूपितोऽसि न विज्ञोक्तिरसि ।
 सकानः करणेन वा जयत्यन्तमनुराग(दत्तो नास्ति) ।

विषयः । मोक्षपरीपरिराख्यतुल्यकभक्तिविराजमान-मोक्षकल्पयन्तितन्मूल्याक-
 यन्तिताज्ज-निर्माजिपन्तिताज्जानकपञ्चितकृतमोर्वर्धनसमश्रुती आख्यानं ।

(अक्षरपूर्वोप्यं प्रत्यः ।)

No. 34. आन्ध्रनाथमठशुद्धकारिका . Substance country-made paper, 8×3 inches. Folia 41. Lines 9 on a page. Extent 875 ślokaś. Character Nāgara. Date, Sm. 1787. Place of deposit Benares, Paṇḍita Vāmanācārya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमन्महाप्रपन्नये नमः ।

आनन्दनाथमठार्थं नमो नन्दमठकर्मणाम् ।
 प्रयोगं वक्षिन् केचपिदु हसिकारादिभाषितम् ।

End विज्ञोक्त्य सर्वस्वेषां नामाक्षयिमतामि च ।
 आनार्थं यात्रिकानाम् नमोऽन्ता मठशुद्धकारिका ॥

×   ×   ×   ×   ×
 उल्लान्तवच कर्मणि शास्त्रवचनोऽनवौत् ।

Colophon. रत्नाक्षरावमठशुद्धकारिकायां चतुर्विधायः । समत् १७८७

विषयः । संक्षेपेण आनन्दनाथमठशुद्धकारिकायां आख्यानम् ।

No. 35. आन्ध्रनाथन स्मृतिः. Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia 42. Lines 14 on a page. Extent 1260 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit Benares, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. आनन्दनाथमठार्थं नमोऽन्ता मठशुद्धकारिकायां चतुर्विधायः ।

द्विजधर्मात् वदन्नाथं कर्मप्रतिपत्त्यां सुते ।

इति तद्वचनं जुगुप्सा स्वर्णान् शुभिरग्नवीत् ।
 लोकाश्च यं दितार्थाय प्राक्षुर्मानेरतश्च यः ।
 शानं संधा जपो शीमः साध्याध्यायनं तथा ।
 माध्याह्निकमित्राः पक्ष-यज्ञश्च तिथिपूजनम् ।

End. वैकुण्ठे विष्णुपूजायां युगेनैकेन यत्पुण्यम् ।
 तद्वर्णयोर्वैभावाभ्यां स्रजदाप्नोति वै दिवः ।

Colophon. इत्याद्युक्त्याद्यनीये चर्मभास्त्रेऽग्निसंयोगनिर्णयः द्वाविंशोऽध्यायः । इत्याद्य-
 उक्त्याद्यन्युक्तिः समाप्तिमग्नम् ।

विषयः । प्रथमे सदाचारनिर्णयः । द्वितीये स्त्राक्षीपाकादि सर्वश्रीमप्रकृतिः । तृतीये
 गर्भाधानं । चतुर्थे पुंसवनं शीमनश्च । पञ्चमे जातकर्म नामकरणश्च । षष्ठे स्रजप्राशनं । सप्तमे
 चौकम् । अष्टमे उपनयनम् । नवमे वेदगतम् । दशमे सपाकर्म उत्सर्जनम् । एकादशे
 गोदानम् । द्वादशे विवाहः । त्रयोदशे नाष्टिनावादि । चतुर्दशे पैठलेभिकपरिभाषा ।
 पञ्चदशे पैठलेभिकविधिः । षोडशे वर्षधर्मः । सप्तदशे नावविधिः । अष्टादशे नाव
 परिभाषा । नवविंशे तीर्थप्रकरणम् । विंशे प्राक्चिन्तम् । एकविंशे जातिनिर्णयः । द्वाविंशे
 अग्निसंयोगचेति ।

No. 36. आन्ध्रजायनसूत्रोक्तभाद्रसंकल्पः . Substance country-made
 paper, 8×3 inches. Folia 5. Lines 10 on a page. Extent 80 ślokas.
 Character Nāgarī. Date Sm. 1892. Place of deposit, Benares, Paṇḍit
 Vāmanācārya. Appearance new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमधेश्वर नमः ।

सूत्रोक्त नावसंकल्पो लिख्यते । पवित्रपाणिः प्राधान्यायस्य देशकाक्षी जुगुप्सा
 उपरवरोन्मार्गसंज्ञकानां विशेषां देवानां प्राचीनावीती ।

End. यद्य मे सपुत्रं जन्म इति प्राक्षुर्मान् जनाय पक्षं कुर्वेति श्रीकृष्णार्पणम् ।
 यथाचारं वैश्वदेवं जुगुप्सा ददौः सद्य भुङ्जीत । परेऽपि तर्पणं कुर्यात् ।

Colophon. इति सूत्रोक्तनावसंकल्पः समाप्तः । सन्मन् १८८१ । भाद्रपद ११ शुक्र
 वासरौ तदिमे समाप्तः ।

विषयः । नावकायनश्रीपादां नावप्रयोगविधिः ।

No. 37. आहिताग्नेर्दाहाग्निनिर्घयः . By रामभट्ट . Substance country-made paper, 12×4 inches. Folia 21. Lines 10 on a page. Extent 425 ślokas. Character Nāgara. Date Sm. 1870. Place of deposit Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance new. Prose. Correct.

Beginning.

नीमवेनाय नमः ।

अथाहिताग्नेर्दाहाग्निं निर्वेतुं तदुपबोधिमेव तावन्मयोः कर्त्तापि
कारो विविच्यते । तत्र कर्त्तृकामो वनेवेत्यादौ कर्त्तृकामपदोपात्तवानमव्य-
यक्तभोक्तृमेव भावनाचित्तयानादिनिर्घेकमेव च दिवाधिकारः ।

End.

इत्याम्बे वृद्धौ चैवे योग्याम्बपुरे वसन् ।

चोविन्नभट्टराजेव कृतो दाहाग्निनिर्घयः ।

आहिताग्नेरिति शेषः ।

उपम, विषयान्ताम्बे नावये परपञ्चके ।

प्रकृष्टपुरस्कारिणि कृता यन्मोऽयं सुपरिष्कृतः ।

Colophon.

इति नीमदुर्घोषिणोपनामक-भट्टविश्वनाथात्मज-भट्टशुक्लानुज-भट्टरामभट्टकृत
शाकण्ये आहिताग्नेर्दाहाग्निनिर्घयः समाप्तः । सम्बत् १८७० ।

विषयः । आहिताग्नेर्दाहाग्निनिर्घयः ।

No. 38. उवादिहृतिः By शिवराम . Substance country-made paper, 12×3 inches. Folia 19. Lines 5 on a page. Extent 500 ślokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit Balihāra Babu Varadākānta Cakravartti. Appearance old. Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो नक्षत्रतये ।

प्रथम्यं वानीमपदारविन्दं शारकतयाकरचक सक्तम्

उवादिहृतिः प्रतिवृद्धि + + + विलम्बये श्रीशिवरामप्रशंसा ॥

कृत्तव्यमिति चानुम उद्भवत्ययः क्षान् । करोति कार्यं कारः त्रिष्विनि
कारके । इत्यादि ।

End.

शेषः अक्षितः ।

विषयः शारकतीपोवादिप्रत्ययकवचनम् ॥

No. 39. उत्तरायणभाष्यम् . By सायनाचार्यः Substance, country-made paper, 15×5 inches. Folia, 171. Lines, 11 on a page. Extent, 9,524 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭā. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. वागीशाद्याः सुमनसः सर्वाचार्यानामुपक्रमे ।
यं नत्वा ज्ञानकथाः स्युः सर्वं नमामि नमाननम् ।
यस्य निःसृष्टिर्न वेदा यो वेदेभ्योऽष्टिर्न जगत् ।
निर्मले तमसं बन्धे विद्यानीर्धनदेवरम् ।
तत्कटाक्षेन तद्रूपं द्रष्टुं बुद्ध-मनीषिणः ।
आदिशत् सायनाचार्ये वेदार्थक प्रकाशने ।

End. अरिहनेभिः । न रिह्या अरिह्या अन्वयपूर्वपदप्रकृतिकारणं । अरिह्या
नेनिर्यस्य स तद्योक्तः । बुद्धस्यतिः । तद्बुद्धयोः करपत्नोरिति सुहृत् तद्योपी,
अमे वनस्यत्यादिभिरिति पूर्वोक्तपदद्वयोरुपपत्तं प्रकृतिकारणं । इत्येकविंशे-
ऽध्याये प्रथमः अष्टः ।

Colophon. इति श्रीमत् सायनाचार्यनिरचिते माधवीदे वेदार्थप्रकाशे उत्तरायणे दक्ष-
विंशोऽध्यायः सम्पूर्णः ।

विषयः । सामवेदान्त-उत्तरायणभाष्या ।

No. 40. उपाकरणप्रयोगः . Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 12. Lines, 10 on a page. Extent, 1,928 ślokaś. Character, Nāgara. Date Sm. 1882. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. नीलधेराय नमः ।
अथाचार्यानुपाकरणे वाचस्पती नवधेनेन तु ।
तन्मात्रे चक्षुःशक्त्या पश्यन्तां वा तद्विषये ।

End. अथः स्युः प्राचक्षितादिचोमयेवं समाप्तं ततः (. .) नीलधेः नाक्षत्रान्
भोजयेत् । अनेनैव सिद्धं केचित् लोकिषाग्रो प्रश्रुते ।

Colophon. इत्युपाकरणप्रयोगः समाप्तः ।
कृतकालो उपाकरणे नवे मास-चतुहरे ।
नववर्षीयवीनाभि धत्वा लोचानि संतपीत् । सन् १८८८ ।

विषयः । वाचस्पत्यनशास्त्रीयानीं वाचस्पती उपाकरणविधिः ? ।

No. 41. उन्मार्गभञ्जनम् . By तुम्बरः Substance, country-made paper, 10×4 inches, Folia, 5. Lines, 15 on a page. Extent, 225 ślokaś. Character, Nāgara. Date Sm. 1891. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

जीवशेषाव नमः ।

देवी वाचावधारा वदनसदनमा चेष्टते वल्गुवाचा-
दाम्यं देवः कदम्बमतिवमममं कोटिचन्द्रप्रभासम् ।
ग्रामं चन्द्रावतंसं तदमितमविमानन्दमोदिकन्दम्
वन्दे वलारविन्दं वरिहरसरवीधूतपादारविन्दम् ।

End.

जीर्वाववाक्मम सुवाग्विरमासदेव
वी (.) जसा मधुरकोमलकान्वावावा ।
नारायणकरवलाकसमानवला
नोचम्यकला मविना पदपङ्कजला ॥

Colophon.

इति नीतिमाजिरपुनाचमुपपादवधारावकस्तुम्बर (.) ज्ञतोन्मार्गभञ्जन
समाप्तम् । समाप्तचेदं नावचञ्चल्यनवम्याम् । सम्पत् १८९१ ।

विषयः । माधवमनानुवाचि पिङ्गपञ्चकनोन्मार्गभञ्जनम् ।

No. 42. उपदेशतरङ्गिणी . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 60. Lines, 17 on a page. Extent, 3,300 ślokaś. Character, Nāgara. Date Sm. 1740. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍa-lācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose and Verse. Incorrect.

Beginning.

जीवाभेयः (...) इमेयाः परभारमाः ।
वद्वानध्यामतः सर्वविषयः, क्लृः कवम्भराः ।
व नीपाचंप्रभुर्भुवाकृतामां मुनि (.) तीयः ।
वला प्रभावात् (.) येनोद्भूद् भूमिपुङ्गवः ॥

End.

यथा जीवोनेन राजपाठिकां ज्ञत्वा पचादकमानेनं वल्लीर्भेमाने वकुवामतः
कश्चिद्व्योऽप्येवैर्निर्भेज्जमानोऽपि पुढो मातुल भवतामवि वीर्यं दत्ता-
वापितः, ततस्तेनोत्तं, भो जानकार मत्प्रवादान् भविष्यति । राजोत्तं,
कचं ज्ञापते, (.) तेनोत्तं मधुरवावा । तुहेन राजा करजवापनं
वावापिपयस इत्यम् ।

Colophon. इति उपदेशसमुच्चयः । सम्यक् १०४० ।

विषयः । जैनसंन्यासपदेशकचरणम् ।

No. 43. उपदेशसमुच्चयः By सोमयूष उपाध्याय . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 23. Lines, 5 on a page. Extent, 352 ślokas. Character, Bengali. Date Sk. 1694. Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Incorrect.

Beginning. आर्यं चरितम् ।

End. अपि च, बह्व्योऽप्ये मुक्तिः परमसुखसाक्षात्कृतिरिति ।
तदेतावन्मन्त्रादहं मन्त्रतमईम (?) निजमते ।
न तत्र कृषीम विनयना ममेव्या चितितसे ।
परम्पु मदासं सततमिच याचे सुखवचम् ।

Colophon. इत्युपदेशसमुच्चये भजनोपदेशो नाम चतुस्रोपदेशः ॥
जीमदप्येवकारपण्डितवरोदासीन्द्रोऽश्रुततः ।
ज्ञातः पण्डितः कृष्णदेव सोदतः पुण्ड्रननाः कृतौ ॥
तत्पुत्री भुवि रामसेवयुषी पद्मावतारः कथं ।
तत्पुत्रीऽप्य कृतौ कविर्विजयते जीवोन्मूलकः सुधीः ॥
जीवोन्मूलकोपाध्यायकृत उपदेशसमुच्चयपथः समाप्तः ॥ शक १६९४ ॥

विषयः । प्रथमोपदेशः चरितम् । १ ये उपदेशे चतुस्रोपदेशकचरणम् । २ । ४ उपदेशयोः सज्जनसुखसाक्षात्कृत्यं राजवर्चनम् । ५ मे उपदेशे सत्यसुपदेशकचरणम् । ६ उ उपदेश रघोपदेशकचरणम् । ७ मे उपदेशे वृद्धासोपदेशकचरणम् । ८ मे उपदेशे भजनोपदेशकचरणम् ।

No. 44. उभयतोमुखीमोहानप्रयोगः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 80 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. जीमदप्येवकार ममः ।

चतुस्रोपदेशोऽसौमोहानप्रयोगः । आसन्नप्रसवः मां ज्ञाना दाना भुविः
प्राप्तसुख उपविष्ट देवतासौ कुमा चतुस्रोपदेशकचरणं सर्वपापघ्नम्
पूर्वैकं विष्णुमीतिकानः उभयतोमुखीमोहानं करिष्ये ।

End. नमः कर्मविराजं कृता द्वादशाक्षयान् पादवाजेन जीवन्मिता कथं पाद-
वाजं भवयेत् ।

Colophon. दत्तात्रेय-परिमित-वेमात्रि-मयूक-चन्द्रिकोद्यमोदयतोद्युकीनोद्दामप्रवीनः ।
विषयः । चापह्नवप्रबोधनविधिः ।

No. 45. ऋषभगीता . Substance, country-made paper, 12 × 4½ inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent, 120 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. पितोवाच । वसूतं भवतामुद्यन् ऋषभो निष्परिणयः ।
वसूतं योनिमासाद्योऽन्तारवाहनी चरेः ॥
तद्वसूतिं विकरेद्यैव कथं तन्न योनिनः ।
यस्य कर्मवृत्तावहः स्यान्नाभिः स्यात्पितः ॥
किं यन्मातृदूतो तन्न कदाभूदिति वाचना ।
कथं स परमाद्येति निश्चयतो नाभिवत्तवः ॥

End. एतत्पुराण-पुराणस्य वसूतवाच-
निष्प्रेक्ष्यं परितमस्य मनीषितं वै ।
द्रष्टव्यं वै भवभवं परितुल्यं वैषां,
विशेषवाचयितुं कृपयै पुरारिः ॥

Colophon. एति ऋषभगीता समाप्तमवधत् ।

विषयः । ऋषभपरिणयकथनवाजेन तद्विधिविधेयः ।

No. 46. ऋषभजिज्जुतिः . Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent, 75 ślokaś. Character, Nāgara. Date Sm. 1659. Place of deposit, Benares, Diṅmaṇḍalacāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. वसिष्ठस्य वसुजिज्जुतेः परमेष्ठरवेते ।
अवधिव यस्य वसुज्जुते रवेते ।
वसिष्ठे वीर विदुषः ।
कुतन्वीय निम्नरं वसुज्जुताय ॥

End. एव रिचय जिमवर सिद्धिहरवर कुम्हरिवर कुम्हरो ।
 चिरि विमलभूवर वषट्ठविमुरसम्भवाच पुरम्हरो ।
 वीरव सभासुर सुमिव भासुर मुव भवासुर मज्जो ।
 मया सुमिणि वासन देव वासन विमरि तिष्ठत मिरम्हो इति ।

Colophon. इति जयभजिनसुवनं सम्पूर्णम् ! सम्यक् १९५८ ।

विषयः । जैनमते जयभरेणसुतिः ।

No. 47. शोचनिर्मुक्तिः . Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 13. Lines, 18 on a page. Extent, 780 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Diṅmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीपार्श्वजिनं प्रपद्य्य हरिश्चन्द्रे वन्दित्वा चतुर्दश, पूज्यो मयेव इव पूज्यो
 इत्यार सप्त सुताम् वाचरे सम्यक्कथम् ।

End. इति च (...) पूज्येण प्रपद्य्यमाना इत्या इत्यारसिं रासिं सविच चि
 रसिं सवचिवा ।

Colophon. इति शोचनिर्मुक्तिं समाप्ता ।

विषयः । जैनसामुदायकारकथनम् ।

No. 48. कर्पूरादिकवटोका By रामकिशोर . Substance, country-made paper, 14 × 2 inches. Folia, 10. Lines, 7 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrāma, Post office Mehār, Zilla Comilla. Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgiṇa. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकाशीजयति ।

नतपूर्वैरिदियादि प्रन्दारकवरमजम् ।

कुवतां भवतां भवं भवानीचरदाम्भुजम् ।

काका रामकिशोरेव वाक्यानामवमुदये ।

मयाकाशप्रवीतका शोचकार्यः प्रकाशये ।

मयासुखोपपद्येन श्रीमद्विद्यकाशिकाया दार्पित्यवरमजमुदरम् मया-

काकः श्रीमि कर्पूरमितादिना । इत्यादि ।

End. केहीति । एवं केहिक्कया मीहाक्कया विरिहः सम् पिरं पिरकाहं
जीवन्मुक्ती भवति । तथा प्रतिज्जम् प्रतिज्जम् भोज्जा भवति । प्रतिज्जम्-
रिति जग्गुर्जम् वीचय-हेत्तव्यधीभावः । जग्गुर्जम्भज्जम्भानोत्तरः । इति ।

Colophon. यानाराध पित्तमहादिविबुधाः कट्टादिकं कुर्वते
यां धावन्ति सदेव योजिमिवथा मज्झसक्का परास् ।
मत्ताऽज्जानतमिववाग्रतरपिं योकाहिका तां द्विज-
हीकां रामकिशोरमानक रत्नां मत्ताः सुवे धिंयमे ।
मया विरचिता ज्ञेया कर्पूरादिप्रबोधिनी ।
तमोस्तु सुदमज्जानां योजितां वा कपावनाम् ॥
चञ्चानाहा प्रमादाहा स्मरितं यद् यमूय मे ।
स्तुतिभिः शोधनीयं तन् कपया वल्लभिभिः ॥
इति शोधनमोचरोक्तमज्झावरिचरादिजीव्यांश्चमकुर्त्तभायाश्चमककरव-
हमियोजिमवममोचरोचरभवामौपदारविन्दकानिर्भचमोचमविसमिमुवमवि-
दितसर्भविद्यासमति-वीरामकिशोरमोचविरचिता शिवाश्चभूतभजवन्महा-
काविरचित-मोमहविचकाहिकास्तुतिः कर्पूरादिप्रबोधिनी नाम सभाति-
वदमाकृता ॥

विवचः । कर्पूरादिकवयाज्जानम् ।

No. 49. कर्मप्रकृतिटोका . Substance, country-made paper, 11×4 inches. Folia, 12. Lines, 11 on a page. Extent, 850 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra Suri. Benares City. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो वीतराजाय ।

प्रथमं कर्मद्रुमचक्रमेवं ममकाराचोदयविरहमेभि ।

कर्मप्रकृताः कियतां वदामां सुखावबोधाय करोमि टीकाम् ॥

End.

इति विवरज्जमज्झावकाश्चानाश्च मज्झावचवप्रबोधाः पुद्गलवर्मेधाः प्र-
भवन्ति ।

Colophon. चण्डमूर्धोऽयम् ।

विषयः । जीवनकर्मप्रवृत्तिवाङ्मयम् ।

No. 50. कलापव्याकरणीयप्रस्तावः By वनमाहिद्विजः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folio, 10. Lines, 5 on a page. Extent, 150 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātāgrāma, Post office Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgiṇa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. प्रथमं विषया चार्थं विवं विवप्रदायकम् ।

ज्ञानार्थं सर्वतन्त्रार्थं पुरापुरमन्त्रात्मकम् ।

कलापार्थं महाभाष्यं विदुर्न सर्ववर्षम् ।

कुतः कथं कृतं तेन प्रकाशयन्तिमुत्तरम् ।

तमेवार्थं प्रवक्ष्यामि बाष्पावामनबुद्धये । इत्यादि ।

End. संक्षेपाश्रयितं किञ्चिद् मुचपादप्रसादतः ।

बाष्पमुचैर्दुष्टैः सर्वैर्ज्ञायताम् विज्ञेयतः ।

Colophon. इति जीवनमाहिद्विजविरचिते कलापव्याकरणीयप्रस्तावे पद्यमः परि-
च्छेदः समाप्तः ।

समानार्थं मुचमैकवारं संशासनार्थं × × × अक्षयम् ।

सुधांशुसुखाग्निप्रमप्रदीप्तिं मुचपादज्ञानमार्गं भजामि ।

परमेश्वर जगद्गुरुं महाविषयबालमुने ।

ज्ञानं मे दीयतामने कृपया कथयामिमे ।

विषयः । आसीत् पुरा महाभाष्यमो नाम राजा च कदाचित् महादेवा च च सरति विचरन् नतवान् तदाचो महिषो प्रति प्रीतिपरायणो लोकोत्थं कुम्भप्रतिग्रहणकलापितवा महादेवा “लोदकं देहि राजाश्रिति” पुनः पुनर्वाचुनो वक्तव्यो महिषोप्रीतिमिच्छन् लोदकं दत्तवान् तेन च महाविषयमन्त्रिभिर्दुरं निर्भक्षितो राजा सा लोदकं देहीति प्रकृतप्रवृत्तमनु-
सरन् मितरां कलापरममो जीविषुसुत्तुवदुमुचपादमे तच्च महाविषयमन्त्रोक्तं राजानं राज्ञी समानीय सर्ववर्षाभिधेयं कल्पि पश्चिमवरं प्रेषितवान् राज्ञः परिश्रान्तवाय च च सर्ववर्षा-
वचिरेवेव काशेन राजानं व्याकरषसंस्तुतं कर्तुं प्रतिज्ञाय महादेवस्माराधनां दत्तवान्
देवका च प्रसीदनुज्ञया कार्तिकेयमाराधय त्रिचिवाचमस्य त्रिचिनां कलापान् व्याकरषं रंध्य
राजानमन्यकाशेनैव व्याकरषाभिज्ञं दत्तवानित्यस्य कलाप इति नाम आसीदिति कथनं ।

No. 51. कवितारत्नाकरः. Substance, country-made paper, 14×3½ inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 300 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post office Gurveyā, Grāma Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Rāmbrīdaya Bhaṭṭachāryya. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

चौरासः । अथ कवितारत्नाकरः ।

माचवो माचवो वाचि माचवो माचवो वृद्धि ।
 करन्ति माचवः सर्वे सर्वकार्येषु माचवद् ।
 देवे तीर्थे हिजे मन्त्रे देवसे भेषजे मुरी ।
 बाह्यो भावना वक्ष्य विविर्भवेति तादृशी ।
 न माता मयवे पुत्रं न शोधं कथये मयी ।
 न पितां कुरुवे चापु न देवः कृद्विवाग्रहः ।
 न वीजचारिका इत्थी न विप्रो देवनाग्रहः ।
 न चर्मनाग्रको राजा न देवः कृद्विवाग्रहः ।
 जयोऽस्य पापुपुत्राणां मेवां पचे जगद्देवः ।
 यतः कृष्णकर्मो चर्मो यतो चर्मकर्मो जयः । इत्यादि ।

End.

भुक्ता राजवदासीन वाचन विदुषिं मतः ।
 मतः मतपदं मया वाचयार्थे तु संविद्येत् ।
 पिता रक्षति कोमारे भर्ता रक्षति यौवने ।
 पुत्रस्तु कविरे वामे लिखी नास्ति कलङ्कता ।
 पठतो नास्ति दूषणं जपतो नास्ति पातकम् ।
 सर्वदा अग्रविद्यानां विद्या नातिप्रसीदति ।
 चास्य पादभङ्ग इह पवि मारी विवर्धिता ।
 जाग्रये भयं नास्ति कतिमीषो विचार्यते । २१४ ।

इति कवितारत्नाकरः समाप्तः ।

राजचन्द्र तव बाह्यो वृद्धा
 वामदेवु न मरेवु तादृशी ।
 वार्धके कवि वामराकृतो
 वा कृपा किमपुना न जायते ।

विषयः । शोकावलीनां संयमः ।

No. 52. কাতন্যপঞ্জীখাণ্ডা . By রামকিশোর শর্মা . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 29. Lines, 6 on a page. Extent, 550 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalaṭāgrām, Post office Melhar Zilla, Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavagiś. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

ঐ নমঃ শিবায ।

অযাযীচরবহুদ্রবচনমরীচযঃ ।

অয্যনৌ কুদ্রবেঽক্সাং মাশ্রাবল্লনার্মমঃ ॥

নমো শিবপদং রামকিশোরেষ যজ্ঞামনি ।

শিখোচনকুনা-চন্ডৌ পঙ্কৌখাণ্ডায়বে স্মৃষ্টম্ ।

নবাহৌ নাবন্ চক্ৰহিহাচারপ্রাপ্তক্স প্রারিখিতপ্রত্নচমাপ্রিপ্রতিবত্নক-
বিশ্রম্ভংচক্সামনযা কুতক্স শিববমক্সারূপমহক্সক্স শিখাশিখায়ৈ শিবত্নম্
কুর্নৈর্শিখোক্তকাতন্যপ্রহ্মনিদুর্নৈবদ্বিচরবচপশিকৌর্ষিতবহুনির্দেত্রক্স কুর্নৈব
পঙ্কিকাকারঃ শ্লোকদ্বয়ং কুতবান্ প্রবত্নেত্বাদি ।

End.

নবাচ সতি নম্ভিহ্নাঃহ্রম্ভাশিপ্রতিপতিবিত্যনামুজ্জ্বলক্সাঃহ্রম্ভপ্রচৌবশিত্য-
ভাশিপ্রতিপতির্নৈর্শিখিহ্নাচক্সাভাববান্ বক্সাঃহ্রম্ভবচনমরনকরবক্সৌশি পূর্নৌ-
ক্তভাশিখাচার ইত্সাশ্চন্যবৌচঃ ।

সমাপ্তেযং বনৌ ।

বিত্যনঃ । শিখোচনকুনাযাঃ কাতন্যৌবচনশিখিখিকাযা হ্নেপৌখানম্ ।

No. 53. কাতন্যবল্লীজ্ঞারঃ . Substance, country-made paper, 18×4 inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1297. Place of deposit, District Dinajpur, Rājāram-pur Kēlāpāda, Paṇḍit Sitānātha Bhaṭṭācharyya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ঐ নমৌ মনম্ভামাশিঃ । অয নাতকায়ক্সম্ । কৈরাসনহরৎ পদং
ভিখিমা কথিকাবাণী বনৌঃ ইতি বীতং ভিখেত্ব ইত্বাদি ।

End.

অদৌরিতং মনম্ভবত্নমেতন্ বীভাম্ভক্সজৌবিত্যবপ্রদাশি ।

কাত্যৌরৌবক্সাভাখাঃহ্রম্ভবদ্বচনদেঃ ।

শিখিখেত্বেনবীক্সাঃ বনাম্ভেমানি ইতিবঃ ॥

भूमिद्वयं नरकाद्यं दम्भनिर्वाणसङ्गतम् ।

विमोक्षं कृत्स्नं मनो धनं जातु न कारयेत् ॥

Colophon. इति महाभक्तोपाध्याय-सम्पन्न-नौपमाजकाचार्येण नामाङ्कानाम-
माहात्म्यकृतः काव्यमन्त्रोद्धारः समाप्तः ॥ शुभमस्तु । शकाब्दाः १९८७ ।

विषयः । भावकादिप्रकृत्यन्तद्विषयविधिः ।

No. 54. कार्तिकमाहात्म्यम् (सप्तकुमारसंहितान्तर्गतम्). Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 38. Lines, 9 on a page. Extent, 1200 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Rajvāti. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ मनो नष्टेनाथ । अथ चतुः ।

सुविनेहा वाक्चिन्ताः सर्वलोकाहितेभ्यः ।

कसौ कसुपविनाशो लोकानां दीनभाषिणाम् ।

ज्ञानविज्ञानदीनानां मित्रोद्धारसुखेपिणाम् ।

अथभद्रपुरदीनां चार्थतत्परमणुषाम् ।

कथं प्रसन्नो भगवान् भविष्यति जनार्दनः ।

End. भास्वरस्य सुखान् मुना ततस्त्वानभिधास्य च ।

ययुः सूर्यस्य निशटे प्रापन्नो भास्वरसुनिम् ।

इत्येतत् सर्वमाख्यातं कार्तिकस्य व्रतोत्तमम् ।

यत्कृत्वा सर्वपापिभ्यो मुक्तो भवति तत्प्रचारात् ।

अतः परं किं वक्ष्यामि तद्गुरुभ्यैव समस्तम् ।

Colophon. इति श्रीमन्कृष्णारसंहितायां कार्तिकमाहात्म्ये चतुर्विंशतितमोऽध्यायः ।
कल्पपुराणीय सप्तकुमारसंहितायां कार्तिकमाहात्म्यं समाप्तम् । * ।

विषयः । अथ आदित्येन एकवर्षतितमोऽध्यायः तमारब्धं चतुर्विंशतितमाध्यायं चावत्
कार्तिकमाहात्म्यादिकथनम् ।

No. 55. काव्यमाधव-संहिता-व्याख्या . Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folia, 16. Lines, 3 on a page. Extent, 100 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1903. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

नीलचन्द्राय नमः ।

प्रथम (.) च- सांख्यमतमाधित्य काण्डशब्दवाचः कश्चिदर्थो नास्तीति
पूज्यपदो (पद्यः) कुतः, वैशेषिकादिमतमाधित्य मत्पक्षं चाधितम् इत्यादि ।

End.

प्रकरोति तदेवं विज्ञेयं तमेवायं संशये अनुमानाद्योपसंहरति ईदृशमिति ।

Colophon.

इति व्याख्या समाप्ता । सम्यक् १८०९ ।

विषयः । सांख्यमाधवीयव्याख्या ।

No. 56. सांख्यमाधवीय-कारिका-व्याख्या . By वैद्यनाथ सूरि . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 37. Lines, 9 on a page. Extent, 740 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct,

Beginning.

नीलचन्द्राय नमः ।

नमो नमो नमो देवमनमानन्दवर्त्मनम् ।
सांख्यमाधवपद्यानि विवरित्ये यथासति इत्यादि ।

End.

उपाकर्षादि चोक्त्यर्थे प्रथमोचो न विद्यते ।
ईदं नियमं व्यायशास्त्राभ्यां कर्तुमुद्यमः ।

Colophon.

इति सोमहर्षभास्करपारावारीचरामचन्द्रभट्टाक्षरमहद्वैद्यनाथसूरिभिरुक्तैः सां-
ख्यमाधवीयकारिकाव्याख्याने प्रथमं प्रकरणं सम्पूर्णम् ।

विषयः । सांख्यमाधवीय-कारिकाव्याख्या ।

No. 57. सांख्यदर्शनीटीका . By विष्णुवनचन्द्र . Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 57. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1758. Place of deposit, Dinajpur, Babu Girīś Candra Cakravartī. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो नचन्द्राय ।

सर्वज्ञं सर्वशक्तिं देवं नीलचन्द्रमाधवाय नमः ।
विष्णुवनचन्द्रदेवेन विरचित्ये इति दर्शनीटीका ।

अनुसन्धानसंस्थानसंयोजनसंयोजनसंयोजन ।

मानवे रमतां नित्यं सूर्यशुक्ला सरसतो ।

पशुपुंजस्य कृपावि तांश्वेवाभोजानां वनावि तप संवत्सूः विनामह-
नदनकनककामनसंतीति रूपकाद्यङ्कारेण प्रज्ञापो विष्णुवसान् वरकस्याच
तन्मन्त्रप्रयत्नजादभिजनमनुष्टिः प्रदर्शितेति । इत्यादि ।

प्रद्योतसुषुप्तगुणाश्च ।

पन्था स एव विदितः परिणामहन्ता ।

संक्षिप्यविस्तरमवनामसुद्रिय। यम् ॥

वाचामति (...) ।

x x x x x x ||

इत्यविषयं विवरीतुमस्तं विशेषेण सकृद्व्याख्यानपरिमितं विस्तरं
कथाव्याख्यानदिकथपरिग्रहस्तथा चः पूर्वाचार्यैरपदिष्टः च एव सत्याः ।

विद्यरोत्तुं समारोपि-

आयनं पठिष्ये ।

ॐ नमोव।दिशिंहाय ।

मंसः स्वाहाहवादिने ॥

इत्याचार्य-जीवादिबुद्धमाहात्म्येन विभुवनसम्पन्न विरचितायां इत्य-
 क्कारण्योक्त्यां चर्चासङ्कारविभागी नाम द्वितीयः परिच्छेदः ॥ ॐ नमः ॥
 महाप्रज्ञा ॥ ७५ ॥

विषयः । दण्डिमतकाव्यादर्भस्य व्याख्यानम् ।

No. 58. **কাল্পকাকটিকা (রসকাকটিকা).** By **কীৰ্ত্তিবৰ্ম্মা**. Substance, country-made paper, 25 x 3½ inches. Folia, 19. Lines, 7 on a page. Extent, 600 *glokas*. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Gram Bhadughar, Post Bramhanberin, Zilla Comilla, Pandit Amar C. Nyāyartna. Appearance, old. Prose. Correct.

ॐ नमः सेवदेवतायै ।

सत्वासक्तमनः शुद्धिर्ज्ञेन्द्रियसक्तम् ।

सुरारिवां पुरारिवां पादाग्रो हजिनार्येवात् ।

एवमकारमात्रं विवक्ष्यः शिवदेऽनुया ।

काव्यप्रकाशपोषाव यौवन् यौलम्ब्यमर्थेषा ।

ननु काव्यस्य वर्णादिवस्तुवैर्नैवावयवतया तद्विरूपस्यार्थं दुष्कारः × × × ×
× × × × × अथ ह्य कर्तुंशुचिताः न तु × × × अत्रकविता-
प्रदानवनेर्तुं अत्रकथं दर्शयन्नेव तन्कारिकावयवतारयति प्रत्यारका
इत्यादि । इत्यादि ।

End.

अत्रार्थं भावः प्रतीतिमात्रधारं हि कार्यं न क्वापिडोषादियःकथं
उत्पाद्यैप्रतिपादयद्द्वारेष प्रवर्तमानं प्राप्तावयवनिवृत्ते चनोऽप्युत्पादयत्त-
द्विरूपवयवमुपपन्नमेव भवेत् ? विषयेषु विविधविषयेषुलपिदिशेतित्याकां
विचारः ।

Colophon.

इति यौलम्ब्यमर्थविरचिते. एवमकारे वक्ष्योऽध्यायः । इत्यावन्मात्रं
यौलम्ब्यमर्थेषा विरचितम् । यौवन् ।

विषयः । काव्यप्रकाशस्य व्याख्यानम् ।

No. 59. बिग्रोरकौमुदी. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page. Extent, 100 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Śaptagrām Kṛpapurur Akṣā (Monastery). Appearance, old. Versc. Generally correct.

Beginning.

यौलम्बाव यवः ।

विज्ञातवानी जनको वास्तुदेवकथाकुतम् ।

उमङ्गलम् दुष्टगुणो दुर्मिं कम्परायवम् ।

उमङ्गुमारं भवम् कथंतां मे क्वापिधे ।

मोविन्दस्य वदावर्त्यं वचनो मोक्षये विभीः । इत्यादि ।

End.

यवज्जातमोविन्दपादवर्तीकृपा विभी ।

कार्या दुःखकारं वै तरणि तथ जायिनः ।

मन्दवाक्यु मोषां वाक्येकीयवीकृत् ।

विद्वज्जातमोविन्दं विज्जातः प्रजापतिम् ।

Colophon.

इति यौकिरीकौमुदी ..... । • ।

विषयः । मोक्षकलीकावर्धनम् । प्रेमादिकथनम् । नन्दोदीर्घा परिचयकथनम् । अथ-
ज्ञाना परिचयकथनम् । ईश्वरकल्पविरूपणम् । नाममात्रादिप्रमाणम् ।

No. 60. कुण्डकल्पद्रुमः. Substance, country-made paper, 12 x 5 inches. Folia, 38. Lines, 10 on a page. Extent, 800 ślokaś. Character, Nāgara. Date, of composition Sk. 1577. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. नीशिवो जयति ।

बोमित्यचरमद्वितीयम (.) तत्पदं यद्वन्निर्गतं ।
नमा (.) ति विभक्तिविशेषमस्मिन् यस्मिन् पुनर्लक्ष्यते ।
आज्ञं नीक्ष्य समुद्रराज्यं सतां नीमाधवोऽहं सुदे ।
निर्माणास्तसमुद्रमिदं कलदं नीकुण्डकल्पद्रुमम् ॥ इत्यादि ।

End. करे दिक्मते सायकाय नामाः ।

धुर्भुजो ध्रुवमन्मथयः पद्मपूजाः ।
भुजाः स्रजद्वयाः क्षुताः चेषविष्टौ ।
धुमाकाचि दुष्काणि तेषीतमावि ।

Colophon. रविचन्द्रमिनवर्षे १०१२ विक्रमाब्दे प्रयाते ।

नमनमतिचित्तु ११७० आकाशे प्रहणे ।
अरदि मनुजमाने मन्मथे तेषद्रुते ।
पवित्रिधियुतचन्द्रे कुण्डकल्पद्रुमोभूत् ।

विषयः । वज्रकुण्डविधानम् ।

No. 61. कुण्डमन्त्रविधानम् (आद्यवैद्यज्ञोक्तम्). Substance, country made paper, 8 x 3 inches. Folia, 38. Lines, 10 on a page. Extent, 60 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Beginning. नीशवेशाव नमः ।

आद्यवैद्यज्ञोक्तकुण्डमन्त्रविधानम् लिख्यते अत्रानि वैदिकानि आद्य-
वैदिकानि वक्ष्यामः (.) मे मङ्गलेश्वरानुक्तं विद्याय मङ्गलमिति वा

रत्ना मण्डलं परिशिष्टं च यः लेख्योः मङ्गलपद्यानां नियतति तत्र मङ्गलं
विचरति सा प्राची इत्यादि ।

End. कुण्डाकारेण मेघाकारेण विभक्तं दीर्घविस्तृता योऽन्तः शितादिना रचयेत् ।

Colophon. इत्याचर्यवस्तुनोक्तकुण्डमण्डपविधानम् ।

विषयः । अचर्यवेदीयकुण्डमण्डपविधानम् ।

No. 62. कुण्डलीकवचम् . Substance, country-made paper, 11x3 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 90 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

कीमुरवे नमः । कीशानन्दमैरमुवाच ।

अथ वक्ष्ये मन्त्रादेव कुण्डलीकवचं दृढम् ।
परमानन्दं सिद्धिसिद्धयन्त्रविधेयितम् ॥
यद्ब्रह्मा योनिनः सर्वे भक्ताभक्तप्रदं प्रकाः ।
ज्ञानिनां ज्ञानिनोऽप्येतां विचरन्ति यथा तथा ॥
सिद्धयोऽप्यमितायाश्च करुणाः सर्वदेवताः ।
यतत् कवचपाठेन हेवेन्द्रो योमिराट् भवेत् ॥
अथ यो योनिनः सर्वे जडिहाः कुलभैरवाः ।
प्रातःकाले विचारयन् मन्त्राङ्गे वारयुग्मकम् ॥
सायाङ्गे वारयेकमु पठेत् कवचमेव च ।
पाठादेव मन्त्रायोनी कुण्डली दमनं लभेत् । इत्यादि ।

End.

इत्येतत् कवचं देवि कुण्डलिन्याः प्रसिद्धम् ।
वे पठन्ति ध्यानयोगे योमर्तान्मन्त्रविज्ञताः ॥
वे यान्ति मोक्षपदवीमैश्वर्यं नाथ संनमः ।
वासा वामकरे धृत्वा सर्वाभीष्टमवाप्नुयान् ॥
सर्वे रौप्ये तथा तापे रोपयित्वा प्रपूजयेत् ।
सर्वदेवे सर्वकाले पठित्वा सिद्धिमाप्नुयान् ।
स भूयान् कुण्डली पुनो नाथ कार्या विचारया ॥

Colophon. ॐ इति वज्रनामके उत्तरखण्डे कृष्णकीर्तनीकवर्ण समाप्तः ।

विषयः । कृष्णकीर्तनः कवचकवचम् ।

No. 63. कृष्णकीर्तनीकम्. Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 1. Lines, 7 on a page. Extent, 34 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātāgrām, Post Māhar, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbāndhu Tarkavāgis. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

अथ कृष्णकीर्तनम् ।

ॐ जम्बोद्वारिणी रक्षिणी च तद्वती वेदादिबीजादिना ।
 नित्यं चेतसि भाव्यते भुवि कदा नन्द्याकसङ्घारिणी ।
 मां सातु प्रियदा सदा सविपदं संज्ञातमवीधरे ।
 धात्री नमः क्षयमादिदेवमिता दीवानिदीनं परं ।
 रत्नाभास्तनचन्द्रिका क्षिपिनी सर्पाकृतिनिर्मिता ।
 जायदकौसमायिता भगवती नमः समिद्धीकाय च । (?)
 मांकीदृग्मन्त्रमन्त्र-दीपज्योतिर् वेदादिवाक्यानि ।
 संपाक्यास्तनचन्द्रकीर्तिकिरणे नित्यं शरीरं कुरु । रत्नादि :

End.

कृष्णकीर्तनमार्गं श्रीचाणक्यं महाकव्यम् ।
 यः पठेत् प्रातस्तयाय च योनी भवति पुण्यम् ।
 सर्वदेवः सत्पुत्रा नामनानाकीर्तिप्रदा ।
 हरिश्चन्द्रदा कर्णो नारायणमनोरमा ।
 सदा भावय शम्भो नमः योगनाथकपथितः ।

Colophon. ॐ इति वज्रनामके उत्तरखण्डे कृष्णकीर्तनीक समाप्तम् ।

विषयः । कृष्णकीर्तनः कवचम् ।

No. 64. कुमारपञ्चावरणम्. By जिनमहर्षिगोपाध्याय . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 85. Lines, 15 on a page. Extent, 1,980 ślokaś. Character, Nāgara. Date of composition Sk. 1492. Place of deposit, Benares, Dīpmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीश्रीं विमलसभासुभनः सुखीपदसर्वथा ।
 यत्ने संनमदादनेकविद्युतो मुक्ताक्षरपङ्क्तिः ॥
 यद्वाङ्मोति रवेरिवानिन्दुनुरोः सत्पादसैवायं ।
 तज्ज्वातोर्जितवेजसोव कुपये धर्मेभ्यं भक्षसात् ॥

End. प्रथमयोजितः श्रीमत्कुमारपादपर्यन्तं ।
 अक्षरस्यः (...) कश्चित् × × × ।
 कैश्चित् प्रामाण्यविधिभिः ? × × × ।
 × × × × × × ॥
 श्रीश्रीमदुत्तरशिखेय यशानुमानुसारं श्रीजिवनमखनचिन्तामय १४२९
 वसु (...) यत्नरे रचितः श्रीजिवनमखनोपाधायेः श्रीकुमारपादप्रवन्ता
 यथादृष्टानुसारं योजितः ।

Colophon. इति श्रीकुमारपादपरिचयं सम्पूर्णम् ।
 विषयः । कुमारपादपरिचयस्यम् ।

No. 65. कुमारसम्भवटोका . (यजिता) By भगीरथः. Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 75. Lines, 8 on a page. Extent, 300 glokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1678. Place of deposit, Dinaajpur, Pandit Kṛṣṇadāsa Śmṛtibhūṣaṇa. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो नवेनाथ ।
 ब्रह्मवीर्या कक्षाधारे बाधारेऽपारपत्तयं ।
 बाधौ कल्पसतापाटपदार्थवतपत्तितां ।
 यः पीतदुष्टिदुष्टदुषयमपज्ज्वा ।
 नाथादिकावधिवक्ष्यन् यत्नार डीकाः ॥
 स श्रीभगीरथकविर्दक्षिणाभिधाना-
 मेताव मन्दमतिबोधकरीं करोति ।
 यस्तुनरकाभिध्यादि । उन्नरकां दिशि उन्नरदेवभूमी यथाधिराजः
 यन्मना राजा इत्यादि ।

End. केनापि प्रकारेण न इहा बाधौ यत्नानि यथा यत्ने यथावाक्ये
 बाधितानि ताः यत्नयत्नः तावः यत्नयत्नोऽयं इति विषयः प्रथमबाधौ
 दुष्टविचारयेति विषयः ॥

Colophon. इति चौतसृत्तौषधभोजीरसविरचितायां कुमारटीकायां सप्तमः सर्गः
चण्डमण्डनेषु भगवत्या जगन्नातुरन्मिकायाः षट्कारणसंगं इति भगवद्-
वेचितमस्त्राभिर्न्याख्यात इति कुमारटीकायां सम्पूर्णा । प्रकाश्या १९०८ ॥

विषयः । काशिदासकृतकुमारसम्भवकाव्यस्य भाष्यान्तम् ।

No. 66. कुमारोत्तमम्. Substance, country-made paper, $18 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent 300 ślokas. Character, Bengali, Date ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verso. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो नरेन्द्राय ।

केलासगिरिपरासीनं चन्द्रचण्डविराजितं ।
यत्र च परया भक्त्या गौरी लम्बा हृदयधनं ॥ इत्यादि ।

End. जपन्मायुतं श्मशाने च शत्रूणां मारणं भवेत् ।
कालीकल्पमिदं प्रोक्तं गोपयेत् साक्षजानरम् ॥
गोपने सर्वविधिः स्नात् प्रकाशे मरणं भुवं ॥

Colophon. इति चौकुमारोत्तमो परमरसस्य कलियुगवर्धने पूर्वभागे कालीकल्पे नवमः
पटलः ।

विषयः । १ पटले विद्योद्देशकचरणं । १ पटले जलधौमविधिकचरणं । १ पटले वल्लिर्धौम-
कचरणं । ७ पटले नैवेद्यनिधयादिकचरणं । ५ पटले पुरस्सरविधिकचरणं । १ पटले कुलाचार-
विधिकचरणं । ७ पटले पूजास्नानादिविरूपस्य । ८ पटले आचारविधिकचरणं । ८ पटले
कालीकल्पः ।

No. 67. कुवक्षोभमाहात्म्यं. By रामचन्द्रसरस्वती. Substance, country-made paper, 10×5 inches. Date Sm. 1888. Place of deposit, Dinajpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीनरेन्द्राय नमः ।

प्रथमं जगदीशानं तेन यान्त्रिकनामधं ? ।

× × × × × × ।

× × × × × × ।

पूर्वोक्तकाहेनामुच्यते पूर्वोक्तप्रमादकत्वात् ? संज्ञातवाचिपदवशात् । अ-
नेषामन्येषुकाहितपरमेस्वरजतामनसमोपहृतये पूर्वोक्तविशेषः पूर्वोक्तविशे-
षश्चायं सम्प्रवृत्ते । इत्यादि पूर्ववत् ॥

विषयः । कुरचेवमाहात्म्यवर्णनमुक्तेन तत्तत्तौर्य-कर्मवर्णनविषयनिरूपणं ॥

Beginning.   श्रीगणेशाय नमः ।

End.   अथादि स अमनोन छज्जादिहंअथादिकं ।

देवेणः प्रीयतां तेन यस्या चानमस्य तपः ।

विषयः । कृष्णप्रायश्चित्तविधानम् ।

No. 69. **सुखानन्दतमहाखण्डोपनिषद्** By **सुखानन्दतीर्थ**. Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 10. Lines, 11 on a page. Extent, 250 śloka. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares Pandit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. नीलकुवेदवाचाय नमः ।

वर्षितः संक्षुभो ध्यातः कीर्तितः कथितः पुनः ।

यो ददात्यस्ततमं हि व नां रचयु किरणः ।

End. नीलदानन्दतीर्थाक्षरवकिरबोधिना ।

नीलमतिः सेवा नीलधिः सन्नेदा म्रदिदा भवेत् ।

Colophon. इति नीलदानन्दतीर्थाक्षरवकिरः कल्याणतमचार्यैः सम्पूर्णे ।

विषयः । साध्वन्महावक्त्र-वैष्णवानामाचार्यैः ।

No. 70. कौकिलामाहात्म्यम्. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 26. Lines, 10 on a page. Extent, 600 śloka. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur Rājavāṭi. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो शिवेशाय ।

एकदा शैलिवारणे ऋषयः शीतकादयः ।

उषान्ते सुतमासीनं वप्रचुरिदमादरात् ।

ऋषय ऊचुः ।

सुत सुत महाप्रज्ञ विन्ध्यकान्तपुत्रस्यसंभवं ।

यत् शृण्वामो वयं सर्वे धर्मस्वरमशेषतः ।

कौकिलायान्तु माहात्म्यं महापातकनाशनमित्यादि ।

End. यदास्तरणि मां चाधी सेवेन भृगुमन्दन ।

तदाहमामनिषामि सत्यमेतत् वदामि ते ॥

इदं पवित्रं विमलं विचित्रं कर्मापवर्गप्रदतीक्षरम् ।

परिचमार्थे भृगुमन्दनाय मन्वावयित्वा हि जगाम सुतः ।

Colophon. इति कौकिलपुराणे कनकाद्रिकण्ठे शिवनारदसंवादे कौकिलामाहात्म्ये
सप्तविंशोऽध्यायः ॥

विषयः । १ मे अध्याये शिवनारदसंवादकथनम् । २ ॥ नारदकथनम् । ३-४ ॥ कौकिला-
श्रीतीर्थदर्शिकादिकथनम् ॥ ५ ॥ शतीनशकथनम् । ६ ॥ दशकोपवर्णनम् । ७ ॥ दशका वज्रमिश्रकथनम् ।
८ ॥ वज्राशकथनम् । ९ ॥ दशका बहुदेवकथनम् । १० ॥ शिववाक्यकथनम् । ११ ॥ सत्या
दशककथनम् । १२ ॥ सत्या देवविर्ज्जनम् । १३ ॥ वीरभक्तोत्पत्तिकथनम् । १४ ॥ पृथोदेवकथनम् ।

१३। देवपराजयवर्धनम् । १४। जीविन्दाजप्रदानकथनम् । १५। वज्रविध्वंसकथनम् । १६। भवका
प्रकाशकथनम् । १७। उता परदानकथनम् । १८। गौरीवरप्रदानकथनम् । १९। प्रज्ञावीवर-
प्रदानकथनम् । २०। जलरुपाश्चर्यो वरप्रदानकथनम् । २१। पुनर्दत्तवज्रायकथनम् ।
२२। हृत्प्रवीणकथनम् । २३-२४। त्रिरिणात्मविश्वकथनम् । २५। वराजमयवर्धनम् । २६। उता-
नयेचरीहायवर्धनम् । २७। उतामयेचरउत्तमकथनम् । २८-२९। कुमारकथादिकथनम् ।

No. 71. शेषविचारः Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 42. Lines, 8 on a page. Extent, 252 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dīgmaṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. गौरं जयवीररं वयं वडिधं ।
वयसि जयं सुतुषं च मंडलि ।
उत्तरवडाधिपविरारायु ।
सुंयामि × × × × × × × ×

End. मङ्गलं विजयेव ।
मदीयं विजयवयं पुण्डरी र ।
मरजकथनं व मोपु ।
विह्वर उवडाधि उवसुंको ।

Colophon.

विषयः । चेवांवा विचारः ।

No. 72. शेषवमाः Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dīgmaṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. वयं प्रथमवर्णः कीडद्व ।
जमुदीया उवा ।
उवसुंयवाय रावका वाच ।
उमेविध्वं रिरवा ।
दीनोद्वानी त्रिरिच कीर ।

End.   इना जीवत कीदीकका । ?
 कवाक तीतर ववत्वा दोद्विद्व ।
 नूव वव्वविवा ववव वेन क्षपरि ।
 × × × × × इतोनासि ।

Colophon.

विषयः । चपायां ववेवम् ।

No. 73. गद्यपतिखण्डं (विनायकमाहात्म्यं) . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 37. Lines, 9 on a page. Extent, 1,100 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Rajavāṭi. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.   ॐ नमो नवेभ्याय ।

कन्द उवाच ।
 शिवरात्रौ नवेभ्याम उर्व्वमस्तुतदायक ।
 बाष्पानामि सुपुष्पानि पुतामि तन्मुखाञ्जुजान् ॥
 विविधाणि पवित्राणि सर्वाद्यश्मनानि च ।
 तेषां नववसायेष दद्यायनो महापदः ।
 वनस्वं कृपया भूषि नवेभ्यश्चरितं नम ।
 अवज्ञारान् वेनिहासान् उर्व्वकामप्रपूरकान् ॥
 शरकानक छोकानां वस्तुमर्षं च शङ्कर ॥ इत्यादि ।

End.

वाच उवाच ।
 शिवेन नदिनं विप्रा कन्दाय प्रकृते ऽविष्टं ।
 विनायकीयो नदिना च भवद्भो निवेदितः ॥
 इति श्रीकन्दपुराणे विनायकमाहात्म्ये शिवकन्दसंवादे नवेभ्यामनारवर्षेण
 नाम द्वाविंशतितमोऽध्यायः ॥

Colophon.   समाप्तथायं ग्रन्थः ॥

विषयः । १ प्रथमाध्याये कन्दशङ्करसंवादे वस्तुतुष्टावतारवर्षेणम् ॥ १ ॥ द्वितीयाध्यायान्
 = अष्टमाध्यायं वाचन् विनायकपुष्पाञ्जलम् । ८ त्रयोविंशतौ अध्यायौ चार्जुनीवरप्रदानकथनम् ।
 १० चतुर्थाध्याये अजातकुलपतिप्रदानकथनम् । ११ एकादशाध्याये अजाननावनारकथनम् ।
 १२ द्वादशाध्याये शिवरवध्यादिकथनम् । १३ १४ पञ्चोदशस्तुर्दशाध्याययोः विष्णुराजावनार-

कचनम् । १५ पञ्चदशाध्याये वक्राक्षयेनावर्धनम् । १६ । १७ । १८ चोद्विंशत्यध्यायादध्याध्याये
मयूरेनावतारवर्धनम् । १९ छमविंशत्याध्याये भृगुसंवादकचनम् । २० विंशत्याध्याये वनदानाव-
वर्धनम् । २१ एकविंशत्याध्याये विष्णुमहकचनम् । २२ द्वाविंशत्याध्याये ब्रूमयेनवतारादिवर्धनम् ।

No. 74. गायत्रीकचनं (नीलतन्त्रीयं) . Substance, country-made paper, 15×8 inches. Folia, 1. Lines, 9 on a page. Extent, 37 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Chandrakona, Ayodhyā Raghunathvāti, Babu Chakrapāni Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीगुरुं नमस्कृतम् ।

अथ गायत्रीकचनं । अथ श्रीगायत्रीकचनस्य मङ्गलविष्णुमयेवरा कचनः
अन्यथाःशालावर्धनेदाम्भ्याधि मङ्गलप्रवचककथा गायत्रीदेवता
ॐ नमोऽस्तु भर्गवे इति गायत्रीकीकचनं मङ्गलकचनप्रार्थनं च ये विनिर्वातः ।
गायत्रीपूजितः पातु सावित्री पातु दक्षिणे ।
मङ्गला रक्षतु मे पश्चात् उत्तरे मे सरस्वती । इत्यादि ।

End. श्रीगङ्गाधरवादी च पातकादतिपातकात् ।
मुच्यते सर्वपापेभ्यः परं मङ्गलादिनम्यति ।

Colophon. इति नीलतन्त्रीयं गायत्रीकचनं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । गायत्र्याः कचनकचनम् ।

No. 75. गायत्रीकचनं (आगमसन्दर्भोयं) . Substance, country-made paper, 11×8 inches. Folia, 2. Lines, 7 on a page. Extent, 58 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātāgrām, Post Mehar Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. अथ गायत्रीकचनं ।

श्रीदेवमुवाच ।

ॐ देवदेवस्यैव संसारार्थवन्तारम् ।

गायत्रीकचनं देव कचनम् कचनं श्रीम् ॥

वीनवादेव उवाच ।

ब्रह्मावादे क्षिता मित्वा कुण्डली मन्त्ररूपिणी ।

संस्क्रामिच्छन्ना परमा विषमकुण्डरूपिणी ॥

विद्युत्पुष्पप्रतीकाया कुण्डलाक्षमिरूपिणी ।

परमसूक्ष्मरूपा वा पद्मानन्दरूपिणी ॥

शिवस्य गर्भेकी मित्वा परमस्य प्रपूजिता ।

मह्यः सैव मायवी सचिदानन्दरूपिणी ॥

मह्यभावरूपेवातीर्थं प्राप्ताया मित्यनूतनः ।

मित्यं तिष्ठतु सामन्दा कुण्डली तव विग्रहे ॥

एतिसौम्यं महत् पुष्पं चिकोटीतोर्यस्युतम् ।

सर्व्वसम्पन्नस्य देवि सर्व्वदानस्यं सदा ॥

सर्व्वज्ञानस्यं देवि परं मन्त्रस्यं सदा ।

कवचं कवचाख्यस्य चार्त्तंति प्राच्यकृते ॥ इत्यादि ।

End.

इदं कवचमन्त्राया मायवीं प्रजयेतु यः ।

जप एव स एव स्यान्नियमेना न च विद्विहः ॥

यः पठेत् कवचं देवि सततं शिवसन्निधौ ।

सन्निधौ विष्णुदेवस्य कवचं मन्त्रिसन्निधौ ॥

देव्याःपुष्पमयी विप्रकृत्यचक्ष्मायते भुवं ॥ ॐ ॥

Colophon.

इत्यानुमसम्भे ज्ञानदर्पणे मायवीमाह्वयसम्भे देवदेवीसंवादे मायवीकवचं समाप्तं । श्रीकाण्डी ।

विषयः । माययाः कवचकवचम् ।

No. 76. मायवीविवरकम् By शङ्कराचार्यः. Substance, country-made paper, 9 x 5 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 46 ślokaś. Character, Nāgarā. Date ? Place of deposit, Benares. Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

एव सर्व्वदेवतात्मनः सर्व्वमन्त्रैः सर्व्वविभासकदेवतात्मनः परमात्मनः सर्व्वज्ञानस्योत्तमायै सर्व्वज्ञानमन्त्रप्रतिपादकस्य श्रीमन्महा उवाचमा-
प्रकारः प्रकाशते तव मायवीं प्रचयादिकां सप्तमाह्वयैनां शिरःसमेतां सर्व्वदेवतात्मरमिति यदस्मि । इत्यादि ।

End. श्री देवः उदितास्त्रायं विद्योपनीधिभिरः ।
त्रेरवतक तद्धर्मकहरिचमुपाकरो ।

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिमाणकाचार्यं श्रीमच्छंकराचार्यसमाधौ विवरणं
समाप्तम् ।

विषयः । भाषणीयाख्या ।

No. 77. गुर्वावली-नाम-महाछन्दः By सुनिसुन्दर खरि . Substance, country-made paper, 12 × 4½ inches. Folia, 17. Lines, 13 on a page. Extent, 510 ślokaś. Character, Nāgara. Date, v. Samp. 1496. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dīpmaṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning: श्रीगोतमाय ।
अथविषं रात्रि निवेन्द्रवन्दनाः ।
य सर्वनामप्रभुरङ्गुतां वतां ।
विजाभिधानामुमुषा कुर्वोति यः ।
सुमन्त्रं य (...) त श्रीकृष्णपदः ॥ इत्यादि ।

End. आकाः यथमवाच (...) मुखा मुदाच कुषाविकाः ।
सर्वाभीष्टकप्रदः य अयति श्रीसर्वकल्याणः ।
कल्पसंशेदं श्रीगुर्वावलीनाममहाछन्दः ।

Colophon. इति इत्यनयान्ध-श्रीगुर्वावली इत्यनी श्रीसुनिसुन्दरखरिचरिता । संवत्
१५८९ आषाढ शुदि ।

No. 78. गीतमोक्षनं (ज्ञानबोधप्रकाशकं) . Substance, country-made, paper, 8 × 5 inches. Folia, 86. Lines, 9 on a page. Extent, 1,250 ślokaś. Character, Nāgara. Date of Comp. v. Samp. 1715? Place of deposit, Calcutta, Ćyāmapukura Viśvakoṣa office, Babu Nagendranāth Vasu. Appearance, old. Verse Incorrect.

Beginning. परिचिता भवतक इन्द्रवदित विद्या विविदिताः ।
आचार्यमित्रमाधवीन्द्रविकाराः पूर्वोपाध्यायकाः ।
श्रीविद्याकमुपाध्यायमुनिवरा रत्नवाराधकाः ।
वसुदेव परमेश्वरः प्रतिदिनं कृष्णं श्री गणेशं ।

विपुलकुसुमदण्डसम्पदुःखापहरं ।
 विपुलमयतिथिं चर्चरन्नाकरं च ।
 सपरहितमपारं समंमोक्षयेतुं ।
 सकलमुदयिषानं तीर्थनाथं भज त्वं ।
 अथितमिरिषमं स्नात् कण्ठं चिन्तयाम् ।
 सुरतवराभासा खेचनो पद्मसुधी ।
 क्षितिं यदि गृहीता सारदा सन्ध्या ।
 तदपि तव मुखाभासी पारं न याति ।
 निमग्नरसमापेक्ष शोकलोभभादिनां ।
 प्राप्तिमोक्षरोमादिदाग्निश्च विनश्यति ।
 परकतो मन्त्राभागे वरदे कामरूपिणी ।
 विचरता विद्याकाशी देवी वा परमेसरी ।
 परकतो मया उक्ता वीचापुष्पकारिणी ।
 संसारात्मना कदा देवी वा परमेसरी ।
 प्राप्तिचन्दनवाहिना भगवती राजमती शीतली ।
 कौमला च सनाथनी च सुरलसां वीता सुभगा शिवा ।
 कुन्ती शीतली मलय इतिता चोक्ता प्रभावत्पि ।
 पद्मावत्यपि सुन्दरी प्रतिदिनं कुन्तु नो मङ्गलं ।
 मङ्गलं भगवत्पुत्री मङ्गलं जीतमप्रभुः ।
 मङ्गलं चूर्णभद्राया जैनधर्मोऽस्तु मङ्गलं ।
 सन्निहितप्रचात्राय सन्निहीतायैवादिने ।
 सन्निहितमिषायाय जीतमल्लामिने मया ।
 वायेन्दुमसुधुर्ध्वं आपस्य चित्तेतरे ।
 वही तु चोम्पारे (.) निभकाचपुरे (?) ग्रामे ।
 सुनिष्पद्यार्थे च 'ज्ञानवीथप्रकाशे' ।
 सुनिष्पद्यार्थे च 'भारतमहाविजय' ।
 मङ्गलं वीथकायापि पाठकस्यापि मङ्गलं ।
 मङ्गलं सन्निहीतानां धर्मिषु प्रणिमङ्गलं ।
 वादमं पुष्पं उक्तं वादमं क्षितिं मया ।
 यदि सुखमसुखं वा मया दीयो न दीयते ।
 नीरसः ।

End.

विषयः । जीवधर्मप्रमंशानुशेन चिदनुवादिकथनम् । धर्मोपपत्त्यनुसंधारादिकथनम् ।
 वायुगुणादिकथनम् । तपोगुणकथनम् । भावगुणकथनम् । आचार्योपास्यं । बुद्धिद्वारादि-
 कथनम् । अधिगम्यताद्वारादिकथनम् । कर्मदेहाकुम्भरभाषणीकन्याकथा । आशौर्मादिकथनम् ।
 कर्मोपपत्त्यनुसंधारादिकथनम् । विवेकचतुर्द्वारादिकथनम् । प्रकाशिककथानिरूपणम् । ईशादि-
 कथनम् । कृष्णतन्त्रिद्वारादिकथनम् । ऐवतादिद्वारादिकथनम् । जीवरात्रगुणद्वारादिकथनम् । शेषन-
 गुणादिकथनम् ।

No. 79. जीवप्रवरभास्करः By भट्टोजि. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 144 ślokas Character, Nāgara. Date, SM. 1774. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning. जीवशेषाव नमः ।

उत्तमैषोऽप्रमदमाकल्पयत्य जीवम् प्रमिष्यते गोपाध्वर्गुमाधुनीर्त्तन इति
 प्रवराः समावप्रवरा समावजीवाश्च बोद्धव्येत् इत्यादि ।

End. जीमट्टोजिविरचितो जीवप्रवरनिर्देशः ।

गुण्यस्ते गुणैः शोऽवमादरेष विभाषता ।

जीवप्रवरचन्द्रेयनमःप्राप्तयेतता ।

नोदं तनीतु विदुषा जीवप्रवरभास्करः ।

Colophon. समाप्तोऽयं ग्रन्थः संवत् १७७४ वैशाखशुक्लजीवावा ।

विषयः । जीवप्रवरकथनम् ।

No. 80. गोपाचोत्तरसाधनोपनिषत्तिः By विन्ध्येश्वर, जगद्गुरुभट्ट, प्रबोध-वति,
 And जीवगोखामी. Substance, country-made paper, 11×5½ inches. Folia,
 24. Lines, 12 on a page. Extent, 860 ślokas. Character, Bengali. Date ?
 Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit, Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance,
 fresh. Prose. Incorrect.

Beginning. गीरावाक्यम् ।

एव गोपाकलावनीतीका ।

जीवापरादकथनद्विचं इति प्राच गुणैः विषयः ।

(... ...) ककाराज्यकथनम् ।

इत्यादिभिः कीमता-जीममेव भंगयता कीचतन्मस्य प्रमायता इतिता
 ... .. गोपाकतापम्याया मुनिरिषं सप्रतिपाद्यं कीकृन्मनेव
 चर्चवेदान्तकथाया चर्चोत्तममेव प्रतिपाद्यन्ती नमस्करोति सधिवान्म-
 कपायेति । कथाय नम इत्यन्वयः कथाय देवकीनन्दनाय इति प्रख्यातो
 देवकीपुत्र इति च । इत्यादि ।

End.

उपसंहरति इमेति । तदेवं पुष्कलमासुतरतापनीकया क्षुतिं चर्चभूतानां
 कर्तुमं इमा अन्तर्हितवान् इत्यर्थः (... ..)
 नाम्नीवरनाम्न्येनम्भुरप्रकीये ।

इत्यावमवनीहन्मन्दिने मन्दतां नमः ।
 विवेकरसज्जनार्हवभङ्गाभां वैदिकाप्याभां तद्वत् ।
 प्रवीचयतिमा छिद्विर्त्त विन्निविन्नातारतम्येन ॥
 इत्युत्तरगोपाकतापम्या विद्वतिः सन्पूर्वा ।

Colophon.

कीचमातनकपस्य चरपाकसुपेन्मा ।
 पूरिताढीयनी चेवं जीवेन सुचबोधिनी ॥
 कीचीमाचाय नमः ॥

विषयः । गोपाकतापम्या व्याख्यानम् ।

No. 81. गोपीमेनाम्नतं . आगमपुराणीयम् Substance, country-made paper, 8×2½ inches. Folia, 5. Lines, 4 on a page. Extent, 32 ślokas Character, Bengali Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Chandrakona, Ayodhyā Raghunāthvāti. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

कीचीरापाकम्याभां नमः । सन्तुम् उवाच ।
 वेदोक्ते के भवद्गताः के मां आवन्ति मर्षयि ।
 केपु मा नं उदायतः केपु प्रेम तवाप्तुषं ।
 तन्मे वदस्व भगवद्भक्तनीनां नतिप्रद ।
 नवि आमुषयो पादम् × × × परीचयं ।

कीचमवाप् उवाच ।

न तथा मे प्रियतमो प्रज्ञा पश्य × × × ।
 न च लक्ष्मीर्नवाको(?)ना तथा गोपीजनो नमः । इत्यादि ।

End.

শৌভমবানুবাচ ।

রচসানী রচসে বহুদুর্ভাষাচ কুচরম ।

নমে বহুদুর্ভাষে বামে বুঝা ননতি তত্ প্রযু ।

শৌভমবানু বে ভজা নানেন বহুদুর্ভাষে ।

বৈশু × × × মুদ্রোক্ষি চরম চরম ব চরমঃ ॥

Colophon.

এতি শাসনপুরাণে শৌভমবানুবাচ শৌভমবানুবাচনং সমাপ্তম্ ।

বিবক্ষা : শৌভমবানু ভববহুভাষারৈবমবচনং ।

No 82. শৌভমবানুবাচনম্ . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent, 550 plokas. Character, Bengali. Date BS 1051. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Chandrakona, Ayodhya Raghunathvati. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginn'g.

শৌভমবানুবাচ ।

রচসানী রচসে বহুদুর্ভাষাচ কুচরম ।

নক্ষাতরম বসৌ শ্রীত্বা ভববাহুদুর্ভাষামঃ ॥

রচসে শৌভমবানুবাচনং ভাষনাত্মক জগদ্রমং ।

শ্রীমদারিষদাচৌর্যং রৌদ্রাভিতলমুখিযং ॥

নক্ষাতরম ভিষং দৌর্য্যে কুচরমং পিতামহঃ ।

পুত্রকামকিষ্কিন্দ্রঃ বসন্তে শৌভমবানুবাচঃ ॥

রচসানী রচসে বহুদুর্ভাষাচ কুচরম ।

নক্ষাতরম ভববাহুদুর্ভাষাচ কুচরম পিতামহঃ ॥

বাচস্পত্যমুপকামি বসন্তে পিতামহঃ ॥

পিতামহঃ শৌভমবানুবাচনং বসন্তে জগদ্রমং ॥

বসন্তকামকিষ্কিন্দ্রঃ নক্ষাতরমঃ ॥

বসন্তকামকিষ্কিন্দ্রঃ বসন্তে জগদ্রমং ॥

ভিষকে ভিষকঃ বসন্তকামকিষ্কিন্দ্রঃ ॥

বসন্তকামকিষ্কিন্দ্রঃ বসন্তে জগদ্রমং ॥

বসন্তকামকিষ্কিন্দ্রঃ বসন্তে জগদ্রমং ॥

মুরীঃ কামকিষ্কিন্দ্রঃ জগদ্রমং ॥

বিবক্ষা : শৌভমবানুবাচনম্ ।

End.

Colophon. इति श्रीशिवसहस्रनाम्ने श्रीराधाप्रादुर्भाषः । समाप्तार्थं नमः ।
श्रीगुरवे नमः । छिद्रितं श्रीनरेश्वरशोधविद्यालय । पुण्यकर्मिदं श्रीमानदा-
श्वरनाम्नः । सन् १०५१ ... .. ॥

विषयः । इति मोनामरकृष्णदासविशिष्टिनि-नौकृष्योपनिषद् ... .. नौविन्दहन्दाव-
रक्षार्थं । इति नौविन्दहन्दावने वंशीप्रादुर्भावः । इति नौविन्दहन्दावने विभक्त्यारण्यं ।
इति नौविन्दहन्दावने राधाप्रादुर्भावः ।

No. 88. গৌরীদিনন্দনপ্রবন্ধসম্বল By গঙ্গারামনিবাস . Substance, country-made paper, 12 x 3 inches. Folia, 12. Lines, 5 on a page. Extent, 240 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Rajārampur, Pandit Maheshohandra Tarkachūḍāmaṇi. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.   ॐ नमो गणेशाय ।
 दिदीप्सोप्सोदीपधि कठमदक्षि क्षुधम् ।
 दक्षदक्षदक्ष दक्षदक्षदक्षदक्षम् ।
 क्षुधम् पू पू पू पू क्षधिपनिष्ठा-पूषपुमिन्नम् ।
 त्रिम् क्षुधोक्षुधः प्रक्षननक्षुधार्थं दिक्ष्यत नः ।

[illegible]

End.   **ਮੇਰੀਂ ਚਥੇ ਖੁਸ਼ਾ ।**
ਮੇਰੇਥ ਨਥਿ ਨਧਰਾ ਧਰਿਮੰ ਅਧਰਾ

मङ्गावधेयवचनमनुवाचिरासीत् ।
 यन्मोक्षसंयतमभित्यजुदयत्नं
 उपसंभक्त दिविवासरिपद्वरेण ।
 तेन हि,
 नीलकाञ्चनं यतः यद्यदि कुलमया नीलमलाय यतो
 यद्वत्काञ्चनिकम् यद्विरमुदिवचं कुलमु त्रीणिभाजः ॥
 नायकाञ्चनराजं प्रपूरयितुं यतः किञ्च मुच्यते भित्तं ।
 राजानय प्रजासु प्रपूरयितुं य यदा त्रीणिभाजो भवन्तु ।
 इति निष्क्रान्ताः सर्वे द्वितीया विधिः ।

Colophon. इति महीपाशाव-नीलहरमित्र-विरचितं त्रीदिविधमर् नाम प्रवचनं
 कथ्यते ।

विषयः । चाक्षरप्रधानविधौ दिवसार्थयोः परिचयवर्धनम् ।

No. 84. यद्यपीठसाधनम् By आपदेव . Substance, country-made
 paper, 8×3 inches. Folia, 2. Lines, 12 on a page. Extent, 30 slokas.
 Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Papdit
 Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. नीलरत्नं दत्तवचं भक्तजनेनकनचं,
 देवतद्वये वदयं (...) महीदे वदयं ।

End. नीलविहादिपाशानुवाचं
 वददायतां वेदवद्वीठवातां ।
 यकारासु नीलिनदीचेकपाथेति
 नीदिनी देव आपाभिधानः (?) ।

Colophon. इति जगन्नाथवाचि आपदेवपुनःवद्वीठवाचनम् ।

विषयः । वददायं वीठकथनम् ।

No. 85. यद्यपानकीमुदी By रामकृष्ण . Substance, country-made
 paper, 12×4 inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent, 365 slokas.
 Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Balihār, Rājdhāni
 Varadākānta Cakravartti. Appearance, old. Prose and verse. Generally
 correct.

Beginning.

ঐ নমো নীলিন্দ্রায় ।

বৌদ্ধ্যং মনস্কথেষ কলকলং শ্রুভাশ্রমং ।

প্রবল্য রামকৃষ্ণেব তস্যৈব মনস্কৌতুহলী ।

তথাবিন্দ্যাদিনন্দবানন্দানেন শ্রুভাশ্রমকলকলৈবতাম্ মনস্কলকল-
কুতুহলতাদশাভঙ্গানুশাসকং তদ্বোধকং কাব্যে জনকিতথৈব মনস্কারিছামঃ ।
ন তু কলকলঃককারকলং ইত্যাদি ।

End.

ঐ কলকলকিঞ্চ ইত্যাদি-রাষ্ট্রমন্তঃ । ঐ কাব্যাদিত্যাদি-কৌতুহলঃ ।

Colophon.

ইতি নীরামকৃষ্ণমহাপাণ্ডিত্যনুগত মনস্কলকৌতুহলী সমাপ্তা ।

বিষয়ঃ । মনস্কলকলমাদিনিবন্ধম্ ।

**No. 87. মনস্কলকৌতুহলী (খণ্ডিতা) By রমানাথ . Substance, Eng-
lish yellow paper, 8×4 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent,
50 glokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalata-
gram, Post Mepar, Zilla Comilla, Papdit Jagadbandhu Tarkavasis. Ap-
pearance, fresh. Prose. Correct.**

Beginning.

ঐ নমো নরেশ্বরে ।

নমো নরোঃ শাস্ত্ররাজবিদ্যাক্ষে

কালকালির্দেব বিদিতকল কৌতুহল ।

বিশ্বী রমানাথ ইতি নরোনি

কীর্তী প্রবল্য মনস্কলকৌতুহল ।

ইত্যন্যে নীলকলকৌতুহল প্রবাহানু মনস্কলকৌতুহলী বাবীশ্রুতক-
লকলকৌতুহল জনকিত ইত্যন্যনন্দকারে নন্দানন্দে ইত্যন্যনন্দকল কল কলকৌতুহল
নন্দনন্দকলকলকৌতুহলি কিং বদন্তীনি কৌতুহল বিদিতকলকৌতুহলি ।

End.

বিদিতকলকৌতুহলি । নীলকলকৌতুহলীকৌতুহলী জনঃ নানি কালকলকৌতুহলি কলকল
কলকলকৌতুহলি কিং কৌতুহল প্রবাহননি প্রবাহননি কৌতুহলকৌতুহলি ।

Colophon.

(কলকলকৌতুহল) ।

বিষয়ঃ । মনস্কলকল কৌতুহল ।

No. 88. ঘটখপেরডোকা By **দেবোদাস**. Substance, country-made paper, 9×8 inches. Folia, 18. Lines, 6 on a page. Extent, 42 *glokas*. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetágrám; Bhattágrám, Paṇḍit Rámhridaya Bhattácháryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning.   ॐ नमो नवेनाथ ।   ॐ नमः शिवायिपद्मः ।

मिरो देविपदाशोभे चरेदं मम निष्ठतु ।

इति मन्त्रान् तन्त्रज्ञानं वेदेषा पूरिता भवेत् ।

षड्वर्षेयमात्रा कश्चित् कविः श्रद्धादौ नवे सति प्राप्तं वृद्धा
 तद्वर्षेयमकरोत् तत् किमिति च विचिन्तयित्वादि । तदेकविंशतिश्लोका
 मया व्याख्यायने प्रत्येकेन मया शीर्षं जगत् तत् ददातीति शीर्षः
 इः प्राप्तेत्यनेन अथ कष्टनीत्यादिना बाधुः शीर्षे नैर्द्वैतेति वक्ष्य
 त्वात्म्यं च व्याख्यानं विचिन्तं व्याप्तं । इत्यादि ।

End.

तत्र त्रदीरक्षार्जवमित्यसौपञ्चस्यमाद्यं वाचा चर्चविशेषज्ञानमपि त्रयसौ
भवति तत्रवा तत्रापि त्रदीरक्षार्ज $\times \times \times \times$ न विद्यत इव
तत्रापि भावानुरक्तवनिता क्षुरतेः चक्षुः तत्रमर्चं ज्ञानः त्रय $\times \times$
चितं त्रदीरक्षार्जं विद्यते $\times \times \times \times$ इति त्रैवि विद्येयं भावा-
नुरक्तवनिता क्षुरतेः चक्षुः संवीनाम् अविता इव भवति इति सूचितेति
विशेषवस्तुपादानम् ।

Colophon. इति श्रीदेवीदासेन विरचितानां टीकायां षडधर्मेष्टायां कार्यं सम्पूर्णम् ।

विषयः चटकपेरस्य वाक्यामयः ।

No. 89. খলীবার্ণমালা By জলজ্ঞান . Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 225 glokas. Character, Bengali. Date, SK. 1742. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetagram Khunverá, Late Pandit Sripati Bhattacharyya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. **बीड़ना ।**

पत्नीं विनापद् नार्येवप्रीतमे वति श्वीनावाकाङ्क्षम् । श्वीनावाकाङ्क्षं
 वषा वद्वयानवी वदेदारम् वावर्षिः स्वर्गमव वादिमः वषावर्षु
 मन्त्रान् वावर्षिर्वेदिताः मनुः । दवाकी दवादि दवादिवावषादि

इति चाकिम् । एकातीत्यवन्तदो बोधये वेनाचे सत्यपि न हीन इति
भाषयाचार्य-विद्याविनोद-उद्दीपिभट्टाचार्याः । इत्यादि ।

End.

समाप्तपरितरं इत्याकान्तः सिद्धसिद्धि इति दर्शनात् केचित्तु प्राञ्चालकीय
विन्दा नमस्तेवासनकारश्च मङ्गं इति प्राञ्चालस्य प्राञ्चालादेव चीवत
इति दर्शनात् ननु तत्राने कस्यो वर्या द्विजातिभिरिनिवृत्तवचनका-
नर्थकादृष्टककार्यं तेषां ।

Colophon.

इति श्रीकल्याणदेवशर्मा संयुक्तीना चण्डीबाहाय्यशास्त्रा समाप्ता ।
प्रकाशः १७३९ । ११ । ११ ।

विषयः । चण्डीकृतपरिचयः । द्वितीये सत्यपि चाकिमि एकाकिप्रभृत्यसम्भव
शब्दानां समर्थनम् ।

No. 90. चन्दमवाता चौपाइ . Substance, country-made paper, 11 x 4½
inches. Folia, 10. Lines, 15 on a page. Extent, 1,754 ślokas. Cha-
racter, Nāgara. Date, Sam 1754. Place of deposit, Benares, Dikmaṇ-
ḍalācārya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

हे नमः ।

दोषा प्रथम जिनोसर
पथमनी समरी
जीजिमवीर, जीजिमप्राप्त
जय करैव पथ उपमावी ।

End.

चीतकृतानु बोध
चाचजि भाषासरर सुविन्द,
सुमता सुमता राम
धन्या विरी सुवर्षपति जामन्द ।

Colophon.

इति चन्दमवाता चौपाई सम्पूर्णम् सम्पत् १७५४. भाषयाये प्रकाशये ।

विषयः । चन्दमवातावाक्याः कथा अपि जीवमर्षिवृत्तिन्याः वेदिकन्यायाः कथा ।

No. 91. चण्डमप्रयोगः . By Substance, country-made paper, 11 x 4½
inches. Folia, 150. Lines, 12 on a page. Extent, 4,500 ślokas. Cha-
racter, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda
Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अग्निं वेधनामाः । अग्निरीदमाहं अखिलसुखे तत्सर्वोमात्
 ऋतुरप्यग्निरितुष्वे चक्षयः । तं वेधनामखिलेनाग्निमुपैव ऋतुमा-
 यक्षमाय इत्यर्थः अग्निः सोमाङ्गप्रकृतानुरवेया माभ्यामग्निप्रवचनं
 विहितं तस्यैव अक्षीको यदुत्तरवेदिनाभिरिति जुवेः साग्निचित्ये ऋतो ।

End. एके विंश उक्थ इत्यादि पद्यकावे अखलवनाहभवे पूर्व्वेवत् एतो-
 संवाजात पूर्व्वेवद्वीनदंततयः ... .. एतो नास्ति ।

Colophon. ... ..

विषयः । अयनयानविधिः ।

(अखलपूर्व्वोयं पद्यः) ।

No. 92. चातुर्थावम्. Substance, country-made paper, 10×4½ inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page. Extent, 660 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Beginning. अग्निनीके सुताः विद्यादधाना अजीवा इन्द्रताः सोमया इमा जुहा मत्सरा
 इवा हुतश्वा वज्रया इविषो दधानाः श्रुधाः पञ्चदश . अग्निनीके तु
 विज्जानी दधाना इन्द्रे सोमे अक्षवीमह . धने वे हवसे महे वज्रे हुमिहो
 भियमा यकादश . य एकवर्षवीनां वजीवनं य वीरिण इति
 वर्णविमा ।

End. यथा काममयमृष्टा अतिरं द्वैपदं कावे अयवीमकथं न दुर्व्वो इति
 दुर्व्वो जोष पतयन्ता विहर्षेय विद्यामिषजमदग्नी इति दक्षुचननं
 मकारकथं नम अक्षोदक्षोऽं कस्यवत्तु विंशतु सुवचमिति ।

Colophon. इति अहनाहकचातुर्थावं समाप्तं ।

विषयः । अग्नेदकक्षजादीनां निरूपणम् ।

No. 93. चित्तामोदविन्दः. By बहोदासकविराज . Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 9. Lines, 5 on a page. Extent, 140 ślokas. Character, Bengali. Date of composition SK. 1601. Place of deposit, Dinajpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛitibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

ॐ नमः श्रीगणेशाय ।

x x x x x x

किन्तुसाभिखदीपावचकमहपदाजोदुत्तुम्हा जना ये ।
 वेणां पादारविन्दे क्षिरतरङ्गपुषे भांजनेवाधिरथ ॥
 ज्ञाने सर्वे धरिणीधरसमन्निधये वैदिको ज्योतिष्ये ।
 महापूरे प्रतीर्षो सुकृतिमहपुषे तर्कवागीशपुत्रः ॥
 चिन्तामोहाच्छाक्यं धरिणधिमनुभावान्दुस्सर्वनिन्दं ।
 पटोद्भाषो विपश्चिन्तरत्नतरङ्गमाशितप्रज्ञानकापीन् ॥
 इति पटोद्भाषकविराजविरचितचिन्तामोहविश्वः समाप्तः ॥

प्राक्षि मारकमात्रकाममकुष्ठम् कर्णकोष्ठे दिने ?
 मारानामकमात्रके शरकरे कमात्रके शीतनि ?
 ... प्राक्षि कर्णकोष्ठे मात्रक ... ..
 × × × × शीतकमात्रक ।

विषयः । संयमाद्यानां कथनम् ।

No. 94. चिन्तामणिचरितनाथकव्य . Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia, 21. Lines, 25 on a page. Extent, 200 ślokaś. Character, Nāgara. Date, SN. 1904. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, new. Prose and Verse. Incorrect.

ॐ नमः श्री ॐ पाश्चाई नमः ।

किञ्चिद् मुखाद् वदन्तारविन्द-
 शिखरं पद्मं परमार्थसुखैः ।
 निहितस्यै साम्यजनोपपत्ति-
 नोपार्थविज्ञानविशेषकस्य ॥

बहु भवदानि पश्यन्त्यस्यैव सन्तः पश्यन्ति ।
 परिनिर्वाणं पश्यन्त्यस्यैव सन्तः पश्यन्ति ॥

সবেষবার ১০৮, সৰষা ১১ পুৰাছিগিৰামকে দিখতে মৰখ্যে কথিতকো ভবতি ।

Colophon. এতি শিলালিখিতাৰ্চনাচক্ৰকঃ সন্মুখ্যঃ . সংবৎ ১৮০৪ .

দিক্ৰমঃ । শিলালিখিতাৰ্চনাচক্ৰনাতি-ক্ৰমবৎ ।

No. 95. চৈতন্যচন্দ্রামৃততরঙ্গিনী . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 28. Lines, 7 on a page. Extent, 700 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dinajpur. Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛitibhūṣana. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. নীলোৎপলদেবী জয়তি ॥

নীলশিতামন্দপৈন্যচন্দ্রী

দীপনেদিবীপুপচান্দ্রী

বিহৃদুন্দকাম্বাভাজনজী

সলীদাৰ্জ্যাত্ শিবকান্তঃ পুৰীনাং ।

অথ সৌৰ্য বিহৃদুৎকবিহৃদুন্দকচরকঃ প্রবোধামন্দবাগা জ্যোতীশ্চ নীলম্ব-
চৈতন্যক ভবতী মনুজদিতপুঞ্জীকৃতঃ স বদন্তিঃসুভবনময়েন প্রত্যেকং নং
মিলাভীতপাদারপিণ্ডং জীযতি নবৈকৈক পক্ষেণ সুবৎ প্রবোধক
নক প্রাচুর্যম্ বিকল্পতি । সুবদতি । নং প্রবতনিত্ত্বমার সুবঃ
কীদম্ চৈতন্যকুণি ।

End.

নবাধি বাচ্যধাৰাত্ কথাকথাপকাদ্যং নকল্পকো জবী কথ্য নবা জল্যত
নবাধি স মৌরবিরজে প্রবোধতু নীবাণু কৌতুকপ্রিয়নাৎ ইশ্বরক এতি ভাবঃ ॥

× × × × × ×

নবা বাজ্ঞানবাগধি দ্বাদশশ্লোকবানকঃ ॥

Colophon. এতি নীপ্রবোধামন্দকরকনীপিরচিতক নীচৈতন্যচন্দ্রামৃতক ভীক
চৈতন্যচন্দ্রামৃতনরঙ্গিনী সমাপ্তা ॥

দিক্ৰমঃ । প্রবোধামন্দকুতচৈতন্যচন্দ্রামৃতক বাজ্ঞানবৎ ।

No. 96. ঝড়ৌরীষা . Substance, country-made paper, 12×2½ inches. Folia, 40. Lines, 3 on a page. Extent, 375 ślokas. Character, Bengali. Date of composition, SK. 1700. Place of deposit, Dinajpur, Rājārāmpur, Paṇḍit Cyaṁāprasanna Vāṇaspati. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

मीरीकं वाङ्मयं यत् प्रथमं विदुषां सुदे

हन्वन्तं चारमाहृत्य हन्वोद्दीपः प्रतन्वते ।

हन्वोन्मज्ज्यो ।

यत्तं कृत्यन्वो नय हन्तं जातिरिति द्विधा ।

हन्तमचरन्तं जातिर्जाया कृता भवेत् ।

हन्तमर्चयन्तं हन्तं विषममेति तन्निधा ॥

End.

इत्येवातिशयिः प्रोक्ता ज्ञाना मीरपदात्तु या ।

यत्किञ्चनचरायेका कविभिः कथितोन्मज्जतिः

हन्वः प्राप्ते तु विज्ञातं वा भुजङ्गविजृम्भितं ।

उपवादिपङ्क्तिरिति संज्ञकेषु

हन्वः तु भेदा विभुनेष्वप्यत्राः

समाहृताः पिङ्गलमात्रसंज्ञता

सुदं पितृन्मनु सदा मनोपिषां ।

Colophon.

इति हन्वोद्दीपे प्रकीर्तकः प्रकाशः समाप्तश्चायं हन्वोद्दीपः ।

शब्दे गूढाधत्तप्रतिपत्तिपरिजडिते नीलवद्दीपभावं ।

तान् रामेन्द्रैवं दक्षिणकक्षिपत्तं वाङ्मयेवादिवाग्निः ।

नन्वा तस्य द्वितीयः सुत इत्यमल्लिखं चारमाहृत्य समा-

हन्वोद्दीपं प्रतीयं विचित्रगुणमनोधान्तराद्यैरपूर्यं ।

पादगुणोपनिषदिष्वे प्रारब्धं गूढभवत्सुदे विधुदेदमिते नीलवद्दीपः

समाप्तः वाङ्मयेवि-नीलकाहाराज-रामेन्द्राभ्याः पञ्चाशत्संज्ञकाः ।

विषयः । हन्वोन्मज्ज्यम् ।

No. 97. हान्वोद्दीपविमल्लक्षणम्. By हान्वोद्दीप . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 48. Lines, 12 on a page. Extent, 1,152 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Verse. Correct.

मीरुपजी नमः ।

Beginning.

नीलवद्दीपमनोर्ध्वमवत्पादाचार्योद्दीपः ।

यत्किञ्चित्पिदीपवत्सुखमवाद्यानिकतावप्रभा

वर्णमात्रमतिमीरविमल्लक्षणवद्दीपवद्दीपानि,

इति नीलनृपायनाचार्यविरचिते नाथकीये देवार्चप्रकाशे चन्द्रावलीनाम्
पञ्चमोऽध्यायः ।

विषयः । चान्दोग्योपनिषद्भाष्या ।

No. 99. जम्बरद्वयं (भविष्यपुराणीयम्). Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 82 ślokaś. Character, Bengali. Date, SK. 1,740. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta Grām Khunverā, Late Paṇḍit Rāmtāran Siromani. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः नीलनृपाय ।

नारद उवाच ।

अक्षिमेकार्चये मोरे गढे व्यापराजगते ।
चन्द्रार्चो गेजगे गढे ज्योतिषि प्रकथं गते ।
अचिन्त्यभावनयत्तं नीलनिद्रासुषामतं ।
नारदः परिपश्य भगवन् जगद्गुरुं ।
केषु ज्ञानेषु ब्रह्मज्ञो भगवन्त्वं मया प्रभो ।
तस्मै कथय तमेव अनुप्राप्नो ज्ञानं यदि ।

नीलनृपानुवाच ।

अहं वै कथयिष्यामि प्रादुर्भावं महासुते ।
यं पठित्वा द्विजाः सर्वे साक्षान्नि परमां गतिं । इत्यादि ।

End.

यः पठेत् प्रातःकालात् स न जन्मानुकीर्तनं ।
अर्च्योक्तं परित्यज्य स न लोकां व गच्छति ।
न च हस्तुभवं तदा यः पठेन्नमस्कीर्तनम् ।

Colophon.

इति नीलनृपनारदवार्दे भविष्यपुराणीयं जम्बरद्वयं समाप्तं ।
ॐ नमः । प्रथमस्य प्रकाशः १७४० ।

विषयः । भगवतोऽनारनिषयकचमस्तुकेन नीलनृपायनारदं नृपानकीर्तनम् ।

No. 100. नञ्जाह्नवोत्सर्गविधिः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent, 260 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

जीनसेवाय नमः ।

एषः महाभयोल्लसर्गः ।

स चोद्वचने जावाद्विपद्यतु जावचवर्जमभावेण वा म्मकपचे द्वितीया-
 वनीया-पद्यनी-सप्तमी-द्वन्नी-चोद्वचो-चोद्वचोचो-
 वारिण रविचोमचोवेत्यादि ।

End.

१०००-१०८८-१०-१० वा विमान संशोधन भूयसी दृष्टि दत्ता कर्मेन्द्ररायं
जना सङ्गठनो भवति इति ।

Colophon.

इति श्रीमन्नारायणब्रह्मद्विजगुरुमहोदयस्य ज्ञानमहाकरभट्टस्य ज्ञानमोक्त-
सर्वप्रयोगः समाप्तः ।

विषयः । जलप्रयोगानां चतुर्धनविधिः ।

No. 101. (जातकपञ्चटिका) भावार्थमञ्जरी By पण्डित . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 44 (without 4-32). Lines, 8 on a page. Extent, 1,100 śloka. Character, Bengali. Date, SK. 1571. Place of deposit Zilla Midnapur, Post office Garvetā Grām Khuverā, Late Pandit Rāmtaran Sīromani. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ममोदन्दायनचण्डाय ।

कमलवदनादयनयनं परमं परमार्थविदा रक्षता ।

सप्तसिद्धिजगद्गामं रामं सप्तसिद्धिं वन्दे ।

मौनहामनभङ्गोत्तरमन्त्रः सप्तकर्षणार्थं निधेः

सन्तुः सामरचन्द्रमः समन्ति प्रख्यातकीर्तिपटः ।

नो दोषाकरतामुपैति न जज्ञो नाज्ञे × × लक्ष्यते

पूर्वचारकथाभिरपि कथयामहे इत्युक्तं ।

वाङ्मयात्वात्वादिभिरभिनयकवितावद्भिर्गीता विद्वाते

भाषानुविर्गभसानतिजय x x x प्रासतानां सतानां ।

म्हाने वापरणुनी कृती कृतधियासुचेविधाने विधि-

• भेत्तः नीरद्वयाद्यपादद्वये नीरावरः X X X ॥

भावाभावविचारि जातव्यविहिते x x x तत् सत्यः ।

ज्ञानी नीयतिहोकां हवते भद्राचार्यतः जीमान् ॥ (२)

नौपतिवाह्याः। तव्युतविहिताः। हस्तता नवीनापि ।

भाषार्थसङ्ग्रहोऽयं इतिता भाषार्थविदो-भविता ।

नीमिषिराधायां चतुर्भुजे न नीपतिकृतजानकपदतिविस्तृतनारयण इत्यादि ।

End. इत्येव प्रयोजनं प्रत्यकारेण पूर्वप्रत्यानुसारेणोक्तं किन्तु अत्रयमेवमप्युक्तं
इतन् ज्ञातव्यं । योषे कथं चरचविधिवेनित्वादिप्रकारेण ग्रुभं पुत्रा
अनयोर्वेदिकं तदप्युक्तं प्रथः परिपाचयति । ग्रुभाधिक्ये ग्रुभं
अग्रुभाधिक्ये अग्रुभमिति ।

इत्वं नीतनमोषेण नीयतामुतप्रत्यंवा ।

कुतं नीपतिप्रत्यतां अतुष्टांथावयवमयम् ॥

Colophon. इति प्रवेष्टकाध्यायविवरणं अतुष्टैः ।

श्रीमन्नारायणचरणौ १५०१ आमा कुम्भपदामुजं ।

सिद्धेश नीमहादेवेष्टकाध्यायुत प्रत्यैः । ?

विषयः । नीपतिप्रत्यतां ज्ञातव्यविवरणम् ।

No. 102. जिमचेत्वनमकारः. Substance, country-made paper, 11×4½ inches. Folia, 2. Lines 11 on a page. Extent, 44 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning. च (...) म्वा देवकोषे रविमृतिभयने कनराचां निवासे ।

नक्षत्राचां निवासे प्रचनप्रपठके तारकाचां विमाने ।

पाताले वा मनेन्द्रे सुकुलविहिरये ध्वजराजान्यकारे,

नीमनीयेकराचां प्रतिदिगुचमयं तत्र वेत्तामि मन्दे ।

End. वेत्तं नीमनीयेकापाककमनुकमलं जायते मानवाणां
कार्ये विविक्तयोषैःप्रथति च अततं विममान्यकारे ।

Colophon. इति नीजिमचेत्वनमकारः समाप्तः ।

विषयः । नीमनीयेकरवेत्तनमकारकचमम् ।

No. 103. जीवत्पिष्टककर्तृकनिर्ययः By वाचस्पत्यभट्टः. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Nāgara. Date, SN. 1785. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. जीवसेवाय नमः ।

वत्पुष्टकप्रादिपुनं प्रवृत्तं नीमान्तरं जीवभक्षुपिनायं

वप्रीदवादिहितपूर्वदेशं कलत्रनं कुम्भनयं मज्जायि ।

End. जीवाकृत्यरचितात् जीवत्पिबकनिर्धयात्
भागीरवीमौलिनाहः प्रभुसुखति उर्ध्वा ।

Colophon. इति श्रीमद्वाङ्मोहिनिभट्टः कनकाकृत्यभट्टविरचितो जीवत्पिबकनिर्धय-
निर्धयः समाप्तः । संवत् १७८५ ।

विषयः । जीवत्पिबकनिर्धयकवचनम् ।

No. 104. चानरनकोशः. Substance, country-made paper, 11 x 3 inch-
es. Folia, 137. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 ślokas. Character,
Bengali. Date SM. 1847. Place of deposit, Calcutta, Vijnana office.
Babu Nagendranath Basu. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अभिप्रेताः संविद्यमाने पूजितो यः सुरैरपि ।
मन्त्रविप्रश्चिद् तस्मै नमो नमोऽभिप्रेतवे नमः ॥
चतुर्भुजमुखाः श्रीगणेशमुनेषु संम ।
मानये रमन्ती जित्वं सर्वमृच्छा परकनी ।

जीवितकर्मोपाय ।

चेताय प्राप्नुवौ भूमीरक्षा ये अपिवा कुता
जीवितवर्षा भवेद्देहा गृहा कुम्भानुसर्पिणी । इत्यादि ।

End. विंशत्यात्मकमिहानि चोटा नद्यान्वर्धना,
यकमादौ भवेन्नामं विविधं नामनेव हि ।
आचमन्मोक्षदा जीवा मनेवापि प्रबोद्धा
स्त्रिणाचमन्मोक्षप्रसादनेव उर्ध्व ।

Colophon. इति जीवत्पिबकनिर्धयाणां प्रतिमाप्रमाणं द्वित्रिंशत्तये नवमस्तुतं समाप्तं ।
संवत् १८३७ ।

विषयः । भूमिर्वादिनिरूपणम् ॥ नद्यादीकृत्यवादिनिरूपणम् । चतुर्भुजारवीकृत्यव-
चनम् । प्रासादमानकरवादिनिरूपणम् । सर्वनामाद्यन्तकर्मनिरूपणम् । नक्षत्रकृत्यवादि-
निरूपणम् । द्वारनामादिनिरूपणम् । प्रतिमाप्रमाणादिनिरूपणम् ।

No. 105. **শ্রাপকসমুচ্চয়ঃ** By **পুৰণোত্তমদেব**. Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 60. Lines, 4 on a page. Extent 500 *lokas*. Character, Bengali. Date? Place of deposit, Bhāṇḍārapur, Dist Vagudā, Babu Kāliṅgarāna Cakravartti. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

ওঁ নমো নবোদয় ।

বসন্তে পরিভাষায়াঃ হসিৎ হৃদয়সম্মতী ।

পুৰণোত্তম আৰম্ভে চ শ্রাপকসমুচ্চয়ঃ

নরপুংস্বিন্বিহায়েনৌ সখিনিব নমৌ যজ্ঞাভীষ্টাঃ ? × × × × ইতি

বা বসন্তে প্রকরষাপকর্মে নরপুংস্বিন্বিহায়েনৌ চ ইতি শ্রাপয়তি প্রকর্ষাৰ্হমল্ল-
বাপি কবিত্ব স্বার্থে নরপুংস্বিন্বিহায়েনৌ ।

End.

চ চ ইতি মাল্যাকারে বিবৃণুত্বাঃপলিগুণম্ শ্রাপয়তি আকার-
প্রতিষাধ্যাকারক বিবৃণুত্বপদেহঃ । আকারপদেহমার্থ ইতি ॥

Colophon.

ইতি নীলদামসৌভাষ্য-নীপুৰণোত্তমদেব-বিরচিত্তে শ্রাপকসমুচ্চয়ে ৫০০-
অধ্যায়ঃ । সমাপ্তশ্চেৎ পুস্তকম্ ।

বিষয়ঃ । সংক্ষেপতঃ পাণ্ডিনীপপ্রত্যয়াদিকথনম্ ।

No. 106. **জ্যোতিষ্মতিকা** By **জ্ঞানানন্দচন্দ্রাবর্মা**. Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 70. Lines, 6 on a page. Extent, 1,200 *lokas*. Character, Bengali. Date SK. 1687. Place of deposit, Balihār Rājadhāni, Babu Varadākānta Cakravartti. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Generally correct.

Beginning.

ওঁ নীতুরদে নমঃ ।

নমামি পরমাত্মনম্ সর্বলোকেশ্বরেশ্বর ।

অবিচিন্ত্যমস্মদাশ্রিতং ভক্তিকারকস্বাধিপিত্বং ॥

অসত্যমপি সংসারং যজ্ঞগতিঃ সত্যতাং প্রবেশ্ ।

× × × × × ×

ওঁ জনা যদি কপাতি সংবেদ্যজ্ঞানানন্দম্ ।

জ্যোতিষ্মতিকা যজ্ঞানম্ ১২০০তাং সর্বপাণ্ডবী ॥

সমাপ্তোক্ত বসন্তপুস্তকম্ জ্ঞান নীলদামসৌভাষ্য ।

জ্ঞানানন্দচন্দ্রাবর্মী আভিহিতি জ্ঞানবেদে ।

अथ रात्रिसंज्ञा ।

नेत्र-वृष-मिथुन-कर्कट-सिंहाः ...

... .. इति च राशयः कथिताः ।

सप्तविंशतिभ्योऽतिशयं किमितिवायुने

तर्कौभो भवेन्नाशिनैवर्चैवरचाक्षितः ॥ इत्यादि ।

End.

ॐ अमलेति प्रत्येकस्यापनमनेष विदुष्य अष्टिज्ञावधारयत् कुर्व्यात्
इति नवप्रचपूजापद्यतिः । इति ज्योतिष्कशिक्षावामहमः परिच्छेदः ॥

ज्योतिःशास्त्रमहाधनानि वज्रमः धनि प्रशक्तानि वे
धनो मनुजनिमल्लिकामपि वरिचको मुचपादिचः ।

अधोधो परिकल्प्यरत्ननिवसेवाख्येव हवन्मिधं

यत् हव्येपि तदेव रत्नममलं कल्पध्यायुषेचिष्यते ।

ज्योतिष्कमादित्यवयवकयटिनीकुम्भमर्का चक्रवर्ती ।

चकार यन्मात् सुममं कुतौनामन्नप्रयोषार्धमिमं निवन् ।

Colophon.

इति श्रीकृष्णानन्दचक्रवर्तिविरचिता ज्योतिष्कशिक्षा समाप्ता । श्रीकृष्ण-
ज्योतिष्कमहर्षेः पुस्तकमिदं शकाब्दाः १८८० ।

विषयः । रात्रिसंज्ञाकथनम् । राशिनक्षत्रविभार्गकथनम् । राशुद्वयसङ्गणनादि-
कथनम् । श्रेष्ठानादिकथनम् । नवांशादिकथनम् ॥ दिक्पतिकथनम् । चराचां मनुमिवादि-
कथनम् । पञ्चसङ्ख्यारम्यभासुभयकथनम् । नक्षत्राणिपदिकथनम् । रिडिपकादिकथनम् ।
योगादिकथनम् । वारवेष्टाकाकवेष्टादिकथनम् । रवादिग्रहिकथनम् । काकःसम्यु-
धिकथनम् । विवाहविहितनक्षत्रादिकथनम् । ग्रहाणविहितनक्षत्रादिकथनम् । पुंसवमादि-
विहितनक्षत्रकथनम् ॥ गौजवपनादिविहितदिवादिकथनम् । सप्तकथनम् । अभिजित्-
चक्रकथनम् । उषायोगादिकथनम् । संक्रान्तिकथनम् । वाक्पादिनिकथनम् । रिडि-
भङ्गादिकथनम् । रवादीनां भोग्यवर्णादिकथनम् । नवप्रचपूजादिकथनम् ।

No. 107. ज्योतिःसंज्ञेयः By ज्ञानदासप्रज्ञा . Substance, country-
made paper, 18x3 inches. Folia, 46. Lines, 6 on a page. Extent,
1,150 slokas. Character, Bongali. Date SK. 1725. Place of deposit,
Balihār Dist, Rājāsāhi, Paṇḍit Kālī Chandra Bhaṭṭācārya. Appearance,
tolerable. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो भगवते ।

यन्मयमेव ब्रह्मणि देवतामि देवः स्वरूपेव सदा वसति ।

सर्वमात्मकं कारयन्मोक्षं तं मुक्तिप्रदं सर्व्यमहं नमामि ॥

मृतं नमोददेवाय नौकुण्डादासमर्षभा ।

अभ्यासायै वाक्यानां श्रुतिः संश्लेषः सत्यते ।

तत्र प्रथमतो वक्ष्ये वाराहोर्गा करुणकं ।

× × × × × ×

उदयादीदृशं भागोर्भासवानवाहाराः ।

इति सूर्यचिदाकोशेन सूर्योदयावधि सूर्योदयात्तरं वावन् दिवावि-
पक्ष रवादेर्भासो दिवाराविकल्पः बहिद्व्यात्मकः काको वार इति ।

End.

अथ वाचाप्रत्यामननं ।

तिचापरिते सुभदे सुषम्ने

वापेयु केन्द्रादमवर्जितेषु ।

वाय्वे क्षिरे वा जमिते सुसुप्तं

मृतं विद्येन् वाननिबन्धनधुः ।

मृत्युक्ताचारयुक्ता दिनपुरविषयो योऽति कल्पप्रतिष्ठ-

कामूक्यामवासी द्विजगुर्वविमुच्यतेतिदः सुप्रतिष्ठः ।

नानाशास्त्रार्थदानप्रचितप्रबुद्धाश्चक्रवर्तीत्युपाधि-

वारेन्द्रः सत्कुलाद्यो जयति पटुवरः जीयते रामचन्द्रः ॥

सुतसादीयो द्विजकुण्डादासः ।

प्रथम्य पिबोदरवारविन्दं

वाचावधोभार्थमधुं चकार

पथ्यं ततो मोषस्यन्तु विज्ञाः ॥

Colophon.

इति जीयतरामचन्द्रवत्सवर्णि-तमव-नौकुण्डादासमर्ष-विरचितो श्रुतिः-

संश्लेषः समाप्तः ॥

रामप्राकृतुन्दरीचाग्रमद्वयमनोज्ञाङ्गद्व्याचलैके

भाके सेवीमनेन धडिति सुवदुना तन्तु नलाचलैके ।

× × × × × × । १०१५ । १ । ५ । १० ॥

विषयः । वाराहिकचयम् । वारपक्षादिकचयम् । वारवेष्टादिकचयम् । तिथ्यादि-
निरूपणम् । मन्त्रवाधियादिकचयम् । राश्यादिनिरूपणम् । ज्योतिषविषयः । अष्टवर्गादि-
कचयम् । मन्त्रपञ्चाङ्गादिकचयम् । संज्ञानिनिरूपणम् । ग्रहिराष्टवर्गादिकचयम् । मन्त्रवादि-
निरूपणम् । विवाहविहितमन्त्रादिकचयम् । द्विराजमनादिकचयम् । पुंस्त्वम-वीचनोन्नयन-
जातकसौचनयनादिसंस्कारकर्मविहितदिनादिनिरूपणम् । याविकदिनादिकचयम् ॥

No. 108. জ্যোতিঃসংক্ষেপসারঃ (খণ্ডিতঃ) By জ্ঞানচন্দ্র . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 90 çlokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalata Grām, Post Mehār, Zilla Comilla. Pandit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ওঁ নমঃ শিবায ।

প্রবক্ষ্যে নম রম্যাদৌষ্ জ্ঞানচন্দ্রেণ মর্মেণা ।

জ্যোতিঃসংক্ষেপসারোঃ সত্যমে বাসকপ্রিয়ঃ ॥

অবদিতনির্ভয়ঃ ।

রবিঃ সৌম্যো মঙ্গলশ্চ বুধো জীবঃ সিতঃ শ্রুতিঃ ।

রবেণা নামতো বারাঃ শুভে কথিতাঃ জ্ঞানান্ ॥ ইত্যাদি ।

রিষিঃ মুজঙ্গমাধারী কৈশিকিচ্ছানি সুরযঃ ।

মুজঙ্গমশ্চ মুখে সত্যুর্নং তু পুণ্ড্রে কদাচন ॥

স্বামনে পদ্মনাভশ্চ বসঃ স্নানৈশ্চ পশুর্ভয়ঃ ।

শ্রীক্ষে পাণ্ডী তথা শ্রেয়ঃ পুণ্ড্রে তিষ্ঠঃ প্রকীর্তিতাঃ ॥

স্বামনে ধননাভঃ স্নানৈশ্চ পদ্মনাভঃ ॥

(সত্যঃ পরং সর্ষিতং ।)

বিষয়ঃ । সংক্ষেপতো জ্যোতির্বিজ্ঞানসংগ্রহঃ ।

No. 109. জ্যোতীরহস্যং By হরিহরন্যাসাচরণার . Substance, country-made paper, 13×2 inches. Folia, 46. Lines, 5 on a page. Extent, 640 çlokas. Character, Bengali. Date SK. 1592. Place of deposit, Dinajpur, Babū Girīṣacandra Cakravartti. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ওঁ নমস্কারিষে ।

হৃদিস্থিতিপ্রসবশ্চৈতুর্যেতুরীশী

বিদ্যাস্বা স্বাস্থ্যমভিব্যঙ্গ্য স্বাস্থ্যমুদায় ।

জ্যোতিঃসংগ্রহসরসে নরশিখিঃ সৌম্যমি

জ্যোতীরহস্যমমলং সুপমশ্চ ধীরঃ ॥

জ্যোতির্বিদঃ পুণ্ডরীক বিমলং বিধায

বীজামলং হরিহরঃ প্রতিপাদয়ামি

× × × × × ×

काकाङ्कवाचावनिभिश्च वृक्षः
 प्राची भवेद्वन्द्व इव प्रवन्ने ।
 काकाङ्कवाचावनितीपि द्युव-
 कदाब्दमुद्येवनितीष वोच्यः । इत्यादि ।

End. वनं कथितं ।

विषयः । चन्द्राक्षयनयनम् ॥ चन्द्रमेघनादिकथनम् ॥ चन्द्रमेघनाद्यां सुखानयनम् ॥
 प्रवाचां भुक्तानयनम् ॥ दिवसपञ्चानयनम् ॥ दिनमानाक्षयकथनम् ॥ चन्द्रादीनां
 दिनादिभुक्तिप्रकटनम् ॥ अतःपरं कथितं ।

No. 110. ज्योतिःसारसंग्रहः By श्रीपति . Substance, country-made paper, 14 x 4 inches. Folia, 280. Lines, 7 on a page. Extent, 6,800 ślokaś. Character, Bengali. Dato ? Place of deposit, Dinajpur, Rājārāmapur. Pandit Śyāmāprasanna Vācaspati. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. ॐ कुर्यान् नमः ।

श्रीरामं श्रीपतिं नम्रा श्रीमत्श्रीपतिश्चर्यते ।

क्रियते सुखवीचाय ज्योतिषां सारसंग्रहः ।

अथ काकुपुष्पकाङ्कविभागः ॥

श्रीर्षमुत्तमाङ्कद्वयोदराधि कठिनकिमुत्तमकाणि ।

उदमानुक्ते चरवाविति रात्रयोऽन्धाराः ॥

अथ मेघाङ्कयो यथासंख्यं काकुपुष्पका श्रीर्षादयः स्युः वस्तिर्नाभिर्यो भागः ।

मेघाद्या इति यदुक्तं तदुपलक्षणम् । किन्तु जातकस्य सप्तादेव श्रीर्षादयः

कथ्या इति । इत्यादि ।

End. रविपुष्पझञ्जलीः सप्तमः । रविपुष्पझञ्जलीरेदहमः । रविपुष्पझञ्जलीरे-
 न्वनमः । रविजीवझञ्जलीरेदहमः । भीमपुष्पझञ्जलीरेकादशः । अतः-
 परं कथितं ।

विषयः । काकुपुष्पकाङ्कविभागाकथनम् ॥ रात्रिनिर्घन्तः ॥ रात्रिदेवतादिकथनम् ॥
 सामान्यविशेषादिरात्रिसंज्ञाकथनम् ॥ सप्तमानादिकथनम् ॥ प्रबभोजकाकादिकथनम् ॥
 प्रवृत्तं आदिकथनम् ॥ जात्यभिप्रादिकथनम् ॥ अकतयोनादिकथनम् ॥ उत्पत्तादिकथनम् ॥
 करकचादियोगकथनम् ॥ पापभोगाववाद्कथनम् ॥ मासद्वयादिकथनम् ॥ सामान्ययोमादि-
 कथनम् ॥ नक्षत्रनिर्घन्तः । नक्षत्रदेवतादिकथनम् ॥ ज्वैर्षुत्तमाङ्कादिनक्षत्रकथनम् ॥ भद्राकार-

निर्बंधः । शोभादिप्रतीकारकचयनम् । वारादिकचयनम् । शुभप्रवृत्तिनिषेधादिकचयनम् ।
 निरंशादिदिननिषेधकचयनम् । मन्त्रासाधनतादिनिषेधकचयनम् । काष्ठशुद्धिकचयनम् । विवि-
 चीनृपातनृगान्धादिकचयनम् । मन्त्रोत्पातशान्धादिकचयनम् । राक्षसदर्शनविचारः ।
 वानातिचारदिकचयनम् । विवाहनिषेधकादिकचयनम् । वाग्निवादिनिषेधकचयनम् । चन्द्र-
 शुद्ध्यादिकचयनम् । संक्रान्तिनिर्बंधः । जन्मनक्षत्रमतिविषयं तथा वारादिपक्ष-
 चानाम्बुतो यक्षशुद्धिकचयनम् । चतुर्वर्गशुद्ध्यादिकचयनम् । जन्मनक्षत्रे पक्षदर्शनादिनिषेध-
 कचयनम् । उद्वासादिप्रवृत्तयः । उल्कादिपतनपक्षं । उपपन्नादिनिर्बंधः । इतपदचक्र-
 कचयनम् । विवाहकाष्ठादिकचयनम् । योद्धकविचारः । अन्नप्राशनचूडोपनयनादिका-
 कचयनम् । यात्राविधितकाष्ठादिकचयनम् । ह्यधिकर्मकचयनम् । वास्तुप्रकरणम् । शस्त्रोद्धार-
 कचयनम् । द्रिष्ट्याक्षुषूणाविधिप्रयोगादिकचयनम् । कार्तिकादिवर्षज्ञानम् । शीराभिजित्पक्ष-
 कचयनम् । अयनांशविचारः । सप्तपक्षकचयनम् । मङ्गलप्रकरणं । जातकप्रकरणं ।
 चोपनयनादिपक्षकचयनम् । तुङ्गादिपक्षकचयनम् । सूर्यादिरिष्टिकचयनम् । भावपक्षादि-
 कचयनम् । पक्षरामते योगरिष्ट्यादिकचयनम् । आयुर्दर्शनादर्शादिनिरूपणम् ।

No. 111. ज्योतिःसारः By धर्मखान . Substance, country-made paper, 18x3 inches. Folio, 67. Lines, 5 on a page. Extent, 980 ślokaś. Character, Bengali. Dāte S.K. 1670. Place of deposit, Dinaĵpur, Pandit Kṛṣṇadāśa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Verse. Incorrect.

Beginning. शीघ्रव्यपन्नचरचक्रमधुप्रताप साधने
 नमो जगत् सद्यः ? नदं नमं नमानं जगद्वर्कं ।
 पूर्वज्ञानं समाहृत्य ज्योतिःसारं त्रये भुवं
 आक्रमणेनातिथयेन प्रेरितोऽथ क्रमेण तु ।
 संश्लेषवद्वाराद्यं शोऽहं आहर्गुह्युत्तरे ।

अथ दिनपक्षं ॥

आदौ वारकृतिः पञ्चात् नक्षत्रं तद्वर्णनम् ।
 करचक्रं तथा शोभो दिनं ज्ञात् पक्षकचयम् ॥

End.

रोहिणीवर्णनकाष्ठां तथा भाद्रपदावयं
 पुष्याचक्रोत्तराषाढाचक्राणी संयुता तथा
 विज्ञाने चर्चवर्णनां चतुराषा तथा परा
 भवन्ति चर्चकाभाय शीघ्राशोदिनं तथा ॥
 इति ज्योतिःसारे नवमः परिच्छेदः समाप्तः ।

Oolophon. नन्वर्थापचिन्तुनीरमामि संनृपरे निर्यसे
 नाथे माधवसंज्ञके सुदुषिषः सनोपदं ज्ञानदं ।
 पुत्रप्रेमभरादिमं वारणवन् सयं प्रयत्नान् सयं ।
 राडाभूषणविन्दवसंभवाः नौधर्म्यवानः सुधीः ॥
 मन्मादः १९७० ई मुरवे नमः ॥

विमयः । १ पः दिन-वार-मन्त्रादिभिरुपपद्यते । मित्रादिभिरुपपद्यते । रात्रादिभिरुपपद्यते ।
१ पः वारवेद्याह्नाह्नादिभिरुपपद्यते । मन्त्रादिभिरुपपद्यते । योमादिभिरुपपद्यते । १ पः
प्रहरीचरादिभिरुपपद्यते । ४ पः मन्त्राध्यात्मनादिदृग्ज्ज्ञानकप्रकरणम् । ४, १, ७ पः
विवाहादिभिरुपपद्यते । मन्त्रादिभिरुपपद्यते । ८ पः कृषिकर्मावाप्तप्रकरणम् ।
८ पः वर्षाभिषादिभिरुपपद्यते ॥

No. 112. ठावाङ्ग सूत्रवृत्तिः By **अभयदेव** . Substance, country-made paper, 11 x 4½ inches. Folia, 262. Lines, 17 on a page. Extent, 11,124 ślokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmāṇḍālācāry-Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Beginning. चक्षुः प्रथमतः ५.५ पथाधि न सन्ति ।
 यथा। इत्येन्द्रो भावेन्द्रकारयतां प्रतिपद्यते तथा प्रयोगापेक्षायां यथा
 तदुपयोगितायाः। इत्यतः पञ्चमः न तथा नामकः (...) न्नादित्यर्थः
 विशेष इति ।

End. तदेवं विमज्जितमनुब्रजहारान्ध्रूः स्वस्वार्थिकनिर्मुक्तिद्वारं श्रेयद्वारादि तु
सर्वाध्यायैश्च प्रथमाध्यायवत् समुत्पन्ननीशानीति ।

Colophon. श्रीमद्भगवद्गीतारिचरिते महाभाष्ये श्रीमद्भगवद्गीतासहिते दशमस्कन्धे दशमोऽध्यायः समाप्तः ।

विषयः । डा. अ. फुलबाणा ।

No. 118. **डाण्डागुरुः**. Substance, country-made paper, 11 x 4½ inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent, 4,500 ślokaś. Character, Nagara. Dat. SM. 1246. Place of deposit, Benares, Dikmandalā-cāryya Mahārāja Bālāandra. Appearance, old. Verse. Correct

Beginning. ହୁଏତ ଆଦ୍ୟାଦି
 ଗୋପିନୀ ଆଦି ଶିଖରୀ ଆଦିନୀ ଶରଣୀ,
 ଶରଣୀଶରଣୀଶରଣୀ, ଶରଣୀଶରଣୀ ଶିଖରୀ ।

End. चरिबंश माघी झुलस पाघी ज्ञानमुनि प्रकाशनी,
 बापनडोनघीनाडी पूछ पाघी बा .
 कारचपुच कलस कनका पड़त दुगत दुहासघी,
 पुछ नौगुच खरकं परसाइराइ बचनघी

Colophon. इति बीडाकडामरचरिबंशप्रबन्धे नवमोधिकारः सम्पूर्णः । संवत् १८३६ ।
 विषयः । हिन्दीभाषया चरिबंशकवचनम् ।

No. 115. शब्दारप्रदीपः सटीकः By सरस्वतीकाण्डाभरण . Substance, country-made paper, 12×3½ inches, Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, post Garvetá, Gram Khunverá, Babu Vaikuṇṭhanāth Cakravartī. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ काशी ।

विरिञ्चिवानीशकवीन्द्रमुखा
 बाम्बुरामिं बद्धमुपदेश ।
 छन्दुकरं मोक्षदवत् तरनि
 बाम्देशनां तां प्रवर्तमानि नित्यं ॥
 ब्रह्मचर्यान्तर्गतानां प्रवर्तमानाः
 कथावर्तिकाः कतिमिदं कथाः ।
 बाबाबोबाब सतां सुदे च
 प्रदीपवर्तानिच दर्शयामि ।
 वर्णवर्णं चतुर्षु ब्राह्मणेषु नये न काये नचनानुपेक्षा ।
 प्रतीकमः × × × × प्रकामं न किं प्रदीपे भवति प्रयत्नः ।
 बाघी-नयेषां मुच-नोधि-बाबा-खुबीर-नेषी मुचनेषु-नोषाः ।
 नाथिन्-नीचा-नय-नय-नोषाः सतिङ्कीकीकाः कच-काच-कोषाः । इत्यादि

End. नमा चरघी चरकथाः कथाभरणः नीमान् ।

निजकृतचकारप्रदीपटीका समाप्तः ।

Beginning of Comm: पन्थारये शिष्टपरम्पराप्राप्तया विप्रविभागाय × × × × ×
 प्रह्लादीन् ब्राह्मणान् शुभम् पन्थारो नामभिदादेशनां प्रवर्तमानि
 विरिञ्चितादि ।

Uolophon. प्रदोषहरश्चकारं हरकतीकथाभरषः सोमाष्ट ।
 क्षतिक्लृष्टद्वयक्लृष्टपक्षकहाकहापान् सुखं यनति ।
 इति नीसरकतीक्ष्णो चकार प्रदोषः समाप्तः ॥
 इदानीं पूर्वोक्तानुपसंहरति । हरकती कथाभरषं वक्ष्ये च चकारः
 प्रदोष इव यतीकरोति यनति विपूर्वादिमज्जानो खंडि कथं । इति
 नीकथाभरषहरकतीक्ष्णो चकारप्रदोषटीका समाप्ता ।

विषयः । कुरुक्षेत्रकारणशब्दानां संग्रहः ।

No. 116. तत्त्वचिन्तामय्याचोकपरिशिष्टं By देवनाथ. Substance, country-made paper, 14×2 inches. Folia, 143. Lines, 6 on a page. Extent, 4,000 ślokaś. Character Bengali. Date L.S. 443. Place of deposit, Dinajpur Babu Giriśa Candra Cakravartī (Vakil). Appearance, very old. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

परमिच्छन्महामासुहृन्महातरु-
 न्मतिकरितभयानोकिमवेवोपिवेवो ।
 जययन्तु ममयो मे प्राप्तामयस्य मूर्धं
 विपदममयोपायाविधौ महत्तमि ।
 देवमाधेन गोविन्दपरवान्मुजयेविना ।
 चिन्तामयो यदाहोमे परिरिष्टं तदुत्पद्ये ।
 यन्नात्रिहेतुनामिति निष्कलाचरणं ना प्रथमनामित्युपीहृत इव वदति-
 रिति कश्चित् । अस्मिन्ति यद्यपि निवेये वाच्यधूनायां कष्टु कादवधारय
 इत्यभिधानाद्वाक्यालङ्काररत्नावलि तस्य विशेषकोपस्थितिं विना वाच्यव-
 द्धयः तथापि यन्नादिपदद्वयं भिन्नं युत्पत्तिरिति तत्त्वं यद्युतः
 काश्चिदपिचारविषयमेवाकङ्कारः । न तावदित्यादौ तावत् पदपरिधि
 बोधत्वं मन्द् एवाकङ्कार इति कश्चित् । यन्तु एवमव्यतिरिक्तपत्तीनामेकव
 यन्नाद्याभावात् कथं तादात्म्यापारहेत्युक्तं किञ्च कस्यापि काचित्
 र्वप्रतिपत्तिरपि सत्यम् आह अविप्रतिपत्तिरिति । यद्यपि यन्नामे
 प्रयुक्तमेव मन्तरमेवेति, कारणतान्तरस्य महतीभ्यवयवतिरेकमव्यवस्था
 तथापि विचारकापि प्रयुक्तममेव यतश्च कारणं प्रकाशयमित्यादौ

तदेवार्थे इति भावः । यस्तुतः कारयन्नाज्ञानं अभिचारानुपाकृते भवत्येवेति
वाच इत्यन्वाया वाचते तथेति ।

End.

विज्ञाभावाभावनं प्रतिबोधितमज्ञानमेव प्रकाररूपद्वयकारं तस्यैवभावात्
विज्ञानज्ञानज्ञाभावज्ञानप्रकारमेवप्रतिबोधयाम्येकमिति × × × ×
× × × अभावज्ञानाभावात् अनुमितेराद्योचनमाद्योनात् इति
दिक् । यदपि विज्ञेयज्ञानमेवाधिकरयज्ञानादीनां साधारणेन कारयना
कमसाधारणीति तदपि न, अन्यव्यतिरेकेषाधिकरयज्ञानमादिमेव हेतु-
ज्ञात् । अन्यसाधिकरसाद्यविज्ञेयज्ञाभावमादिविज्ञेयज्ञानपरिमितदुबेरपि
प्रयत्नात् । ... .. यस्तुतमिति । अन्यैरप्यदवाहति-
विषयज्ञानविषयमित्यन्वयः । यथेत्यादि उदाहरणः । संयोगावच्छेदको व्याप-
कच्छेदकश्च इति द्वयः । अवच्छेदकज्ञानान्तरमवच्छेदयज्ञानात् तद्विषयज्ञा-
नविषयवेति भावः । तदवच्छेदकमिति श्रुत्यनुरूपविज्ञेयसावच्छेदकमित्यर्थः ।
यद्वा साधनधिकरयज्ञानाद्यन्योचनमतसावच्छेदकमित्यर्थः । त्वच्च प्रति-
बोधितावच्छेदकैत्यच विरचकमिति वाक्यः ? अनुदेति इमीत्यादी
लक्षणेनानुदेष्टावाचनमवाहतिरित्यर्थः । अवच्छिन्नमेव वाहतेनमेव तवाच-
यद्व्यतिरेकसाधनमित्यर्थः ।

यद्यप्यतमसावच्छान्ति विज्ञानानुदमीरयं ।

इवमाद्यो यथायस्तु परिमितमपिनायत् ।

Colophon.

स सं ३३९ चैव यदि एकादश्यां चन्द्रे मन्मथसाङ्गुर मोदिवनायमसावच्छानु-
ज्ञावसात् रात्रयेन लिखितं ।

दिवसः । विज्ञानसाङ्गिकानुपपत्त्यर्थः यवचनम् ।

No. 117. तत्त्वप्रकाशिकाविवरणम् By यवतीर्थ . Substance, country-
made paper, 10 × 2½ inches. Folia, 25. Lines, 5 on a page. Extent, 350
lokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District
Gayā, Paudit Čāstri. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ जीवेदसावाच यमः ।

एवावा रमयं यमा मुचसाधिकमयमं ।

तत्त्वप्रकाशिकायां कविज्ञानी यवाचति ।

यवसावच्छानुदमीरयं कनक्षिदान्दसावच्छानुदमीरयं यवसावच्छानुदमीरयं

कामकर्मादिनिमित्तोयं परमार्थं स्वाम्यथाकारी दुःखाद्यनर्था न परमेश्वर-
प्रसादादवैऽप्यन्यति न चासाध्यातृकतोऽसौ प्रसीदति न चाविदितकल्पः
न्यस्ये साध्यान् कर्तुमिति । इत्यादि ।

End.

नामन्यः कल्पमात्रेण पुनरार्थं इत्यतो नित्यानन्देति विशेषार्थः । भोजनं
भोजनान्नमभय इति यावत् ।

सदा सुरश्रीरोरत्नप्रभासुषि नन्दमिवि ।

कमलाकमिनुः पादमण्डले रतिरस्य मे ।

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभक्तवत्पादोदाहार्यविरचित-तत्त्वप्रकाशिकाविवरणं जय-
तीर्थभक्तुविरचितं समाप्तं ।

विषयः । आनन्दतीर्थकृतोपाधिविषयक आख्यानम् ।

No. 118. तत्त्वविवेकटीका By जयतीर्थ. Substance, country-made paper, 10×2½ inches. Folia, 13. Lines, 5 on a page. Extent, 260 ślokas. Character Nagara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District Gayā, Paṇḍit Cāstri. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

प्रथमं रत्नं कल्याणः पूर्वोपाधौ नुक्तमपि ।

आख्यां तत्त्वविवेकस्य करिष्यामीत्युच्यते ।

अनु परमपुण्यसाधितमार्गा विवेकः प्राप्ते

यत्र कृतकं किमनेन प्रकरणेन । इत्यादि

End.

तथापि परमपुण्यसाधितमार्गावगतं भवत्येव जीवसाधनमित्येतत् द्वे विधे

वेदितव्ये इत्यादि नुतिषिष्यमिति चि ज्ञेयेन कल्पयति ॥

करतलमिच्छितानन्दकप्रकाशं यस्याधिकं विचं ।

कमलापरिहृत्कमलं वन्दे तं नन्दपदाब्जम् ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभक्तवत्पादोदाहृततत्त्वविवरणं जयतीर्थभक्तुविरचितं
समाप्तम् ।

पुरे वाराणसीकेषु विन्दुमाधवचरित्रौ ।

पीताम्बरेण लिखितं रत्नाभाधवप्रोतमे ।

विषयः । आनन्दतीर्थकृततत्त्वविवेक आख्यानम् ।

No. 119. तत्त्वसंख्यानविवरणम् By जयतीर्थ . Substance, country-made paper, 9×2 inches. Folia, 13. Lines, 5 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District Gayā, Pandit Cāstri. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीवेद्यासाय नमः ।

कक्षीपतेः पदाक्षोजयुग्मं नत्वा गुरोरपि ।
करिष्ये तत्त्वसंख्यानव्याख्यानं नातिविहारं ।
सुसुक्ष्मा चक्षु परमात्मा अत्रदुदयादिनिमित्तमेनावच्छन्नमवगन्तव्य इति
सकलशास्त्राचारमभिप्रतिपन्नोऽर्थः । इत्यादि ॥

End. सकलसत्त्वादेकद्वैतज्ञानसहस्र निमित्तभाषमेव ।

काममेव तु विन्दुरेवाद्येव इति ।
सद्भाषणासमानमप्युत्तरीदं यदिच्छया ।
समादि लभते देवः प्रीयतां नीपतिः स मे ॥

Colophon. इति श्रीमदानन्दतीर्थमगवत्याद्विरचिततत्त्वसंख्यानविवरणं जयतीर्थ
भिक्षुविरचितं समाप्तम् ॥

विषयः । आनन्दतीर्थकृततत्त्वसंख्यानस्य व्याख्यानम् ॥

No. 120. तत्त्वसुधानिधि By आनन्दतीर्थ . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Hatnua, District Chāprā, Bābu Girindranāth Datta. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीचण्डीबाय नमः ।

अथापरोक्षज्ञानलक्षकं निरूपयितुं तदुत्पत्तिं प्रथमतः कथयति ।
सदैवैवं वैराग्यानिर्ग्रहसहकृता भक्तिपुरवा
चरेवन्तीवासा किञ्च उपरिवारस्य भवति ।
तदा नित्याचक्षोऽपि तु निजमहिम्नैव कसला-
निकीपेतः साक्षात् श्रियत इह सर्वैरपि हरिः । इत्यादि ।

End. एवमपरोक्षज्ञानस्य मोक्षोत्तरफलं सप्रपञ्चं निरूप्य मोक्षाख्यां पञ्च बह्व्युप-
संहरति ।

लोचामिधं चक्रकुक्ष्यपदीयभाजा-
 वारव्यकर्षेयिमे क्षिपिद्वया ॥
 एवं प्रवृत्तद्वयः कदाचि रमेतो
 लोचदिक्काक्षिपिमे मन्वन्तवर्चम् ।

Colophon. इति बुधवरोवायाचोपदर्शितदर्शनाक्षिपुकरदिवा तन्मेनामन्तरीचंननीपिवा
 रचितोचिताचंनेदिभाभि दुवाभिधौ क्षिपिद्वि तरुतोवं चाहं चक्रुर्धं चमेदि-
 वाम् । इति तन्मदुवाभिधौ चवरोचन्नामनरः ।

विषयः । चवरोचन्नामकस्यादिनिर्णयम् ।

No. 121. तन्मकोषः . Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 4. Lines, 18 on a page. Extent, 53 lokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. नीमवेष्टं मवेष्टानं भारतीमीश्वरं त्रिवं
 मन्ना वयो माहकाया निचष्टं वाचमुदये ।
 उभुवकारक्षिपुद्वय वेदादिक्काक्षिपुः ।
 प्रवृत्तं पितापोऽपि ईकारो ज्योतिरादिषः ॥
 च. नीकः वेष्टवद्यापि निहतिव करदिषः ।
 चक्रुर्धोमाहकादिष वान इत्यभिधीयते ॥

End. चंननेको क्षिपिद्वय चक्रुर्धाम् बुधवर्चान्नः ।
 चवका परमाज्ञा च वक्तव्योक्तिः क्षुतः ॥

Colophon. इति तन्मकोषः समाप्तः ।

विषयः । चक्रादिपद्यानां वयाचमन्वेष्टवम् ।

No. 122. तन्मसिः By काशीश्वरः . Substance, country-made paper, 18×4 inches. Folia, 87. Lines, 6 on a page. Extent, 2,000 lokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Bhāṇḍārpur, District Baguḍā, Paṇḍit Kālīṣarana Cakravartī. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect

Beginning.

ঐ নুরদে মনঃ ।

ভল্লুবেল্ তমসৌ নিবল্বে অল্লীলংগুততটে নিবল্বে ।
 কল্পকৌটিল্যুতিদৈবকানি কাশারংগৌমিষ কল্পবেলায় ।
 + + + + +
 মল্লমলি মলয় মুখ্য বসি কাশীশ্বরঃ শুধীঃ ।

নব নুপদমলয় নিবলম্বে ।

মলারাত্ জ্ঞানসম্মতৌ রেখৌপি তত্ প্রকারকঃ ।
 কলারাবল্লবতালাল্ দল্যাদি নিবঃ ক্লমঃ । ইত্যাদি ।

End.

বাঁ বড়লায় মল ইতি মল্লবে বাবল্বে বসিঁ দল্যাত্ ।
 কঁ বাঁ বোমিলীমৌ মল ইতি মল্লবে মল্বে বসিঁ দল্যাত্ ।
 কঁ বাঁ বেবলালায় মল ইতি বাগিলীবে বসিঁ দল্যাত্ ।

Colophon.

ইতি বসিঁদানবিশিঃ । ইতি মল্লমলৌ মল্লমৌপলৌবে কল্পকঃ পটকঃ ।
 কলঃপট কল্পিতম্ ।

বিষয়ঃ । ১ পটলৌ নুপদমলয়বাদিকখনম্ । কল্লাকল্লকখনবিশারঃ । রাশিকলাদিকখনম্ । দৌচামালাদিকখনম্ । মালাকল্লাদিকখনম্ । পুরসরবাদিকখনম্ । দৌচাপ্রবীণাদিকখনম্ । কল্লকল্লমল্লাবলীকখনম্ । কালান্দপুলাপবলিঃ । ১ পটলৌ কল্লকল্লমল্লাদিকখনম্ । ১ পটলৌ মারাপুলাপ্রবীণাদিকখনম্ । কল্লাদিকখনম্ । ১ পটলৌ মল্লমলৌবেবলাবাদিকখনম্ । বসিঁদানবিশাদিকখনম্ ।

No. 123. মল্লমলয়ঃ By কাশীরাবলায়স্বামিঃ . Substance, country-made paper, 15 × 3½ inches. Folia, 5, Lines, 7 on a page. Extent, 180 glokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur. Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Pandit Śripati Bhaṭṭācārya. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ঐ মনঃ বরকলি ।

প্রথম কল্লা প্রকৃতি নির্মুখং পুরদং মল্য ।
 মৌকাশীরাবল্লমলৌ মল্লমলয়ঃ কল্লা কল্ল ।
 নব নুপদমলয় ।
 মল্লৌ দল্যঃ কল্লৌমল্ল বিবীতঃ মল্লবেবলায় ।
 মল্লাচারঃ কল্পমিঃ মল্লির্দেবঃ কল্পবিলায় । ইত্যাদি ।

End. वस्तुतस्तु इदं प्रसंगपरं विचारकं तु सर्वपापप्रक्षमं दुरदृष्टवशात्
कदाचित् वैरिभक्त्या कमादौ प्राप्नोत ननुदोषस्तद्वशादिति तु साम्य-
दायिकाः ।

Colophon. इति श्रीकाशीरामवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचितः शेषरहितसङ्गराजः समाप्तः ॥

विषयः । मुद्रकचक्रचयनम् । शिष्यकचक्रचयनम् । शीघ्रापचक्रचयनम् ।

No. 124 तन्मसारपरिमितम् By बतिवर . Substance, country-made paper, 17×3 inches, Folia, 83. Lines, 6 on a page. Extent, 2,000 ślokaś, Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajapur, Rājāram-pur, Paṇḍit Īyāmāprasanna Vācaspati. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।

मुद्रकचक्रपरिमितसङ्गराजम्
सुखं विविधं जगज्जगद्विद्येते ।
तन्मसारपरिमितसङ्गराजम्
बतिवरेण प्रतिपद्ये तन्मये ।

तच्च मुद्रकचक्रं मुद्रकचक्रपुराणम् ॥
तस्माद्गुरुभक्त्या नमोऽस्त्यस्यपि पथितं
मुद्रं कृत्वा तु तु शीघ्रापचक्रविचारं गुरोः कृतं
प्राप्तुमीति ज्ञानद्वयो वि कथितोऽपि मुद्र भवेत् । ज्ञानस्य सर्वमन्त्रमुद्रकम् ।
तमेव शीघ्रापचक्रम् ।

श्रीगणेशाय नमः सर्वपापप्रक्षमं शिवतमेव हि ।
तस्मात् सर्वापापकः क्षादितुं शीघ्रापचक्रं मुद्रः । इत्यादि ।

End. अथ चक्रार्थसङ्ग्रहः ।

पूर्वार्थं दक्षिणार्थं च रेखे कृत्वा तु विचक्रयः ।
श्रीगणेशाय नमः शीघ्रापचक्रं रेखायुक्तं प्रकल्पयेत् ।
वक्रिणी वायुकोशार्थं रेखायुक्तं ततः ज्ञानम् ।
अतः परं कथितम् ।

विषयः । यथोक्तमुद्रकचक्रम् । शीघ्रापचक्रविचारः । मन्त्रविचारविचारम् । वाङ्मन-
द्वैतसङ्कारादिकचक्रम् । ज्ञानमन्त्रविचारविचारः । मन्त्रविचारविचारम् । मन्त्रविचार-

ज्ञानकथनम् । सत्ताष्टपुरस्सरकथनम् । पञ्चस्यवस्थादिकथनम् ॥ कसौ शीमनिपेयकथनम् ।
 निधिनकथनोदादीनां पुरस्सरकथनम् । निमिताचारादिकथनम् । मुद्राध्यानकथनम् ।
 नावचौध्यानादिकथनम् । तान्त्रिकसंख्यायां नित्यनकथनम् । पूजाविशेषकथनम् । अन्नार्वादि-
 कथनम् । सुद्राविशेषकथनम् ॥ तान्त्रिकलिङ्गपूजाकथनम् । काश्यपूजादिकथनम् । दीपा-
 न्मितापूजास्यवस्थादिकथनम् । रत्नोपूजास्यवस्थाकथनम् । अन्नपानान्नप्रदोदादिकथनम् ।
 शीताराधादीनां मन्त्रकथनम् । मुद्राङ्गणकथनादिकथनम् । महादुर्गाजयदुर्गादीनां शोच-
 कथनम् । ताराहस्तस्य व्याख्यानम् ॥ कथनादिकथनम् ॥

अतः परं ख्यतम् ॥

No. 125. तन्त्रसारसंग्रहः By आनन्दतीर्थ . Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 31. Lines, 18 on a page. Extent, 620 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीवेद्यासाय नमः ॥

अथत्यजभवेद्येन्द्रवन्दितः कमलपतिः,

अमलविभवाय नन्दशक्तिज्ञानादिसंगुहः ।

विधिं विधाय सर्गादौ तेन दृढोक्तशोचनः,

आचरे (...) मोक्षप्रविशसत्यादपन्नः ॥

End.

अथेवदीपोत्पन्नितपूर्वचन्द्रमुखं

सदा विशेयोपनतोत्कथम् ।

जगामि आराधयन्प्रतीयः

सदाप्रियेभ्यः प्रियमादरेण ॥

Colophon.

रति श्रीनन्दानन्दतौर्बभनवत्पादाचार्यविरचिते श्रीतन्त्रसारसंग्रहे अष्टवी-
 ध्यायः समाप्तः ॥

विषयः । माध्वसम्प्रदायायां पूजाविधिः ॥

No. 126. तन्त्रसारसंग्रहटीका By नरसिंहाचार्य . Substance, country-made paper, 12 x 6 inches. Folia, 48. Lines, 11 on a page. Extent, 1,056 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. पूज्य भवपाद् वित्तं दत्तं भवत्पूजाकार्यैर्गुणैः । (...) अथर्व
प्रतिपाद्यप्रयुक्तानामित्युक्तेः, यन्मनां प्रतिपादाविषयमाद्, प्रतिपादात्,
अर्द्धं हर्द्धं यथोद्धर्द्धं तिर्य्यग्द्धर्द्धं विपर्य्ययेत् ।

End. संवत्सराक्षयदी भवति, तद्भवत् कालदत्तं, तद्भवत्सदी भवत्, यद्वा
कृतेः पूर्व्वमपि कालदत्तं भवेदित्यर्थः ।

Colophon. इति श्रीवद्वत्पद्मोदयविरचिते तन्महारस्य श्रीनन्द्याधिरुचिवाचार्थ-
त्रिमेव विरचिते द्वितीयोऽध्यायः ।

विषयः । माध्वतन्महारस्यव्याख्या ॥

No. 127. तर्कनाख्यम्. Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 318. Lines, 9 on a page. Extent, 5,724 ślokas. Character Nāgara. Date Sm. 1704. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीनन्द्याधिरुचिः ।

यन्मनां प्रतिपादाविषयमाद् श्रीनन्द्याधिरुचिः,
श्रुत्युक्तिः श्रीनन्द्याधिरुचिः भवत्तत् तं प्रवक्ष्यामि तित्त्वात् ।
श्रीनन्द्याधिरुचिः कर्त्तव्यपुराणीयं,
यन्मनां प्रतिपादाविषयमाद् श्रीनन्द्याधिरुचिः ।

End. यापि श्रीनन्द्याधिरुचिः तन्मनां प्रतिपादाविषयमाद् श्रीनन्द्याधिरुचिः,
यापि श्रीनन्द्याधिरुचिः भवत्तत् तं प्रवक्ष्यामि तित्त्वात् । तद्भवत्सदी भवत्,
यद्वा कृतेः पूर्व्वमपि कालदत्तं भवेदित्यर्थः ।

Colophon. यन्मनां प्रतिपादाविषयमाद् ॥ संवत् १७०४ ।

विषयः । श्रीनन्द्याधिरुचिव्याख्या ॥

No. 128. ताराप्रदीपः By यादवाचार्यः. Substance, country-made paper, 15×2½ inches. Folia, 75. Lines, 5 on a page. Extent, 1,800 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Bhāṇḍārpur, District Baguā, Paṇḍit Kāliṅgarāna Cakravartti. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो नवेनामः ।

पञ्चाङ्गद्वयमेवा सकलनुचनयो नादधिपुत्रपाचा-
 द्यायी सखा विधाना परमनुचनरो निम्नको विधिभारः ।

... ..

नीमत्वाद्दवपक्षितोभिजितुरोः पादाङ्गवेवापत्रात् ।
 बाचते जनरोचयाच विधिना ज्ञातं प्रसीदप्रदं ।
 वैशिष्ट्यान्मनन्मन्मन्मिषुवाः कीटिज्जनीपाहताः ।
 तेषां नामविमार्गेनोचयविधा नाराप्रदीपं शुभं ।
 तन्माधि सकलानि कुः धामिकादिषु नित्यम् ।
 तेषां विज्ञानसम्पन्नो ग्रन्थोऽयं कल्पसुन्दरः ।
 बाभिको राजसचैव नामसच तदापरः ।
 विविधः पूजको देवाः कलजात्मनुसारतः ।

End.

नादावधानां चतुः पञ्चमपापपञ्चान्तराणां ।
 ध्यायेत्तन्मन्त्रपामभिमनसुपचप्राप्तये शक्तिमाप्ता ।

Colophon.

इति नौषाद्वाचार्यविरचिते नाराप्रदीपे ... .. पद्य पद्यः ।

विषयः । १ पद्ये नारायणादिकथनम् । २ पद्ये पूजासङ्केतादिकथनम् । ३ पद्ये
 नारायोपासनादिकथनम् । ४ पद्ये साधनसङ्केतकथनम् । ५ पद्ये नामान्मादि-
 कथनम् । ६ पद्ये अन्तर्धानवर्धिवानादिकथनम् ।

No. 129. तारिखीतारकत्रसुगुटाष्टोत्तरशतसहस्रनामकोचराजः (कवचम्यास
 सहितः) नीचतन्ने, उत्तरखण्डोयः. Substance, country-made paper, 12×3
 inches. Folia, 13. Lines, 7 on a page. Extent, 325 glokas. Character,
 Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātāgrām, Post Meher, Zilla
 Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīśa. Appearance, old. Verse.
 Generally correct.

Beginning.

ॐ मेरुदण्डुवासीनं नन्दरं चन्द्रोचरम् ।

पञ्च प्राङ्निर्भन्ता पार्श्वेती परमेश्वरं ।

नौषार्थमुवाच ।

पैठोक्तावाच नौषाच जगन्नाथ जनदुनुरो ।
 कथवा परवाविष्ट कथयेत्त नयि प्रभो ॥
 नकारद्वयविद्यावाकारावाः परमं शुभम् ।

सर्वेषामनुदयं जयं जयकरं योगेन्द्रयोगानन्दं
 सारासारतरं परं सुतिपरं कैवल्यशालाकरम् ।
 यः क्रीतिं प्रयतः श्रुतिः प्रतिदिनं प्रातर्निशि प्रोज्ज्वलं
 च साक्षात्प्रवाचिषी विभुस्त्रिंशो नमस्करो संवसेत् ॥
 तारिकाः कूटमाका विरचितमक्षिणं कोटिकोटिप्रपाका
 ज्ञेयैर्वा पाठकास्ते कुरुपतिरत्तुष्टां विदिमाप्नोति धीरः ।
 प्रत्यक्षं प्राचरन्ती सकलरिपुमहान् तारकं पांडवभी
 मुद्रायां दिव्यमाहाविकशितहृदया ध्यायेत् कोकपत्रे ॥
 जत्यादाभोजनभुक्षोन्मलवचिविजितकृतप्रेमधारा विशाळा
 पानोक्षमुच्यतेतीतघटवधिराष्टादशितप्रज्ञाया ।
 मावापीजकलीजप्रभवदुग्धवाहैकपदं विभर्ति
 तं यौद्वेन्द्रराज्यं कुरु कुरु वनतं गोचरणीयदायी ॥

इति श्रीनीलकण्ठे उत्तरखण्डे विधिविद्याप्रकाशे श्रीकृष्णसुखसङ्गमचिन्तन-
नारिणीनारकमङ्गलकालोत्तरखण्डसङ्गमनाथोत्तराखण्डसङ्गमनाथो नाम सप्त-
विंशः पटलः ॥ ॐ नमो नारा ॥

विषयः । तारावाचकाराख्योत्तरमतसचचवामकथनम् ॥

Beginning.

❖ बली नयेभाष ।

प्राचीनमते विद्वत्विश्वंस्वद्वारा आरिष्टविनाशपरिहाराणि प्रति महत्तमं हेतुमे

निर्विघ्नपुत्रपञ्चाशदेकैकशापरये विज्ञाभावेन ध्वंसाभावात् विज्ञाभावद्वारा
प्रारिखितपरिचयानि प्रति मङ्गलका चेतुर्लं वाचं तत्र निर्विघ्नपुत्रये चासादौ
विज्ञात्यन्वाभावः तत्र चापारखोकारसु चैकिकजन्मताखोकारेषु सविघ्न-
पुत्रये विघ्नध्वंसद्वारा इत्यभावपदसुभयपरं चाक्रमौर्ध्वं प्राचीनमवे । नयमवे
विघ्नध्वंसं प्रति मङ्गलका चेतुर्लं तत्र सविघ्नपुत्रये विघ्नध्वंसः निर्विघ्नपुत्र-
काये मङ्गलाचररूपकाररसमेवि ध्वंसका कारसविघ्नरूपप्रतिबोमिनी-
भावात् न विघ्नध्वंसः ॥ इत्यादि ।

End.

अमाकंपातनवचैर्युक्ता चेत् प्रीयमावयोः ।

अर्धोदयः स विज्ञेयः कोटिद्वयैर्युगैः समः ।

इति आर्ताः । शीरप्रीयस्वामावस्वामां नववाया असम्भवात् चान्द्रप्रीयका
यसः मनु तर्हि चान्द्रमासधामावस्वामां नववायाः कथं सम्भवः । उ ।
यदा चाक्षुनुयका चतुर्धैरिवये चतुर्धैर्यात्मिका नववा तद्वत्कारं समिद्धा
समुदायदिनयापिनी चामावासा तदा रवेरेकराज्यवस्थानं सुषुप्तमिति
सुचोभिर्भावं । दिवैव योनः ब्रह्मोऽयं न तु रात्रौ कदाचन इति आर्ताः
अयं योनः दिवैव रात्रौ कदाचन न इत्यन्वयः अयं योनः दिवैव ब्रह्म
इत्यर्थं × × × रात्रौवपि अग्रब्रह्म योनः स्मात् इदानीमु अग्रब्रह्म-
मपि न भवतीति भावः । (अन्तःपरं नास्ति) ।

Colophon.

विषयः । तिथिनक्षीपवादावलीनां सम्यग्निर्धारः ॥

No. 131. तिथ्यर्कप्रकाशः By दिवाकर . Substance, country-made paper,
8×4½ inches. Folia 111. Lines, 10 on a page. Extent, 2,800 ślokaś.
Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District Gayā,
Paṇḍit Śāstri. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

चीनवेलाय नमः ।

आनकीनवनयुगानोपरं आनिनां नवनवीरनोपरं ।

वीरवेनवरविरप्तिं कदा भावये नमसि रात्र्यं शुद्धा ।

... ..

वीरानेवररुद्रिपुरभयन्नाराववाको नवाय

वेनाकार्यविद्वत्तये सुविचिनाविनेवररुद्रार्थवत् ।

मनुषीविदुषाविषः चित्तिकी नीलहरचमुनी
 ज्ञानोभासयैः शुद्धः इत्युच्यते नीलीशक्यो युवः ।
 भारद्वाजकृषीः सख्ययत् नीलाशक्यानिवः
 चादिज्ञानवारिरादिरपरः कर्मका जाताः भुवः ।
 तत् कमुः प्रयत्नोऽपरी कथिरि नीलाशक्यारेव इत्या-
 चीदेवपुरोहितानकनतिर्नीलाशक्यारत्नः ।
 तन्मेव दिवाकरेव विदुषा नीलीशक्ययत्नी-
 र्दीप्तिनेव युगेः कुमारक-सनाकाशः परेषां कृते ।
 तिर्नैर्ः प्रियते प्रयत्नः पितरं वाचां तत्तामातरं
 नीलाशं तपनं विषं यद्गुणतिं वार्धं जहादेवतां ।
 यत् विभुक्तकर्मामुदानककककक्यैः तद्गुणेन नीलरतिनीनां निर्येव
 कृत्योच्यते । कर्मकाप्राप्तप्रापयः वि विधिः । इत्यादिः ।

End.

कर्मकाप्राप्तप्रापयः ।
 नरी दोषमयं दृष्ट्वा नीलिम्बं पुत्रनीभवं ।
 काकमुखां संयतो युवा नीलिम्बः पुरं प्रवेदिनिः ।
 नीर्येवानी मुच्यते विद्या । मन्वेन विद्या । नीलिम्बः वाचकाभिति
 नीर्येवानीनिर्येवः ।

Colophon.

इति नीलिम्बविष्टोनीभारद्वाजककककविद्यानिधानविद्या-
 करिरिषिदे, तिर्नैर्ः प्रयत्ने नीलरतिनीनां निर्येवः समाप्तः ।

विषयः । प्रतिपदादिपद्यतिविद्यादिनिर्येवः ।

No. 182. तिर्नैर्ः प्रयत्नानुक्रमविद्या By वैद्यनाथ . Substance, country-
 made paper, 8 x 4½ inches. Folia, 27. Lines, 10 on a page. Extent, 650
 glokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1856. Place of deposit, Tikāri,
 District Gayā, Paṇḍit Cāstri. Appearance, tolerable. Prose and verse.
 Generally correct.

Beginning. कथं विद्या विर्येवः ।

तपेति कर्मप्रतिपद्यो कथा । इत्यादि ।

End.

वाचानी प्रयत्नेव विद्याविनयिर्नैर्ः ।

नीलिम्बं विर्येवः नैर्ः विर्येवः ।

सङ्गा प्रतिनिधौवान् शोषयामे प्रवक्तुः च ।

निमिषिकः पुच्छकाशः इत्येवं कथितः ज्ञायः ।

इत्थं दिवाकरदुर्गेन ऋषीवशा जीरासायुजेन मुखमन्त्रिपरायणेन ।

पीताम्बरादरविने ह्यम्बविने ऽस्मिन् कल्पे श्रीमोक्षिणि एकहस्त प्रसादात् ॥

Colophon. इति दिवाकरचरितसु-विष्णुसप्ततया निष्कर्षप्रकाशमुद्रणविका समाप्ता । * ।
संवत् १९५६ । शोः । । ।

विषयः । एतादृशानि कथम् । न च निष्कर्षमात्रेण तत्त्वानामनुष्ठानकथनम् ।

No. 133. उपभाषा. Substance, country-made paper, 14x5 inches. Folia, 10. Lines, 14 on a page. Extent, 350 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. चब चारवनायेच रोमनाजन पडकवयनप्रकारः कयवे च बीजो वनवारे-
प्रवर्ध साध्यसमेतं विविक्ता वटकोवकारिंकानये ॐ जीः वंशः पीठः वृक्षः
वाकिवेच कीवेच, केरविकसपीरवपुर्ववे इववपुर्ववे वापि । इत्यदि ।

End. इत्यादिभ्यः श्वापविह्विरिति मन्त्रमेवेत्यहं विह्वरेवेति सर्वं शिवं । ...
... वायवायविकमासि कोहने
वत्सरे वदन्वपपद्यते ।

भास्करेवः सव भास्करः ज्ञातो
भास्करावधि स जीवतु धितो ।

Colophon. इति श्रीमत्सद्वाक्यप्रवाचपाराशरीयपुरीचर्यमन्त्रसमन्तश्रीमन्मन्त्रिपराशर-
भारतीद्विचिन्तामणभास्करराजोद्भूतसुखभास्करः संपूर्णमामनसः ।

विषयः । अथ चारुदत्ताथेय रोतनाशनपञ्चकवन्धनप्रकारः । अथ पूजाप्रवीक्षणतिष्ठकार्य-
प्रकारः । अथ ध्यानं । अथ व्यासः । अथ शीताहासरवर्णः । अथ वनवधनोपवीची मन्त्र-
श्रवणम्-विधिः । अथ वीरप्रमाणं । अथ शिखाचरादि । अन्ताहविंशतिर्गमः ।

No. 134. तैत्तिरीय उत्पन्नोपाकरणम् . Substance, country-made paper, 10 x 5 inches. Folia, 7. Lines, 12 on a page. Extent, 1,262 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanā-cāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

बीजबेदाय नमः ।

उद्युक्त इत्यादि देवकाक्षी संकीर्त्य बीपरनेचरप्रीत्यर्थं उत्सर्जनपूर्वकं
(.....) भावोपाकर्माङ्गभूतं कथिकाख्यानं करिष्ये ।

वसन्तान्ते रघुमान्ते विष्णुमान्ते बभ्रुवन्दे,
भिरसा चारविष्वाभि रघस्य मां पदे पदे ।

End.

तपोपाकरणे उत्सर्जनं करिष्ये । आवादिहोमानां कृत्वा तपैव आध्यात्मं
विह्वयेत् । उद्गुहाः कै वेदाः । ततो जयति ।

Colophon.

इत्युत्सर्जनं । इति तैत्तिरीयानी उत्सर्जनीपाकरवचः ।

विषयः । तैत्तिरीयब्राह्मणीयानी चन्द्रोपनीतपाकरवचिः ।

No. 135. तैत्तिरीयसंहिता-होमयज्ञतिः . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 37. Lines, 10 on a page. Extent, 740 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

बीजबेदाय नमः ।

द्यौश्च । नवानां मा नच, साहवपूसाचा । इवेजीर्णे, पाचि साचा । १ ।
वसन्त, नमनमधि साचा । १ । शुद्धध्वं, रघस्य साचा । ४ ।

End.

प्रत्याकृतिवचं द्वात्रिंशे वचसि त्रिंशत्पात्रं भोजयेत्, पचसाच सुखं
पूरीदवचञ्जवादि औपचारिकमिति ज्ञातव्यम् । इति ।

Colophon.

— — — — —

विषयः । तैत्तिरीयब्राह्मणीयान्ते च होमविधानम् ।

No. 136. त्रिस्तोत्रोपनिषद्वाक्या By ब्रह्मरमिन् . Substance, country-made paper, 13×2 inches. Folia, 123. Lines, 5 on a page. Extent, 2,500 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Babu Giriā Candra Cakravartti. Appearance, very old. Prose. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो नारायणाय ॥

विदुषाणां कृत्वा नमसि भवमाचक्ष्य कृतिन-

चतुर्थोपनिषद्वाक्यं विमोक्तं जयति ।

नदेनस्निग्धं कर्मकृतिमुपधि जीरोपरिपुटे
 दृढा भक्तिः शक्तिं जनयतु यथा क्षामवर्धितः ।
 प्रकाशदर्पणोद्यत्कृतिर्वाक्षा क्षतोन्मथा ।
 तथापि योजनानामपुष्टिश्चायं जनोद्यमः ॥
 मातृरिति यव डोका आधिजीर्णरुचं चे सरस्वति पुनःपुनस्मां नत्वा किमपि
 विज्ञापयामि निवेदयामि तद्देहि आजीवि किं विज्ञापयामि इति
 विज्ञापयामाह समवाये वाक्स्मनसबोद्धया चारमानय यथा यवे वाचस्यवे-
 र्बचधि न सख्यतो न प्रमाद्यत इति जम्पारायना जीरोविनप्रीतिचेतुमित्राया
 विचपदार्थेन न जीवरस्य सा सम्भवतोत्पन्न आह विधेति । इत्यादि ।

End.

अनु सन्देहो यदि विषयगतो विवक्षितस्तदा यत्किं प्रतीत्यादि-डोकाविरोध
 इति विषये संशयमपास्त्य प्रामाण्ये शब्दानुमानयोः संशयमुपपादयति
 उपदेष्ट इति यज्जायसीति प्रामाण्यसंशयस्य विषयसंशयोत्पादकत्वादित्यन्यत् ।
 नन्विति तत्तज्ज्ञानमेव न संप्रति व्यवस्थापनस्य पक्षमत आह एकदेशेति
 नन्वेतदेव कृत इत्यत आह प्रत्यक्षपक्षेति अनुमानादिव्यति अनुमानं
 क्षिप्तोपनिर्गतं ज्ञान्यः शब्दोपहितः प्रत्यक्षेण बोधधायकं किञ्चित् किन्तु
 तात्प्रादेव विषयभिक्षिपक्षक्षिप्तमनित्यतस्तद्व्यावदिति आकाङ्क्षानिष्ठते-
 भावादित्य ... .. विशेषतयाह द्वितीयेति ।

Colophon.

इति महामहोपाध्याय-सन्निवभवनवाचःसज्जन-भिक्षुजीश्वररत्नसिद्धिपौ-
 निवन्मन्त्राकारः समाप्तः ।

विद्यापद्मनाथेन आख्यातं तदिहाक्षिप्तं ।

आख्यानं मुषदोषाभ्यां सम्बन्धो मत्पितुर्न मे ।

दिश्यः । जीतमख्यौषधिख्यौषाण्यस्य आख्यानम् ।

No. 137. त्वरितवज्रविधिः . Substance, country-made paper, 12x5 inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent, 60 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अथ त्वरितवज्रविधिः । तव काष्ठः विद्याव्ययतिः । नाशः, आयुः ।
 क्षामः, यवः । सख्यः, शुभः । क्षामः, मोक्षः यज्जाः । यैवादिज्ञमेव तिविद्यु

द्वितीया-पञ्चमी-षष्ठी-सप्तमी-अष्टमी-नवमीः । नवमेसु अष्टिनी-
 रोषिणी-अनामी-पुष्य-विषीतया-शुक्ल-विषा-कात्तिकराधा-विमला-नवमा-
 अमिता-देवताः प्रख्याताः । अथ प्रबोधः देवकाक्षी चंडीत्येव अनुकमाना
 अनुकमानादिशब्देन अनुकमपुत्रजनितव्रजपदमर्थं करिष्ये ।

End. श्रीमद्वाङ्मयमुक्तिश्च पुरश्चरचतुर्त्तमं ।
 यदि श्रीमद्भक्तः कात् पूजायां तर्पयेत्ति वा ॥
 नवमेष्टमश्रीमदा नवमेष्टमे तर्पयेत् ।
 नान्येन नवमेष्टमे नवमेष्टमे भोजनम् ॥

Colophon. इति नरितव्रजविधिः ।
 विषयः । नरितव्रजपूजादिविधानम् ।

No. 138. नरितव्रजविधिः. Substance, country-made paper, 8 x 3 inches. Folia, 1. Lines, 16 on a page. Extent, 40 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमद्देवाय नमः ।
 अथ नरितव्रजमन्त्राजम्भेन अविस्मरितव्रजदेवतानुदुष्य हन्तः नमः इति
 नीलं अस्त्रितं शक्तिः, चित्रं कार्यविशेषं विनिबोधः ।

End. उद्विगलानुपपन्नं मिथैर्गोमो हृदेन च ।
 नक्षिपूजा तु कर्त्तव्या शिवस्य नरवत्सल च ॥

Colophon. इति नरितव्रजविधिः समाप्तः ।
 विषयः । नरितव्रजपूजादिविधानम् ।

No. 139. दत्तकविधिः By वाचस्पतिमिश्रः . Substance, country-made paper, 17 x 4 inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent, 195 ślokas. Character, Bengali. Date S.K. 1778. Place of deposit, Dinajpur, Paṇḍit Kṛṣṇa-dāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो नरोत्तम ।
 प्रथमं नम्यं नम्यात्तं अस्त्रीत्वं नमतां यतिं ।
 श्रीवाचस्पतिमिश्रेण दत्तके विधिरच्यते ॥

- End.** अमुकनोपाध्यायकदेवमर्कये तुभ्यमर्थं सम्यग्दे इति इतिषां दद्यात् ।
- Colophon.** इति महामहोपाध्याय-वाचस्पतिमित्ररचितं दत्तकपुष्टिवाग्निविधिप्रकरणं ।
समाप्तं ॥ शकाब्दा १७०८ ।
- विषयः ।** दत्तकपुष्टिविधिप्रयोगादि-कथनम् ॥

No. 140. दत्तकपुष्टिवाग्निविचारः. Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent, 60 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1904. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalā-cāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. अथ दत्तकपुष्टिवाग्नि विचारः कथं वै ।
तिषां प्रथमं अक्षरेणैव संभारि,
सोदयतरे पक्षवाचानकरे ।
अथ यं सूत्रेण भोज्यं सचिव
यं पुनर्यौ पक्षवाचानि ।
अथ त्रिंशपि वाचारे ।
अथ नं, पार्श्वं, चारुं नं चारुं ।

End. आगार वाच्य, तथा अभिपक्ष पक्षवाचानकैर्विधेयिष्य र इति । आगार
वाच्य, पार्श्वो बोध्य य (...) नारुं, सो चापुत्रो बोध्य ।

Colophon. इति पक्षवाचानविचारः । संवत् १८०४ ।

विषयः । जैनमते दत्तकपुष्टिप्रत्याख्यानवाक्यान्वयम् ।

No. 141. दादकसप्तकम्. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 50 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. बोद्धुं कीदृशेति कतिचित् निश्चितपरिचरत्तारवारप्रभृत-
त्याजानाकापदभ्यस्तनमुत्तमं ज्ञानं चानुवेनं,
याचे ज्ञानादयत्नप्रविहितमनसं हेति ज्ञां यः क्रियाभि-
रक्ष्य प्राक्प्रकाशं परस्मिन् ! भवतः प्रकृतिप्रकाशं नृवं ।

End. इति दुष्टं महावीर्यं परमं रिपुनाशनं ।
 भानुवारे समारम्भे महामात्रो जयेत् सुधीः ।
 यत्कृत्यं तत्र कृतं, यदकृत्यं कृत्यवशात्परितं ।
 उभयोः प्रायश्चित्तं शिवं तव नामाचरद्वयोपरितं ॥

Colophon. इत्याकाशभैरवतन्त्रे समानचरसंवादे द्वावधत्तं सम्पूर्णं ।
 विषयः । शिवमहिमवर्धनम् ।

No. 142. दिव्यानुष्ठानपद्धतिः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 14. Lines, 10 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Nāgari. Date Sm. 1787. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. जीवनवेशाव नमः ।
 यच्च तुलादिविविधः ।
 तच्च सावदन्नाभियोगेन यच्च न तु महिमाभियोगे,
 ताविकपयस्यसम्पन्नप्रविवादे च भ भवति ।

End. यथं च दिव्यविशेषप्रयुक्तो दत्तः ।
 निष्कवे भवितोदावाहनं राज्ञे च तत्तुल्यम् ॥
 इत्यादिविशेषप्रयुक्तद्वयेन समुचीयते इत्यादि शेषम् ।

Colophon. भइ रामेश्वरदुत्तो भट्टीनारायणः सुधीः ।
 अनुष्ठापसुधार्येनां कृतवान् दिव्यपद्धतिम् ।
 इति श्रीविष्णुसुन्दरनाथिन्-श्रीरामेश्वरभट्टाक्षज-नारायणभट्टकृता दिव्यानु-
 स्ठानपद्धतिः समाप्ता संवत् १७८७ ।

विषयः शपथविधि-कथनम् ।

No. 143. दुर्गोत्सवविवेकः By श्रीनाथाचार्यचूडामणिः . Substance, country-made paper, 13×2 inches. Folia, 12. Lines, 5 on a page. Extent, 240 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapur, Rājārāmapur, Paṇḍit Ćyāmāprasanna Vidyāvēacaspati. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. यच्च काष्ठविदेकोत्तुर्गोत्सवविधिः ।
 चान्द्रमासे ऋषुभिः साधितं पूर्वं ।

विषयः । सामवेदान्तमेतदेतन्नात्राद्याव्याख्या ।

No. 145. देवीमाहात्म्यटीका (स्तोकार्थदीपिका) By केवण . Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 140 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garbetā, Grāma Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Rāmāhriḍaya Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Versc. Correct.

Beginning.

जीवोद्यतः प्ररसम् ।

वा वाञ्छिका प्रतिष्ठये जगदीश्वर्यो

वा पञ्चमोपश्रवणः शिवदेविताम्रः ।

वा जित्यु-विज्यु-महिनीभव-भक्ति-गुहा

वा मां पुमान् सततं विद्मैकमाता ।

भवति तव लीला नामनाथं प्रतप्तं

प्रसति यदि जगत्या का जदन्वा ममाधि ।

जगदिममनुभक्तः कर्षपाशवकाश-

जिभुवममपञ्चमीं जगत्तं चिन्तामि ।

जीवो जीवं प्राह देवप्रभेदात् कर्षं विप्रो ब्रूहि तन्मं पुनस्तम् ।

जीवोद्यतः कर्षंरूपान्दित्यात् तन्मे मिथ्या वाक्चयं किं श्रूयामि ।

यद्य किञ्च जगत्पदेभ्यः कलुषाङ्गुलः जीवोद्यतः कोति ।

प्रत्येकविज्युजगतीं कटिचित्पत्तनकारिणीम् ।

सर्वापवर्गदां जित्या भजे विद्वानुरुपिणीम् ।

पुण्यप्रवेकानि भवन्ति भूमौ देवां प्रमथाः सुतयः शुभाकाः ।

वा मं गतीनां प्रवराणि यथी यथाः सुपाठान् सकलार्थविधिः ।

जीवोद्यतवाञ्छीजं करतमम्रिदेविना ।

द्विजानाञ्चैः मःवाञ्छप्रकाशः शिवदे मया ।

जगता विमोहं सकलजगत्तममपि जगोपजीवं ?

जीवोद्यतं प्रवक्ष्य प्रकटितरचनाम्राक्षिणं भोमि जीवं ।

दे चाम्मे वा सुपुत्रा द्विजकुलकुलकुलानां दृष्टवानि

युञ्जामं पादरेषुः प्रचुरकरवत्या रचवीवी रसावाद् ।

यथी गुणार्थभावाद्यैः जगत्तार्थवापि कृपयिन् ।

प्रकाशते पूर्वटीकाकाराज्ञाकारिणामिदम् । इत्यादि ।

End.

इति मार्कण्डेयपुराणे इत्यादि पूर्वकम् ।

सकपवीजगताज्ञादुर्लभासीद् यथादिक् ।

चावर्धिकेऽहमममन्तरे तत्प्रतिपादितम् ।
 मार्कण्डेयपुराणेऽथ पूर्वकेन सुकुरुः ।
 अवस्थितं जीमताय चावीन जनरञ्जकम् ॥
 इत्यस्मिन् चण्डिकापाठे सर्वेष्वर्थविवर्धके ।
 संशयस्येदकाः श्लोकाः भवन्तु मुनिनां सुदे ॥
 यत्र बीकनकेचरी विजयते तत्पादपद्माय
 वासो मे वज्रवत्परं भगवतो मातेव शशुप्रिया ।
 यत्र बीयुतकेवलीनं स्तुतिना बीमिप्रपादात्मजं
 नमोऽर्पेति सुकुम्भतं कुरत मे मन्दरा धीराः शिवम् ॥
 प्राज्ञायेभ्यो नमस्तुत्य चण्डिकाय नमोऽम्भं ।
 कुपुषकडिनारकाः विभीष्टुःकाय चाभवन् ॥
 सतां सुदेभ्योकायाश्च ज्ञानाय संशयसिद्धे ।
 श्लोकार्चदीपिका व्याख्या समाप्ता प्राज्ञाश्रमिणा ॥
 रससिन्धुमहाकविदेऽतिशुभे
 शुभ भाद्रपदे चित्तवचस्पते ।
 चरित्वासरतारकपुष्पतिथि
 विदमेति समाप्तमतं × × ॥ (?)

Colophon. इति बीदेवीमाहात्म्यप्रकाशे श्लोकार्चदीपिका समाप्ता ॥

विषयः । देवीमाहात्म्यीवापानतो जडिकश्लोकानां व्याख्यानम् ।

No. 146. देवीमाहात्म्यटीका (सुबोधिनी) By माधवशर्मा . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 7. Lines, 5 on a page. Extent, 170 ślokaś. Character, Bengali. Date Sk. 1531. Place of deposit, Dacca, Sonārgā Kṛiṣṇapura. Paṇḍit Śarat Candra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमश्चण्डिकायै ॥

प्राक् किञ्च भगवान् वादरावधानोवासी जैमिनिर्देवाभारतविवेकुं केपुचिन्
 पदार्थेणुं चण्डिकायां मार्कण्डेयवर्षिण्युपनम्याप्राचीत् यत्र नाचनकाकं
 कथाचय इति सर्वार्थभिज्ञान् विन्यासचमिकवान् चतुरः पवित्रः
 इत्येति सुमिनीपदिहोऽवापि नकाकार्णोदिति पुनर्जैमिनिप्रज्ञानुरोधान्

मार्कण्डेयभानुरिचंवादाक्षकमितिवाचनमुपनिषत्तः पश्चिन्म जपुः मार्कण्डेय
उवाचेति चातुर्भुजी । इदानीं च मनोः कथामन्तरं कोविदिं कृतिं सम्योच्य
कथां कथयति मार्कण्डेय उवाचेति । इत्यादि ।

End. एवं प्रकारेण दुरवः देवा वरं कृन्वा कर्मात्मना समासाद्य सावर्धिर्भेनुर्भेविता
अविचरंभः अविचरेडः सावर्धिर्भेवितामनुरिति पुनराहतिः समाप्तिं द्योत-
यति तथा कथादिति चातुर्भुजेन क्वचित्तमिति ।

Colophon. अह्नेताग्निवाचनमन्त्राक्षेऽकारि सुप्रोषिणी ।
सुप्रियां हृदये साक्षां मोमनाधवमर्कषा ।

विषयः देवीमाहात्म्याष्टाव्यम् ।

No. 147. दारकाखण्डम् . Substance, country-made paper, 14x5 inches. Folia, 92. Lines, 9 on a page. Extent, 2,800 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Rājavāṭi. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. नीलवेषाद्य नमः ।

नीलोत्तम उवाच ।

कथं कृतं युगे तस्मिन् रोद्रे वै कश्चिदंशके ।
नरुपायस्यसङ्कीर्णं प्राप्नुमो मनुजद्वयम् ॥
युगपदे कतिज्ञानो यथाचारपरैरुदा ।
प्रभुगे कश्चिदुमे मोरे च विष्णुर्भगवानिति । इत्यादि ।

End. कृत्वा पादपद्मपाणि कङ्को कोटिशतेरपि ।

कृत्वाये सर्वपापेभ्यस्तद्विभोः पदमाश्रुयाम् ॥
मदमेव किं पुच्छं किंवा देवि मदर्थमात् ।
देवतां मोमनीं ज्ञाना द्रव्यं हृदा कभेभ्यः ।

Colophon. इति नीलकण्ठपुराणे प्रह्लादचरितार्थां दारकाभाषाकोऽष्टाव्यमार्चनमो-
ऽष्टाव्यः । समाप्तत्वात् नमः ।

विषयः । १ अः अविप्रम कथनम् । २ पुनर्वाच्य आनन्दकथनम् । ३ दक्षिणीपुः-
नीचवादिप्रकरणम् । ४ । ५ नीलनीचकतीर्थीयनिकथनम् । ६ । ७ दारकाभाषाप्रकरणम् ।
८ अह्नेताग्निवाचनम् । ९ दक्षिणीभाषाप्रकरणम् । १० विष्णुपादोदकभाषा-
प्रकरणम् । ११ । १२ नवपरीवरभाषाप्रकरणम् । १३ । १४ नदीभाषाप्रकरणम् ।

१५ विवेकरमावाकाया । १६ तीर्थकथनम् । १७ । १८ देववाचादिविचारकथनम् ।
 १९ । २० । २१ कल्पपूजाप्रयोगविधिरादिकथनम् । २२ वस्त्रवस्त्रिनीदर्शनकथनम् ।
 २३ । २४ । २५ । २६ ब्रह्मोक्तारमावाकायादिकथनम् । २७ पिण्डारकप्रयोगवस्त्रोक्त-
 कथनम् । २८ । २९ । ३० द्वादशोक्तारमावाकायादिकथनम् । ३१ तीर्थकथनदर्शनकथादि-
 कथनम् । ३२ देवतीर्थवाचादिकथनम् । ३३ द्वारकादर्शनकथनम् । ३४ । ३५ द्वारका-
 भिक्षादिकथनम् । ३६ वस्त्रोपपापहरादिकथनम् । ३७ । ३८ वस्त्रिदामचन्द्रप्रयोगादिकथनम् ।
 ३९ । ४० । ४१ । ४२ । ४३ । ४४ । ४५ । ४६ द्वारकावाचाकायादि कथनम् ।

No. 148. चैतविवेकः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 110 ślokas. Character. Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātāgrām, Post Mohār, Zilla, Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīśa. Appearance fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ईश्वरेषां जीवेन सहैतं विविचते ।
 विवेके सति जीवेन येषां नमः कुटोभवेत् ॥
 सावाक् प्रकृतिं विद्यान्नादिननु मवेशरं ।
 स साधो ज्ञानतौत्याहुः सेनाचनरमादिनः ॥
 आत्मा वा दृढमयेतुं स देवत सत्ता इति ।
 सङ्कल्पेनाद्यज्जोक्तान् स रत्नामिति वाक्यः ॥ इत्यादि ।

End. द्वावेनाद्मने चित्ता सर्वं केवलकथनः ।
 वस्त्रिदमि स तु नमन् नमन् न नमन्निन् कथम् ॥
 जीवन्मुक्तिः पराकाष्ठा जीवद्देवविचर्जनम् ।
 ज्ञानवैश्यावतीवेदनीर्द्देवतादिविचिनम् ॥

Colophon. इति चैतविवेकः समाप्तः ।

विषयः । चैतन्य-आपनम् ।

No. 149. धूर्तभाष्य (११ व प्रश्न) व्यापकन्यासस्य . Substance, country-made paper, 9×4½ inches. Folia, 27. Lines, 10 on a page. Extent, 1,540 ślokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Benares Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

- Beginning.** प्रवर्ग्यसंभरणं कुर्वन् चमावस्थायां पौर्वभाक्ता चापूर्वभावापचक्षेति
वीक्ष्यति तुल्यविकल्पाणि पूर्वं प्रातरारम्भ प्रवर्ग्ये इति प्रवर्ग्यः ।
- End.** यच्च नाश्रितमुत्पत्तिमिति यथा दुराया अपि न चर्मावीति चरति तद्वत्
यच्च वदेता उपानम चतुष्पादमेतेत्यर्थः ।
- Colophon.** इति पूर्णसामिधिरविनायकस्यभाष्ये शब्दादप्रज्ञे पठः पठकः ,
विषयः । चापकस्यप्रवर्ग्यस्यभाष्यम् ।

- No. 150.** नन्दिकेश्वरस्तवद्वृत्ति . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 25. Lines, 15 on a page. Extent, 1,500 çlokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.
- Beginning.** यद्वत्तु यद्वैमानः योषिदाम्नादविवाचको वाचं ।
चित्तचमत्तमितिचतुरं चतुरायां (...) यो यत् ।
यद्येयुनसं जिनवक्त्रभङ्गरीन्द्रवै चरितपत्नये ।
संविन्नदुर्गमं विशिष्टाक्षारं वितनीयवत् ।
- End.** इत्यत्र यन्वे इत्यनं महत्त्वमिति भाषार्थः ।
चापुलोभनवीरेनालोभेनार्थप्रवोचिनी ।
नन्दीश्वरकवे चमे इतिचित्तप्रवोचिनी ।
- Colophon.** ... .. ।
- विषयः । नन्दिकेश्वरस्तवद्वृत्ति ।

No. 151. नजीदयकाष्टीका (यमकाप्रकाशिका) . By वागीशः Substance, country-made paper, 17×4 inches. Folia, 52. Lines, 9 on a page. Extent, 2,000 çlokas. Character, Bengali. Date Sk. 1687. Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣana. Appearance, old. Prose. Incorrect.

- Beginning.** ॐ नजीदयेष्टाय ।
नजी दयेष्टाय नृपानिनाम्नै
जनेष्वनुजीदयता नृपकुले ।
जनीदयीत्यत्र यमकाप्रकाशिका
निर्वाक्ये नित्यदुष्टकविधे ।

কাকি সন্মিহঁৎ বেই সন্মিহঁৎ বাক্‌প্রবণৎ ।

স্বচাণে নীলান্ কাছিদাচনানান কবিঃ প্রারিখিতকামকরবে বিব্রধ্বংসা-
দিক্‌নমিক্‌কপন্ নারায়ণকরকপনক্‌কনাদৌ স্তৌককতুহবেন মিবপ্রাতি
হুদবেত্বাদি । তে হুদব মানব যতো বাসুদেবান্ বিজ্ঞানন্ মুবনবৎ স্ন
নতো না নাঃ সৈব মন্দ্ৰ বস্তুতঃ নীলকন্ঠং পরিত্যজ্য কুচাপি না বাণীতি
অভিপ্রাচঃ ।

End.

পুরোহিতাদিভিঃ বাছ্যাকৈঃ সন্মিঃ সন্মিঃ মুধুভেতরামিতি প্রম্বসমুদাচাণেঃ ।

Colophon.

ইতি নকৌদয়টীকায়াং নানৌজবিরচিতায়াং বসকপ্রকাশিকায়াং সত্‌সৌ-
জ্যাবিবরণং সমাপ্তং । সমাপ্তচাণে প্রম্বঃ । ... ..

নীরাশব-নরনাশবিরাজিতায়াং ।

সজ্জাবনৌ জবতি নৌরিব কামখিনীঃ ।

বাস্তবস্তুকবিতসন্মিঃসুবাণুসবা ।

বানৌজ যিত ? বিরচিতাখিন্ নক্‌কৌদয় । নীলকন্ঠচন্দ্রকৌবঃ জাঘর-
মিহঁৎ । প্রকাষ্যাতঃ ১৮৮০ ।

বিষয়ঃ । কাছিদাচকননকৌদয়কাব্যসম্বাদ-সম্বাদ ।

No. 152. নকৌদয় টীকা . By রামনারায়ণ সিংহান . Substance, country-made paper, 13½×3 inches. Folia, 34. Lines, 7 on a page. Extent, 900 ślokaś. Character, Bengali. Date of writing Sk. 1715. Date of composition Sk. 1635. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta Gram, Khunverā, Late Paṇḍit Śrīpati Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

নীরাশব নমঃ ।

বানে ভানে বসুদবুরং নুপুং রক্তকাণী

বাক্‌কহারঃ কন জরখিমঃ নীলকান্ হখিবেন ।

মুনিভৌজ্যাবরণজিনং শুভু কিং বেতি বাচাং

সাত্‌সৌজ্যস্মি মজিষ্টমন্ত্ৰং মানবহঃ মিবৌজ্যান্ ।

হুদব ইত্যনৈব স্তৌকে কবিরিহদেবতাং বসকজিতি । তে হুদব বাহবনঃ

বস্তুকৌকবান্ পুণবীতনান্ বসাকান্ বদা না নাঃ কিংবিত্তাত্‌ কুরাব-
দাচাঃ বাচাক্ষা হবনঃ হবানীঃ কবিরিহদেবান্ বিজ্ঞানন্ জবন ।

দাচাদৌ শুভবান্‌বাপিত্তমিচাণং । ইত্যাদি ।

End.

ममेव । अतायता ह्याभिरक्षितेन ममेव वा प्रथिता सम्यक् सम्यक्
 अपूरि पूरिता तथा पूर्यमासीत् तथा कृता इत्यर्थः सदा अयं ममः सम्यक्
 कृतं मय्येवो मम स न मयामर्षा मयोक्तवा मयाम् उक्तयो मय
 तां सम्यक् सदाक तत्त्वान् कोचाम् त्यागे वाक्येपदार्थं ममः करवीरः ।
 वाचरामर्षचन्द्राब्दे निःकृता कृतवीथिनी ।
 रामनारायचक्रान् सुखाय पठतः शिष्यः ॥

Colophon.

समाप्तेयं मज्झिमनिकाय ॥ अकाब्दाः १०१६ ।

विषयः । मज्झिमनिकाय व्याख्यायम् । अन्वकारविषये अत्रि संशयः यतः प्रथमं व्याख्ये
 रत्वाहित्यसुरभिरक्षितायां मज्झिमनिकायां प्रथमः । द्वितीये नात्रि पुन्यिका कृतोप-चक्रोपयोग्यो
 रामनारायचक्रान्तकृतकृतवीथिनी मज्झिमनिकायः —० अर्चुः ।

No. 153. नवविष्णुसूत्रम् . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 6. Lines, 13 on a page. Extent, 1,503 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1203. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

अथम् ।

पुच्छिं क उ च प म न य र व स क्तमिह न कोविद्वि. न, मभी-
 य कोरः किर्भावे च कर्त्तरिष कः क्षान् ।

End.

निःशेषमानक्षिप्तानुशासनान्यभिसमीक्ष्य संशयेनात् वा.चा.अर्थेनचन्द्रः समाप्त
 तदनुमतिनामि क्षिप्तान् ।

Colophon.

इति नवविष्णुसूत्राणि समाप्ताणि । सं. १२०३ । योषवदि चकोदशे ।

विषयः । क्षिप्तविचारः ।

No. 154. नवविष्णुसूत्रानुशासनानुशासनम् . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 6. Lines, 17 on a page. Extent, 1,540 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1503. Place of deposit, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

अथम् ।

क, उ, च, प, म, न, य, र, व, इत्येतेषां च पुच्छिं क्षान्, वादो-

कारणाः स्युः किति इवम् समनिर्देशात्, नामेति वक्ष्यमावशिष्टं
सम्प्रदाये । कानः चनेकः ।

End. यत्र बहुलं लिङ्गलक्षणं तद्वत्त्वं इत्यर्थः । तेन कठानां चनेः चात्मापः
काठकं काष्ठापकं इत्यादि ।

Colophon. इति लिङ्गानुशासनवचुरि समाप्तम् ।

विषयः । अवशिष्टानुशासनवाक्या ।

No. 155. नाभेयसुवावपूयिः . Substance, country-made paper, 12×4½
inches. Folia, 3. Lines, 21 on a page. Extent, 270 ślokaś. Character,
Nāgara. Date Sm. 1639. Place of deposit, Benares. Dikmaṇḍalācāryya
Mahārājā Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. यत्तः नीचर्थाच्चावः ।

नीचिज्जयतिष्ठकसमीवाधायविहितकानैकविचारवार-नीचपुद्गलप्रहारवा-
रानुकार-नीचप्रभदेवकीवकाचरावीं विचीयते पूयं विमलाचकलाभिर्न
नाभेयं यमकृत्य तस्यैव भवतः पादपञ्चरजः सेवामुद्गमनित्यादि ।

End. जीवाचकचेष्ट तस्य जल्लयविज्जयतिष्ठको यत्तः सः यचे कविनाम
विमलकृतं इति ।

Colophon. इति नाभेयसुवावपूयि समाप्तं । संवत् १६३९ ।

विषयः । जीवमदेव पादपञ्चरजवाक्या ।

No. 156. निद्यानुष्ठानम् . Substance, country-made paper, 15×5 in-
ches. Folia, 11. Lines, 8 on a page. Extent, 270 ślokaś. Character,
Bengali. Date ? Place of deposit, District Medinipur Ayodhyā
Raghunāthvāṭi, Post Chandrakonā, Babu Chakrapāṇi Rāya. Appear-
ance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. नीराधकल्याणी यत्तः ।

इवदा बहुनातीरे, इदावीर्न जनदुर्ग ।

वारदः प्रविपत्त्याश्च देवदेवं इदामिवम् ।

वीमारद् उवाच ।

ऐवदेव मयादेव सर्वज्ञ जनदीवर ।
 भगवत्प्रेममग्नं हृदयमग्नयिदां वर ।
 हृदयमग्ना मया हृदया मतो वे च विदुः पराः ।
 वे सर्वे साधिता यन्मात्मनराजादयो मया ।
 यज्ञवर्षवद्वैद्यु शक्रवृक्षपञ्चामिना ।
 शुक्लपद्मान्मुवाग्नादिभोजिना च निरन्तरं ।
 श्रीर्वा सन्दर्शनाद्यापयर्जिना भूमिद्राविना ।
 कामादिपद्मुवाग् जिना वाद्येन्द्रियं नियम्य च ।
 यन्मन्ममया नित्यं हृदयाभ्यामपरावधः ।
 विहासकाममिवतः श्रीवाचारपरावधः ।
 एवमादिमवैश्वेनो यज्ञवर्षमतामि च ।
 संवाच मन्नाम् प्रत्येकं निर्वेदं मतमानवदम् ।
 न पुरश्चरयैः कश्चिद् विनाष्टादभिमनुः ।
 येनापि साधितः क्षापि मया दहो हि भूतये ।
 कस्यो विदुः भविष्यति मराः वापपरावधः ।
 कस्यापुण्या मन्दभास्या मन्दप्रज्ञाः कुमेधयः ।
 दत्तं चिन्ताकुलो देव मानवं शरवं मतः ।
 मनुष्यार्थं कश्चिदस्य कश्चिकाक्षोचितं वद ।
 येनाज्ञाया ममिष्यति तव क्षोकं मराः प्रभो ।
 भगवन् केन मन्मथ संवारीतारवं यथायु ।
 तन्मनाचक्षुः यमेन सर्वलोकादिदे रतः । दत्तादि ॥

End.

इति वे सर्वमाज्ञातं मैत्रियं परितं वरः ।
 वायिनोपि विदुष्वनो यवसायु यक्ष मारद् ।

वीमारद् उवाच ।

यन्वीक्ष्यनुमृशोमीऽपि मया देव न संशयः ।
 वरदेवमिदानीं क्षीला यतो ममं प्रकाशिता ॥

× × × × × × ।

× × × × × × ।

Colophon.

इति श्रीवसन्तमारीचतन्त्रे श्रीवसन्तमारीचतन्त्रादे विद्यामुहूर्ते

नीलम्बपुत्रसम्पन्नकायः पद्भिर्मत्पटलः ।

कः सन्दर्भविपुलविना कश्च कश्चैक सत्ता

नद्याः क्लृप्तं विवदयति कः कः प्रियः कामिनीनां ।

कः सप्तदो भवति समये भूपरं किं कुचानां

किं वा दुःखं भवति नद्यनां मातृपूजापचारः ।

विषयः । नीलम्बका दिनपिनीलोकाकीर्णमेव कश्चिकुपवाग्रमिति कथनम् ।

No. 157. निरवावली सूत्रम् . Substance, country-made paper, $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 43. Lines, 11 on a page. Extent, 1,075 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalacāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prosa, Correct.

Beginning.

नमः नीलीनरायण ।

तेषां कावेर्यं तेषां समवेतं रायमिहे नामं नन्दे शोभा । विदुषाविष्ट
रश्च र र वत्त उ चक्षीमवश्च याचये, पुङ्गवि विज्ञा पश्ये ।

End.

निरवा वलीवा उवाहाचं यमोद्युपकृत्यपत्न्यप्रा, पत्न्यु दिवदीपु उदि-
क्षुमि तत्त्व चक्षुष्यमे सुदृष्ट इमं उद्देशनापत्न्यमयोरावश्च उद्देशम् ।
निरवावलीवाद्युपकृत्यो सकाशो ।

Colophon.

निरवावलीसूत्रं समाप्तम् ।

विषयः । नीलम्बोपदेशककथनम् ।

No. 158. निर्वाचसिन्धु टीका (रत्नमाणा) By कृष्णभट्ट . Substance, country-made paper, 8×4 inches. Folia, 334. Lines, 9 on a page. Extent, 8,500 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, Dist. Gayā, Paṇḍit Çāstri. Appearance, fresh, Prose. Generally correct.

Beginning.

नीलवेलाय नमः ।

नादकचक्षुषं परिप्लुचये प्राप्नुयेति । इतश्च तर्पणवारणाच । तत्र विप्र-
कीकाराभाषान् । न तु त्वाभाषान् । इत्यर्थो चध्वर इतिवद्भूतव-

देवतासंबोधेन वातका तथापि कल्पनौचयान् । न मनेत्यभिधापयतु वाचि
वाचाराभावात् । यथैव वाग्निहोत्रादौ तदाचारकथैव तन्मूलतया पुनिः
कल्पयते न सर्वत्र । इत्यादि ।

End.

नित्यकर्षं सन्ध्यावन्दनं वायवीजपादि । तथा—

कौपीनाभ्यादनं वस्त्रं कर्मां चितनिवारिणीं

अथमाकाङ्क्षं मृच्छीवाद्देव्यं दृष्टमनघं ।

माधुकरमयैकान्तं परचंसः समाचरेदिति ॥

इदं प्राक् कर्मन्वयतया आकादिकम्पु प्रतिजानीते अथेति एतच्च विशेष-
र्यादि निबन्धेन्यतिविस्तृतमिति तत एव म्यूनाऽतिरिक्तं निबन्धेन्यति
परम्यते ॥ * ।

Colophon.

रतिः कल्पमहविरचिता रत्नमाकाङ्क्षा ॥ * ।

विषयः । निबन्धसिन्धोर्वाङ्मानयः ।

No. 159. नीतिमञ्जरौ . Substance, country-made paper, 14 x 5 inches.
Folia, 100. Lines, 9 on a page. Extent, 2,700 çlokas. Character, Nāgara.
Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Apperance, old.
Prosc. Correct.

Beginning.

दिवाकरं प्रथम्यादौ सुकुन्दच्च द्विवेदिनं,

वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञं क्षुतिर्धं दीप्तिर्न प्रभुं ।

तस्य वज्रा हुवा यन्वा युवचर्यास्तदुचिमान्,

एकादशप्रकारैश्च, चंचितापाठतत्परः ॥

वधं च नीलदागन्धे सुरधूसुरमण्डिते,

तेनेधं रचिता यस्मात् तज्ज्ञानं पुनर्दीपिका ।

विद्योक्तं चंचितामयं इतिहासान् पुरातनान् ।

कृतवैचर्मण्युक्तां सोमैवेवा सुपुदिता ॥

End.

ये जनाः भिन्नबुधया नो युष्माकं आकृतिः सङ्कल्पो व्यवसायो वा समाना

एकविधा अस्तु, तथा नो युष्माकं सुदृष्टानि भिन्नबुद्धिपुङ्गवानि समाना-

समानानि एकविधानि सन्तु । तथा नो युष्माकं मनोऽन्तः स्वरथं तदपि

समानमस्तु प्रत्येकविवचया एकवचनं, तथा नो युष्माकं सुसुखः श्रीभव-

वाचित्यं अचति भवति तथा समानमस्ति निति ।

Colophon. इति नीतिमञ्जरीमहाकाव्यः समाप्तः ।

विषयः । See Rāj Metra, vol. x, p. 283, No. 4183.

No. 160. नेमिचरित्रम् By हेमचन्द्र आचार्य . Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia, 108. Lines, 17 on a page. Extent, 4,320 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो विजयाबाध जयन्तो ब्रह्मचारिणे ।

कर्मवन्धो वनस्पदेभ्यसे ऽरिहनेभ्यसे ।

शोभनेभ्येरर्चतः कृष्णविम्बोरामस्य तन्मयीरिचः ।

जराश्रवं प्रतिचरिचरितं कीर्तयिष्यते ॥

End.

हार्षिगोचरं च नवनमः प्राप्तेभ्यः शीरपादि-

कदेरिचोत्पन्नकर्मवन्धो कीर्तिता पद्मेनीच ।

यन्मारीपि प्रवचनदिग्गः सम्यग्दिग्गः यथा ।

मेनो कोऽपि मुनिपञ्चमे विज्ञायोव विज्ञोक्त्या ॥

Colophon. इत्याचार्य-हेमचन्द्रविरचिते विविदि मल्लिकापुरवचरिते महाकाव्ये
अष्टपर्वणि अष्टदेवकर्ममननं नाम नेमिनिर्वाणपाण्डवनिर्वाणवर्चनं नाम
द्वादशः सर्गः ।

विषयः । नेमिचरित्रवर्चनम् ।

No. 161. न्यायसूत्रा (ब्रह्मसूत्रापुराणसूत्राणां टीका) By जयतीर्थ . Substance, country-made paper, 8×4½ inches. Folia 1,354. Lines, 9 on a page. Extent, 27,000 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikari, Dist. Gayā, Paṇḍita Cāstri. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning. प्रवचनपचर्चं नास्ति तेन चतुर्थपचप्रारम्भार्थं लिखितं ।

नर्चि चर्चावर्चदिः स्यात् । तथा प्रमाचानराजीचरमात् । मेवं चतुष्पञ्चा-

हत्या चर्चादेरपि वेदादिवेद्यमादित्वाश्रय इत्यादि ॥

End.

यथा भवत्तु अष्टपविज्ञानं पुरवार्चसाधनं तथा अष्टपविज्ञानमनीत्यत-

कदाविष्णुवर्चसा । यत्तेति । यथा भावोर्देवस्य वेदवचने वक्ष्यित्वादी

यत्वं दिवाणि चतुर्मासि वीरि वर्याणि उदिनादि चतुर्मा वायुमा कीदृशं
 तस्य दृष्टकर्म कर्म भूताणि च वीरि वर्याणि इत्यत उक्तं परिशेषादि ।
 यत्नं तन्मूलाकर्म यत्नवशात्कर्म इति तन्नामकर्म च इतीरोवादिनाम्
 पुत्रप्रत्ययः । अनेन वायुग्रन्थो यत्नवाचो यत् अत्यर्थः अत्यर्थावापनत्यर्थाः
 तत उच्यमानासौ पुत्रेति वायुरिति । किञ्च भर्त्तु भरणमन्यवोः क्तम् ।
 पुत्रम् करणे मधुमती आमां चतुम् प्रत्ययोरिष । इदमपि वायुग्रन्थ-
 व्याख्यानं वा नतिनम्यवचोरित्यतः कृतापादिति काम्दिवाच्यपुत्रमन् इति
 तम् । अनेकार्थमात्रासूनां वातिर्भरणे वर्त्तते । अपि च यत्नत्वे कर्म वनः
 + + + इत्यस्यादुम् । न केवलं दृष्टकर्ममेव किन्तु यत्नावातारिषु
 विहितं कर्म + + + प्रयत्नकर्म प्रयत्नं कर्म राजपिषवादि वर्याणि दृष्ट-
 रासाववादीनि राजवर्त्याणि वेदां कर्म जीवसे त्रिषेणु प्रयत्नान्ते अनेनेति ।
 इति श्रुत्वा । यत्नं द्वितीयं यत्नः इत्यः इत्यन्त इत्यनावाचो प्रथितः नञिम्
 कर्मचतुषपदे चै चने इत्यस्यावातोचपर्वणे क इति कः । उपपद्यतकारक
 ङीपः आन्धः उडिहृत्पुत्रमुपारिष चतुर्मासप्रत्ययः किमिदिति मधुपक
 मेवेदं रिपुइतनाचपकारीत्यर्थः । यत्नं द्वितीयं यत्नः इत्यन्तम् । मधुग्रन्थः
 दृष्टवाचो । मधुवीरस्तनः पिता इति प्रयोगात् । यत्नः आकारार्थं
 परम्परया तीर्थवाचो + + + + + करित्यव आकार ङीपः । भवन्तु
 स्रक्प्रतिपादयेनैव यन्वीचचारः । इत्याश्रयवान् । पित्वापरोक्षं भवन्तं
 यन्वीच ङीति मिःशेषेति । भूतिः मवाचङ्गीः । यत्नप्रत्ययमाका
 यवतीर्षाङ्गभिपुषा रचिता ।

प्रीयतां हृदये सदये कमलागहिनीं पुनपेय ।

अनुशासनादलाभायः सद्यस्यापि निर्दिष्टम् ।

एषं व्यापकप्राप्त्यर्थे विमुक्तिः शक्यतां पश्चात् । * । एतन् नीयन् पूर्वप्रवृत्ति
भवनत्वादादुक्तद्वैतमुक्त्वा व्यापक प्रमुखत्ववर्तितां व्यापकतां उक्त्या
विषयपदव्यापारविशिष्टो वस्तुस्थित्यादिज्ञान चरमचरयः पर्यवसितः । * ।

Colophon.

एति वीमज्जमत्तोर्ध्वमग्न्यादाचार्यविरचितामुपाख्यानक टीकायां
वीमज्जमत्तोर्ध्वमग्न्यादाचार्यविरचितायां व्याख्यान्यायां चतुर्थांशाय चतुर्थः
पादः । * । रामकृष्णवेदव्याख्या मङ्गलम् । *

विषयः । साम्प्रतीकज्ञान-प्रकाशनामुपायानामय मायानम् ॥

No. 162. पञ्चाङ्गकरोद्वयप्रवृत्तिः By कल्याणम्. Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 100 plokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Rāmtārāṇa Siromapi. Appearance, old. Prosa. Correct.

Beginning. ॐ नमो राजपद्माय । अथाभिषेक विधिः ।

प्रातुदका × × × × × × × × × × वनाकाभि-
रुद्धवे नामासुमन्निवा सुरभीकवे चन्द्रासपरिद्विते मन्त्रद्वयं कार्यं
रक्षमभिषेकमन्त्रं अवरं वचनमन्त्रम् । तथाभिषेकमन्त्रं × × ×
× × अग्न्यध्वजसन्निभं धूपनिधुपपरिनिताचननवसङ्गुक्तमुदीम् रत्न-
पीत-नील-चेत-पुष्पाद् ग्रीवा तेजोभिषेकमन्त्रं निर्माय पञ्चवर्ण-
मुपनिधुप पुष्पवत् पञ्चमन्त्रं × × × × × अन्तराभिमुखीकृत्य
धूपनिधुपवेद्य मन्त्रिपदपुरःपरं मन्त्रसूत्रादिध्वजमन्त्रविशेषध्वजिभिः
वच संक्षिप्तं चेताम्वरपरं वाक् सोम्यौषं × × × × × × ×
× × × × × + + वनामन्त्रपचारैः पूजयेत् । इत्यादि ।

End. अथा मन्त्रपात्रादी ।

नामाभक्तिविशेषैश्च तथा मिष्टान्नपात्रादीः ।
मनुक्तसिद्धिर्नो विप्रान् भोजयिष्या तु गोपयेत् ।
एवं सर्वप्रकारैश्च कृतं वक्षाभिषेकम् ।
तदादि तस्य पुंसस्य पञ्चपौत्रा न जायन्ते ।
पञ्चासुहा न कुर्मन्ति दुष्टरिहादिषेद्धितम् ।

Colophon. इति कल्याणम्बिरचिता वामखीतपञ्चाङ्गकरोद्वयप्रवृत्तिः समाप्ता ।

द्विषद्वः । अथपञ्चाभिषेकनक्षत्रिकवर्णं तथा पञ्चाङ्गपञ्चपूजाविधिकवचनम् ।

No. 163. पञ्चापम्य-विषयः. Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 30. Lines, 11 on a page. Extent, 540 plokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ पञ्चापम्यविषयसिद्धिर्वावे ।

चितो रजःचमनमसि विषं निर्माति पाति विषमि क्वं वा ।

अनेवहृत्पारकहृत्पम्यः पादादपावाप्तमुक्ताम् च रीतः ॥
 बाहोक्तं वैद्यतन्त्रादि यन्त्रादेव निबध्यते ।
 बाधितानां चिकित्सायै यथापथ्यनिबन्धनः ॥
 भिन्नं सर्वेषु रोगेषु निर्दिष्टानि यथातथं ।
 निदानपथ्यापथ्यानि कीचि यत्नेन चिकित्सेत् ॥

End. शोधं विदवाध्वजनं यथायं ताम्रपुष्पावाप्तमपि प्रथमं ।
 यत्तं च यत्तं यत्तं च यत्तं संक्षेपं तद्विविधाणि तानि ।
 निदानभयं भूपककुक्ष्यां च विवातुरो जैव भोजनं कदाचित् ॥

Colophon. इति विषयरोमे यथापथ्यसंपदः समाप्तः ।

दिग्बन्धः । रोगपञ्चानां यथापथ्यनिरूपणम् ।

No. 164. पदावली. Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Balihār, Dist. Rājshahi, Paṇḍit Kālicandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो नमोऽस्तु ।

प्रथमं नीरदाभावं रामं ज्ञानिकविषयं ;
 यदावलीं प्रवक्ष्यामि वाक्त्राणां बोधयेतदे ॥
 विद्योपधः समाख्यायः । विद्यः यत्तु यथायं समाख्यायो देहितायः । न
 पुनरन्यथोपदेष्टव्य इत्यर्थः ॥

End. यद्यनं इति किं तत्रे वने इति किं भर्जनं । यद्यनदित्येव भेदा ।

Colophon. इति यदावलीं हनी सन्तो पञ्चमः पादः । अतः परं कश्चिन् ।

दिग्बन्धः । संक्षेपेन कातन्त्रोपपदादिनिरूपणम् ।

No. 165. पद्ममाळा By यद्यलीयं. Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 123 ślokaś. Character, Nagārā. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

वीनुपभी मनः । हरिः सोऽम् ।
 प्रथम्य नोपमिं चर्मान् गुणंवापि नवीत्यर्थं ।
 यथावति हरिः पूजापिनि वैश्ववर्चनतम् ।
 बाहो देवगृहे न्यक्त कलशान् पद्म-पत्रकान्,
 बाहरेत् तुलसीं दुर्वां पुष्पाणि वाचनानि च ।

End.

प्रसादतो विरोधाद्वा हरिः पूजा न चेद्भवेत् ।
 पठनात् पद्यमाहावाः हरिः पूजाफलं लभेत् ।

Colophon.

इति वीमलवर्णनीचतुनीन्द्रविरचिता पद्यमाहा समाप्तममत् ।

विषयः । माध्वसम्प्रदायस्यानां पूजाप्रकारः ।

No. 166. पद्यावली-टीका . Substance, country-made paper, 16×6 inches. Folia, 77. Lines, 12 on a page. Extent, 1,800 ślokas. Character, Bengali. Date Sk. 1723. Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍita Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

वीनोवीनाचो जयति ।

नवाशोदकसीरः कटितटे संग्रहवीनामरो
 वंशीवादनतमरो नगरमाषेतोहरः सुन्दरः ।
 × × × × × × × × ।
 वीरपनोक्तानिपदारविन्दं वन्द्यमिदं दीनजनैकवन्द्यं ।
 यस्मानुक्तमालवसाहस्येन बाष्पामिनां कर्तुमर्हं प्रहसः ।

End.

कोयनीर्णवनीयः वीरुण्यो मद्भोचितमभिदद्यात् सादमानां अभिज्ञाव-
 पूरकः स हवेति भावः । पादो हन्ते तुरीयांशे त्रैके प्रत्यक्षपर्वदे इति
 मेदिनी ॥
 शक्ते काकायनमुनिरजनीमाचसंक्षेपे शुभेयं ।
 टीका विद्वज्जनहृदयवमाहादिनीमाजयेया ।
 पद्यावल्या नवमनरकनायकियेनापि केन ।
 वीमदाजीहरचरचक्रपाभाजनेन यथापि ।
 × × × × × × × ×
 वीवीवहैव्यवराजसभापभाजितगुणमयेकपूर्वमिधीनां वी वीमत् श्यामा-
 नन्दनोक्तानिपादानां मिश्रपमिषोभुत्तान्ये गृहीतदीपक्य प्राप्नोतुकोद्भूत-

वैष्णवपरक श्रीबीरदाजीहराभिरुक्तानिपरक निवेद्य कृपया बाष्पा-
पूर्तिं भवा ।

Colophon. श्रीरुद्रावधायनीऽष्टिपरवाचमर्कः ।

विषयः । परवाचका बाष्पावर्गः ।

No. 167. परमसङ्ख्यानसूत्रं . Substance, country-made paper, 15 × 5 inches. Folia, 4. Lines, 13 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgara. Date   Place of deposit, Benares, Paṇḍita Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. इत्यथ एतेषां द्वावर्गं कर्तुं चाहिरुक्त इत्यथैरायं नवमी जगती-
मिहा द्वा विदुः कवेयं सङ्गेन कविः परमपुत्रपार्थसारथं परमसङ्ख्यानं
सुमया । एतच्छेदयत्किंच । तत्तं हि इत्यथैतावत् ।
सुखीभिः परमं नञ्च बोधाद्यत् सुदुर्बलायुते ।
तत्सङ्ख्यानमिदमुदाय सङ्गेनाथ इत्यथमिरिभिः । इत्यादि ।

End. अथावेकः पौषमासे पुपुष्पाय- श्रीनवेर्षमेत्यादि विपत्तानुसारीत्यादी-
यादि । एवं इत्यथमिरेदिनवेदाचंख्यानं मुदाय । एतद्वज्रक द्वितीये
चतुर्विंशो वनेः ।

Colophon. वेदाचंख प्रकाशेन ततोच्चार्यं विचारयत् ।
पुनर्वर्गचतुरो देवादिद्यानीर्षमहेकरः ।
श्रीपरमसङ्ख्यानसूत्रं समाप्तं ।

विषयः । सङ्ख्यानसूत्रम् ।

No. 168. परमसङ्ख्योपनिषद् भाष्यम्. Substance, country-made paper, 11 × 6 inches. Folia 12. Lines, 13 on a page. Extent, 320 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. अथ जीवन्मुक्त्युपकारिणं विद्वत्सङ्घातं विद्वत्सङ्घातय
परमसङ्ख्योपनिषदि प्रतिपादितः । तद्योपनिषदसूत्रं बाष्पाकाशः ।
पानीप्रासाः सुमनसः कर्माचारानुपमर्गः ।

Oolophon. इति विद्यारण्यस्य भाष्यं ।
विषयः । सत्यवेदीयपरमहंसोपनिषद्भाष्या ।

Beginning. **वीरसेनाय नमः ।**
अथ पञ्चमाम्बुदेवताप्रारम्भः । तप वीरदेवताः । प्रथमवीरं ब्रह्मदेवम्
इति ब्रह्मदेवं आवाचयामि, पूजाम्बुः, ब्रह्मदेव नमः ब्रह्मदेवं ।

End. **अग्निं दूर्गं हवीर्यवे इति अष्टमे अग्निं । मनुष्यः पराचरेति, वैश्वदेवे मिश्रंति**
वाची जतं इति वाच्ये वायुं, तवीर्याय इति ईर्यायै ईर्यायं, वीरस्य ।

No. 170. पदसाधनशास्त्रः . Substance, country-made paper, 8 x 3 inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent, 110 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. **श्रीगणेशाय नमः ।**
आपन्नप्राप्तापायस्य ऐककाक्षी क्षुत्ता नमः समस्तपापघ्नयाः श्रीगणेशाय-
श्रीत्वमेव वसनामनसावाचस्पत्येव वसनामानुहात्मनश्च करिष्ये ।

End. विन्धीः कर्माणि यजन्, नैषयोः, तद्विन्धीरित्यन्ताय चङ् । धुर्धुवः करिणि
दिग्बन्धः । अथ देवपूजाभारमेत् ।

Colophon. इदं पुस्तकं लिखितं मर्दे उपनामकरपुर्वीरभर्तृणा कर्त्तुं परार्थं चेति ।
विषयः । अन्वेष्टान्तपदमानमन्त्रेण व्यासकथनम् ।

No. 171. पाकतन्त्रकुश्लिकाग्रयोगः . Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folio, 80. Lines, 11 on a page. Extent, 950 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. कृषानुचारिणधुर्वर्तप्रयोगः ।
कृषयाणां पुरा कृता देवभट्टेन बीजता ।
अथर्व पाकतन्त्रस्य प्रयोगोऽथ वितन्त्रदे ।

End. वैदिकानां चित्ताद्यां प्रयोगोऽथ सया कृतः ।
कौशिकाद्येन गुह्यं च सद्यन्तु सुखेन हि ॥

Colophon. इति पाकतन्त्रे ग्रन्थिप्रयोगः ।
विषयः । अथर्ववेदोक्त-संज्ञकमन्त्रप्रतिभूतकुश्लिका ।

No. 172. पाणिनीयशिक्षाविवरणम् . Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 400 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1832. Place of deposit, Tikāri, Zilla Gayā, Paṇḍita Cāstri. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. नीलपेशाच नमः ॥
पातु यो निरुपघाता नतिरेवः सरस्वती ।
प्राज्ञेतरपरिच्छेदं यद्यस्य करोमि वा ।
हन्तः-कस्य-निपत्तानि विद्वत्तानां ह्यरिभिः ।
शिक्षाविद्वत्ता यस्मान् तस्मान् नां विद्वद्विद्वत् ॥
अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि । अथेत्ययमात्मनो वेदाध्ययनान्तरङ्गपाठः ॥
इत्यादि ।

End. कर्मादीनि परित्यज्याह्वानादीनि यजन्ते ।
वीचाह्वानानु अपरित्यज्याह्वानादिषु सुकल्पयितव्यं ।

Colophon. इति श्रीपादिनीयमित्रा-भाष्या समाप्ता ॥ * ॥

संवत् १८११ ॥

विषयः । पादिनीय मित्राभाष्यान्वयम् ।

No. 173. पार्थिवशिवकवचं (उष्मन्तभैरवीतन्त्रोक्तं). Substance, country-made paper, 10×2½ inches. Folia, 3. Lines, 6 on a page. Extent, 36 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grāin Khunverā, Paṇḍit Hārāṇ Candra Turkavāgīśa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय । अथ पार्थिवशिवकवचम् ।

देवुवाच ।

देवदेव महादेव विरूपाक्ष चिह्नोत्तम ।

कृपया कथ्यतां देव पार्थिवस्य महात्मनः ।

कवचं दुर्द्धमं तस्य शोतुमिच्छामि साम्प्रतम् ॥

श्रीईश्वर उवाच ।

देवेशि शृणु चाभ्यंक्षि जगत्पाणि ममोरमे ।

कवचं तस्य निरिजे त्रिषु लोकेषु तोषितम् ।

तव चेष्टात्मया देवि कथितं कवचं शृणु ।

अप्रकाशं परं गुह्यं साधकाभीष्टदायकम् ।

कवचस्य अविदम्बन्तभैरवोऽनुदुष्कृत्यः पार्थिवशिवो देवता सर्वकामार्थ-
सिद्धये विनियोगः ॥ इत्यादि ।

End. कवचं धारयेद् वस्तु साधको हृदिचे भुजे ।

देवा भगव्या मन्त्राणां वध्नात्मकं न संशयः ।

कवचं शिरसा वस्तु धारयेद् वनमानसः ।

कराद्यात्मकं देवेशि अविनाशहृदिस्थितम् ॥

काम्यकल्पयन् देवि पूजयेत् पार्थिवं शिवम् ।

तपैव प्रपठेद् देवि सहास्रीं पञ्चभाज् भवेत् ॥

Colophon. इत्युष्मन्तभैरवीतन्त्रे देवीश्वरसंवादे पार्थिवशिवकवचं समाप्तं ॥ ॐ तत् सत् ॥

विषयः । पार्थिवशिवकवचस्य माहात्म्यादिकीर्तनम् ।

No. 174. पाषाणवैदिकमुद्राप्रज्ञा . Substance, country-made paper, 20×4 inches. Folio, 123. Lines, 6 on a page. Extent, 2,460 ślokaś. Character, Nāgara. Date   Place of deposit, Benares, Paṇḍit Cāmbhu Candra Vidyāśāgara. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. पाशाङ्गमुखाग्रं विधंसत जयमुखाः (?) ।

विभ्रं निव्रण्णु नो ऽभक्तनिव्रण्णविव्रण्णपते भुञ्जाः ॥

इवेन्द्रोपेन्द्रचन्द्राद्यैर्वन्द्या हन्दारकेर्गुणः ।

त्रिरौद्रमन्दिनीं वन्द्ये सविदामन्दरपिबोय ।

रविश्रमिदहनाथः कोपविध्वंसदहः

प्रद्युम्नपुरविषयः काञ्चरुमैकरथः

प्रमथद्वयोरथः प्रेतवेतालयव-

प्रभृतिद्वयमद्वयः पातु नः सर्वभक्षः ।

वन्दे श्रीगणेशाय नमः

ब्राह्मिणं कृतिमयितं वरभरद्वाजं यज्ञोभाजनं

सायसिंह सुवर्णतः प्रतिग्रहं पश्येव ते वन्दिताः ॥

End. इति रामकथान्तः । ननुभ्रातृः श्रीकृष्ण उवाच—

नौकण्डकः परिशिष्टाय   ×   ×   ×

× × × जन्मका मन्त्रावली

जीयुक्त रामनवमिहसताकयसा

जीवार्थि नृपमहाकृतितां तनुजा । इति नोक्तव्यम् ।

Colophon.   ...   .

विषयः । षड्विंशत्यात्मवैदिकानामात्मनकाहनिर्बन्धोपायं यन्त्रपरम्पराकथनम् ।

No. 175. पिढमैधसुधम् . Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folio, 10. Lines, 11 on a page. Extent, 250 ślokaś. Character, Nāgara. Date Sm. 1804. Place of deposit, Benares, Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. **जीमशेराव जलः ।**

व्याप्तः पञ्चमेधिकं दत्तं पुनश्च(. .)स प्रियतमेति विज्ञायत ।

आहित।ग्रेमैरखसंजये प्राचीनावीती दृष्टमदं जीवयते ।

End. अथानः पैहमेधिकं दृढम्, अथानः पैहमेधिकमपरेपुरातनं अथानं नवम् ।
(.) डापाभिहकाः प्रतिदिनमथाजनां द्वापः पट्. हरिः श्रीम् ।

Colophon. भारद्वाजकृते पिहमेधख्यं सम्पूर्णम् । संवत् १८०४ ।

विषयः । आपस्तम्बशास्त्रीयानां विस्तृतोद्दिष्टविधाकथनम् ।

No. 176. पिहपञ्चोत्तमम्. Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folio, 36. Lines, 9 on a page. Extent, 540 çlokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ।

ॐ श्रीमद्भगवन्मन्त्रोक्तं ब्रह्मविद्ब्रह्मविद्ब्रह्म ।

श्रीमद्भगवन्मन्त्रं ब्रह्मे ब्रह्मनाम्ब्रह्मविद्ब्रह्म ।

End. अग्निहोत्रीयदेवताकपयद्भेदकमाद्यभनं विधीयते इति चेत् अथापि पिह-
पद्भेदकं करणं विधीयते इति नूनं इति न कोऽपि ब्रह्माकलयः
(इतो नास्ति) ।

Colophon. — — — — —

विषयः । आध्वनये पिहपञ्चविधाभम् ।

No. 177. पिहपञ्चप्रतिपादकविधिवाक्यप्रकरणम्. Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 16. Lines, 16 on a page. Extent, 640 çlokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीचण्डेयु पञ्चप्रकरणे पिहपञ्चप्रतिपादकानि विधिवाक्यानि ।

श्रीवाक्यभिर्न दृढः स कथं नं ब्रह्मचरिः ।

भारावधौ नक्षोक्तं विद्वत्कृत् अथकथयन् ।

End. न च पुरोडाश श्वापोष्ये न पश्चात्कारविधिरिति वाच्यम् । तत्र पञ्च-
वदप्रतीकात्. न आपस्तम्बवादः, शिष्ट-पञ्चपात्, अतएव न अथवा,
विधी अथवापोमात्. अथ पञ्चपञ्चमसि विस्तरमिवा नोच्यत इत्यस-
मिति विस्तरः ।

Colophon. — — — — —

विषयः । माधवतानुवाची पिष्टपद्मप्रतिपादकविधिवामरसंयुतः ।

No. 178. पिष्टपद्मखण्डनम् . By टीकाकारश्रीमान् . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folio, 19. Lines 5 on a page. Extent, 228 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. शिंशुस्त्वामिदमुक्तमिदमवरात् ससे दधानां शिवां
दशोडावरयोः क्रमेण जनतां धारिं तथा वामतः ।
स्वये सर्पधरां मनुजधिरथा सर्वाङ्गराजोन्मतां
दिग्गजां मनुजाकृतिं च दम्भिवं(.)पुंतां काशिकाय् ।

End. अहिंसाधर्मेतामर्थोद्भूतककुक्षोत्पन्नपुत्रपुत्रतमेन चरमेपाक्षपभास्यितचन्द्रि-
(.)काशिकापादपद्मपरावच(.)आपमोद्बोधितमन्त्रेणवर्ध्वात्मनाःकादेन महा-
वीरनीर(. .)मुसीकत(. .)भुक्तुमिदमवामरसंयुतमवराङ्गवेन टीका-
कारश्रीमान् कृतः पिष्टपद्मखण्डनाख्योऽयं ग्रन्थः समाप्तः ।

Colophon. — — — — —

विषयः । माधवतये अग्निहोमादौ साक्षात् पद्मखण्डनमविषेयं किन्तु पिष्टपद्मखण्डनमेव
कर्तव्यं; तद्विषयप्रमाणान्तरान्यस्मिन् ग्रन्थे ।

No. 179. पिष्टपद्मखण्डनवाक्यार्थदीपिका . By रत्नपात्र . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folio, 19. Lines, 10 on a page. Extent, 175 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. जीवसेवाय नमः ।

प्रज्ञादं मङ्गरं नमः परमानन्दं दयाकरम् ।

× × + × ×

ग्रन्थसमाप्ति-ग्रन्थप्रचारादिप्रतिबन्धककूरितप्रश्नमात्रं सन्तुष्टिमतेहरेवता-
कृतचरकं मङ्गलाचरणं शिवाशिराये आख्यातश्रीकृष्णं प्र.कृतो ग्रन्थो
मङ्गलाय च निवर्तति शिंशुस्त्वामित्यादि ।

End.

परमानन्दसम्बोधस्तुतये दीपिका मया ।

रत्नपात्रीन रचिता कृते(. .) मया पुरा ।

Colophon. इति विहवग्रुमखनवाकाचंदीपिकासमाप्तिममम् । पादमुषे कथापय
शिवराषी ।

विषयः । विहवग्रुमखनवाका ॥

No. 180. पुष्पकक्षीसम्वादः . Substance, country-made paper, $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folio, 4. Lines, 13 on a page. Extent, 160 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अथ पुष्पकक्षीसम्वाद्दो लिख्यते ।

अहर्द्वे मन्त्रादेवे कनकाक्षं पुरोतमम् ।

कनकविंदो राजाभूत् बलभा कनकावती ॥

End. सुन्दरं धर्मकर्मचं दद्याद्भूतं निबोधितम् ।

विश्वचयेऽपि विख्यातं दानशीलतप (. .) ॥

Colophon. इति नौपुष्पकक्षीसिवादहृदहान्तः समाप्तः ।

विषयः । जैनधर्मनाचान्नौपुष्पम् ।

No. 181. पुत्रदत्तोच्चम् . Substance, country-made paper, 11×2 inches. Folio, 1. Lines, 6 on a page. Extent, 9 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā Grām Khunverā, Paṇḍit Hārān Chandra Tarkavāgīśā. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीरामाय नमः ।

श्रीईश्वर उवाच ।

ऋषु देवि प्रवक्ष्यामि रामाय परमात्मनः ।

श्रीचं द्वादशनाम्ना च पुत्रदं वाञ्छितप्रदम् ॥

जानकीवक्त्रभाः श्रीमः श्रीमन्मानन्दवर्धनः ।

रावचारिः अरध्वरी दयालुः वीरुपन्थकम् ।

चतुर्भुजगीतिकर्ता च दुषीवेशः सती पतिः ।

राधो द्वादशविधैव श्रेतद्द्वादशनामकम् ।

एवं श्रीचं मन्त्रायुक्तं चः पठेद्वारम् सदा ।

चक्षं तस्य प्रपञ्चाणि श्रुतुं हेति वरानने ।
 चतुर्थी क्षमते पुत्रं मुनिर्बन्धो जनयेत् सुतम् ।
 क्षतवत्या च वा नारी जीववत्या भवेत्सुभूषम् ।
 पदेहा पादवेहापि भिक्षाक्षं भिषतः श्रुतिः ।
 संवत्सरस्य मध्ये तु पुत्रवाम् नापसंभवः ।
 न प्रकाशं न हेतुश्च जीवनीयं प्रवक्षतः ।
 हेतुं भिक्षाक्ष भक्ष्याच वैश्वनाथ विज्ञेयतः ॥

Colophon. इति वीरभक्त्यापनीये चत्वारिंशद्वारसंवादे पुनरुक्तोऽयं समाप्तम् ॥

No. 182. पुनप्रतिपद्यविधिः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folio, 3. Lines, 11 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अथ दत्तकविधिमाह । श्रौतकः ।
 ब्राह्मणानां सपिण्डेषु कर्तव्यः पुत्रसंभवः ।
 तदभावेऽसपिण्डे वा अथवा तु न कारयेत् ॥
 सपिण्णाणां सजातो वा मुपजीवस्योऽपि वा ।
 वैश्यानां वैश्वनाथिषु शूद्राणां शूद्रजानिषु ॥

End. यथेष्टं सज्जीरयः पुत्र उत्पाद्यते कृतोक्तभावे प्रभवतीति वक्ष्यामि वीर-
 भक्त्य इति ।

Colophon. इति पुनप्रतिपद्यविधिः ।

विषयः । दत्तकप्रत्यविचारः ॥

No. 183. पुण्यमाणा . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folio, 9. Lines, 19 on a page. Extent, 720 ślokas. Character, Nāgara. Date Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. विद्वद्, कक्षमपिप्रसन्नसहस्रवत् (..)†
 यदमाति सुन्दरैश्चन्द्रपद्मचैवपावनं वीरम् ।

End. जाय किम वाचयति (..) जायत यक्षो
 जयति विष्णु (.) इ, नाथ । परिष्कृतं यथा भव्ये विंशति सुप्रसिद्धि ।

Colophon. उपपन्नमाहात्म्यम् ।

विषयः । विमलमतिः ।

No. 184. पूर्वपञ्चसमाधानम् . By हेरिचन्द्रम् । Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folio, 43. Lines, 12 on a page. Extent, 1,700 ślokaś. Character, Nāgara. Date   Place of deposit, Tikāri, Ditt. Gayā, Paṇḍita Častri. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Beginning.

वीमदेवस्य ममः ।

ममस्तस्य त्रिषं चान्नं ममवाचकचंद्रयुतम् ।
 उभयो वत् प्रवादेन लोकाः पूर्वमनोरथम् ।
 पुं रासचभावां वै बाह्यताः मम वज्रिणी
 पूर्वपञ्चसमाहताः लोकाः पश्चिमाणां चमोचयः
 विज्ञाने वे मया वसिष्ठपकाराय वीमतां
 वाचाणां सुमतेः वसिः वीमवीरिचन्द्रमोहा ।

End.

तस्मात् पूर्वपरविरोधो दुष्परिहरः भाषपरिशीलनप्राप्तिको विवेचयन्तु
 दुषिषः ।

विषयः । महाभाषक पूर्वपञ्चकचनं तस्यमाधानम् ।

No. 185. पूर्वमौलापरिभाषा . By ज्ञानचम्पा . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folio, 27. Lines, 9 on a page. Extent, 459 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Govinda Bhaṭṭa, Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

कर्त्तव्यत्वात्तत्वं वन्दे देवीं विपुलकन्दरीम् ।
 गुरुमधिनताणां च विरत्नमयं ममै ॥ १ ॥
 वाङ्मानीं प्राकटिवाप्येवमोवाच वीमताम् ।
 वीमतापरिभाषेणं त्रिषवे ज्ञानचम्पा ॥ १ ॥
 एव चतु ममविद्या जैमिनिना द्वादशकचक्षां पूर्वमौलाणां चमोचय-
 देवानुदासीनवोमिनया विचारितो मम देवोपिदेवताचमनाको चमैः ।
End. उपोदाहरणं प्रवाचयेवेवाभिपारयं ममः पञ्चोऽभिपारयमिति दुष्प्रवाज-

प्रसादाभिचारवत्तनः । इत्थेन मृत्युवंपाठस्याननुष्ठानप्रवृत्तिप्रसङ्गैरेव कर्मा-
नुष्ठानम् । अन्वयानुष्ठाने वैगुण्यमित्युक्तम् ।

Colophon. इति बौद्धव्यवसङ्गता पूर्वमेवासापरिभाषा सम्पूर्णा ।

विषयः । कैमिनिस्तुतकर्मणां संक्षेपेन विनियोजकचरणम् ॥

No. 188. **उद्योवराहखंदाः . (आदिबाराहोः)** Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folio, 11. Lines, 8 on a page. Extent, 250 ślokaś. Character, Bengali, Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Telivani, Paṇḍit Nīlkumar Gosvāmi. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning.   ॐ नमः श्रीगणेशाय । आदित्यराजतन्त्रे ।

प्रविश्यात् ।

वनमकोटिप्रस्थाप्यं तद्वाद्याभ्यन्तरस्थितम् ।

विष्णोः स्तानं परं तेषां प्रधानप्रियमुत्तमम् ॥

मत्परं नास्ति कस्याप्य प्रियस्यः नमोत्तमम् ।

तद्वचं श्रोतुमिच्छामि कथयस्व कृपाविधेः ।

जीवराज उवाच ।

मुञ्चाद्मुञ्चातमं ह्यसं परमानन्दकारणम् ।

अत्यद्भुतं रक्षस्यानां रक्षसं परमं शिवम् ॥

... ..

साजतां सामदूर्यं विष्णोरेकानामस्तभम् ।

नित्यदृग्दावनं वाम ब्रह्माण्डोपरि संस्थितम् ॥

End. मोरं चतुर्भुजं विष्णुं महापद्मनाभम् ।

विरोडकुपडा।सैव शोभितं वनमास्त्रिनय ।

पूर्वद्वारे द्वारपाशं नीरं विष्णुं प्रकीर्तितम् ।

कव्यार्थं चतुर्धाऽं बहुपञ्चादिभूषितम् ।

दक्षिणद्वारायां च नौविभुं स्यात्तर्कम् ।

Colophon. इति आदिबराहमणे नीबराहमणीसंगे नीमज्जोनिन्दसीकायं परि-
पूर्णं समाप्तम् ।

विषयः । इन्द्रायनक्ष माहात्म्यादिवर्णनम् ।

No. 187. प्रतिष्ठामयः . By नीलकण्ठभट्ट . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folio, 49. Lines, 8 on a page. Extent, 750 ślokaś. Character, Nāgara. Date S.M. 1898. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

कविं चो जयति ।

महो मन्त्रमाराधं जलौक्यममोक्तवान् ।

प्रतिष्ठाः सर्वदेवानां नीलकण्ठो वदत्यपी॥

तत्र विष्णुधर्मोत्तरे ।

End.

कर्तुराज्ञः प्रजानाञ्च ज्ञानिभेवतु सर्वदा ।

अप्याहं निष्पिपासैव दुष्टोतो भव सर्वदा ॥

Colophon.

इति विद्यामित्रवैद्यावतंसमीमक्षारामाधिराजपूजितचरचक्रमङ्ग-नीमाङ्क-
मङ्गलभट्टाक्षजभट्टनीलकण्ठदेवे प्रतिष्ठामयूखेऽहमः समाप्तः । संवत्
१८९८ ॥

विषयः । सर्वप्रतिष्ठाकथनम् ।

No. 188. प्रत्यक्षिराक्षोत्रम् . Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folio, 6. Lines, 11 on a page. Extent, 200 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunvera, Paṇḍit Harān Chandra Tarkavāgīśa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

नीलवेद्याय नमः । अथ प्रत्यक्षिराक्षोत्रं लिख्यते ।

यो मे इत्यादिमन्त्राणां प्रत्यक्षिरा कविः जननीश्वरः इन्द्रादयो देवता
आत्मरक्षार्थं पाठे विनियोगः ।

यो मे पूर्वमतः पद्मा पापमेकेन कर्मणा । ?

इन्द्रादिदेवो राजा तं कथयतु कथयतु कथयतु मारयतु कश्चिं तच्छे
प्रयच्छतु कृतं मम शिवं मम शुभं मम ज्ञानिकस्ययनं इन्द्राय नमः ।

इन्द्रो मे देवः दुष्टोतो वरदो भवतु ॥ इतिपूर्वम् ॥ यो मे आग्नेये अग्निं
भाषयतु भाषयतु मारयतु कश्चिं तच्छे प्रयच्छतु कृतं मम शिवं मम शुभं
मम ज्ञानिकस्ययनं अग्नेये नमः । इत्यादि ।

End.

पुण्येषु रत्नवर्षेषु ध्यायेत् प्रत्यक्षिरां पराम् ।

वर्षादूर्ध्वमर्जं मेघं × × × विविधद्वन्द्विम् ।

मदीयकाजकवये देवेन तरुं भवेत् ।
 मदायककरोते च न भवं विद्यते क्वचित् ।
 त्रेमविधं समानम् मोक्षोक्तं कारयेत् ततः ।
 साध्यानां + + कला प्रयुगावावी पुनर्लोक् ?
 लोचनम् विद्यायै विद्यायै प्रविष्टे ततः ।
 शकायुर्न जपं कला विद्यायै मारुं रिपोः ।
 मदायकरो भवेत् ततं तावत्त च मदायक + ।
 + + द्वारे चिष्टे तत्त + + + मारुं भुवत् ।

Colophon. इति श्रीप्रत्यक्षिराजोक्तं सन्धुर्धम् ।

विषयः । प्रत्यक्षिराजकवयम् ॥

No. 189. प्रत्याख्यानभाष्यचन्द्रनक्षत्रभाष्यावधूतिः . By श्रीमदुन्दरसूरि .
 Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folio, 11. Lines, 23 on a
 page. Extent 1,012 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of
 deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance,
 old. Prose. Correct.

Beginning. चिद्विस्तारितुमर्हो नमः ।

वन्दे इति चन्द्रनीचम् चन्द्रान् चन्द्रान् चन्द्रान् । इति इति । इति-
 विद्यानि वैवेधयो चचादिकवापि वच द्वारे नदप्रपिकम् ।

End. श्रीचानककप्रत्याख्याननिर्भुक्तिहत्यादिभ्योऽननमा । प्रधानकवयच वल-
 दुतमा । इति ।

Colophon. श्रीमदुन्दरसूरिरिचिता प्रत्याख्यानभाष्यचन्द्रनक्षत्रभाष्यावधूतिः ।
 श्रीचानककवयितः कला चंदिता ।

विषयः । प्रत्याख्यानभाष्यचन्द्रनक्षत्रभाष्यावधूतिः ॥

No. 190. प्रनौबोदयनाटकम् . By श्रीकेशरनाथ . Substance, country-
 made paper, 12×5 inches. Folio 62. Lines, 11 on a page. Extent,
 2,000 ślokaś. Character, Nāgara. Date S.K. 1823. Place of deposit,
 Tikāri, Dist. Gayā, Paṇḍita Čāstri. Appearance, tolerable. Prose and
 Verse. Incorrect.

Beginning.

बीमसेनाय नमः ॥

ज्ञानं (ज्ञानं) दद्यात्तु नीलमिवैर्निर्बन्धकं चत् सदा
 कर्मा तर्कविद्यादिभिर्निर्मितानि साधानुचैः संयुतः ।
 जीर्णधारिणैश्च कर्मपुत्रयः चास्ते प्रकृत्याम्बितौ
 भूवास्त्वर्कैश्चरं विधिबलमिदं तन्मन्त्रकर्म मयः ॥

× × × × नान्दन्ते स्रवधारः ॥ आर्षेय नीमत् प्रवचदोईच × ×
 × × नीमद्वीपीर ? संश्रवतंवेन नीमधाराजभवनकारायेदेन आदि-
 दौःखि, सकलशास्त्रविषयकज्ञानप्राप्तसम्प्रदाया नीमार्चवासेन व्यवहार-
 माचरन्तां पापाणां प्रवेद्येनानुरक्ततामिदं परिचक्षति ॥ मदी । यद्यपि
 वेद रचार्थपुत्रवचनेनार्चसिद्धिसन्देशावकाशश्चापि दुष्प्राप्ये बहुति
 विज्ञायका एव प्रभवोऽनुचरैः, प्राय एव तादृशः प्रवच्य रति ॥ स्रवधार ।
 आर्षेयजीवे वक्तव्ये काले न कर्तव्योपरीकृतंभवत्या × × × × भारद्वाज-
 बंशप्रथितमहाजनश्रियादिसम्पादितवशोऽनुरागिना तद्वैश्वरीरेव नीमश्लो-
 चरवासेव रचितं प्रबोद्धव्यापकमिति ... .. चक्षिकाकारमुपमन्त्रकवेच
 आचरन् । मदी । आर्षेयपुत्रकक्षां श्रीवचनोन्मूलनकविताचरस्य शब्दा-
 कृत्वरः ॥ स्रवधारः । आर्षेय भवतादात्तात्मायज्ञशब्दमित्यन्तायवस्रुतात-
 श्रीवचनद्वार्षितारचितमयमावलीकनसम्पादितसमस्तसभासम्प्रदायः श्रिया-
 त्मानोभयपात्रंको नैवाधिक इत रवाभिवर्जते । तस्मात् नोचितमस्य वनीषे
 आनुमिति निष्क्रान्ताः सन् । प्रकायना ॥

End.

सुचितपुत्रयः । यद्येवं तर्हि साम्प्रतमेव भवदुक्तिशब्दात् नववाग्भासमुनिता
 नृता यतद्वन्वावदातता ॥ सा राजन् कश्चो प्रभातकक्षेयं रजनीति
 तथा चि ।

सम्मानचक्रुषो विभाति सुरतानेचोध्यमिं शारिका-

पञ्चोद्धारितनाककक्ष्य रक्षति प्रोक्तं प्रियोऽयं प्रिया

वेदान् विप्रमुषो × × × प्रति × वन्द्यन्ते × × × ×

मायको द्विजसन्तानः सुरपुत्री × × × विद्याधराः ॥ भवतु नीमद्विरपि

नन्द्यां कक्षे कक्षे भिविरायेति मधाराजान्नवा मताः सन् । पटोऽष्टः

समाप्तवाचं पन्थः । अग्निबीजमजदुर्मिभित्ये ? १८९० ... मुद्रवाचरे वीचि

रदं पुत्रकम् ।

विषयः । अक्षराजभवनपरावक्ष-सभायां समान्त-वैवाकरव-वीर्णावक्ष-वेवाविह-नाम्नि-
कादीनां पूर्वपक्षविधानादिकथनम् ।

No. 191. प्रयोगसारः . Substance, country-made paper, $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 99. Lines, 18 on a page. Extent, 3960 ślokas. Character, Nāgra. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

वीरवेष्टाव नमः ।

अजाननं तथा चान्यं त्रिषं संसारमोचनं,
आश्चर्याचनमाचार्यं नानरं पितरं तथा ।
विश्वेश्वरं नृपं वापि प्रथितम् अचाननं,
प्रयोगसारं कुरुते मन्दानां कर्मचिद्वदे ।

End.

वीरवासादित्यप्रधानदेवताकृतम् पाकवशोक्तदेवताः प्रख्याः । इति
आक्षीपाकप्रयोगः ।

Colophon.

इति अर्भाधानप्रवृत्ति-आक्षीपाकान्तप्रयोगः (... ...) इति प्रयोगसारं
अर्भाधानादिआक्षीपाकान्तप्रयोगः समाप्तः ।

विषयः । संक्षेपेन अर्भाधानादि-आक्षीपाकान्तप्रयोगकथनम् ।

No. 192. प्रयोगसारः . Substance, country-made paper, $8 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 204. Lines, 10 on a page. Extent, 3,060 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, very old. Prose and verse. Correct.

Beginning.

(अक्ष प्रवृत्तः अक्षीकाः विद्युताः ।)

प्रत्यक्ष देवतावान् जोषं कुर्याद्विषयः ।

तस्य नाम अक्षीकाय प्रीयतामिति भाषते ।

End.

अनेन अक्षविषयं अक्षीकादिशास्त्रादीचवेत् । अनेन प्रवृत्तमिदम् :

×	×	×	×	×	×
+	×	×	×	×	+
×	×	× दीचवेत् । (इति नास्ति ।)			

Colophon. — — — — —

विषयः । चर्यविषयकारकवचनम् ।

No. 193. प्रज्ञविद्या . By चण्डेश्वर . Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 17 Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date S.K. 1744. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post, Garveta gram Khunvera, Late Paṇḍit Śripaṭi Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. यन्मा ह्यवधारयिष्येनृत्तं चर्याविधिप्रदं ।
 यत्कारं कश्चिद्वचनचक्रं विहीनमूयं विदुः ।
 नीचचेष्टारम्येषा यद्विषं प्रकाशेनासीत् यः ।
 मने ह्यवधारयं यद्यप्यहं तन्मायेनामये ।
 दीप्तः सुदृष्टे चक्रः सुवीची दीप्ती विरजितुंविनी विपन्नः ।
 प्रवीदिनी नीचचराभिपूतः सुखो निजचेष्टमनुभवान् ॥ इत्यादि

End. चीनन्यं मरुतं तुलानुपमं वेदाङ्गं पूज्यं
 द्विषं कश्चिद्वचनचक्रं नीचचक्रः कात् ज्ञानः ।
 कात्मा कादम्बी च विदुः विषं मोक्षं करोत्यं विनी
 मोक्षान् पवित्रीयकं नुमिषुके यान्द्वेषता मे वद ॥ (?)
 ह्यवधारयं देवि अवधिना पुनः पुनः ।
 ये ह्यविषयं कश्चिद्दुःखं नास्ति न चर्यम् ।

Colophon. इति नीमानवन्दावधायः चर्यविधिविषयः । चण्डेश्वरार्थं चण्डः ।
 नीचचष्टारम्येषा विहितं । प्रकाश्या १७४४ ।

विषयः । भावसङ्कल्पनं । पदसङ्कल्पनिकर्यं । भावज्ञानसङ्कल्पनं । भावसङ्कल्पनिकर्यं ।
 काभासाभिवर्धनं । नर्मादिषिक्तं पवित्रमननननिकर्यं । ऐशानरजसज नरसादिषिक्तं ।
 पदसङ्कल्पनिकर्यं । चर्याचोर्मादिषिक्तं । नरय-भोजन-उदितन-नीच-नी-रीन दिवा-
 चसादिषिक्तं । पदसङ्कल्पनिकर्यं । ह्यवधारयं विहितं । प्रकाश्या १७४४ ।

No. 194. "प्रज्ञोत्तररत्नमाषा". By सितपटगुह . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 6. Lines, 3 on a page. Extent 36 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya, Māharāja Balacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

- Beginning.** प्रविपत्य विमवरेन्द्रं प्रज्ञोत्तरमाश्रित्वा वन्द्ये,
मानवरासरवन्द्यं देवं देवाधिपं प्रथमं ।
- End.** रचिता सितपट्टनुवचा विमला विमलेव रत्नमाश्रित्वा,
प्रज्ञोत्तरमाश्रित्वा कथ्यमाना कं व भूषयति ।
- Colophon.** इति प्रज्ञोत्तररत्नमाळा सम्पूर्णा ।
- विषयः । जैनपुस्तकसंवादः ।

No. 195. प्रायश्चित्तसारसंघः . By व्यामन्त्र चन्द्र . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 31. Lines, 6 on a page, Extent, 750 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Paṇḍita Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣana. Appearance, fresh. Prose and Verso. Correct.

- Beginning.** ॐ नमो नमोऽस्मै ।
प्रहस्य पार्श्वनीमार्गं प्रायश्चित्तौ च सारम् ।
व्यामन्त्रचन्द्रो विप्रैः कुर्वते वाक्योपमं ।
पापक्षयसाधनं प्रायश्चित्तं इत्यादि ।
- End.** मासोपवासघनं पक्षदशमेनुसमं पक्षोपवासघनं सार्धैवतमेनुसमं सम्यक्
प्रमाणं प्रायश्चित्तविवेकादौ ब्रह्मं ॥
- Colophon.** इति श्रीव्यामन्त्रचन्द्रकृत-प्रायश्चित्तसारसंघः समाप्तः ।

विषयः । प्रायश्चित्तकथनं । वाक्यादिना प्रायश्चित्तज्ञापकम् । मन्त्रादिप्रायश्चित्त-
कथनं । शोचनीयवादिप्रायश्चित्तकथनं । अभिज्ञानप्रायश्चित्तकथनं । अनन्यात्मनादि-
प्रायश्चित्तकथनं ।

No. 196. वक्रचोपनिषद् . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 1. Lines, 12 on a page. Extent, 30 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

- Beginning.** शौचं देवो ज्ञात्वा चासीत् सैव जनपदं , उपवृत्तं कामकरोति
विज्ञातवे इन्द्राकरोति विज्ञातवे मत्ता एव प्रज्ञा अजीजनत्
विष्णुरजीजनत् सर्वे नपदंवा अजीजनत् ।

End. अथोचये परमे कोमन् यस्मिन् देवा अपिनिचे निवेदुः यस्मिन् देव
किञ्चन करिष्यति य इमदिदुश्च इमे समाप्त इत्युपनिषत् ।

Colophon. इति यदुपनिषत् समाप्ता ।

विषयः । प्रत्यभिज्ञाप्रकरणम् ।

No. 197. बृहन्नाम्निटीका (सुबोधा). By हर्षकीर्तिस्वरि. Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 9. Lines, 14 on a page. Extent, 540 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācārya Māharāja Bālacandra Sūri. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. नमो जिनैश्वर्यः ।

जीवायै सर्वसिद्ध्यर्थं सुभा सर्वामरेः सुतं,
आद्यान्नामिन्नाम्येषा सुबोधा ज्ञायते मया ।
तत्र पूर्वे अथ स्वस्योत्पत्तिर्लिख्यते ।

End. इति सुदुः पादः प्रुवे इति आद्या नामपुरीयनयोग्यराजा जीवन्-
कीर्तिस्वरिपरसिद्ध्यर्थं हर्षकीर्तिस्वरिद्वारा र्णीदिनाटीका । विरचितमहम्-
(....) जायन्त्यैः प्रदत्त × × × आनिजिनमुपपत्ते × × ×
विहिता बुध्वाणिः ।

Colophon. इति बुध्वाणिटीका सम्पूर्णा ।

विषयः । जैनमतानुवायिबुध्वाणिशास्त्रा ।

No. 198. बृहन्नाम्निटीका. By हर्षकीर्तिस्वरि. Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 6. Lines, 16 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācārya Māharāja Bālacandra Sūri. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. अथ बुध्वाणिटीकाविहिता ।

आनिः आनिर्बुध्वाणिः आद्यान्नामिन्नाम्येषा,
अद्याद्या × × जायन्त्यै विहाय सर्वम् ।
जीवायै आनिर्कर्तारं हर्षकीर्तिर्बुध्वाणं,
नमस्तस्य बुध्वाणे बुध्वाणि विविधे ।

Oolophon. वायुप्रोक्तयोग्यवराणां नीचप्रकीर्णहरिरकश्चिन्नचरंकीर्णहरिर-
कार्णोदितां डीकां । इति नीचप्रधानिना कोषश्लिः ।

विषयः । निम्नप्रश्नाभिरुपपन्नः ।

No. 199. उद्यत् संयहः. By देवतीशभा . Substance, country-made paper, 9×5 inches. Folia, 89. Lines, 29 on a page. Extent, ८lokas. Character, Nāgara. Date S.M. 1900. Place of deposit, Belsārā, Hanumān Tewari. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. **वीनचेआय नमः ।**

चादौ विभावकं नना चारदा भारतीं सदा
 रामं कृष्णं गोविन्दं नना भास्करादिवचान् नव ।
 दीर्घवचनं वक्ष्येऽहं रमणीयकां द्विजः ।
 चातुर्वर्ण्यं द्विजादीनां सर्वकामार्थदिव्यम् ।
 अनामः सर्वव्याप्तिं चतुर्नामद्वयम् ।
 येन विज्ञानमन्वेष्ट चाचाप्येष्टे जगौ भवेत् ।

End. विद्वत्प्रभा विराजन्ते यथा नारा निमि स्रुता ।

मन्त्रो यदि बाबानि समीपे एवैवम् ।
 तद् तद् जगत्तमं पुत्रं पापजलं शुभाशुभं ।
 तद् त्वं प्रकटोत्तमं वक्तुं शक्यं पवित्रम् ।
 इति श्रीमद्भागवतम् ॥

बीभाषिणोपजायितमित्येवं प्रवरणं
 ग्राया बीजुमद्य × चावेद × × कीर्तिता
 ग्राया वारावधियद् इति विनाः इजीमयाद्यादिषं । ?

ज्योतिर्वित् तिष्ठत्वं प्राप्नोति × × × भूयतां ।

तत् क्षमुषितव्यकथा । तत् पुत्री देवीदत्ता तत् पुत्री रत्नोदयवन्दनान्
प्रत्यापिह्यापरे पञ्चिनदीवैतिह्याना ।

Coloophon. इति श्रीरत्नोद्भास्ये वृक्षसंघे माराचवर्धनं, विद्यावर्धनं, वैद्यकरव-
वर्धनं, ज्योतिःशास्त्रवर्धनं, रत्नोद्भावो जीववाचवर्धनं, सपुरवर्धनं नाम
षोडशोऽध्यायः सम्पन्नः । संवत् १९०० ।

विषयः । १ अथावचनप्रकरणं । २ वास्तुप्रकरणं । ३ ज्ञानप्रकरणं । ४ पद-
प्रकरणं । ५ प्रज्ञाप्रकरणं । ६ तिथिनिर्णयप्रकरणं । ७ ज्योतिषनिर्णयप्रकरणं । ८ रविगुणा-
दिशक्तिप्रकरणं । ९ ज्योतिषादिशक्तिप्रकरणं । १० द्वावेयप्रकरणं । ११ पञ्चमहाकाव्यं ।
१२ परोक्षसाधिकादिकव्यं । १३ अर्जुनगीता । १४ मनुस्मृतिकव्यं । १५ संघटपञ्जरिका-
कव्यं । १६ ज्योतिषशास्त्रादिवर्णनं पद्मकर्तृवैष्णवंशादिवर्णनं ।

No. 200. **অক্ষয়কাম**। Substance, country-made paper, 11×6 inches. Folia, 450. Lines, 25 on a page. Extent, 5,500 plokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Calcutta Viśvakoṣa Office, Babu Nagendranāth Vasu. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. इन्द्रादिकारणमथो राज्ये च भरतस्य च ।

पञ्चविंशदेकव्रतं देशानां सुविद्यमानम् ।

पञ्चदशपत्तनानां भूतं देवाः कुरुष्व ॥

प्राप्तार्था परिसंख्या च भक्ष्यवर्षेण त्रिपथे

देवस्य वाक्त्रस्योऽङ्गुयः साधारण इति पिथा ।

End.

पेडकिर ग्रामसुखाय सर्वधनो भविष्यति :

यवनपाननिषेधे सरपुरादिजात्यहं ।

वारययं सुखदं हि प्राप्तं ययनेर्दिजाः ।

कर्णवत्तु कर्णः सन्ध्या द्विरताब्दे खिवे मृषा ।

चौकियपामनां हि हृदयसहस्रमे ।

प्राप्नुयति जीतया रोगी दैवतो जगन्नाथः सह ।

श्रीतन्त्राभयभीत्या च केचिच्च ग्रामवाणिजः ।

नैपाद्यप्राणभूमिचं वाह्यं च ततः कक्षो ।

Colophon.

इति भविष्यपुराणे ब्रह्मवन्दे सर्वभूतिवन्दने ब्रह्मपञ्चाशतमः सर्गः । अतः परं
विहितं अस्मिन् ।

विषयः । १ जीवद्रव्यस्य जीवद्रव्यत्वं । २ परिग्रहद्रव्यत्वं । ३ जीवविज्ञादि-
त्वं । ४ कारिकादिज्ञादिद्रव्यत्वं । ५ वरादिद्रव्यत्वं । ६ । ७ सर्वमानद्रव्यत्वंसुखे

विद्यासुन्दरपी पदवर्चनं ॥ ८ । ९ । विजयार्चकितदेव्यादिवर्चनं ॥ १० । ११ यशोरदेव-
वर्चनं ॥ १२ । १३ यन्त्रदीपविवरणं ॥ १४ । १५ चोदुखदेवविवरणं ॥ १६ । १७
वाचासदेववर्चनं ॥ १८ । १९ परदयोनदेववर्चनं ॥ २० कौकटान्तनवन्देवविवरणं ॥
२१ । २२ कौकटान्तनवन्देव-विवरणं ॥ २३ । २४ २५ २६ २७ २८ मन्त्रदेव-
विवरणं २९ । ३० । ३१ भोजदेवविवरणं ॥ ३२ राजद्वयवर्चनं ॥ ३३ । ३४
जरासन्देववर्चनं ॥ ३५ । ३६ । ३७ जयाप्रदेवविवरणं ॥ ३८ ३९ विद्यासुदेव्यान्त-
नवन्देवविवरणं ॥ ४० ४१ । ४२ यन्त्रादेवविवरणं ॥ ४३ यन्त्रापुरवर्चनं ॥
४४ । ४५ । ४६ विद्यादेववर्चनं ॥ ४७ । ४८ तीरभुक्तिदेवविवरणं ॥ ४९ । ५० ।
५१ काशीमाहात्म्यकथनमुक्तेन काशीप्रदेवविवरणं ॥ ५२ । ५३ काशीचारीदारमेवर
माहात्म्यादिकथनं । ५४ ५५ काशीमाहात्म्यविशेषरमाहात्म्यादिकथनं । ५६ काशी
माहात्म्यतत्त्वमादीनां माहात्म्यकथनं ॥ ५७ मध्यदेशान्तनवन्देवप्रदेववर्चनं ॥

No. 201. ब्रह्मानन्दः । Substance, country-made paper, 14×3 in-
ches. Folia, 19. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character,
Bengali. Date S.K. 1764. Place of deposit, Upalātāgram Post Mehar,
Zilla Comilla, Paṇḍit Jagabandhu Tarkavāgīśa. Appearance, fresh.
Verse. Generally correct.

Beginning. ब्रह्मानन्दं प्रवक्ष्यामि ज्ञाते तस्मिन्नेवतः ।
देविकासुक्तिद्वयवर्चनं चिन्ता सुखाद्यते ।
ब्रह्मविद् परमाप्नोति शोकं तरति चाकृषिम् ।
रघो ब्रह्मरूपं ब्रह्मानन्दो भवति ब्रह्मवा ।
प्रतिष्ठां विन्दते कस्मिन् यदा सादृशं सोऽभवः ।
सुखदेवसिद्धन्तरं चेदं तस्य भवं भवेत् ।
वायुः सूर्यो वकिरिन्द्रो वस्तुमैश्वर्यदेवता ।
ज्ञाना भवं विज्ञानमोयसादृशोऽपि च ।

इत्यादि ।

End. निवृत्तापी ब्रह्मज्ञाने भावमाने सर्वप्रभे ।
वर्चने विपुलो नास्ति भूमानन्दोऽयं चन्दे ।
ब्रह्मानन्दाभिधे पन्थे चक्षुषीणां रीतिः ।
विषयानन्द इव हारीशान्तप्रविवर्तनी ।
वाचावरिचरीनेन ब्रह्मानन्धेन कर्त्तव्ये ।

पाचाच प्राचिः सर्वाङ्गं कापितान् मयवानाङ्गम् ।

Colophon.

इति श्रीमच्छान्दे विषयानन्दो नाम पञ्चमोऽध्यायः ।

श्रीवे वेदरसादिचन्द्रप्रचिते पञ्चमने मण्डये

बोधये पुनर्बोधये निजगुरोः पादारविन्दद्वयम् । (?)

ध्यात्वा हृत्पदरसीदये मुनिशिरः श्रीपद्मप्रसादकेऽ-

स्तिष्ठि श्रीमन्नाडिनामवदना सञ्ज्ञानचन्द्रीपकः ।

विषयः । इति श्री मच्छानन्दे श्रीमानन्दो नाम प्रथमोऽध्यायः ।

” ” शास्त्रानन्दो नाम द्वितीयोऽध्यायः ।

” ” सङ्गीतानन्दो नाम तृतीयोऽध्यायः ।

” ” मच्छानन्दाभिधेयं धन्यं चतुर्थोऽध्याय इति ।

” ” विद्यानन्दककुत्पतिपर्यन्तोऽध्याय इत्यर्था ।

” ” इति श्रीमच्छानन्दे विषयानन्दो नाम पञ्चमोऽध्यायः

No. 202. मच्छानन्दः (सटीकः) टीका . By रामकृष्ण . Substance, country-made paper, 11×6 inches. Folia, 39. Lines, 16 on a page. Extent, 950 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Rajārampura, Pandit Maheśacandra Tarkacūḍāmaṇi. Appearance, tolerable. Verse and Prose. Generally correct.

Beginning. मूलस्य मच्छानन्दं प्रवक्ष्यामि श्रावते तस्मिन्नेवमेतः ।
 ऐश्वर्यकामुच्छिन्नानर्थजानं हिमा सुखायते ।
 मच्छानिन् परमाप्नोति शीघ्रं तरति चाकवित् ।
 एषो मच्छरं सञ्ज्ञानन्दो भवति नाम्ना । इत्यादि

टीकायाः यत्ना श्रीभारतीतीर्थविद्यारङ्गबोधरो ।
 मच्छानन्दाभिधेयं धन्यं चाकृष्णं बोधविधये ।

End. मूलस्य मच्छानन्दाभिधेयं धन्यं पञ्चमोऽध्याय इति ।
 विषयानन्द एवेव द्वारिचान्दःप्रविशता ।
 श्रीवासरिचरोऽनेन मच्छानन्देन वर्णदा
 पाचाच प्राचिः सर्वाङ्गं कापितान् मयवानाङ्गम् ।
 इति श्रीविषयानन्दे पञ्चमोऽध्यायः ।
 श्रीवीनारायणा नमः ।

टीकायाः चक्षितमात्रं विवचापीति विपुटीभानाभावाद्भूतानन्दोऽयं दत्तुमये
दत्तवः । इदानीं दत्तसुखसंहरति प्रज्ञानम्येति । इदानीं दत्तसुखमात्रो
चमेदेन चरितुं करम् प्राचयति प्रीयादिति ।

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिब्रजकाचार्यश्रीभारतीतीर्थविद्यारण्यमुनिवर्च-
सिहरेण रामकृष्णायामेन विदुषा विरचितायां प्रज्ञानम्ये विवचानन्दो नाम
पञ्चमोऽध्यायः ॥ इति श्रीप्रज्ञानन्दनामकप्रत्ययमात्रः ॥

विषयः । १ अध्याये श्रीमानन्दनिरूपणं । २ अध्याये आत्मानन्दनिरूपणं ३ अध्याये
चैतानन्दनिरूपणं । ४ अध्याये विज्ञानन्दनिरूपणं । ५ अध्याये विवचानन्दनिरूपणं ।

No. 203. भर्तृहरिनिर्मोदनाटकं . By हरिहरोपाध्याय . Substance,
country-made paper, 13×3 inches. Folia, 21. Lines, 5 on a page. Extent,
325 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Dināj-
pura, Paṇḍit Kṛiṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose
and verso. Correct.

श्री प्रत्ययेनमः ।

Beginning. शैवावाह्यं दृष्ट्वा रजनिकरकलाजाग्रतो श्रीपद्मोत्तम ।

यथाज्ञोत्पन्नोऽसौ पद्मपि न जडाजुहोतः प्रवेदे

×	×	×	×	×
×	×	×	+	×

नान्यको ह्यनुवारः । अक्षयतिविहरेण भी भोजिभूषणतपप्रदतिनीलका
भूषका भगवतो भूतपते र्भैरवेन्दुरस्य यावायां दुःखभाः सामाजिकाः
श्रीहरिहरप्रसीदेन भर्तृहरिनिर्मोदनाका शान्तिरसप्रधानमेव नाटक्यो-
पासितुमीहामहे तप भवन्तः सावधाना भवन्तु ।

End. तोरचः । तथाचीदमस्तु

साधोः विधत्तु कार्यं कथ्यतु विरं राजा प्रकारज्ञानात्
कस्यो रचतु पञ्चपातनपुरा भूषादुदारात्मना
जहीपापनमार्गमादय दुःखनुसार्तात् पदवार्पणा-
दस्मिन् चारिचरे परीक्षितनुवा श्रीवात्तु नैर्जीर्यं ॥
इति निष्क्रान्ताः कर्त्तव्ये ।

Colophon. इति पञ्चमोऽङ्कः ॥ इति श्री हरिहरोपाध्यायकृत-भर्तृहरिनिर्मोदनामक-
नाटकं समाप्तं ।

विषयः । कविवाचा भाग्यलता चतुष्टयधेन विविक्तम् अर्जुनरिवाजकम् राज्ञी ज्ञान-
प्राप्तिकथनं ।

No. 204. भावप्रतपम् . By बागराज . Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 19. Lines, 6 on a page. Extent, 225 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikari, District Gayā, Paṇḍit Mahaviraprasād. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ।

शुभं कश्चित् कश्चिदनीयं विवेतरात्रं ।

आदि प्रपञ्चमयप्रलयवर्त्मिकात्रं ।

नमं कश्चित् कश्चन श्रीनन्दनसुतेजः ।

विनयवन्दितपद्मानुगतं सुदेव ।

End. श्रीं दुर्जयदोर्भुजप्रज्ज्वलितश्रीहृत्प्रभापावह-
न्नाद्याद्याकविश्रीहृत्तारिणमरः श्रीमानराजो जयौ ।

Colophon. इति श्रीमानराजविरचितं भावप्रतपं सम्पूर्णं ।

विषयः । भावप्रतिपदम् ।

No. 205. भाविकरूपवाक्या . By जगन्नाथभट्ट . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 20. Lines, 10 on a page. Extent, 230 slokas. Character. Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Govinda Bhāṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. यन्मे विन्दुं नवानन्दं भक्तकल्पनश्रीरचं ।

वन्द्याचार्यमितैर्लभं नरैरर्चयन्तुह्यं ।

कृपितादिप्रकाश्यायां समीकृत्य परं सुचं ।

शेषतो तत् परं श्रीराजमनसं भजेन्मयं ।

End. यद्यनप्रकृतनाद्याननाद्येन कुरिया रचिता,
प्रियतां सुदेवे उदेवे कनकामण्डितेन उपपद्ये ।

Colophon. इति श्रीमत्प्रथमशास्त्रिनामदेवभट्टाजीन श्रीमद्वनमभट्टं विरचितं
भाविकरूपवाक्यायं समाप्तं ।

विषयः । जनप्रथमाद्यकरसंस्कारभाविकरूपवाक्या ।

No. 206. भूवनेचरोत्पट्टीका . By गौरमोहनविद्याकङ्कार . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Extent, 130 ślokaś. Character Bengali. Date S.K. 1764. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta gram Medrā, Babu Parbaticarap Bhaṭṭācāryya. Appearance, old, Prose. Generally Correct.

Beginning

ॐ नमो भूवनेचर्य्यै ॥

काङ्क्षीपादपुनं रम्यं धाम्ना नीनोरमोहनः ।

टीकां तनोति विमलां नीरेरेषा प्रमृच्छताम् ।

समस्तं वचनो दोषा मुच्येते न विद्यते ।

तथापि मृच्छतां कृत्वा वाक्ये नयि नेष्टुं वा ।

अथ सर्वविद्याप्रधानाया भूवनेचर्यां स्वस्वार्थमुपोषाया व्याख्यायते,
अथानन्दमयीमित्यादि अथ पूजासमनं आनन्दमयीं नित्यानन्दविशिष्टां
वाचात् शब्दमृच्छकपिणीं पूर्वमृच्छकपिणीमिति च पाठान्तरं
जनत्कारणमनिका जनतां मृच्छादीनां कारणं बीजं अमिकां जनकान्तरं
अथवा अमिकानामासीं अथ ईदृं क्षतिं करोमीत्यादि ।

End.

पुनिसुरचितपाकमित्यादि, नुत्वा दुरचितमिव पाकं निष्पन्नं अथ तरेतत्
कीर्णं बीजतां पुनिसुरक्षितां मध्ये दृष्टं जनति यो मर्त्यः समुच्चः
आर्त्ताकरात्मा आर्त्तो ब्रवीधुतोऽन्तरात्मा यस्य क्षेत्रगुणः अन्धं भित्तं पठति
स जनः × × × × विधुतीतां उच्येत्पदं
यथा ह्याह तथा भवति पुनिसुरचितपाकमिति च पाठान्तरं ।

Colophon.

रत्नपेन्ड भट्टवंशोद्भवनीनोरमोहनविद्याकङ्कारभट्टाचार्य्येविरचिता नीनदु-
भूवनेचरो-उत्पट्टीका समाप्ता । शकाब्दा १७१४ ।

विशेषः । भूवनेचरो अथवा व्याख्यानं ।

No. 207. भूखण्डं (अनन्दपुराणीयं) . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 42. Lines, 9 on a page. Extent, 1,400 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of Deposit, Dinājpura Rājvaṇḍi. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो नयेनाय ।

नारायणं नमस्कृत्य नरदेव नरोत्तमं ।

देवीं सरस्वतीं च नमो नमस्तुदीरयेत् ।

विदमानां वचाविष्णुकीर्त्तनां नीचैरादिषु ।

तथा जयति भूषणे मन्त्राक्षयाम उतमः ॥

कान्द उवाच ।

End. मन्दिषामस्य माहात्म्यं चरेच्चैव द्विजोत्तम ।

वधितस्य मया पुत्रं माहात्म्ये लिखामहे ॥

Colophon. इति श्रीकान्दपुराणे भूषणे मन्त्राक्षयाममाहात्म्यं । समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

विषयः । १ । २ । ३ अध्याये मन्त्राक्षयामाहात्म्यकथनेन यथावेवेरहाभकथनं ।
४ चक्रवर्त्यमन्त्रिणवर्चनं । ५ दशरथमन्त्रिणवर्चनं । ६ विशाचमन्त्रिणवर्चनं । ७ दशमन्त्रिणवर्चनं ।
८ जयन्तीश्वरवर्चनेन यज्ञदत्तमन्त्रिणरूपवर्चनं । ९ जयन्तीश्वरवर्चनं । १० । ११ प्रयामवर्चनं ।
१२ । १३ भविष्यकथनावर्चनं । १४ मोक्षतीर्थवर्चनं । १५ रेवाकुलवर्चनं । १६
मोषाक्षमाहात्म्यवर्चनं । १७ । १८ मोक्षतीर्थवर्चनं । १९ जगतीर्थवर्चनं । २० मुनितीर्थ-
वर्चनं । २१ जयवर्चनं । २२ । २३ । २४ कृपादिवर्चनं ।

No. 208. भैरवस्तवराजः. (विश्वसारोद्धारोद्यः) Substance, country-made paper, 16 x 3½ inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Extent, 72 çlokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakonā Ayodhyā Raghunnāthvāṭi, Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Verac. Generally correct.

Beginning.

अथ यद्वक्तव्यं ।

वैष्णवमन्त्रिणरासीनं देवदेवं जगद्गुरुं ।

महत्परिपश्यन् पार्थिवी परमेश्वरं ।

नीपार्जतुषाच ।

भगवन् सर्वधर्मोच्च सर्वशक्तानमादिषु ।

आपदुद्धारकं मन्त्रं सर्वसिद्धिप्रदं त्वया ।

श्रीभगवानुवाच ।

शृणु ऐषि मन्त्रमन्त्रमापदुद्धारहेतुकं ।

सर्वदुःखप्रशमनं सर्वभद्रनिवर्धनं ॥ इत्यादि ।

End.

एतत् शुभा ततो देवो नामादृतमनुमनं ।

भैरवाय प्रहृष्टात्पुद्गलवच्चैव मनेवरी ।

Colophon. एति विचचारोच्चारं वापदुवारकस्य भैरवकवराजः कथाः ।

विषयः । बहुभैरवक खनकवर्गः ।

No. 209. अमरगौतं. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia 5. Lines 4 on a page. Extent, 25 plokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Verse. Correct.

अथ प्रजल्पः ।

Beginning. अखवेष्टांमदयुजा वभिरव्वरं भद्रया प्रियया
 कौडकोद्धारः प्रजल्पः स तु कौर्मितः । ? कथा ।
 मधुप कितव यन्मो ना क्युर्मात्रिं सपत्न्याः
 कुचपिकसितमालाकुडुमस्यनुभिर्गः,
 वचतु मधुपतिकस्यामिनीनां प्रसादं
 बहुसदधि विदुम्यं वल दूतकनीदम् ।

अथ तुल्यः ।

End. यथार्जवात् सनाभोर्ध्वं सदैवं सचचारवं
 मत्कण्ठश्च हरिः कृष्टः स तुल्यो विमलदे । यथा-
 अपिपत मधु पूर्यामर्त्युपोषमासे ?
 अरति स पिडमेष्टान् सोम्यवन्मुञ्च गोपान्
 कचिदपिष्य कर्ण नः किंकरीनां मृषीते,
 मुजयमुदयन्मं कर्णवासात् कदा नु ।

Colophon. × × × ×

विषयः । चोदाहरणप्रजल्पादितुल्यत्वात्कथयानुशाति ।

No. 210. अमरगौतथाख्या. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia 5. Lines, 15 on a page. Extent, 305 plokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares city, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

अथ विचक्षणः ।

Beginning. त्रेडक सुहृदाकोके मूर्धुरीपातिव्यथितः ।
 भूरिभारमयी जलपी यक्षीमोक्तकथितो वलः ।

विषयस्यो द्वाद्वाहोषं प्रत्यक्ष परिचयितम् ।
 विषयस्योत्पत्त्यस्य च विषयस्योऽविचयितम् ।
 चात्मस्य प्रतिपत्त्यस्य तुल्यस्येति कीर्तितम् ।
 एष भगवतीत्याहो द्वाद्वाहो प्रकटीकृतम् ।
 चतुर्दशभाषावैविध्य-समस्तकामिदुदुहः ॥

End. एष प्रथमपत्रे चार्ज्यम् । द्वितीये सप्तपदानुपस्थापनेन ग्राहीये । तृतीये,
 दिने । चतुर्थे, चापस्तुतुदुहः च । एष विषयस्योत्पत्त्यस्योत्पत्त्यस्योत्-
 पत्त्यस्य कृत्य एष भगवतीत्याहो द्वाद्वाहो प्रकटीकृतम् ।

Colophon. इति भगवतीत्याहो द्वाद्वाहो प्रकटीकृतम् ।

विषयः । चतुर्दशभाषावैविध्य-समस्तकामिदुदुहः ।

No. 212. मध्यपदविचयितम् . By नारायणदेव . Substance,
 country-made paper, 12×5 inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page.
 Extent, 120 śloka. Character, Nagara. Date ? Place of deposit,
 Bibihāṭi. Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new.
 Prose. Correct.

Beginning. नीलचेशाव नमः ।

नीलचेशाव नमः ।
 नीलचेशाव नमः ।
 नीलचेशाव नमः ।
 नीलचेशाव नमः ।
 नीलचेशाव नमः ।

End. एष मया च विचयितम् चतुर्दशभाषा
 चतुर्दशभाषा विचयितम् चतुर्दशभाषा
 चतुर्दशभाषा विचयितम् चतुर्दशभाषा
 चतुर्दशभाषा विचयितम् चतुर्दशभाषा

Colophon. नीलचेशाव नमः ।
 नीलचेशाव नमः ।

विषयः । मध्यपदविचयितम् चतुर्दशभाषावैविध्य-समस्तकामिदुदुहः ।
 मध्यपदविचयितम् ।

No. 213. मन्मकाश्रीछन्दोका (मन्मरहस्यप्रकाशिका) . By श्रीमन्नय्य .
Substance, country-made paper, 14×4½ inches. Folia 17. Lines, 13
on a page. Extent, 850 glokas. Character, Nāgara Date ? Place of
deposit, Benares City, Paṇḍit Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose.
Correct.

Beginning. विद्येयं माधवं दुष्टं दृष्टपापिध भैरवं ।
नन्दे काशीं गुप्तं नन्दा भवानीं नयिकर्षिकां ॥
प्रवेदयमिति दादृष्टं दृष्टं । नय नृपदेवतायु-
वेतिदाष्टं प्रवेदयं नन्दवे नन्दकायनः ।
दाको नन्दनन्देयं वा नन्ददेवन् नन्दनः ॥

End. ततो ह्यन्वयानेनामारम्भकार्याणि कार्यां कृतान्यपि पुष्कानि पापानि च
नश्यन्ति इतरे तु पुष्कपापे कृत्तरोत्या भोगेन चपयिन्ना कैवल्यमनुते ।
तदेवं कार्यां तनुत्यजो जनुमायस्य नुतिस्मृतिन्यायैः परमानन्द-
प्राप्तिर्भवेति धिक् ॥

Colophon. इति श्रीमत्पदमात्मप्रकाशमहार्थादापुरन्धरजगद्गुरुपदमात्मसं-शोभिन्दुरि-
कानोर्गीतकव्यस्य कृतिः कोकनमन्मकाश्रीछन्दोकाया रचयप्रकाशिकाया
समाप्तिमवसत् ।

विषयः वेदकाश्रीविषयकमन्मायां काव्या .

No. 214. तन्मसारोक्तमन्मसुक्तावलीविधिः Substance, yellow
foolscap paper, 6×3 inches. Folia, 24. Lines, 6 on a page. Extent, 575
glokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upatāgrām
Post Meher, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Turkavāgīś. Appearance,
fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो नन्देशाय । ॐ नमः शिवाय ।

नय तन्मसारोक्तमन्मसुक्तावलीविधिः ।

तय प्रथमं भूयनेचरीमन्माः । श्रीं रं श्रीं रं रं श्रीं नौ । वां श्रीं
श्रीं ॥ नयान्नपूर्वां मन्माः श्रीं नमो भगवति मादेचरि चक्रपूर्वे काथा ।
ॐ नमो भगवति मादेचरि चक्रपूर्वे काथा । ॐ नमो भगवति मादेचरि
चक्रपूर्वे काथा । ॐ नमो भगवति मादेचरि चक्रपूर्वे काथा । ॐ श्रीं
नमो भगवति मादेचरि चक्रपूर्वे काथा । श्रीं नौ नमो भगवति मादेचरि
चक्रपूर्वे काथा । इत्यादि ।

End. अथादर्शनमन्त्राः । ॐ ह्रं षट् काशि काशि मांशोचितरत्नं वाद्य
 देव मापन्नतु मादति ह्रं षट् काचा । अग्निनि बहुकस्य मनः अक्षय
 अक्षय ॐ षट् ।

Colophon. इति तन्त्रचारोक्तमन्त्राः । ॐ नमो गुरवे ।

विषयः भुवनेश्वरीमन्त्राः । अन्नपूर्वामन्त्राः । विपुरामन्त्राः । अदूरितामन्त्राः ।
 अक्षिपमर्दिनीमन्त्राः । अवधुर्गामन्त्राः । चीमन्त्राः । हरिद्रामचेष्टमन्त्राः । सूर्यमन्त्राः ।
 अग्निमन्त्राः । विष्णुमन्त्राः । रामचन्द्रमन्त्राः । शास्त्रदेवमन्त्राः । अर्धिमन्त्राः । वराहमन्त्राः ।
 हस्तमन्त्राः । शिवमन्त्राः । चेषपाञ्चमन्त्राः । भैरवमन्त्राः । भद्रकाञ्चादीनां मन्त्राः ।
 वीरपाञ्चमादिमन्त्राः । मारवपञ्चीकरवीरपाञ्चमादिमन्त्राः । अदर्शनमन्त्राद्येति कतिपय-
 मन्त्राणां सूत्रम् ।

No. 215. मन्त्ररामाचखम्. Substance, country-made paper, 14x4½ inches. Folia, 48. Lines, 2 on a page. Extent, 146 śloka. Character, Nāgara. Date P Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. शिरो मे राक्षसः पातु भावं ह्यरचात्मजः ।
 वीरसेवो ह्यसौ पातु विद्यानिपत्रिणः पुनी-॥ १ ।
 ब्राह्मं पातु मन्त्राणां सुखं वीमिविवत्सलः,
 जिह्वां विद्यानिधिः पातु कथं भक्तवन्धितः । २ ।
 कान्धो दिशानुधः पातु भुजौ भग्नकाशुङ्कः
 करो वीतापतिः पातु हृदयं जामदग्नित् । ३ ।
 मथं पातु करधंशौ नाभिं जाम्बवदायवः,
 तुषीदेशः कटिं पातु सङ्घिनीं वज्रमन्त्रप्रभुः । ४ ।
 जानुनी वेतुक्तं पातु जङ्घे हस्तद्वयानकः ।
 पादौ विभीषणवीरः पातु रामोचितं वयुः । ५ ।

End. नावा न चोदः प्रदिशः इतिथाः कश्चिभिरतिपूर्वाणि विद्या,
 कां प्रजां वृषदुष्टो नहिमावदेवदहावरेणु ।

Colophon. × × × × ×

विषयः । प्रथमसौ रामरचाकोरं नमो वेदकारानविषयकमन्त्राः ।

No. 216. मन्तरामायणवाक्या (मन्तराखण्डप्रकाशिका). By नीलकण्ठ . Substance, country-made paper, 11×2½ inches. Folia, 43. Lines, 12 on a page. Extent, 1,545 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. रामायणं कुलं नीलि रामरथा मयाकुरु ।
 माययो नीलमायायं दूतं नीली मयाययं ॥
 यय रामरथायाः रामायणमुमाकुरुतं कष्टमयमज्जवे, मय्यानां राय-
 यादियदानीं ज्ञेयय रामायणायं कष्टमयमाय, मयाः माययोनीयमं वेद-
 दूतयं नीलयादनीयं वेय रामायणयापि मयुभयं विधयति ।

End. कष्टयायंवरतां विरामितां कष्टयायंउपयेय दमितां ।
 यादवेदयदयाकयामयित् नीपि नील कुमतिः प्रवीदतां ।
 नीरामरथायाक्यामं मन्तरामायणयामिभं ।
 याक्यामरायणयरेय प्रीयतां कष्टयामिभिः ॥
 दमिताः नीलयाय्यायं वेदयरेय निरययति ।
 यनो विपुल × × × याक्यामायामुयामिभः ॥

Colophon. इति नील-यदयाकयप्रमायमयांहापुरमरयतुयैरयंभावतंय-नीयिन्दक-
 कयोः नीलीककयक कतिः कीदुतमन्तरामायणवाक्या मन्तराख-
 प्रकाशिकाया कयाप्रियमयम् ॥

विषयः । मन्तरामायणवाक्या .

No. 217. मन्त्राभिधानं . By यदुयन्मयभट्टाचार्य . Substance, country-made paper, 14×4½ inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent, 180 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpura, Kālāpādā, P. O. Rājārampura, Paṇḍit Sitānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नीरामः ।
 प्रययादो मयायायी कष्टिचित्तमयायिरी ।
 मन्त्राभिधानं ज्ञेयवे यदुयन्मयभट्टाचार्य ॥ ॐ कारः ।
 ॐ कारं यजुं नारं नायय ? यंयः कारयं ।
 मन्त्रायः प्रययः यतं विन्दुमयिजिदियतं । दयादि
 End. मं नीयाक्योयं मयुयय मयदो विपुलमयः ।

वीपद् । मेवयुक्तं तथा वीपद् अनुद्वैतमेव च ।

पद् । मन्मथो पद् वीपिका आद्वैतानुसरणात् ।

Colophon. इति अनुमन्दनभाषायां विरचितं मन्मथविधानं समाप्तं ।

विषयः । ॐ कारणं द्वैताख्यम् । तथा अकारादिनामकावर्णादीनां द्वैताख्यम् ।

No. 218. मन्दारमञ्जरी (तत्त्वप्रकाशिकायाः) . By चाख-वति .
Substance, country-made paper, 15×4 inches. Folia 40. Lines, 11 on a page.
Extent, 1200 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit,
Bibihāṣi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old.
Prose. Correct.

Beginning. वीरेद्वैताय नमः ।

सक्रीकरतत्वाभोजकाहनीयपदामुजं
 प्रवर्तमानि चवर्षीयं द्वैताय नमः ।
 वीमद्वानन्दतीर्थाख्यं चरामुद्रणं कथं
 त्रिवेन्द्रादिभिरोद्भूतानां द्वादशभिषाद्वै ।

End. चवर्षीयपदाभोजनचर्चोपनिषद्भिषां
 नमस्तस्मै च चारुचरितं सततं विव ।

Colophon. इति वीरवीरारावभाषायां विरचितं तत्त्वप्रकाशिकायाः समाप्तं ।
 चवर्षीयपदाभोजनचर्चोपनिषद्भिषां नमस्तस्मै च चारुचरितं सततं विव ।

विषयः । तत्त्वप्रकाशिकायाः ।

No. 219. मन्मथसंहिता . Substances, country-made paper, 7×3 in-
ches. Folia, 7. Lines, 15 on a page. Extent, 200 ślokaś. Character,
Nāgara. Date ? Place of deposit, Calcutta Viśvakoṣa Office, Babu
Nagendranāth Vasu. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning. वीरवेदाय नमः ।

यकदा कृष्णाय वीरं नमस्तस्मै नमः ।
 इतिः पञ्च पञ्चिका चर्चोपनिषद्भिषां
 त्रिवेन्द्रादिभिरोद्भूतानां द्वादशभिषां ।

End. चवर्षीयपदाभोजनचर्चोपनिषद्भिषां

नमस्तस्मै च चारुचरितं सततं विव ।

Colophon. इति श्रीमन्नक्षत्रविद्यायां चाक्रुचनाराजोऽपह्नोऽध्यायः समाप्तः ॥

विषयः । रत्निमदनव्यासस्तुत्वेन त्रैलोक्यप्रकारभेदकाद्याकाद्यादिभिरुपयं ।

No. 220. महाभागवतपुराणं. Substance, country-made paper, 13×4½ inches. Folia, 178. Lines, 10 on a page. Extent, 5300 ślokaś. Character, Bengali. Date of writing S.K. 1734. Place of deposit, Upalātāgrām Post Meher, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkāvagīś. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो भुवने ।

वागाराध विरिचिरक्त जनतः चडा हरिः पादकः
 चंचला निरिद्रः कथं वनभवनोवा च वा योमिभिः ॥
 वागाराध प्रकृतिं नदनि नुनवसुनार्थविद्याः परा
 तां देवीं प्रवृत्तामि विद्वज्जननीं कर्मापवर्गप्रदा ॥
 एकदा मेभिपारणे श्रीमन्माया मन्त्रवः ।
 चक्रकुर्तुमिच्छादूर्ध्वं कृतं वेदविदावरं ॥
 वाचमिदं महाप्राप्तं कर्मेवेदविदां वर ।
 पुराणं चाप्यतं मूचि कर्मेनोचदुत्तरप्रदं ॥

स्तुत उवाच ।

चतुर्त्तं श्रीमन्नेवेव वारदाव महाकवे ।
 पुराणं वरतं तुच्छं महाभागवताकथं ॥
 वदाह भगवान् वाचः कथया भक्तिप्राप्तये ।
 कथं मेभिर्मये पूर्वं पुनश्चद् वो प्रवीक्ष्यं । इत्यादि ।

End.

च इदं वरमाप्तायं पादवेद् द्विचरत्रिणी ।
 चतुर्भक्ता मेभिमे नक्त पार्थ नक्तानि ननुचवात् ॥
 वाचनेकप्रतं कीटिककान्तरदुष्टवितं ।
 इतदन्वयं तु मे पार्थ मोक्षववाप्तुवात् ॥ ?

Colophon.

इति श्रीमन्महाभागवते महापुराणे एकप्रदीपितमोऽध्यायः समाप्तः श्रीर
 वैष्णव विरचिते श्रीभुवने इत्यध्यायः श्रीवत्सलपुत्रेण विरचितः

समाप्तेऽं पुस्तिका । श्रीमन्महाभागवतः काचरत् । सकाशीनाम्नाः । १०३३ ।

द्विषयः । इति नीमहाभासवदे मन्त्रापुराणे मन्त्राभासवत्प्रकाशनं नाम प्रथमोऽध्यायः ।
इति नीमहाभासवदे मन्त्रापुराणे द्वितीयोऽध्यायः । १ । ४ । ५ । ६ । ७ । ८ ।
इति नीमहाभासवद्विषयः । ९ इति नी— १० । ११ । १२ । १३ । १४ । इति
नीमहाभासवदे मन्त्रापुराणे नीमभवतीगीताख्यप्रथमस्तु मन्त्रविद्यायां नीमभासे श्रियनारद-
संवादे । १५ । इति नीमभन्तोहिताख्यसंवादे । १६ । इति नीमभवतीगीताख्य-
प्रथमस्तु । १७ । इति नीमश्रियनारदसंवादे । १८ । इति नीमभवतीगीताख्यमात्रिणाम् ।
१९ । इति नी— २० । २१ । २२ । २३ । २४ । २५ । २६ । २७ । २८ । २९ । इति
नीकान्तिकेयवक्त्रकथनं नाम । ३० । इति नीतारकादुरसंवादे कान्तिकेयवक्त्रनामो नाम
३१ । इति नी— ३२ । इति नीतारकवक्त्रो नाम । ३३ ३४ । इति नी— ३५ । ६० इति
नीमहाकाशोद्गमे । ६१ । इति नी— ६२ । इति नीकाशोप्रसङ्गमात्रिणाम् । ६३ । इति
नीमश्रियवक्त्रप्रसङ्गो नाम । ६४ । इति नीमभक्तोवाङ्मने । ६५ । इति नीमश्रियवक्त्रवक्त्र-
कोर्षं वक्त्रात् । ० । इति नी— ६६ । ७० । इति नी मन्त्राभासवदे । ७१ । ७२ । इति
नीमन्त्राभासवदे । ७३ । ७४ इति नीकामाङ्गनामात्रिणाम् नाम । ७५ । इति नी— ७६ ।
इति नीकामाङ्गनामात्रिणाम् नाम । ७७ । इति नीमन्त्राभासवदे नाम । ७८ । इति
नीमन्त्राभासवदे नाम । ७९ । इति नीमहाभासवदे मन्त्रापुराणे शकामोमितो-
ऽध्यायः । ८१ ।

No. 221. महाभारतसार, (ज्ञानचन्द्रोदयः). By रामचन्द्र. Substance, country-made paper, 12×3½ inches. Folia, 28. Lines, 10 on a page. Extent, 850 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpura, Paṇḍit Kṛṣṇadāśa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमः परमदेवतायै ।

दुष्टिराजं प्रवन्द्यादायज्ञपूर्वां दुरेवरीं ।
 विश्वेश्वरं विश्ववन्द्यं काङ्क्षमिवमेव य ॥
 दृष्ट्यापिं महादेवीमाद्यामादाय भक्तितः ।
 ययिमुक्ते महाद्येने जगन्नां दुष्टिदायके ।
 महादामयौभवाम्या ज्ञापिनां वरदेवता ।
 महाकाङ्क्षीं महानामां महादेवीपरिच्छिन्नाम् ॥
 त्रिविधं रामचन्द्रेय जीवता प्राप्नुयेन वै ।
 महाभारतवारीदृश्यं ज्ञानचन्द्रीदवाभिषः ।

देवचक्षीर्षं पूज्यं ततो चर्ष्यप्रसन्नं ।

+ + + +

ततश्च मानसं तीर्थं चंदारद्वयचर्षनं ।

भारतखनिर्दं चर्ष्यं चन्देक्षिन् चिच्छवे मया । इत्यादि ।

End.

प्रभवाद्भुताङ्गुलिः चक्षिच्छन्नं च तेजसः ।

परिप्रक्षान् तुमीनाश्च तीर्थाणां पुष्पता कुता ।

तस्मात् भोजेषु तीर्थेषु मानवेषु च नित्यतः ।

उभयेषु च यः चाति च याति परमां गतिं ।

Colophon.

इति चीनचाभारवे मानसतीर्थचर्षनं । अतः परं चक्षितं ।

विषयः । देवचक्षीर्षनं । प्रर्ष्यप्रसन्नं । चन्देक्षिन् चिच्छवे । जीवैरात्मकचर्षनं । जीवभावा-
निरुपचर्षं । श्रोत्रापनोदनकचर्षनं । दानचर्षनं । तीर्थचर्षादिनिरुपचर्षं । त्रिवर्षकचर्षनं । महामानस-
तीर्थचर्षाद्वयचर्षनं ।

No. 222. महाभक्ष्यप्रतकथा (भविष्यपुराणोक्ता). Substance,
country-made paper, 18 x 3 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent,
145 plokas. Character, Bengali. Date S. K. 1709. Place of deposit,
Dacca Souārgē Kṛṣṇapura, Paṇḍit Śaratcandra Bhaṭṭācāryya. Ap-
pearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

चौहृद्व्य उवाच ।

श्रुत्वा रात्रिम् कथां दिवां चर्ष्यपापप्रवाहिनीं ।

वां तुला उभवे चापुर्वैर्कपुत्रं बुधितिर ।

बुधितिर उवाच ।

अस्मान्महाभद्रपादुःपर्वैर्वर्ष्यैस्तुष्टप्रदं ।

प्रतमेवं तमाचक्ष विचार्यं पुदयोत्तम ।

चौहृद्व्य उवाच ।

कुम्भारुष्टपदैत्येन परिष्ठाते विविहरे ।

ततश्च कनकाक्षी देवेन्द्रं प्राच नारदः ।

End.

प्रतभिदमच चन्दे नारदेनीपदिष्टं

हृदयतिरपि यस्माद् वाञ्छितमार्थेषु क्षेमे ।

ततश्च कुर नरेनवर्ष्यैः कनका-

दभिमतकचक्षिभिः पुष्वीवादिहविः ।

Colophon. इति भविष्यपुराणोक्तमहाकवीमन्त्रका समाप्ता ।

प्रथमसु अष्टाध्यायः । १७२ ।

विषयः । महाकवीमनानुष्ठानपद्यमन्त्रम् ।

No. 223. "महावीरचरितस्य वाचनोद्यः". Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 7. Lines, 17 on a page. Extent, 350 ślokaś. Character, Nāgara. Date Samvat 1762. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra Sūri. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. दुरिचरचरवीरं वीरपद्मावीरं
पद्मिष भिमवीरं + + + + ।
मन्त्रवीरं भवत पद्मिषमन्त्रस्य द्रव्यानुष्ठानं
चरित + + वदुः किञ्चि किञ्चि + + च ।

End. हे भिम वदा वदा तुमने वाचय चरवी
मन्त्रारापनका हि विषय द्रव्यानुष्ठानं कुर्वी ।

Colophon. इति वीरवावीरचरितस्य वाचनोद्यः समाप्तः । संवत् १८११ ।

विषयः । मुर्जेरभावावा महावीरचरितमन्त्रम् ।

No. 224. महावाचनिकस्यः. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 112 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. वीरवेद्याय नमः ।

सर्व महावाचनिकस्य ।

ॐ महावाचनिकं प्रवक्ष्यामि यो प्राप्य मन्त्रो विभं ।
प्राप्तुः चरिवी प्रापि वीर्यो वा + + वर्ज्येति ।

End. वनपद्मावाचनिकं कुर्वी संवत्परादपि ।
वादीमन्त्रमन्त्रो जीविष मन्त्रो मन्त्रम् ।

Colophon. इति महाभारतकल्पे पूर्वार्धे समाप्तम् ।

विषयः । महाभारतविधिः ।

No. 225. मङ्गलः सप्तटीका (कौमुदीनामो) By वाचस्पति . Substance, country-made paper, 13×3½ inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garbeta, Gram Bhaṭṭagrāma, Rāmahrīdaya Bhaṭṭa-cāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. **चौदुर्गायै नमः ।**

प्रबल्य निरिजानाथं संसाराभीनिषो वरं ।
 व्याघ्रां मथिलः खोपल्य करवादि यथावति ॥
 विद्वन्मनःकुमुदिनी × × भर्तुं समाहिता ।
 वाचस्पतिहता व्याघ्राकोमुषस्य वदा मुदे ॥
 तिष्ठन्ति यदि वज्रासिंहता व्याघ्राः परात्परं ।
 मायां सारं समाहृत्य द्विवेदानां प्रत्यये ॥
 मथिल इत्यादि । इत्यादि ।

End. कुटुमद्वयेत्यादि — ठीकाकारैरुत्तमसि काकायवे शिष्टमन्त्रपरी-
 श्वंभन्तो मोक्षो यत्न मुपसंशान् निजोऽप्यधारणो मन्त्रिणा यत्न तत्त
 देवस्य दासः सेवकः सर्वेषां मन्त्रिणां राजा चित्तेति पाठे चित्तानां
 मन्त्रिणां राजा चित्तधारो मन्त्र्यराजसेति वा कुटुमद्वयः पुण्यद्वयो
 नाम यत्न स रत्नादयो यः सोऽस्य देवदेवस्य रोषान् भट्ट एव
 दिव्यादपि दिव्यं यत्न मन्त्रिः स्वयमभिदमकार्षीदिति ।

Colophon. इति महिम्नः खोपटीका समाप्ता ।

नामावेदपुराणसामान्यमित्रानाम् इदमस्तव-
 क्तान् वै वरिणो वरस्य च मित्रो भेदानभिज्ञो वरः ।
 तदैकोत्था कतिकुलमदन्तोऽपि च महान्
 कृतं शर्षणीयं स्वयमभिदमनीयं वरमहं ॥
 नीदुर्गा । विपिरिचं नीत्रवकिशोरदेवशर्षणः पुत्रिका च ।
 बाकीकिः वनकः वनप्यनसुमिर्वाचो वमिहो भ्यु-
 ज्जांवालिर्कनवप्रियमृजयका मंजुषा मोतसः ।

आत्माता अपमिच्छयेव समरो वैखो दिखीयो नमः ।

पुखो चर्क्युतो ययानिमल्लपो कुर्मन्नु दे मद्रकम् ।

विषयः । निमलचित्तकोप-वाक्यान् ।

No. 226. महिम्नःश्रुति-टीका By मधुसूदनसरस्वती . Substance country-made paper, 16×2 inches. Folia, 65. Lines, 4 on a page. Extent, 1000 ślokas. Character, Bengali. Date S.K. 1629. Place of deposit, Dinājpur, Babu Girīśacandra Cakravartī, Pleader. Appearance, very old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो हरिहरात्माय ।

विशेषरं मुपं नमा मधिनान्श्रुतिरयं ।

पूर्वाचार्यज्ञानवाक्याचमयः मियते नमा ।

कचित् किञ्च मन्मथराजः + + + मिय. निष्कांशकृपेन मत्पुण्य-
चौरक चमत्तानादिका चर्चापि अतिविचित्रमिति इत्यभिप्रायेच राज्ञा
मियनिष्कांशं पथि निश्चितं । इत्यादि ।

End.

इत्थं नीमदुरोः पादपक्षं नमा ज्ञता नमा ।

+ + + + +

धृतिधूम्रितदेशाव द्विजराजेन राजते ।

इकाक्षने नमो नित्यं हरवे च हराय च ।

Colophon.

इति नीमसरसचंवरिमाजकाचार्य-नीतिशेखरपरचारविन्दमधुमत-नीमधु-
सूदनसरस्वतीविरचिता महिम्नःश्रुतिवाक्या समाप्ता । श्री १ ।

शकाब्दा १९१८ ॥

विषयः । मधिका श्रुतिवाक्यान् ।

No. 227. माहकानिर्घण्टुः By आचार्य . Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tīkāri, District Gayā, Paṇḍit Mahāvīraprasād. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning.

नीमशेषाय नमः ।

नीचविचं मधेशाय भारतीनीचरीं मिया ।

नमा यक्षे माहकाया निघण्टुं पादपक्षे ॥ ?

End.   बन्दी च परमात्मा च सर्वलोककल्याणको ।
 शक्त्यापोऽप्यो ज्ञायो वशिष्ठः चार्थकः कुतः ।
 मातृकाया विषयतोऽर्थं कथयिष्ये विधायतां ।
 विस्मयिष्याम्य मन्त्राणां वशिष्ठे पथिता जनाः ।
 प्रसीदे सर्वमन्त्राणां ह्यारण्यं सुपुत्रिभिः ।

Colophon.   इति श्रीमदश्विनसप्तमीस्तुतिस्तोत्रादिस्तोत्रपरमपंचम-श्रीमदाचार्यविरचितो
 मातृकाविष्णुः समाप्तः ॥

विषयः ।   मातृकावीणादिनिरूपणं ।

No. 228. माध्वमन्त्रार्थमञ्जरी By नारायण . Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 98. Lines, 10 on a page. Extant, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date Śamvat 1689. Place of deposit, Tīkāri, Paṇḍit Vāmācāri Śāstri. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning.   श्रीमदेषां नमः ।

श्रीमदामन्दविज्ञानतीर्थतीर्थो जगद्गुरुः ।
 श्रीमदामन्दतीर्थार्थः सतीर्थवत् मे नमः ॥
 वैभाषीत्यं मुनि सर्वपुराणवेद-
 सङ्गारमादिमित्रान् वक्तुं विधातुं ।
 सद्गुरुपदमदितेः सुमनेन्द्रीय-
 तात्पर्यनिर्णयपरिषदं वधापि ।
 निजनिजपत्न्येनिजपत्न्ये च तपः सः ?
 नामं सज्जानि जगत् निजपाद च नैः सज्जान् ।
 वैषाण्यं निजैः शोके सर्वेनामुवदन् प्रभुः ।
 तथैव परमेश्वरैः सर्वं व्याख्यानकथयत् ॥
 यदीयवाक्तरङ्गाणां विप्रयो विदुषां निरः ।
 जगत् श्रीधरावाचो जयतीर्थपयोनिधिः ।
 वेदशास्त्रगुरोः पादपद्मपीताम्बुजनाम् ।
 तरिष्यामि निरातङ्गो नचनं सज्जगन्तं
 सज्जानं तानि नचनार्थं पुनस्तुतिम् ।
 श्रीपूज्योपदेवदीपितस्तुतिः ।

ग्रीत्वे चुरेरथ गुरोरपि वैचवाधि-
 नारायणः प्रविष्टोति ययामनीयं ।
 ययानाद्वा प्रमादाद्वा यय + + + याययं
 नङ्गकचरवाधितु + + + नुचनेय । इत्यादि ।

End. प्राचामिदिरिक्तमयमायु रकोमपद्याप्रतुचंखीपितमात् यमिममनुपपन्नं
 यदा विचारये यदो जात्यभिप्रायेवैकवचनं । नतय + + +
 देवानां मध्ये ययान् वे ययंयमि वे यत यय । ययैषु देवेषु
 + + + ययैष्वपि ययंयमिधारिणां ज्ञानादिदानेनातिवहिकरा
 वे ययप्रायस्यपा मयतये ययं यः ययान् ययिभिः परममङ्गप्रदाने
 यदा याययवेत्यर्थः । * ।

Colophon. इति नारायणेनैव नुचपूजार्थंयुक्ता ।
 मुनिकल्पनरोधुंवाक्यधनन्मार्थंनगरी । नीवेदवासाय ययः ।
 संवत् १९२८ ।

विषयः । महाभारतनात्यर्थप्रतिपादककृत्तादीनां याज्ञानं तथा प्रवसादिमाध्यमतीव-
 कृत्तादीनां याज्ञानय ।

No. 229. माध्वाणां पूजापद्धतिः By सत्यबोधार्थशिक्ष . Substance,
 country-made paper, 11×4½ inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page.
 Extent, 482 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit,
 Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose.
 Correct.

Beginning. नारायणमन्त्राय ययः ।

प्रथम्य रमयं ययान्ः पूर्वबोधार्थशिक्षुयम् ।
 ययामि चुरेः पूजापद्धतिः त्रियवे यय ।
 वेदवाचोक्तिमाद्योच पूर्वप्रज्ञेय ययानं ।
 नन्यवारि तु नन्ययै यया संययवेपुजा ।

End. सत्यबोधार्थशिक्षेय संययवेपुजादरात् ।
 पूजायाः पद्धतिं कृत्वात् ग्रीत्वे माधवमाध्ययोः ।

Oolophon. इति पूजापत्रमिः समाप्ता ।

विषयः । साधनवे वैष्णवाणां पूजाविधिः ।

No. 230. मासनिर्णयः By भट्टोजि दीक्षित . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 34. Lines, 9 on a page. Extent, 578 *çlokas*. Character, Nāgara. Date Samvat 1778. Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीमहात्मनोऽभिषेकने नमः ॥

श्रीम् । वैष्णवस्तुप्रतिपदि नन्दारारम्भः ।

तत्र श्रीदयिकी तिथिर्मासा,

वेने मासि ज्येष्ठश्रावणे चतुर्थे प्रथमेऽवधि ।

ग्रहस्थाने समर्थं तु तदा कर्त्योद्देशे वर्ततेति ॥ वैशाखी प्रज्ञोक्तेः । इत्यादि ॥

End. समाप्तोमेव भौमेव रविचा मुखाया तथा ।

योगीशं पद्मको नाम सूर्योपनिषत्ताविद्यः ॥ इति दिक् ॥

Oolophon. इति श्रीभट्टोजिदीक्षितविरचितो मासनिर्णयः । संवत् १७७८ ।

मन्त्रदेवतामन्त्रतत्त्वव्याख्यानं लिखितम् ।

विषयः । मासनिर्णयः ।

No. 231. माहेन्द्रकवचम् . Substance, country-made paper, 16×3½ inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 84 *çlokas*. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur Post Candrakonā, Ayodhyā Raghunāthvāṭi Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ॥

राजीवाय ।

वन्द्यायं वदुतं भी महेन्द्राचरं वुतं ।

विद्यायं श्रीदत्तनाथ कर्तव्यं येन हेतुना ।

तद्दत्तं महाप्राज्ञ विद्वत्तं समापतः ।

अनुपवाच ।

मातेन कथं राजन् देवैरपि सुपुत्रं ।

यः करोति कथापेण च पूतात्मा भवेन्नरः । इत्यादि ।

End.

तस्यान्वासेनरं नाम कथं सुरजवार्धितं ।

नीलवं पठितं नित्यं सततं भावुकप्रदं ।

मातेन कथयन्नेतत् सर्वेषामपि निवासं ।

यः करोति करो नित्यं च जनेन साक्षरं पुरम् ।

Colophon.

इति ब्रह्मन्महाभरतधनुसंवादे सर्वविधाणि मातेनरकथं समाप्तं ।

विषयः । नरेन्दरक कथयकथनम् ।

No. 232. सुक्तिचिन्तामणिः By गजपतिपुत्रबोत्तमदेव . Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folia, 46. Lines, 8 on a page. Extent, 860 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tīkāri, District Gaya, Paṇḍit Mahāvīraprasād Miśra. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning.

बीजमन्त्रावाच नमः ।

बीजाग्रो तजद्विम्बो द्वागुलर्बन्धुद्वयं ।

सह × नैवपद्वौ × × × सं चरिं नमः ।

वायुपुराणे,—

End.

ग्रन्थं पर्युषितं वापि नीलं वा दूरदेवतः ।

दुर्जनेवापि संयुद्धं सर्वेषामपि निवासं । * ।

Colophon.

इति बीजगजपतिपुत्रबोत्तमदेवेन संयुक्त विरचितो सुक्तिचिन्तामणिर्नाम पञ्चः समाप्तः ।

विषयः । पुत्रबोत्तममाहात्म्यादिकथनम् ।

No. 233. सुक्तिवादाक्षः By महाधरः . Substance, country-made paper, 18×3½ inches. Folia, 14. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur Post Garvetā Grām Telivani, Paṇḍit Bagavāṭīcharaṇa Smṛtītīrtha. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो नचेन्नाय ।

प्रवीजवस्तुद्वितीयं पुष्पावस्तुपुष्पाय प्रवर्तनीयं सतः शाकाश्च प्रवर्ततः प्रवीजनं
द्वयं सति शाकाश्चतः, न च सतः प्रवीजनं दुष्टं मत्तोऽपि दुःखाभावश्च न सति
सन्नेष्ट्यादीनिश्चायिष्यन्तं न तु प्रवीजवात्कारजनकमेव सति प्रवीजनमं दुष्ट-
वात्वात्काररूपमीदं प्रति विषयतया जनये दुष्टेऽप्यग्रेः मौचप्रवीजनमं सन्ने-
ष्ट्यादीनिश्चायिष्यन्तं भोजनार्थश्च दुष्टादिरूपवस्तानुसन्धानार्थेत्यादि ।

End.

तनुराशयस्थोनापि वाक्पारिव धूर्त्यकस्यवयवेदवाधित्वा तनुरकस्ये,
तनुरकस्यवयवेदवाधित्वापि धूर्त्यकस्ये योष इतिभुवने त्रीणिभिर्वैजित
यवैर्वा इत्याद्यापि त्रीणादी यवावाधित्वयोषस्यापि भुवनिधिवन्नात्
इत्यन्वय विस्तरः ।

Colophon.

इति महाभरतहोषार्यविरचितस्तुतिवार्त्ताः सम्पूर्णाः । श्रीश्रीरामः स्वर्णः ।

विषयः । सायुष्यादिभेदेन कुत्तेर्निरूपणम् ॥

No. 234. *सुसुधुम्भतन्त्रादिपद्धतिः*. By *ब्रह्मर शर्मा*. Substance, palm leaves, 10 x 1½ inches. Folia, 37. Lines, 3 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Grām Bhādu-ghar, Post Brāhmanberīā, Zilla Comilla, Paṇḍit Amara Caudra Nyāya-ratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो नरेन्द्राय ॥

नमोऽस्तु तैर्विद्वद्भिः सुखं ब्रह्मरूपिणा ।

सुसुप्तमहत्यादिपक्षिः सवयस्त्रिधा ॥

तन्वते तु यवस्यादायमुक्त्य निरेक्षणं ।

आत्मनुसारिणी सेवा विद्वद्भिरपि तादृजैः ।

तथा। दो सुसुप्तं ॥

अद्विजने वारीतः ।

श्रद्धाघेन तु भुक्तेन चरख्येन यो वृतः ।

स वै चरत्सुदृढं दृढतयाभिपश्यति । इत्यादि ।

End.

विष्णुधर्मो नरे ।

अथोपयोनि यद् द्रव्यं देहः तन्मैव तद्गुणेत् ॥

बनोदिक पाचवमीचे दानं तप तज्ञाजमीनोपाख्यपुष्पं प्रतिपदीपुष्टं
अर्धं दद्यात् लोकारात् पूर्वं दधिषा ।

Colophon. (अतःपरं अक्षितं) ।

विषयः । अतस्तु पुष्टौच कर्मनिरूपणम् । तपादी पुष्ट्युक्तम् । अतसंस्कारविधानम् ।
अक्षयवचनसंज्ञा-पर्यन्तरादक्षयवचनम् । अमीचाकदिनसंज्ञादिनिरूपणम् । दानपद्धतिः ।

No. 235. सुरभीचन्द्रिकागुह्यमाध्याभादुर्भावः . Substance, country-made paper, 15 x 5 inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent, 55 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakona, Grām Ayodhyā Raghunāthvāṭi, Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. नीराचाक्याभां नमः ।

यस्य करवनापेक्षं करोति निराचरं ।

नीक्ये लभते भक्तिं तं वंशाधि जनपुत्रं ।

नीवारद उवाच ।

सुरभी येन तपसा प्राप्ता कर्मा अमलानि ।

वा करोति सदा कर्मपुत्राकीर्त्यनुभवम् । इत्यादि ।

End.

इत्येतन्मन्त्रितं पुत्रं तर्जं परमशोभनं ।

नीचनीचं प्रयत्नेन न ईदं यस्य कदाचित् ।

चर्मादिप्रयत्नेन अमदानन्दकारणं ।

चर्मचर्मकरं तर्जं प्रेमभक्तिप्रदायकम् ।

रतज्ज्वालाति यत्कर्जं नीचकुली भवेति च ।

यस्मिन् मूढे निहितचित्तेन तदिति भिन्नम् ।

तप कर्मो अमलानः चर्मदुःखनिवारकः ।

तत् तस्य अमनादेव शोकातीतो भवेत्तरः ।

अक्षयवचनपुष्टौचो भक्त्या प्रपदी भवेत् ।

Colophon. इति पद्यपुराणे पाताळखण्डे ब्रह्मवारदसंवादे सुरभीगुह्यचन्द्रिकानां
प्रादुर्भावः पद्यवहितनोऽध्यायः ।

विषयः । सुरभीचन्द्रिकागुह्यमाध्याभां कर्मप्राप्तपद्धत्यादि-कथनम् ।

No. 236. मूल्याध्यायविवरणम् By कामदेवदीक्षित . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent, 150 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

प्रथमं विज्ञानार्थं हि त्वमिं कामाद्यनं मतः ।
दीक्षितान् वाङ्मयान् मुकुन् मत्ता परकतीम् ॥ १ ॥
विनाशं वाङ्मयानाञ्च मूल्याध्यायकं काङ्क्षितम् ।
वञ्जनमातुराचार्यैर्वाङ्मयं त्रिवये मत्ता ॥ २ ॥

End.

वाङ्मयः कामदेवेन मूल्याध्यायः चर्ता त्रिवः ।
तत्पत्न्येन प्रवासेन प्रीयतां परमेस्वरः ॥

Colophon. इति श्रीदीक्षितकामदेवकृतं मूल्याध्यायविवरणं समाप्तम् ।

विषयः । वञ्जीयनमातां मूलनिरूपणं ।

No. 237. मेघदूतटीका By दिवाकर उपाध्याय . Substance, palm leaf, 11×1½ inches. Folia, 95. Lines, 4 on a page. Extent, 1200 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Babu Girīśā-candra Cakravartti. Appearance, very old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो नयेन्नाय ।

कविदिति ।

कविन् ययः रामदिव्यान्नेषु वचतिं यमे इत्यन्वयः । तय वापमेभिनि
वञ्जयनान् इत्यन्तः परिधननैकय इति वचन्तेति ध्वनिः । इत्यादि ।

End.

इत्यनेन प्रकारेण दुःखं कवयन्नाशिर्यं इत्यादि ये तय वचनवाचनपि
विद्युता नाविकया विन्देदो माधुन् मा भविषति काङ्क्षामान्ने मुक्
× × × × इति ॥ १ ॥

Colophon. इति श्रीदिवाकरोपाध्यायकृता मेघदूतटीका समाप्ता ॥ १ ॥

विषयः । काङ्क्षिदावञ्जनमेघदूतकावकां वाङ्मयम् ।

No. 233. मोक्षोपायः. Substance, Teḍet leaf, 14×2. Folia, 110. Lines, 5 on a page. Extent, 2750 plokas. Character, Maithili. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā. Late Paṇḍit Rāmatārāṇa Śiromaṣi. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. (१—२ पर्व नाथि) ।

सुहरोमा नवाधेमा विद्याविषीश्रवभावन ।

सहजं राजभार्तुह सदैवैतकहीनये ।

नवाधंनप्रसन्नक नमिहवंगवर्धनः ।

× × × × × × ।

नक विज्ञकरा बीरा राचवा नम संधिनाः ।

बाहुनर्षि मागार्नं नरवाकनधर्मिन् ।

नवाधि नमवः बीरान् दशभार्तुहविजयः ।

× × × सहजो बीर्यो राजो रचोविदारवः ।

नं पुवं राजभार्तुह रामं सत्यपरामर्शं ।

काकवचनं शूरं ज्येष्ठं मे दातुनर्षि ।

× × × × × ।

कनाकनकनाकं वा नैवं नवाधि राचवाः ।

वाजीकिचवाच ।

भवा नमिहे नुवति राजधन्यनवान् चवः ।

कवं बीरह् क्षितो राम इति वचनं वृद्धिवाच ।

नवा उचुः ।

राजो राजीववाचो वतः प्रथमि वाचनः ।

उ विप्रबीर्यवाचावाकनः प्रथमि पुर्ववाः ।

नवान् प्राचनवाकाकं विजयापारनादिकं ।

वाचनवाचनवचनः करोति न करोति च ।

किं वचनं किं विवदा किं नेचेन विनीहितेः ।

वर्जनेवाचदित्युक्ता तुहीनेवाचनित्ये ।

× × × × × ।

इदमःकाकवाचनः उ दवाचिन् नवीनये ।

वाक्ये वचनारे तं वो विवेकविभुं वतः ।

विद्याभिषय उवाच ।

एवमेव तं महाप्राज्ञा भवन्तो रघुमन्दन ।
 इहामवन्तु मरिता हरिषं हरिषा हव ॥
 एव लोचो रघुपतेर्मापद्यो नापि चामनः ।
 विवेकवैराग्यजनो बोध एव लोचोदयः ॥
 इतस्मिन् त्वाग्नये पुता लोचो च रघुमन्दनः ।
 विद्याभिषेकमिदं यदे तस्मिन् वदन्मिथोत्तमे ॥

× × × × × × ।

एवं तुमीन्ने नुवन्ति विदुः पादाभिवन्दनं ।
 कर्तुमभ्याजनावाच रामः कस्यल्लोचनः ॥
 × × × × ।

इदमेव उवाच ।

पुन प्राग्विवेकस्यं कक्षावावाच भाजनं ।
 लक्ष्मणो × × × × लोचो × × × दीपनाम् ॥
 नुवन्तिप्रनुवन्तीन् लोचो नानुमिता ।
 पदमावाचये पुनः × × × अनुवाचना ॥
 × × × × × × ।

वदित उवाच ।

रामपुन कक्षावाचो इदं स विजिताक्षवा ।
 नुवन्तेदा नुरारक्षा × × × विषया × × ॥
 कि × × × × × × × लोचो लोचोदयानरे ।
 विविधव्यधि कक्षोदयलक्ष्ये व्यापराक्षिति ॥

विद्याभिषय उवाच ।

किं विद्याः के च के केव विषयाः कारयेत्तदे ।
 व्यापराः प्रविशुपन्ति × × × × × × × ॥
 वदन्तिवन्दनाम् तं नूति प्राज्ञाणि राचय ।
 तन् एव नुवन्ते केवन्ति × × व्यापराः ।
 रघुमन्दन × × × रघुमन्दनम्
 राचयन्तिवन्दनाम् विद्याभिषयम् ।

तत्त्वाच्च वेदमभिमर्शेति वारिषाचे

वर्षीं यथा अनुमिताभिमतार्थेतिभिः ।

इति वाळीकीये मोक्षोपाये वैराग्यप्रकरणे वैराग्योत्पत्तिप्रतिपादको नाम
प्रथमः सर्गः ॥ इत्यादि ।

End.

बभ्रुवो महाभेनु मिचरेणु मचीभतां ।

वचनो वाचवाः सिंहाः किं तावपि न मोक्षसि ॥

Colophon.

(अतःपरं चक्षितं) ,

विषयः । इति मोक्षोपाये वैराग्यप्रकरणे वैराग्योत्पत्तिप्रतिपादनं । जनदीपप्रकाशनं ।
इति मोक्षोपाये ब्रह्मसुखव्यवहारप्रकरणं । इति मोक्षोपाये उत्पत्तिप्रकरणार्थेभिर्देवैः । इति मोक्षोपाये
वैराग्यप्रकरणं । इति मोक्षोपाये उत्पत्तिप्रकरणे मोक्षोपाख्यानं । इति मोक्षोपाये ब्रह्मसुखाख्यानं ।
इति मोक्षोपाये वाळीकीये उत्पत्तिप्रकरणं । इति क्षितिप्रकरणे भोमासुपाख्यानं । इति वाळी-
कीये मोक्षोपाये कथनाद्याः । इति वाळीकीये मोक्षोपाये × × × × प्रकरणे
जनकोपाख्यानं । (अतःपरं चक्षितम्) ।

No. 239. यजमानपञ्चम्यतरासन्निधाने दर्शपौर्णमासप्रयोगः By वैद्यनाथ-
मिश्र . Substance, country-made paper, 10×4½ inches. Folia, 5. Lines,
9 on a page. Extent, 90 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place
of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance,
old. Prose. Correct.

Beginning.

नीलसेनाय नमः ॥

मित्येवैतिथिषु वाच्यत्वं व्याचक्षुःकारम् ।

वैद्यनाथः प्रतनुते यद्वाहीनाभावनः ।

End.

वाचमानवार्तिचं वचीव इति वचनान् पूर्वमाध्यमेनं यदाह वाजमाना-
दिकं, यव कर्मदां चक्षिपातकच यथावाच्यं, चन्वो विशेष दकाधर्तु-
प्रवीनादुत्तरे इति ।

Colophon.

इति वैद्यनाथमित्रोद्गीतव्यावयवो यजमानपञ्चम्यतरासन्निधाने दर्शपौर्ण-
मासप्रयोगः ।

विषयः । उभयोर्वर्धे चन्वतरकाभावे दर्शोदिविधि-कथनम् ।

No. 240. वनकभारतम् By वामनन्दीयै । Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent, 120 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭī, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीवेद्याचार्य नमः ।

आदिनं परमात्मन् कथावाचनिसद्वरमात्मन्
उच्छिन्नपरमात्मन् यथावाचाचार्यः सदैव परमात्मन् । ?

End. इति वाराणसनामा वनकीर्तनपूजितः
द्वारावचनाया पूर्वमुत्प्रेरयित्वा
आपोपशुक्तिभिः आधिकपूर्वः ।

Colophon. इति वीरहामन्दोर्ध्वभक्त्यादाचार्यविरचितं वनकभारतं ।
विषयः । माध्यमे नीलकण्ठिः ॥

No. 241. वाचाप्रबोधनसम् । By हरिहर । Substance, country-made paper, 14 x 2½ inches. Folia, 17. Lines, 5 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpura, Babu Girīśacandra Cakravartī, Pleader. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो प्रवेशाय ।
नमः कृत्यसद्वन्त्रं नञ्चादिद्वयस्थितं ।
वाचाप्रबोधनसम् वक्ति नीचरिहरः ।
प्रसादं नम वाचायां पुराणेऽनु प्रतिष्ठितम् ।

End. वाचाकारप्रभूतका उपपन्न च भूषणे ।
दुष्टात् प्रज्ञां विज्ञाय नमस्त्वामिं समारम्भे ॥

Colophon. इति कल्पपुराणे जैमिन्पुत्रिण्ये उपपन्नवाचाप्रबोधनसम् ।
रवीश्वरानन्दमुनिप्रणीतम् ॥ * । इति वाचाप्रसादं ।

विषयः । वाचापुराणप्रबोधनसम् भगवतो रचयितादि-प्रबोधनसम् ॥

No. 242. चीनवाक्यम् . Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 12. Lines, 13 on a page. Extent, 300 glokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City. Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālaçaṇḍra Śūri. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. वसो दुर्जारावादिदैरिवारविचारये ।
 करैवे चीनवाक्य वसोवीराव वापिरे ।
 वसवे च दुर्जे च चीनिके वादरकुपि ।
 विविधेयवमकाव चीनीरकापिने वसः ।

End. वाक्ते दुर्जे चीनिकम् वरजेडिपुमि वसम् ।
 विपले विपुलवापि विपनीलीति च वरम् ।

Colophon. (वसुपूर्वम् ।)

विषयः । चीनवसोवसवम् ।

No. 243. रकारादिरामवसवमकोषम् (नक्षत्रामकोषम्) . Substance, country-made paper, 10 x 3½ inches. Folia, 11. Lines, 10 on a page. Extent, 300 glokas. Character, Bengali. Date S. K. 1757. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā. Late Paṇḍit Rāmātārāpa Śiromapi. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. चीनवे रामानुजाव वसः ।

चीनैपुमाव ।

देवदेव वसदेव भक्तानुवचकार ।
 वसो पुमा वसो पूर्व वसोवा वसोवसः ।
 वसोपि वसोवापि वरवसापि वापि च ।
 वापि वापि वसोपि विपुलवापि वसोपि च ।
 × × × × × × × ।

चीनैपुमाव ।

वासोवा विप वसो वसोपि विपुल ।
 चीनवसोपिवापि वापि वरवेव ।
 वसो वसोवसो वसोवसोपूर्वम् ।
 वासोवसो वसो वसो वसो वसो । इत्यादि ।

End. नीरामचन्द्रः पितृपरिणतः समस्तकलाचतुर्धाभिरामः ।
 वीणासुखाभोजनिसुखदिव्युर्मिरत्नं महत्कृतानवोमि ।
 वीणामुज्ज्वलमस्तुकोलकाङ्क्षं वीणासमारोपितवामभानं ।
 पादौ महासावकपादचार्यं नमानि रामं रघुवंशमाश्रयम् ।
 नीचरिः ॐ हरिः ॐ हरिः रां रां हरिः क्लीं क्लीं श्रीं स्वाहा ।

Colophon. इति नीरामचन्द्राख्ये छट्टिप्रसंख्यार्थं समानवेसरसंवादे रकारादिषष्ठ्यनाम-
 खोपं सम्पूर्णं । ॐ नमः । छट्टिपिरितं नीरामनारखदेवमर्कः ।
 महाब्दाः १७५७ । ४ । १२ ।

विषयः । नीरामचन्द्र रकारादिषष्ठ्यनामकचयम् ।

No. 244. रसमङ्गलः By महानामन्दमुनि . Substance, country-made paper, 6×13 inches. Folia, 17. Lines, 18 on page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgari. Date Samvat 1733. Place of deposit, Tikāri, Baith-bigha, Dist. Gayā, Paṇḍit Mahāvīraprasād Misra. Appearance, old. Verse: Correct.

Beginning. को ने व नः न मि न्यां ?

विधिरैव समाख्यातः सर्वत्राजोपु कुर्वतः ।
 तथाहो कथये सत्यवचारेरभिधानकम् ।
 वीद्यानां पञ्चमस्तवैवं तदेवमभिधीयते ।
 रसः छन्दो रवीन्द्रस्य पारदः शिवसेवकः ।
 मनुवीर्यं रचयामास नामान्तेतामि जातयितुम् । इत्यादि ।

End. वन्द्यं तस्य वया वयं किञ्चये तम् कुर्वीततः ।

Colophon. इति नीरामचन्द्रप्रसंख्यार्थं वीणामुज्ज्वलमस्तुकोलकाङ्क्षं वीणासमारोपितवामभानं नाम अमर्षिभक्तिः पदसङ्घः ।
 वचनानि संभवन्त्यादिमुक्तसंस्कारसङ्घस्य
 चादौ मुक्तं समादाय × × × ×
 वामद्वयात्पुनस्तुतुल्यं मुक्तिसामानि विहितं
 कुचवन्द्यं वया वयं किञ्चये तम् कुर्वीततः ।
 एवं कुचवन्द्यं । * । इ नी रा मं क च व न मा न्द नि विधि र नं
 धे न का ना ना र्थि नि ड का २० । मुक्तसङ्घ संवत् १७२१ ।

प्राप्तुं त्वां केचिदाद्यप्रपन्नमन्त्रिणाः श्रीमत्प्रपन्नानि-

कक्षाधःपौडमानप्रशिक्षितविषयसम्पन्नमन्त्रिणाः ।

अपि च । इहा श्रीमद्विष्णुमन्त्रं तन्मित्रितमन्त्राश्रितिसुत्तमान्धेय-

कक्षान्धेयं तदेव विभुवनविबरोत्तरिभिः मन्त्रजातेः ।

उत्तुल्लेखनमात्रे रजनिचरपदेर्द्विपतिभ्यो दशभ्य-

श्रीमामोदप्रदं श्री वल्लिमुपपन्नवान् रामचन्द्रः पुनीताम् ।

मान्दोः स्वधारः । अस्मन्निविष्टारः । अये किमिदमपूर्ववत्प्रवृत्तिकामादुत्पत्तिपरीवाचं

विनाशमान इव संहोऽस्मि । किञ्चिदुद्दयीवमवच्छोकः । अयो प्रवृत्तमवच्छा-

प्रतिभट्टनायकपठकपण्डाढोपठकान्तरितवृत्तान्धेययो दिग्भिर्भावाः वर्तन्ते ।

प्रविष्टा पारिपार्श्विकः । भाव विजयतां विजयतां जगदुत्तरकृतिमत्तया ।

स्वधारः । मारिच विजयसम्भावनाविधेयः प्रकृत्यमात् ।

पारिपार्श्विकः । अथ अस्तु कुद्वेषेययावासमाश्रितमशीपतिमच्छुक्लकुद्वेषेयभूतेर्भृपतिभि

भारताद्योद्यमभूविच्छोकमप्रादुर्भूतोदीपनविभाषैः संभूय सन्दिहा अस्मद्-

गुरवो मनोहरमिताः यत् त्वं मनोहरतया विभुतोऽसि तदुत्पत्तिवृत्त्यावि-

प्रवृत्तप्रयोगविधाश्रित्या हतोऽस्माभिर्मानाचांनुचारिणोऽस्मिन् प्रविष्टा प्रतिपाद-

यस्तेति ।

पारिपार्श्विकः । तदनुकारी कतमः प्रवृत्तोऽनुसन्धीयते समीक्षप्रतीक्षेव ।

स्वधारः । यादव् अनुचितोऽयं समावेशः ।

प्रेक्षावत्परितोषमिच्छुपन्नमानाधिकारमाकरः

प्राक् सन्तुष्टपरीवचोत्तरकक्षानोत्तमनीभूधरः ।

इत्युत्तरवत्प्राप्तीमनुकरीप्रान्तरपुण्याकरः

श्रीमन्मन्त्रभूषणेभिरभिनयकादव् प्रवृत्तोत्तरः ।

पारिपार्श्विकः । शानुमोदं । भाव

आप्तया यत्त राजानकक्ष नीररसक्त चेत् ।

प्रवृत्तो भूमुजा यदवच्छिन्नोपविक्तः यमः ।

किञ्च । अद्यपि महीमन्त्रीयमविद्या तेजोपनिषदाणि इत्येतावन्ति यत्प्रवृत्तवर्तने ।

तथापि विभिन्नविधेयवैविध्यज्ञानविजयं नाम नाटकं कश्चोत्तमिव यथाविर्त-

भावकः । इत्यादि ।

End.

राजा । भगवन् बुभुक्षितैकमन्त्र ! किमतः परं प्रियमस्मि ।

आज्जन्मपतिभूयतां प्रवित्तवत् दुर्व्योथनः शान्तं

प्रत्याज्ञानविभङ्गनिश्चित्येतिः प्रोक्तार्थे प्रथितः ।
विज्ञातो विजयः चित्तो एकजनि प्रोक्तप्रतीपव्या-
वर्त्ये हिरेदाकृत्येऽपि भवता भद्राकृत्ये स्थापितः ॥

तथापीदमस्य ।

[illegible]

Oolophon. इति श्रीश्रीवृत्तसङ्घसमाधिकादेशविरचिते विश्वानुविजयनामनाटके परम-
नटोत्तमो नाम चटोष्ठः ॥ द्वाभ्यस्य १९०० ।

विषयः । अस्मद्विषयं विद्याविविधमनामनादये परिपुष्टः कर्षक विषयवशात् । तत्र प्रथमेऽङ्के उपदेयक नीलव्यामनवाय दारकात्मन नीलव्यामनवत् । द्वितीयेऽङ्के कर्षकवो-
र्वादिप्रोचः । तृतीयेन उप कर्षक युवं तृणवत् निपद्य । तृतीयेऽङ्के कर्षकवाय पाण्ड-
वानासुदुषीतः । चतुर्थेऽङ्के कर्षासुमनोर्हैरवयुवारकः । पञ्चमेऽङ्के त्राणीवनिन्द्या सुविहिरं
प्रति भनव्यवक शोधः नीलैवेव त्राणीपत्रमनं कर्षविषयवत् । षष्ठेऽङ्के कर्षविषयवदाम-
न्दिमानां पाण्डवानासामव्यवहार इति ।

No. 187. বিজ্ঞিতত্বম্ . Substance, country-made paper, 14 x 5 inches. Folia, 38. Lines, 12 on a page. Extent, 1,500 śloka. Character, Bengali. Date, Sana. 1235. Place of deposit, District Dhākā, Vidgā, Paṇḍita Iṣānacandra Smṛtipaṇḍana. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.   ॐ नमो भगवते ।
 प्रथम गोपीभक्त्यात्मिकाया
 नृपत गोपीनिदानादौ ।

विभक्तितत्त्वार्थविद् विचित्रं
 नवीति जेनीः क्षयर्वा वि बाहुः ।
 प्रथमा । बाहुरर्थं वि अतिपादकम् । इत्यादि ।

End. नामस्यार्थं नाम्ना पदेनेति यत्र निर्देशकस्य पदेन च समाप्त इति । ० ।

Colophon. इति विभक्तितत्त्वं समाप्तम् । सम १२१५ ।

विवरणः । प्रथमादिविभक्तौनामार्थादिविकल्पकम् ।

No. 188. विद्वज्जागदीशौ. Substance, country-made paper, 18 x 3½ inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Extent, 800 glokas. Character, Bengali. Date, P Place of deposit, District Medinipur, Post Office Khadāra grāma Kurāna, Paṇḍita Ambikācārṇa Vidyāsāgara. . Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. बीदुर्ना । मविज्ञकते सर्वमनित्यं प्रमेयमादित्वादेर्लक्ष्यमानं तवानिवाग्न
 भिधानमसङ्गतमत आह सम्प्रदाय इति + × × सर्वमनित्यं प्रमेयमानं
 कर्मित्वा अन्वयमादित्वादावसाधारणानुपसंहारिवावित्यर्थः अपि सिद्धान्ते
 ननु निश्चितम् यदि साध्यवदुभिन्नेऽप्यनितं तदानुपसंहारोऽर्थो वाच्यं इत्या-
 दित्वापि उपपन्नतत्त्वज्ञानं सार्वकलमज्ञा विवक्ष्यते साध्यवदुभिन्नमविशया-
 प्रविष्टो नानुपसंहारितादज्ञायामतिवाग्न्युपलब्धत्वादनन्तरमुपरोधेन साध्यतत्त्वा-
 वाच्यमितया निश्चितम् आचष्टे । इत्यादि

End. विवक्ष्यमाने साध्यवदुपलब्धौरन्तरत्वावच्छेदकान् तत्र ज्ञापितकलावश-
 वादाह वाचेति हेतुविशेषवाचिज्ञादिरपि क्वचित् साध्यवच्छेदवादान्वा-
 चिज्ञादिरप्युपलब्धवपरममित्याशयेनाह अन्वयवदुभिन्नमिति । ननु विव-
 क्ष्यतेतो वाच्यवदुपलब्धौरन्तरत्वावच्छेदकम् तदेवाह दूषणं कृतं विरोधेनेत्यत
 आह ज्ञापेति ।

बीकाक्षीपदपङ्क्तेश्च सततं चेतो मदीयं मन
 कावः क्षेमसहोऽस्तु तत्र परमे पूजाविधौ सकलम् ।
 वाचकदुनुपरात्रिनाहवच्छिद्ये मग्नाः सदा यन्मु मे
 शीः तन्मकरन्दसुन्दररुपां नित्यं विवेकं मुदा ।

Colophon. इति विरचजानदीश्री समाप्ता । नीमुषं वन्दे नितम् ।

विषयः । रघुनाथविष्णानन्दनाथनेत्रेणभाषीयविरचय्यञ्च जगदीशकृता टीका ।

No. 189. विद्यामिश्रसंहिता . Substance, country-made paper, 12 x 3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 2,500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura Vāḍogrāma, Paṇḍita Venkāṣa, Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. नीचरिः । नमो नमोनाथ ।

नीदेवुवाच ।

देवदेव जगन्नाथ सर्वज्ञ सकलेश्वर ।

भैरवानन्द विष्णोच सर्वप्रिय भवेश्वर ।

श्रीमेव सर्वसिद्धिः क्तात् केनोपायेन भैरव । इत्यादि ।

End. अजरे अमरे देवि प्रह्लादीनि नमोऽस्तुते क्तात् ।

नमस्कारं समर्पयामि । इति ब्रह्मसम्पन्नं विचारं जयिमा इत्याह भगवान्
नीवाचनः । • •

Colophon. इति विद्यामिश्रसंहितायां नामाप्रबोधोक्तौ नाम द्वाविंशोऽध्यायः । • •

विषयः । नमस्कारनादिभिरुपसङ्गः । विष्णेश्वरादिशोचः । नाथप्रतिष्ठादिभिरुपसङ्गः ।
नाथकान्थावादिभिरुपसङ्गः । प्रबोधोद्दिष्टेति ।

No. 190. विष्णुधर्मोत्तरम् . (काण्डप्रबोधकम्). Substance, country-made paper, 12 x 7 inches. Folia, 495. Lines, 13 on a page. Extent, 16,000 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Generally correct.

प्रथमकाण्डश्च ।

Beginning. नीमवेश्वराय नमः ।

नारायणं नमस्कृत्य नरहृदयं नरोत्तमम् ।

देवीं सरस्वतीं वाचं तमी जयमुदीरयेत् ।

ॐ कृतवर्मा तथा भोजः सेतो नादिसतीपतिः ।
 कुक्षिन्दः सर्वदमनो नाक्षुरिचन्द्रवर्धनः ॥
 बलनाभः सुबाहव मन्दोष्ठी हारमत्यतिः ।
 चातिसारस्त्रिवधन्वा सर्वो वायुरक्षकः ॥
 त्रिविधः कुक्षमापीडो + + + समरप्रियः ।
 मधुः किरातराजश्च × × × मन्दिवर्धनः ॥
 एते चान्ये च राजानः मत्तमो बलदक्षिणः ।
 सन्पूर्वचन्द्रवदना नामराजः पुरोरवः ॥
 उपासाक्षमिरे वक्षं सिंहादमगतं तपाः ।
 बलभिर्भूमिपालैश्च तथा वक्षोष भूभुजा ॥
 शुचिहरेश्च च सभा शोभिता दृष्टुमे सदा ।
 राजानसो ततो दृष्ट्वा त्वदीम् दुर्लभदर्शनम् ॥
 तत्पुच्छोक्तमात्मानममन्यन्त यशोभतः ।
 जयुषो प्रचयाद् वक्ष्यं वक्षं भूरिपञ्चदम् ॥
 दुर्लभं दर्शनं यच्च त्वद्विपक्षे महीक्षिताम् ।
 तस्मात् त्वं राजशर्दूल प्रदुमर्दो द्विजोत्तमम् ॥
 वैश्यानां विविधान् धन्यान् सरस्वत्यान् सप्तकुटुम्बान् ।
 इत्येवमुक्त्वा वक्षस्य त्यक्त्वा सिंहासनं तदा ॥
 वक्षन् प्राञ्जलिं दृष्ट्वा सर्वं एव नराधिपः ।
 वरासनाम् विद्यावाचकान् प्राञ्जलयन्तदा ॥

वक्ष उवाच ।

भवद्विन्द्वेपसिंहाश्च मथिता ते द्विजाः कुताः ।
 वनपञ्चार्धं भूपानां जगतो चितकाश्रया ॥
 भवन्तो बल्लुमर्धमि विष्णुधर्म्यान् समानान् ।
 तस्मात् × + गुणे नास्ति भवता दर्शनं त्वयिः ॥

वक्ष उवाच ।

उल्लिख त्वं महीपाश्च त्वत्पुत्रं कनासकम् ।
 नववैपि वक्षन्तस्व विद्येवेवार्थिनो त्वयि ॥
 वक्ष ते संनवान् सर्वान् जेत्स्वत्येव महाबुनिः ।
 इत्येवमुक्त्वा वक्षन्ते त्वववक्षसि क्षिताः ॥

मार्कण्डेयमयोपुच्छे मूढि यमोन्मत्तरीयैः ।
 वैष्णवान् विविधान् यमोन्मत्तरीयैः + परावयत् ।
 तथा पार्थिवसङ्घस्य संनवान् समष्टिं क्षितान् । इत्यादि ।

द्वितीयकाण्डस्य प्रारम्भवाक्यम् ।

ॐ कश्चि प्रजातः । ॐ तपोभ्रातृ यमः ।
 ॐ तुरये यमः । ॐ यमयोर्विष्णुयजोर्भरतु द्वितीयकाण्डं लिख्यते ।
 ॐ वाराहचं यमस्युक्तं यमस्यैव यमोत्तमम् ।
 ऐशो यमस्यैव यमं ततो यमस्युद्गोरेवम् ।
 ॐ यम उवाच ।

ॐ यमो भगवता प्रोक्षो विजये भरतस्य मे ।
 यमस्युक्ता वैशि पाप्मानं यमस्य विमतकल्पम् ।
 सुच + य यमस्य यमस्यारम्भं भावेन ।
 यवाच विविधाः प्रोक्षास्तत्प्रवृत्तान् तथा यवा । इत्यादि ।

तृतीयकाण्डस्य प्रारम्भवाक्यम् ।

ॐ यमो भगवते वासुदेवाय ।
 यम उवाच ।
 किं कर्मसं यमुद्येव किं कुर्वन्मु सुचमेवये ।
 यमस्युद्गोरेव यमं यमोवाति यमस्य सुचम् ।
 मार्कण्डेय उवाच ।
 यमस्यैव यमस्यैव पुण्येव विजयता ।
 ऐशतापूज्यं यमं यमस्यैव यमोवाति । इत्यादि ।

End. प्रथमकाण्डस्य ।

यतम् तदुक्तं विजयं यवा ये यवाजिरे रावयमन्मन्त्रम् ।
 यमस्यैव यमस्यैव पुंसां विजयः यमस्यैव यमोवाति ।

Color' २२. इति श्रीविष्णुयजोर्भरतु मार्कण्डेय यमस्यैव यमोवाति श्रीरामचन्द्रभरतसमानो नाम
 द्वाविंशतितमोऽध्यायः । १६८ । यमस्यैव यमस्यैव यमः काण्डः ।

End. द्वितीयकाण्डस्य ।

यमस्यैव यमस्यैव यमस्यैव यमोवाति ।

काष्ठीं सर्वमसम्भावं तथा तोरचरचक्षम् ।
 योजना च तथा काष्ठीं तथा न काक्षु वतिश्रमः ।
 सम्भावं तथा राम न भवेत् परस्परम् ।
 तत्तव सर्वसुखं संशेषतो भार्यवर्गसुखम् ।
 एतत्तु ज्ञानादि नरः स सुखे जगत्सर्वज्ञं सुसुपाजिते च ।

Colophon. इति श्रीविष्णुचर्योत्तरे मार्कण्डेय-वक्त्रसंवादे रामं प्रति पुष्करोपाख्याने
 धनुर्वेदे षष्ठोऽध्यायः । द्वितीयं काण्डं समाप्तम् ।

End. द्वितीयकाण्डः ।

यदीदृशमिदं देवं सर्वकाष्ठमवावेवेत् ।
 तस्य सर्वां तिस्रि वंशान्काष्ठान्ते ज्ञेयदुग्रीः ।
 स सर्वैर्गन्धिर्भगवान् मन्त्राणां
 पूज्यः सदा भक्तिमुपेत्य रामम् ।
 सम्यग्भवं देववरस्य तस्य
 भक्तिः प्रयाना न हि काष्ठयोगः ।

Colophon. इति श्रीविष्णुचर्योत्तरे मार्कण्डेय-वक्त्रसंवादे काष्ठनिश्चयपूजा समाप्ता ।
 द्वितीयकाण्डः समाप्तः ।

विषयः । इति श्रीविष्णुचर्योत्तरे मार्कण्डेय-वक्त्रसंवादे प्रथमकाण्डे कथाप्रकाशनं नाम
 प्रथमोऽध्यायः । द्विच्छत्रभोग्यतिर्नाम १ योऽध्यायः । वराहप्रादुर्भाषो नाम २ । पाताळ-
 वर्चनम् ३ । लोकावर्चनम् ४ । द्वीपविभाजवर्चनम् ५ । जम्बूद्वीपवर्चनम् ६ । भारतवर्ष-
 वर्चनम् ७ । जलपदवर्चनम् ८ । सप्तमिर्गङ्गावन्दनवर्चनम् ९ । विमलवन्दनवर्चनम् १० ।
 कौमरवर्चनम् ११ । अयोध्यावर्चनम् १२ । दशरथवर्चनम् १३ । मनुष्यैर्दत्तवर्चनम् १४ ।
 धुम्नारोपाख्यानम् १५ । समरोपाख्यानम् १६, १७ । मन्त्रावर्चनम् १८ । जम्बूद्वीपवर्चनम् १९ ।
 विविक्तलोपाख्यानम् २० । मन्त्रावर्चनम् २१ । अर्जुनोपाख्यानम् २२ । हस्तवर्चनम् २३ ।
 दशमेवोपाख्यानम् २४ । पृथ्वीप्राक्लोकमनम् २५ । प्रज्ञाकोकमनम् २६ । चरेर्द्वैतम् २७ ।
 मन्त्रवर्चनम् २८ । आदित्यवर्चनम् २९ । वनवाचो नाम ३० । वाङ्मयपुत्रातिर्नाम ३१ ।
 अश्विपुत्रातिर्नाम ३२ । कुशिकवरप्रदानम् ३३ । रामोत्पत्तिर्नाम ३४ । रामस्य नादेस्वरादेर्नाम
 नाम ३५ । योत्यातिर्नाम ३६ । युक्ताल्पसंवादे ३७ । अग्नाध्यायो नाम ३८ । सुसुप्तमन्त्रे
 लक्ष्मीवन्दनम् ३९ । अक्षतमन्त्रम् ४० । अक्षतविभाजो नाम ४१ । राक्षसं नाम ४२ ।

सास्त्रवाक्यं नाम ४४ । भार्गवरामयुगे सास्त्रनिर्वाच्यम् ४५ । सास्त्रवेत्तादुर्मितितद्दर्शनम् ४६ ।
 युगे भार्गवरामदर्शनम् ४७ । सास्त्रवेत्तवधौ नाम ४८ । सास्त्रवधौ नाम ४९ । अक्षप्राप्ति-
 नाम ५० । परशुरामोपाख्याने ब्रह्मरजोनाथ रामप्रज्ञः ५१ । भार्गवरामप्रज्ञे ब्रह्मरजोनाथ
 विद्युं प्रति ब्रह्मरचिन्मयम् ५२ । रामं प्रति ब्रह्मरजोनाथ वराहप्रादुर्भावेतिरसाचवधौ
 नाम ५३ । विरसकप्रतिपुत्रये नरसिंहप्रादुर्भावी नाम ५४ । रामं प्रति ब्रह्मरजोनाथ
 वल्लिवल्लने वामनप्रादुर्भावी नाम ५५ । ब्रह्मरजोनाथ विधुतिर्नाम ५६ । भक्तिपक्षं
 नाम ५७ । भक्तिपक्षं नाम ५८ । उपपादपक्षं नाम ५९ । उपपादविधिर्नाम ६० । अभि-
 ज्ञानकाण्डो नाम ६१ । उपपादानकरवं नाम ६२ । दृष्ट्याकाशविधिर्नाम ६३ । साध्यावकाण्डो
 नाम ६४ । ब्रह्मरजोनाथमात्रा ६५ । रामं प्रति ब्रह्मरामुपपादनम् ६६ । वैष्णववन्धुप्रादुर्भावी
 नाम ६७ । अज्ञाननरदर्शनम् ६८ । वराहादिदर्शनं नाम ६९ । अक्षःब्रह्मदानववधौ नाम ७० ।
 वराहकोपं ७१ । अर्कादिनाथवर्चनं नाम ७२ । काष्ठसंज्ञानम् ७३ । पुत्रानवर्चनम् ७४ । जन-
 द्रव्यावर्चनम् ७५ । कल्याणवर्चनम् ७६ । महाकल्पवर्चनम् ७७ । वास्तुप्रभाववर्चनम् ७८ ।
 पद्मनाभोपाख्यानम् ७९ । यातकाशवर्चनम् ८० । कल्पसाहस्रवर्चनम् ८१ । वृक्षस्य (?) निर्देशो
 नाम ८२ । काशावकवर्चनं नाम ८३ । वटवर्चनवर्चनं नाम ८४ । वटशुभाशुभनिर्णयो
 नाम ८५ । प्रतिदेशं पौष्टाश्रमं नाम ८६ । प्रतिपुत्रं शुभाशुभनिर्णयो नाम ८७ । वट-
 चर्मचर्मनिर्देशो नाम ८८ । मयनचपस्यानं नाम ८९ । वटचर्मपूजाविधिर्नाम ९० । वटनचप-
 क्षावविधिर्नाम ९१ । अग्निकार्ये प्राप्तनीतनम्नविधिर्नाम ९२ । वटपूजाविधानम् ९३ । मयन-
 कल्याण ९४ । वटचर्मनाचमनमाध्यायी नाम ९५ । अनुलेपनं नाम ९६ । वटचर्मपुण्यदेवाध्यायी
 नाम ९७ । वटचर्मपूजदेवाध्यायी नाम ९८ । वटनचपमैत्रेयदेवाध्यायी नाम ९९ । प्रतिवट-
 चर्मदेवाध्यायी नाम १०० । शीतप्रतिविभागी नाम १०१ । शीतमन्त्रकथनम् १०२ । दक्षिणविधा-
 नम् १०३ । प्रति + + आग्नीर्वादाध्यायी नाम १०४ । वटशान्तिर्नाम १०५ । वटचर्मवक-
 नम् १०६ । वटचर्मवदिवधौ नाम १०७ । वटपूजो नाम १०८ । वटचर्मविको नाम १०९ । दाया-
 वक्युत्पत्तिर्नाम ११० । अनुवन्त्रकीर्तनं नाम १११ । अतिरीधन्त्रकीर्तनं नाम ११२ । अपिर्वन्त्रा-
 नुकीर्तनं नाम ११३ । विश्वमिषवन्त्रानुकीर्तनं नाम ११४ । कल्याणवन्त्रानुकीर्तनं नाम ११५ ।
 वशिष्ठवन्त्रानुकीर्तनं नाम ११६ । पराशरवन्त्रानुकीर्तनं नाम ११७ । अनन्तवन्त्रानुकीर्तनं नाम
 ११८ । चर्मवन्त्रानुकीर्तनं नाम ११९ । आदिनीत्यनिर्नाम १२० । दिव्यवन्त्रानुकीर्तनं नाम १२१ ।
 अग्निकीर्तनं नाम १२२ । वायुकीर्तनं नाम १२३ । भगवद्दर्शनं नाम १२४ । काष्ठनेत्रीवधौ
 नाम १२५ । वराहप्रादुर्भावी नाम १२६ । नावनीत्यनिर्नाम १२७ । कल्याणवर्णो नाम १२८ ।
 तन्त्रोक्त्यावधौ नाम १२९ । तन्त्रो-रक्षासंवाहो नाम १३० । त्रींशुवन्तरं नाम १३१ ।
 त्रींदववर्चनं नाम १३२ । तन्त्रो-पुकरवःसनातनी नाम १३३ । तन्त्रो-सन्तो नाम १३४ ।
 पुकरवःप्रज्ञावधौ नाम १३५ । वन्त्राभ्युत्पत्तिर्नाम १३६ । पुकरवःकर्मेप्राप्तिर्नाम १३७ । पित्रव-

कीर्तनं १३८ । आद्योत्पत्तिर्नाम १३९ । आद्यविधिः १४० । आद्यविनिर्णयः १४१ । आद्यकाण्ड-
 निर्णयः १४२ । पाचापाचपरीक्षा १४३ । आद्यदेशानुकीर्तनं १४४ । दृढमक्षयार्थं नाम १४५ ।
 दृढोत्कर्षविधिः १४६ । पुष्करवक्षोवर्धनं १४७ । देरावतीवर्धनं १४८ । क्षिप्तवर्धनं १४९ ।
 सक्षय्यत्वान्नवर्धनं १५० । आद्यनवर्धनं १५१ । अक्षरीजलश्रीङ्गावर्धनं १५२ । पुष्करवक्षोवि-
 र्धनं १५३ । क्षयवक्षकरार्थं नाम १५४ । पुष्करवक्षरितवर्धनं १५५ । राज्यप्रदाहादश्रीविधिः
 १५६ । प्रकाशाहादश्रीविधिः १५७ । शुक्लपक्षहादश्रीविधिः १५८ । कृष्णपक्षहादश्रीविधिः १५९ ।
 अवसाहादश्रीप्रशंसा १६० । अवसाहादश्रीकषामाद्यात्म्यं १६१ । निष्कहादश्रीप्रशंसा १६२ ।
 निष्कहादश्रीकषा १६३ । गायत्रीमाद्यात्म्यं १६४ । दीपदानप्रशंसा १६५ । दीपमाद्यात्म्यं कक्षित
 कोपाख्यानं १६६ । पुष्पाक्षरवक्षः १६७ । उपलोपनपक्षं १६८ । मात्मावाख्यानं नाम १६९ ।
 उपपक्षरूपवर्धनं १७० । प्रादुर्भावक्षरूपवर्धनं १७१ । अमन्त्रप्रतमाद्यात्म्यं १७२ । मासमन्त्रपूजनं
 १७३ । श्रमचरित्ताख्यानं १७४ । श्रमं प्रति शान्मरायणीवाक्ये प्रथमं मन्त्रकारं नाम १७५ । श्रमं
 प्रति शान्मरायण्युपाख्याने द्वितीयमन्त्रकारकथा नाम १७६ । तृतीयमन्त्रकारं नाम १७७ । चतुर्थ-
 तामसवर्धनं नाम १७८ । दम्भशान्मरायणीकथायां पञ्चमदैवतमन्त्रकारवर्धनं नाम १७९ । षष्ठ-
 मन्त्रकारवर्धनं नाम १८० । सप्तमवैवस्वतमन्त्रकारं नाम १८१ । अष्टममन्त्रकारवर्धनं नाम १८२ ।
 नवममन्त्रकारवर्धनं नाम १८३ । दशममन्त्रकारवर्धनं नाम १८४ । एकादश-द्वादश-त्रयोदश-
 चतुर्दशमन्त्रकारवर्धनं नाम १८५, १८६, १८७, १८८ । अनेकविष्णुप्रादुर्भावो नाम १८९ । श्रम-
 शान्मरायणीकषासमाप्ता १९० । क्षुत्तिमाद्यात्म्यं १९१ । मन्त्रार्थयोगजननीकरार्थं १९२ । मन्त्र-
 लोचनं १९३ । विष्णुपञ्चरत्नोचं १९४ । समवाचाप्रशमनलोचं १९५ । अद्योत्पत्तिर्नाम १९६ ।
 चैव्यवर्धनं १९७ । अवयोत्पत्तिर्नाम १९८ । प्रवेष्टव्यशानुकीर्तनं २०० । मैत्र्युपपूजावर्धनं २०१ ।
 भरतप्रख्यानं नाम २०२ । अनुयायिकं नाम २०३ । भरतनिर्याचं नाम २०४ । प्रयागवर्धनं
 नाम २०५ । गङ्गोत्तरो नाम २०६ । राजगृहजानमनं नाम २०७ । राजगृहप्रवेशो नाम २०८ ।
 आश्विनिकं नाम २०९ । मन्त्रार्थसमाप्तिर्लोचो नाम २१० । मन्त्रार्थमूर्धनं नाम २११ । मैत्र्युवं प्रति
 + + नमस्कारं नाम २१२ । अमल्यमाद्यात्म्यं २१३ । सप्तप्रवर्धनं २१४ । देवताप्रयोजनं नाम २१५ ।
 राक्षसवेदानिनिर्याचं २१६ । साक्षिराक्षसवधः २१७ । राक्षसपानाक्षप्रवेशो नाम २१८ । वैश्व-
 वाख्यानं २१९ । राक्षसवरप्राप्तिर्नाम २२० । राक्षसभूषणोक्तविजयो नाम २२१ । सर्वविजयो
 नाम २२२ । यथोक्ति-चतुर्विंशत्याध्यायी कथितो । विपुलदाक्षवर्धनं २२३ । अन्तकजयः २२४ ।
 आहवाचाप्रतिषेधो नाम २२५ । क्षुत्तिकापूजा नाम २२६ । अक्षयक्षतीयमाद्यात्म्यं २२७ । यक्षो-
 त्पत्तिर्नाम २२८ । यक्षक्षिप्तवर्धनं २२९ । यक्षवधप्रतिषेधो नाम २३० । यक्षिणाक्षरवधः २३१ ।
 देववक्षविध्वंसो नाम २३२ । दक्षवक्षविध्वंसो नाम २३३ । काष्ठदाहो (?) नाम २३४ । विष्णु-
 कथं २३५ । अक्षिराक्षसजानो नाम २३६ । राक्षसदापुष्करवर्धनं २३७ । वसन्तवर्धनं २३८ ।

ग्रीष्मवर्षे १४१ । श्रवणवर्षे श्रुतं प्रति रामानुजाय १४२ । श्राद्ध-श्राद्ध-वैशाखवर्षे १४३ ।
 १४४ । १४५ । श्रुतप्रमाणं १४६ । श्रवणवर्षः १४७ । शुक्लवर्षवर्षे १४८ । राजकीर्तनं १४९ ।
 ब्रह्माभिषेकवर्षे १५० । ब्रह्मात्मनिर्माणं १५१ । ब्रह्मात्मनिर्माणं १५२ । ब्रह्मात्मनिर्माणं १५३ ।
 ब्रह्मात्मनिर्माणं १५४ । विरहिणीवर्षे १५५ । १५६ । मित्रोपभोगवर्षे १५७ । ब्रह्मात्मनिर्माणं
 १५८ । १५९ । श्रुतवर्षं नाम १६० । इन्द्रवर्षं नाम १६१ । ब्रह्मात्मनिर्माणं नाम १६२ ।
 श्रुतवर्षवर्षं नाम १६३ । पञ्चमवर्षवर्षं नाम १६४ । षष्ठ्यवर्षवर्षं १६५ । ग्रीष्मव-
 र्ष १६६ । श्रवणवर्षे १६७ । ब्रह्मात्मनिर्माणं नाम १६८ ॥ ० ॥ इति ग्रीष्मवर्षोत्तरेण
 मार्कण्डेय-वर्षवर्षे ग्रीष्मवर्ष-भरतसमाप्तौ नाम १६९ अध्यायः ॥ इति प्रथमकाण्डः ॥ इति
 ग्रीष्मवर्षोत्तरेण द्वितीयकाण्डे मार्कण्डेय-वर्षवर्षे रामं प्रति पुष्करशृङ्गवर्षं नाम प्रथमो-
 ऽध्यायः ॥ रामं प्रति पुष्करशृङ्गवर्षे राजप्रमंसा नाम १ काः । राजकचर्षं नाम २ । शान्त-
 रिकचर्षं नाम ३ । इति पञ्चमोऽध्यायः ॥ मन्त्रिकचर्षं ६ । मन्त्रिकचर्षं ७ काः । पुष्प-
 कचर्षं ८ । जीकचर्षं ९ । शिकचर्षं १० । शिकचर्षं ११ । शान्तकचर्षं १२ । शिकचर्षं
 १३ । भद्रासमकचर्षं १४ । रत्नकचर्षं १५ । आपवायकचर्षं १६ । शङ्करकचर्षं १७ । राज्याभि-
 शेककाण्डो नाम १८ । मन्त्रिकचर्षो नाम १९ । मन्त्रिकचर्षं २० । राज्याभिषेकविधिः २१ । २२ ।
 तीर्थयज्ञवर्षे २३ । २४ । २५ । षष्ठ्यवर्षनिर्माणं २६ । अमरद्वाराध्यायो नाम २७ । राज-
 द्वाध्यायः २८ । वासुविद्या २९ । इन्द्रायुर्वेदो नाम ३० । श्रुतपूजादिमाहात्म्यं ३१ । ब्राह्मण-
 प्रमंसा ३२ । शान्तिमाहात्म्यं ३३ । जीवकाध्यायः ३४ । जीवेतापूजनाध्यायः ३५ । शान्ति-
 युवाश्रामश्च ३६-३९ । गोमाहात्म्यं ४० । नवी चिकित्सितं ४१, ४२ । अक्षप्रमंसा ४३ । अक्ष-
 चिकित्सा ४४ । अक्षानां शान्तिकर्षविकारं ४५ । मन्त्रप्रमंसा ४६, ४७ । मन्त्रानां शान्तिकर्ष-
 विधिर्नाम ४८ । पुष्पप्रमंसा ४९ ॥ वास्तव्यं नाम ५० । रोहिणीकानं नाम ५१ । पुष्य-
 जन्मोत्तमं ५२ । पुष्यवर्षवर्षं ५३ । ५४ । ब्रह्मविद्यानां नाम ५५ । आरोग्यद्वितीया नाम
 ५६ । आरोग्यप्रतिपत्त्या ५७ । आरोग्यवर्षं ५८ । राजधर्मः ५९ । अक्षःपुष्पविद्या नाम ६० ।
 भोज्यकचर्षं नाम ६१ । मन्त्रवर्षनिर्माणं ६२ । राजधर्मोऽध्यायो नाम ६३ । पुष्पकाराध्यायो
 नाम ६४ । शान्तिकर्षनिर्माणं ६५ । भेदविधिर्नाम ६६ । शान्तिकर्षनिर्माणं ६७ । उपायनचतुष्टये
 इन्द्रप्रमंसा ७० ॥ ७१, ७२ अध्यायो न दृष्टौ । प्रायश्चित्ताध्यायः ७३ । रक्षकप्रायश्चित्ताध्यायः
 ७४ । शौचविधिः ७५ । (७६ अध्यायः कथितः) व्रतत्रिधाध्यायः ७७ । वर्षवर्षोऽध्यायः ८० ।
 श्रुतवर्षोऽध्यायः ८१ । आपवर्षोऽध्यायः ८२ । पूर्वाषाढाश्रानं नाम ८३ । श्रुताश्रानं नाम
 ८४ । संस्काराध्यायः ८५ । ब्रह्मचर्याश्रमाध्यायः ८६ । वक्षोऽध्यायः ८७ । शान्ताध्यायः ८८ ।
 शान्ताध्यायः ८९ । शिवकर्मोऽध्यायः ९० । ९१ । (९२ । ९३ । ९४ अध्यायाः कथिताः) शृङ्ग-
 वर्षोऽध्यायः ९५ । श्रुतिकाश्रानं ९६ । श्रुतश्रानकर्मोऽध्यायः ९७ । श्रान्ताध्यायः नाम ९८ ।

नवपदानं नाम ६६ । अभिजित्स्थानं नाम १०० । सुहिकारकनवपदानं नाम १०१ । जघन-
स्थानं नाम १०२ । वार्षस्वस्थानं नाम १०३ । दिग्वाकस्थानं नाम १०४ । विनायकस्थानं नाम
१०५ । मन्त्रेश्वरस्थानं नाम १०६ । भगवदुपनिषद्गुर्विधपुनरुपपादोदकस्थानं नाम १०७ । १०८ ।
नवित्याध्यायः १०९ । काव्यकथाध्यायः ११० । वाचमिष्यो नाम १११ । नर्भचंमाम्निर्मास ।
(इतः परमध्यायस्य संज्ञा नास्ति) भगवद्भवर्चनं नाम । सन्ध्याध्यायः । शरीरविषयो नामा-
ध्यायः । वनमार्गवर्चनम् । गिरिवनमिवर्चनम् । नरकवर्चनम् । तिर्यग्मूर्धोमिवर्चनम् । नारद-
चिन्तन (?) वर्चनम् । दुर्जितनरकम् । जम्बाध्यायः । जम्बुविधानम् । वज्रविधानम् । साम-
विधिः । अचर्यविधिः । गौडस्तमावाक्यम् । पुनरुक्तस्तमावाक्यम् । वाचप्रज्ञाध्यायः । वज्रधर्म-
वर्चनम् । ग्रामिकर्म । अर्थाधिकारोपग्रहणं अग्निविज्ञतं इत्येकतं इद्विज्ञतं त्रीप्रत्येकतं नामा-
ध्यायः । अवादिप्रत्येकतयोपग्रहणम् । अन्नपचियेकतम् । अन्त्यानप्रग्रहणम् । मन्त्रकथिनाध्यायः ।
उपेक्षाध्यायः । इन्द्रजाताध्यायः । वदन्तुकाध्यायः । आत्मविकाध्यायः । साम्यसुरिकाध्यायः ।
वातुर्धौकविधिः । ब्रह्मभजोत्पत्तिः । ब्रह्मभजोत्पत्तिः । इन्द्रभजमननम् । ब्रह्मसूत्रः । भद्रकाक्षी-
पूजा । अन्नमन्त्रः । अन्नमन्त्रः । भजमन्त्रः । अन्नमन्त्रः । वाचमन्त्रः । इतकाव्यम्—साम-
सुराभिषेक, मातृका—मकुल—अन्नविद्या—शाका—जातक—उपकरण—तिथिचक्रप्रकरण—उद्वाक-
प्रकरणाध्यायः । वाचविकार—वाचविधि—वाक्कुमिकाध्यायः । इति द्वितीयं काण्डं समाप्तम् ।
चित्रकूपे प्रथमोऽध्यायः । इति नीमिन्धुपक्षोत्तरेण तृतीये काण्डे ब्रह्माध्यायः । इति बन्धोविधि-
मन्त्रश्रुतिर्नामाध्यायः । इति अभिधानकोशे प्रथम—द्वितीय—तृतीयपरिच्छेदः । इति अभिधान-
कोशे लौकिकविद्मेषात्पुनः परिच्छेदः । इति अभिधानकोशे पुनर्वर्गविद्मेषः पञ्चमः परिच्छेदः ।
इति अभिधानकोशे नृपुंसकविधिर्नाम षष्ठः परिच्छेदः । इति नीमिन्धुपक्षोत्तरेण तृतीया-
ध्यायः । इति महाकाव्यकथनं प्रवेष्टिकाकथनम् । सामान्याध्यायः, अथमायनस्थानकाथा-
ध्यायः, आसीनकाथायः, उन्नितस्थानकाथायः, आश्रिताध्यायः, उपाश्रिताभिनवाध्यायः, उदा-
ध्यायः, + + अभिनवाध्यायः, सामान्याभिनवाध्यायः, प्रचारो नामाध्यायः, नाट्यरसो
नामाध्यायः, रसकमुद्राध्यायः, मुद्राध्यायः । इति नीमिन्धुपक्षोत्तरेण तृतीयकाण्डे अत्यल्पं
समाप्तम् । प्रज्ञाध्यायः । चित्रकूपे सामान्यमानम् । प्रतिमाकथनम् । रत्नविकाराध्यायः
नर्तनाध्यायः, कूपाध्यायः । इति वज्रनारदसंवादे नास्त्य + + निर्णयम् । इति वन-
चप (?) निर्णयं नाम । इति वच + + निर्णयं नाम । इति वज्रवैभव + + वर्चनं
नाम । इति वज्रध्वज + + वर्चनं नाम । इति वज्रजोतीश्वर + + निर्णयं नाम ।
इति वज्र अग्नि + निर्णयं नाम । इति वज्र + + निर्णयं नाम । इति वज्रवायु +
निर्णयं नाम । इति वज्र आकाशनिर्णयं—वज्रप्रज्ञ ... ... निर्णयं—वज्र आदित्य ... ...
निर्णयं—वज्रदेवता ... ... निर्णयं—वज्रबोमनिर्णयं—वज्रनरनारायणसंज्ञ + + वर्चनं

नामाध्यायः । इति नीरामं प्रति पुष्करोपाख्याने ऋषिंश्चरूपनिर्माव—कपिलरूपनिर्माव—
 वराहरूपनिर्माव—हयगिरिरूपनिर्माव—पद्मरूपनिर्माव—सखीरूपनिर्माव—विश्वरूपनिर्माव—
 देवरूपनिर्माव नामाध्यायः । इति नीरामं प्रति पुष्करोपाख्याने प्रासादरूपव—सर्वतो-
 भद्रप्रासादरूपव—सामान्यप्रासादरूपव—दाक्षपरीक्षा—शिक्षापरीक्षा—दृढकपरीक्षा नामाध्यायः ।
 इति वक्रवीथ—भूमिपरीक्षा—ब्रह्मशिक्षायाव—ध्वजविधाननामाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे शब्दो-
 वारः । इति काष्ठनिर्देशनामाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे दीपाध्यायः । तीरवाध्यायः । + +
 पञ्चमविधानाध्यायः । शौचाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे स्विधासाध्यायः । इति क्षात्राचन-
 विधानं नाम । इति नीविष्णुबोधनं नाम । इति नीविष्णोरावाचनप्रयोजनं नाम । इति
 प्रतिष्ठाध्यायः । इति भोगाङ्गनामाध्यायः । इति सामवेद्याध्यायः । इति तीरवीक्ष्यावधि-
 नाध्यायः । इति यात्राविधिनाम । इति कामप्रादुर्भावपूजनम् । इति कार्यारम्भप्रादु-
 र्भावपूजा नाम । इति नीकाष्ठनियमपूजा समाप्ता ।

इति द्वितीयकाण्ड समाप्तः ॥ * ॥

No. 191. विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम् . (केशवभट्टकृत-विष्णुनामार्थ-दर्शनाख्य-
 टीका-सहितम् .) Substance, country-made paper, 14x7. Folia, 32.
 Lines, 10 on a page. Extent, 1,000 ślokaś. Character, Nāgara. Date,
 Sm. 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance,
 now. The text in verse, the comm. in prose. Generally correct.

Beginning. नीलोपाकार्यं नाम ।

सर्वेश्वरं नमस्कृत्य, निम्नादित्यत्र भक्तितः ।
 चञ्चलं त्रिपदेऽस्माभिर्यन्मनामार्थदर्शनम् ॥
 विशिष्टः सर्वधर्मोभ्यः सर्वधर्मोनिरोधयि ।
 सर्वदेहेति चास्मान् चार्होऽर्थोऽयं निगद्यते ॥
 वैशम्पायन उवाचेति स्तुतोक्तिः । इत्यादि ।

End.

सर्वभूतकर्म धर्मपञ्चपातिनः नीलकण्ठ पुनरुपाधारयाम् मुवाच ।
 इति विभिः १९८ । १९९ । १९० । शाकशाखायै नमुपमचतुष्टयं च वदन्
 ब्राह्मणपदं चरति इममिति १९१ । पुनर्भक्तनीयं नमस्कृतं च भक्तमहं
 च हृदीकरोति विश्वेश्वरमिति । विश्वकर्म सर्वकर्म ईश्वरं सर्वेश्वरं १९१ ।

कीकेशवपदद्वन्द्वकल्पद्रुमनिवासिना ।
 केसवेन कृतं कीमद्विष्णुनामार्चदर्शनम् ।
 कीमिन्मार्कपदाभोजनकरबोधुबुद्धिना ।
 कव्यतः प्राज्ञसारोऽयं व्याकरेभ्यः समासतः ॥

Colophon. इति कीमत्-काशीरिकेशवभट्टविरचितं कीमद्विष्णुनामार्चदर्शनं समाप्तम् ।
 कीराधावल्गभाय नमः । कीलम्बाय नमः । कीरामचन्द्राय नमः । शुभसंवत्
 १८१६ । ज्येष्ठ । ८ ।

No. 192. हन्दावनयमकटीका . By रामकान्तः . Substance, country-made paper, 18×2½ inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 375 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1734. Place of deposit, District Bariçāla, Mānapāsā, Paṇḍita Govindacandra Çiromaṇi. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः कीलम्बाय । इह कसु निर्जिघ्राभिरुषितसिद्धिकामः कविरयं
 कविक-कविकुल-सम्मत-निखिल-विप्रहृष्टोत्तारय-कारय-कल्याणमन्त्रारूप-
 मङ्गलमयतः समारभते वरदायेत्यादि ॥ इत्यादि ।

End. चरितानां कीदृशानां लीलाजानां लीलया लीङ्गया ज्ञानानामुत्पन्नानाम् ।
 ज्ञानाः पुंशूनि चाक्षतमित्यमरः । ज्ञायां सूर्यप्रिया कान्तिः प्रतिबिम्ब-
 मजातप इति च ॥ * ॥

Colophon. इति विश्वम्भरादेवकीरामकान्तनिर्मिता ।
 हन्दावनयमकाक्षकायटीकासमर्पिता ।
 प्राक्के ब्रह्माक्षायि-चित्तिचर-मञ्जौवत्परमिते ॥ * ॥

विषयः । हन्दावनयमकाक्षकायटीकासमर्पिता ।

No. 193. वेदान्ततत्त्वबोधः . Substance, country-made paper, 12½×6½ inches. Folia, 17. Lines, 14 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Bābu Girindranātha Datta, Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning.

বীজম্বাচ নমঃ ।

অখিনিতৌ হরতি ধ্যানমজ্জমল-

বীচপ্রদ্বন্দ্বরখিকৌড়িসমপ্রভৌ বৈ ।

যৌঃজ্ঞানবাদপ্রভর্থং চি হদাচ ...

নং বীজদর্শনমর্থং হুদি পিত্তমাসি ॥

কিং বেদান্ততত্ত্বমিতি প্রশ্নে সন্দেহে । স্বার্থ ... মলকমুখাভিরননভক্তি-
জ্ঞানতৌ জ্ঞানাসুভিত্তিমিত্তৌপাদানকার্থং যেতন্যপেতনমবস্থাভাবিকভেদা-
ভেদসংবন্ধান্বয়ঃ পরমস্বপরমাচ্ছপুতপৌনমাদিব্রহ্মাভিধেয়ঃ বীজম্বাচ ইতি
সর্ববেদান্বায়ঃ । ইত্যাদি ।

End.

ইতি ভগবতঃ সর্বম্বাচখ্যাতিরেব সর্বভেদকপদেবপেতুপিত্তমং যতো ন'ভেদা-
ভেদকপদেবপৌর্বিতৌচ ইতি প্রতিপাদিতং যথ সর্বম্বাচভেদে সর্বম্বাচভেদৌঃ
জ্ঞানবিবচনেন নিরাস্যমাবিহিতৌর্ম্বাচা সচ জ্ঞানভাবিকভেদাভেদস্বোভৌ-
কারৌ মিত্তিতৌ ভবতি । স্বার্থে জ্ঞানো সংবন্ধান্বয়ভাৱেন পূর্বোক্তেভ্যে-
করাভৌকারে তথ সন্তুখৌক্তদুপমান্য সিদ্ধান্তং যথাযথান্বয়ৌ নান্যঃ পথঃ
পরিষ্কৃতৌক্তং ব্রহ্মবে মল্লাদকামৈরপি সিদ্ধিহীনৌচরাস্য জ্ঞানভাবিকভেদাভেদ-
সেব সংবন্ধমন্তৌক্তত্ব পুনর্বিম্বিতজ্ঞানৌকারে জৌরযাবচৌঃস্বনুপপত্তৌঃপি সর্বম্ব-
দায়ক জ্ঞানতত্ত্বমিতি বিচারেব ।

Colophon.

ইতি বীজম্বাক্তমার-নারদসম্বাদায়প্রবর্তকাস্বাচার্য-বীজম্বাক্তম্বাচ-
বাবিনী বেদান্ততত্ত্বম্বাচঃ সমাপ্তঃ ॥ প্রথমমুদ্র ।

বিষয়ঃ । তিন্মাক্তমতানুসারেব ব্রহ্মবৌঃদ্বয়মাসর্বম্বাচকমাদিনিরূপকবেদান্তম্বাচ মর্বৌ
হ্রাসম্ব ॥ • ॥

No. 194. বেদান্ততত্ত্বমন্তরৌ . By. ব্রহ্মবৌঃদ্বাচার্য . Substance, country-made
paper, 13 x 1½ inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent, 600 plokas.
Character, Bengali. Date, Sk. 1667. Place of deposit, District Medini-
pura, Post Office Bādhānagara, grāma Amarapura, Paṇḍita Gura-
prasanna Vidyāratna. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ও নমঃ বীজম্বাচ ।

অসংখ্যং অখিদানন্দমবাস্তমসমৌচরম্ ।

যাক্ষানমসিদ্ধাপারম্যবেদৌড়সিদ্ধবে ।

चमाराः कसु पुत्रवाचां चर्मादयः । तत्र चरमः परमपुत्रवाचोऽविनाशि-
मात् चवाचां प्रकृतिसाधनेन विनाशितमात् । न च कृतिः प्रकृतिसाधा,
विवक्षितविवेकेन साधाया अविद्यामिदृशिकायाश्चक्षा ज्ञानैकसाधनमात् ।
न हि भूतज्ञः क्षिप्तमात्रेऽपि यत्ने श्रुतिविवचाविद्यायाः श्रुतिविवचकज्ञान-
मकरेण बाधो दृष्टः । कृत्तिसाधनज्ञानानु पदार्थज्ञानसाध्यम् । इत्यादि ।

End.

अथ प्रस्थापि जगद्वि न सद्रूपमद्य अतथायातं श्रुत्यवादेनेति चेत् न ।
यद्वद्य मास्तीति अपदेनेनापि सिध्यति तत् कथमसद्रूपं । न हि प्रकाशमकरा
मास्तीत्यपि प्रकाशः सम्भवति । अतश्च श्रुत्यवादोऽपि विपक्षः × × श्रुत्यस्य
सद्रूपमासद्रूपमाभ्यां आघातः । आद्ये श्रुत्येति नामधेयमात्रेणायातं मन्त्र-
भेदेन । द्वितीये श्रुत्यस्यासिद्ध्या तत्कतासिद्धिः । अपि च, कथमावि-
द्यामस्यासद्रूपमेवाविद्यामं वाचमिति सिद्धं सद्भूतवादेनेति संशयः ।

Colophon.

इति परमहंस श्रीशङ्कराचार्यकृता वेदान्ततन्मञ्जरी समाप्ता । श्रीकृष्णाय नमः ।
श्राद्धे कुनिरसास्त्रेन्दुसंख्याते श्रुतिमासके ।
लिखितेयं सपाठार्थं वेदान्ततन्मञ्जरी ।

विषयः । पदार्थनिरूपणम् । प्रकृतिनिरूपणम् । शक्तिनिरूपणम् । प्रातीतिक-साव-
हारिक-पारमार्थिकरूपविविधसंज्ञानिरूपणम् ।

No. 195. वेदान्ततात्पर्यनिवेदनम्. By गोविन्दः. Substance, country-
made paper, 10×3½ inches. Folia, 83. Lines, 8 on a page. Extent,
1,411 slokas. Character, Nāgarī. Date, Sk. 1710. Place of deposit,
Benares City, Paṇḍita Vāmanācāryya Ćāstri. Appearance, old. Prose.
Correct.

Beginning.

श्रीमद्देशाय नमः ।
साक्षात्कृतं सर्वकामाप्तिः सर्वज्ञं श्रुतयुक्ता ।
यज्ज्ञानायतनोऽज्ञानं प्रत्यक्षं कारकं युगः ।
श्रीपादसंनिधौनवीनदोषः
प्रबोधितः श्रीगुरुकृपाया ।
वेदान्ततात्पर्यनिवेदनम्
कवीचन्द्रविं करवादि सत्सु ॥ इत्यादि ।

End. श्रीमन्नक्षत्रचरित्रैरधिष्ठितो वेदान्तविद्यापदे ।
 गोविन्दो बुधनीलकण्ठतनवो भीमावतीतर्जनी ।
 वेदान्तानुगतं विमत्सरबुधप्रेष्टं प्रबन्धं यथात् ॥

Colophon. इति वेदान्ततात्पर्यनिवेदनमिदं समाप्तम् । शब्दाब्दः १७१० ।

विषयः । अद्वैतमतसमीपित्व भाष्यतात्पर्यवर्धनम् ।

No. 198. वेदान्तरत्नमाळा. By कृष्णकृतः. Substance, country-made paper, 10×4½ inches. Folia, 49. Lines, 10 on a page. Extent, 900 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuaś, Pailā-deyoyā Maṭha. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधाचर्यैश्चरी विजयेताम् । श्रीमद्भक्तवत्सिन्नाकां च नमः ।

ब्रह्मादिवैद्यचर्यं जनतश्च वेत्तुं
 क्षुत्वं तुनीरविबुधैः कलमार्तिचारम् ।
 कल्याणरूप-बुधमोक्षणं भवामि
 ... ..
 ब्रह्मन्महेश्वरमुनिं विद्यमानिपुणं
 ब्रह्मार्थभाष्यमहमाद्य ईश्वरम् ।
 पाञ्चजन्यावतारश्च कल्याणपरिपालकम् ।
 श्रीश्रीनिवासभाष्यं भाष्यकारं नमाम्यहम् ।
 वेदान्तरत्नमाळां प्रत्यक्षेयामनुग्रहात् ।
 तदुत्तमेव मार्गेण श्रित्वै ब्राह्मणमतः ।
 प्रत्यक्षैतन्मतमहाचेतनायां मतः परम् ।
 परमब्रह्मादिवंशश्च भक्त्येऽस्मिन् समागतः ।
 चायमादिपञ्चस्यैव तद्विरोधिनिरूपकम् ।
 तयादौ चेतना श्रेया वैश्ववीः साम्प्रदायिकैः । इत्यादि ।

End. वेदान्तमेवं यदिह जनतश्च वेत्तुं
 तर्काद्येवमभिव्यक्तमादिदेवैः ।
 ध्यातो कृष्णमहर्षेर्महाभावरूपं
 श्रीश्रीपतिं चरितं हरं प्रपद्ये ॥

Colophon. इति श्रीमन्मत्स्यनृकुमारवर्णनप्रवर्तक-श्रीमद्भगवत्प्रियमानन्दपादशरीर-
विनायकश्रीरि-श्रीकेशवभट्टपरचारविष्णुश्रीमान्नाभिषेवेन विरचित-
वेदान्तसंज्ञा समाप्ता । ॥ श्रीरक्ष । सम्बत् १८९१ ।

विषयः । निम्नार्कमतानुसारेण प्रत्यक्षैतन्मादिनिरूपणम् । परमस्यादिसंज्ञानिरूपणम् ।
साधनापवादिकचनम् । साधनाविरोधनिरूपणम् ।

No. 197. वेदान्तसंज्ञाप्रक्रिया . Substance, country-made paper, $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 19. Lines, 8 on a page. Extent, 260 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātūś, Babu Girīndranātha Datta. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ ... पादयुग्मं गत्वा तस्य प्रसादतः ।

वेदान्तसंज्ञाः प्रत्येकं निरूप्यन्ते यथावति ।

अध्यारोपापवादाभ्यां निष्प्रपञ्चं प्रपञ्चते ॥ इति बुद्धवचनम् ।

अथाध्यारोपो नाम वस्तुन्यवधारोपः अध्यारोपः । वस्तु सविदान्मात्मकं
ब्रह्म । अवस्तु अज्ञानादिसकलजनमृत्समुदायसकलपञ्चाप्रपञ्चः । प्रपञ्चद्वयं
अज्ञानद्वयं सूक्ष्मशरीरद्वयं सूक्ष्मशरीरद्वयं अक्षिद्वयं निन्देयसद्वयं संशयद्वयं
असम्भावनाद्वयं विपरीतभावनाद्वयं प्रज्ञाद्वयं ... ..

... ..

ब्रह्मद्वयं रसपदकं जयवर्षाः ऐश्वर्यादिपदकं उत्पत्त्यादिपदकं नादादिपदकं
इत्येताः संज्ञाः । एताः ब्राह्मणवेदान्तज्ञानाः प्रत्येकं निरूप्यन्ते । इत्यादि ।

End.

संहते गुरुविवरे यत्कण्ठमिनादकार्यं स नादः । अनुसारी विन्दुः नादैक-
हेतुः कसेत्यर्थं सवाच संज्ञाद्वितीयप्रज्ञाप्रतिपादके वेदान्तज्ञाने बुद्धवचन-
मनुसृत्याध्यारोपवशान् संज्ञासूचीति प्रतिपादितं । सम्प्रत्यपवादे निरूप्यते
अधिष्ठानमात्रपरमेश्वरसम्पत्पवादसवाच सर्वप्रपञ्चरहितं ब्रह्मात्मकीति प्रत्यम-
भिन्न-ब्रह्मज्ञानानुसृतिरिति सिद्धम् ।

Colophon. इति वेदान्तसंज्ञाप्रक्रियाप्रकरणं समाप्तम् ॥

विषयः । प्रपञ्चाज्ञान-कूटकृष्णरौर-प्रज्ञि-विशेषवत्-संश्रयासत्तावना-विपरीतभावना-
प्रज्ञा-समाधीनां द्विप्रकाराणां प्रज्ञा-जीव-रौरीरावस्थाकरव-कर्मे पुण्यकर्मे-पापकर्मे निवर्तक-
प्रारब्ध-प्रतिबन्ध-सन्त्यन्ताप-वधिभूतादिकारवन्तुष-काश-कृत्ति-वधादिप्रपञ्च-लोकवासना-ज्ञान-
प्रतिबन्धक-वचनादि-ज्ञानादि-वेलादि-प्राचापान-चान्द्रादिनादात्म्य-रचना-सुपुत्रादीनां वि-
प्रकाराणां वर्तमानप्रतिबन्ध-पुत्रवाचं शब्द-वर्ष-वासनसाधन-सन्तुष-वना-करव-संक्रवादि-वेद-
प्रमाण-वैष्वादि-भूतप्राप्त-प्रज्ञाविदादीनां चतुःप्रकाराणां शोक-ज्ञानेन्द्रिय-शब्दादि-कर्मान्द्रिय-
वचनादि-प्राचादि-उपवायुकर्मेच्छाभूत-वन-मियन-भूमिका-प्रत्यक्ष-अननितकदहानास्मात्तोनां
पञ्चप्रकाराणां समाधि-भ-वधिकार-कोश-उर्ध्व-छिद्र-वचना-भास-कृष्ण-वह-कर्मेप्रमाणाणां षट्-
प्रकाराणां वचना-वैतन्त्र्यादि-भूमादि-वतहादि-भूमिकादीनां सप्तप्रकाराणां पुरी-प्रज्ञि-
वहादीनामष्टप्रकाराणां अवविषयसंसारका-छिद्रवहावहादवयानन्द-कर्मे सप्त-सुपुत्रि-ज्यो-
दात्मनवाणां भूमिका-पुत्तिचतुष्टयाणां नादिका-नादीदेवतादशक-वहाकान्त मद्-वद्वहर्निन्द-
वहकृत्तिमन्द-वहपात्र-सप्तधातु-सप्तवसन-वद्वधम-पञ्चकोश-वाध्यात्मिकतापचय-कर्मेकोकतापचय-
पञ्चसप्तानिबद्ध-रूपवदक-आर्मेचतुष्टय-शब्दवह-रसवदक-नववर्ष-दैवध्यादिपदक-उपध्यादिपदक-
नादादिनवाणां वेदान्तज्ञानां लक्षवविक्रयवत् ।

No. 198. वेदान्तविद्वान्मुक्तावलीटीका (मूकसहिता) By नागादीक्षितः ।
Substance, country-made paper, 13½ x 5½ inches. Folia, 128. Lines, 12
on a page. Extent, 5,000 slokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1920.
Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, fresh. Prose
and verse. Correct.

Beginning.   वृक्षस्य । ॐ नमः परमात्मने ।

बहवद्वयमार्गं नन्दनत्तानं चोतिरवयम् ।

विनिश्चित्य पुनः साक्षाद् वृत्तिरूपमभिधीयते । इत्यादि ।

दीक्षायाः ।   ॐ नमः परमात्माने पुण्डरीकमाय ।

विश्वेभ्यं बुद्धिराजं जगदुदयकृतं नारदां कृतकारं

व्यासदाचार्यवर्यं विभूवनविदितं महारं भाष्यकारम् ।

आमन्दान्तःप्रकाशानुभवपदपदं मदुक्तं श्रीचिंतितं

यन्मे विद्यामिधाभं ज्ञमद्मनिरतं राघवेनं यतीन्द्रम् ।

वसिष्ठमित्रवसन्दोत्तमाप्ता भारतभूमयः ।

वन्दे तं यतिभिर्वन्द्यं प्रकाशानन्दमोक्षरम् ।

সিদ্ধান্তভৌতিকবেদীপ্রকাশায় প্রদীপিকা ।

শ্রীবদে বরদচৌধুরীশ্রীচন্দ্রপ্রসন্নমিত্র ।

শ্রীহাচারপ্রাণ্ডানন্দমহাশয়নিরূপণীয়ং প্রতিজ্ঞানীয়ে বরদচন্দ্রমিত্রি ।
ইত্যাদি ।

End.

সুসঙ্গ ।

কান্তং তেজ সমকালীয়েষুস্থিতৌ সন্ধ্যাপি ইত্যাদি-

যজ্ঞানামহ জ্ঞানং যজ্ঞকলিত্বা ইত্যাদি সন্ধ্যুজিতাঃ ।

সংসারায় যজ্ঞকৃত্যঃ কপিতরকৌল্যপুণ্ড্রাঃ

যজ্ঞ প্রজ্ঞাপিচারে যজ্ঞমপি সৌম্যং মনঃ প্রাপ্তবান্ ।

Colophon.

ইতি নীলম্পরমহংসপরিব্রাজকাচার্য্য-নীলানামম্পূষ্যপাদশিষ্য প্রকাশ-
মন্ডিরচিতা সিদ্ধান্তভৌতিকবেদী সমাপ্তা ।

উদ্বোধনঃ ।

যজ্ঞানাদিহং ভাতি যজ্ঞানামহ প্রদীপদে ।

যজ্ঞ + তদ্বৎ মিত্বং মিত্বসমিত্বকৃত্যদ্বয়ম্ ।

অধিকাশ্লুপদিশ্চেন্নমিত্বং সিদ্ধান্তভৌতিক ।

মিথিলা রাজসী যজ্ঞম্ যজ্ঞমন্ডপ্রদায়িনী ।

ইতি নীলম্পরমহংসপরিব্রাজকাচার্য্য-নীলানামম্পূষ্যপাদশিষ্য-নীলান-

দৌচিত্রিরচিতা সিদ্ধান্তভৌতিকবেদী সমাপ্তা ।

বিষয়ঃ । প্রকাশমন্ডপ্রদায়িনী বেদান্তভৌতিকভৌতিকবেদীমতস্য বাঙ্গালম্ ।

No. 199. বৈদ্যনাথপুজাবিধিঃ. Substance, country-made paper, 14×3½ inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent, 90 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Ādāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālankāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ঐ মনঃ বরদদেবতাদে । যজ্ঞ কাম্পুড়াখ্যোক্ত বৈদ্যনাথপুজাবিধিঃ । যজ্ঞ
যজ্ঞদেবীকামোক্তাদে বা যজ্ঞদেবী কামা যজ্ঞদেবী প্রদীপকলিত্বং যজ্ঞ
যজ্ঞদেবী পরিচায় যজ্ঞদেবীকামা যজ্ঞদেবীকামা যজ্ঞদেবীকামা যজ্ঞদেবীকামা
কামা যজ্ঞদেবীকামা যজ্ঞদেবীকামা যজ্ঞদেবীকামা যজ্ঞদেবীকামা

রক্তবন্দনৈনাহরুপং নিৰ্দ্ধাৰিতং চংখ্যায় চংকলং কুৰ্মাণ্ণ বিম্বুরো-
মিত্বাদি বাবুরারোম্যপূৰ্ণকবচতুৰ্ভৈৰুপক্ৰান্তিকামঃ সৌমযাৰাধিকৰপদপ্রদৌ
যমবে পাৰ্শ্ববৈদ্যনাথশিষ্যক্লিষ্টপুজনমণং করিষ্যে ইতি চংকলয় বীণপূৰ্ণা
কুৰ্মাণ্ণ । ইত্যাদি ।

End.

মমাসু মিত্যসামৰ্ণ্যং প্রসাদান্ তব ব্রহ্মর ।
সৰ্ণ্যপাযাঃ সৰ্ণ্যং যানু প্রসাদে মম ব্রহ্মর ।
মমাসু ব্রহ্মবী রাষ্ট্রে জনাঃ সনু মিরাপদঃ ।
সুৰ্ণিচমারৌচন্যাপাঃ ব্রমং যানু রচাতলে ।
সৰ্ণ্যব্রহ্মসম্বিত্বিষ ধূযান্ ব্রহ্মোঃ প্রসাদনঃ ।
সুৰ্ণাযাচ সতুৰ্ভৈৰুপ্রদাযিত্বাঃ প্রসাদনঃ ।
ইতি স্তবো মাক্ষবাচং স্তবো চংখারসুদ্রবা ।
পুণ্যমানীয বাব্রাণ সনসেতি বিচৰ্ণয়েত্ ॥
নমো ইতিবাচির্দেং স্তবো ব্রাহ্মণং ভোজয়িত্বা যযাশক্তি ব্রহ্মাশ্চাদিত্ত-
মাচরেত্ ।

Colophon.

ইতি কল্মষপুরাণোক্ত-বৈদ্যনাথপূজাপদ্ধতিঃ সমাপ্তা ॥
সুৰ্ণবৈ রজতশ্চৈব জপপূজাদিকৰ্ণেণ ।
এব এব কুরঃ প্রোক্তো ন ভৰ্ণো বনসকথঃ ।
ঐ সমাপ্তচিত্তবৈদ্যনাথশিষ্যঃ নমঃ ।

বিষয়ঃ । বৈদ্যনাথচংকল-পার্শ্ববৈদ্যনাথ পূজাবিধানম্ ।

No. 200. কালসুখপদ্ধতিঃ . By ব্রহ্মবাচঃ . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 68. Lines, 8 on a page. Extent, 3,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura, Vēḍogṛāma, Paṇḍita Venkat-Varadācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

বীণরবে নমঃ ।
মিত্বং মিত্যামৰ্ণ্যব্রহ্মবীণ
মুৰং বিম্বুং সত্যমতিসত্যম্ ।
কল্মষ মিরবাচিহরুপক্ৰান্তিকাম

प्रत्यक्षमात्मनस्य भवामि ।

मङ्करं मङ्कराचार्यं केवलं वादरायणम् ।

सुवभाषणतो वन्दे भगवन्तो पुनः पुनः ।

सत्यज्ञानान्धकारमहितैर्षं प्रक्षेपं द्वादशसप्तप्रधानमाधोपाधिकं सदीप्त-
भावं मलिनसप्तप्रधानाविधोपाधिकं जीवभावश्च जगाम । इत्यादि ।

End.

मन्वेवं सतिशयमादनारमण्यैश्चर्यैश्च ज्ञानसाधनादतिबोधकमाकविरो-
पकाय । अनादितिः शब्दादनादितिः शब्दात् । अर्थिरादिमार्गेण प्रक्षयो-
ऽध्यतस्य सतिशयैश्चर्यैरेऽपि नादितिर्भवति । एतेन प्रतिपद्यमाना इमं
मानवमावर्षं नावर्षेण इति बुतिः । सुभाष्याः प्राक्सप्तप्रधानाविधोपाधिकः ।
गुरुणा चरसाधोपलपया क्लिप्ता मया ।

इतिः जीवासुखवाचां त्रीत्यै वाच्यं जगद्गुरोः ॥ • ॥

Colophon.

इति जीवसप्तसंघपरिभाषकाचार्य-जीवान्धकारमङ्कराविन्दसेवापरायणेन
रत्ननाथेन क्लिप्तायां वासुदेवहृत्तो चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः ॥ गौरासः ।
जीवमङ्कराचार्येण रचिता यास्या जीवप्रज्ञायेन संविद्य क्लिप्ता ॥

विषयः । संक्षेपात् मङ्करभाष्यानुसारेण वासुदेवस्य वाङ्मनम् ।

No. 201. व्रतकावलिः. By मधुसूदनवाचस्पतिः. Substance, country-
made paper, 13 × 3 inches. Folia, 11. Lines, 5 on a page. Extent, 400
glokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District
Bardhamāna, Dhātrigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācārya Appearance,
tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. मनो नवपतये ।

प्रत्यक्षं कार्त्तं कृत्यं ज्ञानान्धकारपिपद्यम् ।

व्रतादिकावलिः करोति मधुसूदनः ।

मयादौ निधिनिरूपयम् । इत्यादि ।

End.

चतुर्थोऽध्यायः च चतुर्थो च इत्यन्तः ।

अथ चत् त्रिंशदे पापमयया पुण्यवत्तवः ।

पट्टिजलपत्रादि प्रतिजल तद्वत् ॥ इत्यन्तः ।

Colophon. इति श्रीमधुसूदनवाचस्पतिविरचितं तन्त्रादिकावचनिकपद्यं समाप्तम् ॥०॥

विषयः । तन्त्राकावचन्यादिः ।

No. 202. तन्त्रबोधवृत्तिः . Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 18 on a page. Extent, 1,000 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakopā, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ।

तन्त्राद्दिक्षं जनदेवकपं रामं परं तन्त्रं विद्मःशेषम् ।

विहारकावचनवाचसाः श्री बोधाय कुर्वे तन्त्रबोधवृत्तिम् ।

अथ त्रिभिर्दिशः । तत्र त्रिभिर्दिशा श्रुत्वा विद्या च एकस्मिन् दिशि

त्रिभ्यकारणव्यवस्थिता श्रुत्वा तद्विपरीता विद्या तत्र श्रुत्वाचामव्यवस्थाद्

विद्या त्रिर्दिवसे । तत्र सामान्यतो वेद्यमात्रं माधवीये ।

पञ्चदशैःपि त्रिभ्यवस्थितिं पूर्णं तन्त्रोत्तरम् ।

त्रिभिर्द्वैतैर्विधायां सामान्योऽयं विधिः कुतः ।

वेदाग्निमदमरमादौ तु द्विद्वैतैर्द्वैतः—

अद्वैते देवतं भानो पैथं वाचस्पतिरेवौ ।

द्विद्वैतैर्द्वैत + + वा त्रिभिर्द्वैतव्यवधारितः ॥ इत्यादि ।

End. एवं चकाराविक्रमाजहतिः

कावचं तन्त्रं तन्त्रं विद्योक्तम् ।

संक्षेपतः संक्षेपचारमात्रं

पद्विद्विद्वत् परिचार्तव्यम् ।

Colophon. इति श्रीतन्त्रबोधवृत्तिरचये वेद्यवृत्तये चन्द्राकरावचनिकपद्यं नाम पञ्चमं
परिच्छेदः ॥ समाप्तार्थं नमः । ॐ नमः ।

विषयः । त्रिभिर्दिशः । तन्त्राकावचन्यादिभिरुक्तम् । अहमवादाद्वैतव्यवस्थाद्

वेदाकावचनां पञ्चमपद्यम् । रामचन्द्रादिभिरुक्तम् । माधविकपद्यम् । वेदाकादि-

वेदाकावचनव्यवस्थाद् ।

No. 203. **अतिवादविहतिः** . By **माधवसिद्धान्तः** . Substance, country-made paper, 18 x 3 inches. Folia, 33. Lines, 8 on a page. Extent, 1,500 *lokas*. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Barisāla, Post Office Kalasakāṭi, Gāḍpure, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो नवेन्नाथ ।

चाराधय वां निरिच्छतां वरदां सुधी-
 र्द्वेभ्यं सखं समन्वितं प्रथितैरभोदात् ।
 संसारसागरतरो भजनैकपात्रीं
 दुर्गां नमामि भवभूतिविनाशनाथ ।
 ध्यातः पूतकुमार्येन्दुसदृशो वन्द्यतपाधिः सखं
 तद्भक्तो नन्दराजभैरवसदावेनाम्यथाकारकः ।
 यो राजेन्द्रकृतो तदीयकुसुमो विद्याविशेष-
 कतुष्टोऽहमिमां करोति विहतिं नीमाधवकारिणः ।
 टीकां विद्वज्जनप्रमोदजननीं सिद्धान्तसिद्धां शुभां
 नीमकाधवनामकेन रचितां वनेन श्रीभिः शुभैः ।
 कायाभिः परिदृष्ट्य धिततरुणिं संमितं पारं परं
 धीरो नन्दस्तु सप्तदशकुसुमी सत्प्रतिपादार्थे ।
 शिखरिणाद्यथा हतिं विभज्यते सङ्गेन हति । सर्वमिहा पदहतिः पदनिद-
 पिता हतिः हतिः ब्राह्मणोपपत्तिकसम्बन्ध इत्यर्थः । इत्यादि ।

End. सख्याधीपक्षितेः सातन्त्र्ये चेतुस्तमेव वाचमिति तत्र गौरवं सुष्ठुमेव
 प्रतिपद्यन्तेति समवायसम्बन्धे मोक्षप्रकारकज्ञानमत्तं पदमित्याकारक-
 ज्ञानस्येत्यर्थः । तादृशबोधचेतुस्तान् समवायसम्बन्धेन मोक्षप्रकारकब्राह्म-
 णबोधचेतुमादित्यर्थः ।

Colophon. इति नीमकाधवसोपाध्यायमाधवसिद्धान्तभट्टाचार्यविरचिता अतिवादटीका
 समाप्ता । * । * ।

विषयः । नदाधरभट्टाचार्यकृतस्य अतिवादव्याख्यानस्य व्याख्यानम् ।

No. 204. शतदूषणी . By श्रीनिवासदासः . Substance, country-made paper, 12×6 inches. Folia, 7. Lines, 15 on a page. Extent, 350 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakona, Mohānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीमद्रामचन्द्राय नमः ।

श्रीमन्नक्षत्रदेहिनी मुधमिधि वादीभयदानम्

संसारार्थवतारकस्य रूपया साक्षिप्रपञ्चान् जगन् ।

सद्विद्यापनजन्मभूमिमिच्छरी पापघ्नैश्वर्यमु- ?

मायावाददवाग्नि रानैश्वर्यो वर्धेति सज्जोपरि ।

श्रीश्रीनिवासदासेन नमः श्रीवेङ्कटं मुप ।

मायावादमिरासार्थं ज्ञायते शतदूषणी ।

स देव सौम्येक्ष्मण सासीदेकमेवाद्वितीयमित्यत्र सावादिव्या सज्जतोवा-
दिभेदग्रन्थं सज्जानमेवासीदिति सिद्धान्तितम् । इत्यादि ।

End. अतो नञ्चविद्वन्मतेति युवे सुज्ञस्य नञ्चसाम्यस्य स्मारकमित्यर्थं दिष्टवत-
सुज्ञराजातेनेति ॥

एवं सज्जानमिच्छिमानि × + + + + न्यायेनदिङ्मात्रं सुज्ञं ।

× × × × ईषिकायन्मात् विचार्य्ये च पुनः पुनः ।

दूषणानां मतं इत्थं केवलमद्वैतदर्शने ।

Colophon. इति श्रीमन्नारायणचरणचञ्चनजिह्वरेखायां वादीभयदानेन श्रीमद्वेङ्कटा-
चार्य्याणां चरचारविन्दनमुपेन श्रीनिवासदासेन रचिता शतदूषणी समाप्ता ॥

विषयः । मायावादमिरासक मतसंज्ञाकदीपप्रज्ञापनम् ।

No. 205. शब्दरत्नं (कलापस्य) . By श्रीजगद्गुरुशर्मा . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 89. Lines, 4 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1726. Place of deposit, District Dhākā, Post Office Rāyapurā, grāma Piri jerkādi. Paṇḍita Raghu-
nātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो नवेनाय ।

प्रथमं परमात्मनं श्रीजगद्गुरुशर्मणा ।

कलापायः शब्दरत्नं वाङ्मयीनि प्रकाशते ।

पुंलिङ्गः । दृष्टः दृष्टो दृष्टाः । दृष्टं दृष्टो दृष्टान् । दृष्टेः दृष्टाभ्यां दृष्टेः ।
 दृष्टाय दृष्टाभ्यां दृष्टेभ्यः । दृष्टात् दृष्टाभ्यां दृष्टेभ्यः । दृष्टस्य दृष्टयोः
 दृष्टायां । दृष्टे दृष्टयोः दृष्टेभ्यः । ये दृष्ट । स्वसकारान्तः पुंलिङ्गः देवादि-
 शब्दोऽपि । पुंलिङ्गः दारशब्दो भूनि देववत् । जिह्वा देवो नदीवत् । इत्यादि ।

End.

स्वसन्ध्यायां । सर्व्ववर्णान्तान्तवर्णोद्धोरपि वाच्यलिङ्गमित्यर्थः ॥ * ॥ * ॥

Colophon.

इति शब्दरत्ने चतुर्थपकरणं समाप्तं ॥ ४ ॥ ४ ॥ श्रीभोक्तानाथदेवशर्मणः
 साधरं पुस्तकम् । प्रथमस्तु शकाब्दः १७११ ॥ श्रीहरिः श्रीगोविन्दः
 श्रीमाधवः श्रीगुरवे नमः ॐ वाग्देवे नमः ॥

विषयः । अस्ति शब्दरत्नं नाम सर्व्वविधं पुस्तकान्तरम् । इदम् तस्मादुत्तमम् ।
 सुवर्णनि शब्दान्यत्र साधितरूपाणि विद्यन्ते ।

No. 206. शब्दसाधनं. By रामकान्तः. Substance, foolscap paper, 14 x 4 inches. Folia, 73. Lines, 8 on a page. Extent, 1,800 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1798. Place of deposit, District Dhākā, Uthuli, Paṇḍita Dinabandhu Gosvāmī. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

मत्ता भवान्नीचरपादपङ्कजं विज्ञाय दुर्गादिकचन्द्रलक्ष्मणं ।

वासावबोधाय वितन्वते मया श्रीरामकान्तेन तु शब्दसाधनं ॥

आनन्त्यादेव कार्त्तुं न शब्दान् वक्तुं न कोऽप्यर्थं ।

इत्यत्र कतिचिद्वाक्याः सर्व्वशब्दावबुद्धये ॥

शब्दोऽवाच्योऽनवययश्च । लिङ्गसङ्गकारेण विभक्तिरूपसंस्कारः साधनम् ।

इत्यादि ।

End.

इति अकारस्य रत्नं सर्व्वं स्रद्धावच्छेदित्वादि । अन्येऽपि शिष्टप्रयोगान्-
 सारादुच्यतेऽर्थः । दिङ्माचमेतदुक्तं शब्दानामनन्तान् ।

Colophon.

इति शब्दसाधनं समाप्तम् ॥ शक १७९८ ॥

विषयः । कालन्त्रवाकरवानुसारेण नामाविशब्दानां साधनम् ।

No. 207. शरमपूजापद्धतिः . Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 9. Lines, 12 on a page. Extent, 325 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमोभैरवाय नमः ।

अथ शरभनमः ।

ॐ देवदेव महाभाज निरीज निरिजापते ।

पाणि नां हस्तया नाथ उचिदानन्द ज्ञातन । इत्यादि ।

End

भर्गेन्दुकेयसेवाद्यौ हनपद्धतरात्रिणी ।

कायहयं समाधिष्ठा वञ्जीन्दुजायै कथनार्तिश्रद्धयरो मगुरिति ।

Colophon.

इति श्री आकाशभैरवकल्पे समानशेखरसत्यादे शरभपञ्चिराजमित्यपूजा पद्धतिः समाप्ता ।

विषयः । शरभपञ्चिराजस्य पूजाप्रकारादिकथनम् ।

No. 208. शरभेशकवचम् . Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent, 200 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. नमोभैरवाय नमः ।

ईश्वर उवाच ।

वक्ष्यामि शृणु देवेति सर्व्वरक्षकमुत्तमम् । इत्यादि ।

End.

प्रायश्चित्तं शिव तव नामाक्षरद्वयोद्धरितं ।

Colophon.

इति श्री आकाशभैरवकल्पे प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे समानशेखरसत्यादे शरभेश कवचं समाप्तम् ।

विषयः । शरभेशकवचम् अनुभूतप्रेमादिभ्यो भोमिनिवारणाय त्रिपथे ।

No. 209. शाखरामकृतम् वा शिखामाहात्म्यम् . Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 150 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1662. Place of deposit, District Dhākā, Post Office Rūpagañja, grāma Naorā, Paṇḍita Īivacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो नयेनाय ।

द्वारदेवे सने चमे दमेवे वल्ल भोभने ।
 वाहुदेवः स विज्ञेयः रत्नाभः सर्वकामदः ॥ १ ॥
 प्रभुकाः कृष्णचक्रं नीलजीतसन्निवितः । (?)
 श्रुतिरभिज्ञं वर्णं दीर्घचक्रं तुल्यवेत् ॥ २ ॥
 वे चमे एककणे तु पूर्वभागे तु पुष्पकं ।
 सङ्कर्षः स विज्ञेयो रत्नाभश्चानिभोभनः ॥ ३ ॥ इत्यादि ।

End.

कल्पक विभवर्षक दडे चक्रं तुभोभनं ।
 त्रिवदस्य स विज्ञेयो महासन्तुष्टप्रदः ॥ ११ ॥
 पीताम्बरः स विज्ञेय सर्वदेवा तथाम्बुजः ।
 पीताम्बरद्वारदेवो देवायविभूषितः ॥ १४ ॥
 विष्णुना कथितं सत्यं शिखामाहात्म्यमुत्तमम् ।
 ब्रह्माद्वपुराचेभ्यो मन्त्रादिधर्मशास्त्रतः ।
 शाङ्ख्ययोगात् समाकृत्य वेदवेदाङ्गसम्मतं ।
 यत्ने तु समाख्यातं ब्रह्मं सत्यः समागतः ॥
 यः पठेत् प्रयतो नित्यं शिखामाहात्म्यमुत्तमं ।
 महापापाणि सर्वान्पि क्षमा कर्षे निरन्तरम् ॥
 ऐश्वर्यं विदुषं चानि ब्राह्मणभिक्षार्थनात् ।
 अथवा विवमाप्नोति विराडुर्विजितम्बरः ।
 अथवा लभते पुच्छं विदुषः पापराशिभिः ।
 यत् क्षमा मुनयः सर्वे ब्राह्मणभिक्षार्थनात् ।
 सर्वे ते लोचभाषणा विष्णुकीर्तनतः सुखम् ॥

Colophon.

इति ब्राह्मणकृतं समाप्तं ॥ • ॥ शकाब्दाः १५९९ ।
 श्रीवत्सविदेवशर्माः शास्त्रविदं कवीश्वरप्रकाशेन ।
 यथा ददं तथा लिखितं लेखने नास्ति दूषणम् ॥ • ॥

विषयः ! वासुदेवादिपञ्चतन्त्रप्रकार-शास्त्रप्रकाशिकासूत्रम् । बृहद्वाङ्मयपुराण मन्वादि-
प्रचीतधर्मशास्त्रेभ्यः साङ्ख्ययोगाच्च समासश्च प्रथममेतच्छिष्टाभाषात्प्रत्यं भगवता विष्णुना कथित-
मासीत् । अमर्कं वेदवेदाङ्गसम्मतमेवं कोऽपि कश्चिदुपास्यं कथयामास ।

No. 210. शास्त्रप्रकाशिका (सुरेश्वरवार्तिकटीका) (समूहा) By भगवदानन्दः.
Substance, country-made paper, 13½ × 7 inches. Folia, 1,616. Lines,
15 on a page. Extent, 65,000 plokas. Character, Nāgari. Date, ?
Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātun. Appearance, fresh. Prose
and verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।
ॐ साक्षात्प्राप्तमभेदप्रसङ्गवत्तुल्यमभेदसद्वयम् ×
मातृमादिप्रपञ्चप्रत्ययपरिचयप्राप्तसंसारपापम् ।
नित्याभ्यासप्रसङ्गप्रसङ्गमनिरूपप्राप्तमोक्षप्रभाव-
प्रोक्तप्रत्यक्षिंसाद्यैस्तुतिप्रत्ययमन्त्रं धाम कामं प्रपद्ये ॥ (?)
मातृमन्तोऽस्मि भवतीमद्यार्थये मां
चेतः सरसति सुरेश्वरवार्तिके मे ।
वाचा सदैव सदनुपपन्नप्रसङ्ग
मेकाग्रमद्य परिचय पराङ्मयम् ॥
श्रीमद्वाचपदीनिधिनिधिरसो सत्कृतिपङ्क्तिस्तुरम्-
मुक्तामामनयद्यद्यविपुलप्रोद्योतविद्यामुनिः ।
शान्तिः शान्तिर्दत्तो द्येति सरितामेकान्तविश्रान्तिभू
भूयान्नः सततं मुनीन्द्रमकरमेष्टावयः मेवमे ॥
मन्त्रदायविदालुत्तीरमुद्यत्य प्रवीयते ।
शास्त्रप्रकाशिका श्रेयं सुरेश्वरवचोऽमुना ।
रसं सखु निश्चिन्ताकावार्थपरिशीलनार्थं काष्ठोपनिबद्धभावं वाचिकीर्तु-
राचार्यैश्चिकीर्षितपरिसमाप्तादिपरिपक्वदुरितनिर्वहणसिद्धये इत्याचार-
प्रमादकमिदं देवताप्रवृत्तिप्रसङ्गं मङ्गलाचरणं × × × समाचरणं +
+ वाचिष्ठाहितभाष्यार्थमुक्तप्रतिपत्तये संक्षिपति । साविद्येत्यादिना ।
इत्यादि ।

मुख्य प्रारम्भवाक्य । ॐ नमः श्रीवृद्धिराजाय ।

साविद्याविभवप्रकृतविपुलहेतुप्रपञ्चाक्षितः
स्यद्वयान्तिरोहितात्मनस्यो यं भाग्यो मन्वते ।
निर्भागे सकलाभिधानमनन्यापारदूरस्थितं
बन्धे मन्दितविश्वमवयमजं भग्न्या तमेकं विभुम् ॥ इत्यादि ।

End.

टीकायाः ।

श्रीनृसार्धविचारनोरनिबन्धो जीता न षोनी इह
लोकपन्थिप्रज्ञापयस्सुन्दरवापाररत्नाकरः ।
प्रत्यग्बोधसुदा विभूतिविभवप्रौढा सुसुचैकधः
सोयं वार्तिकवारिधिर्विजयते वक्ष्यन् (?) चूडामणिः ॥
विहिता निहिता वेद्यं सुरेश्वरवचोऽनुभा ।
शास्त्रप्रकाशिकाऽस्माभिरर्पिता पुष्पोत्तमम् ॥
इति वार्तिकपीयूषसुरसास्त्रादनेष्ट्यः ।
शास्त्रप्रकाशिकायास्मासुसुपाहं सुसुचयः ॥

Colophon.

इति श्रीपरमहंसपरिब्राजकाचार्यश्रीमच्छुक्लानन्दपूज्यपादशिष्य—श्रीमद्भगवदा-
नन्दस्यतायां सुरेश्वरवार्तिकटीकायां शास्त्रप्रकाशिकायामहमोभ्यायः ॥
समाप्तोयं सर्ववार्तिकग्रन्थः ॥

End.

मुख्य । चाग्रेसानुदयात् तत्राक्षमिरितो भास्वदुद्यशोरग्निभि-
र्वाप्तं विश्वमनन्तकारमभवद् यस्य + शिष्यैरिह ।
चारा + न गभक्षिभिः प्रतिपन्नसम्प्रायते भास्वर-
लक्ष्मि शङ्करभानवे तनुमनोवान्भिर्नमः स्नात् सदा॥

Colophon.

इति श्रीदादशसाध्वीवार्तिककाव्यतमोरितं ।
काश्वरस्यककभाष्यस्य शास्त्रस्य समाप्तः ॥
चण्डसाध्यायवार्तिकं समाप्तम् ॥

विषयः । काश्वरश्रीश्रीपनिबन्दां शास्त्रभाष्यस्य सुरेश्वराचार्यजनं यद्वार्तिकं तस्य
टीकेयम् अष्टाध्यायात्मकोऽयमतिदृष्टदुपन्यः ॥

No. 211. शिवगीताटीका (सम्पूर्णा) . By कवचदिवेङ्कटाश्रिनाथकः . Substance, country-made paper, $11\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 130. Lines, 12 on a page. Extent, 2,200 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्री महादेवसमर्पणे पदुमदे वंदनं प्रनामं सक्तम्
 गुलायैकवर्षि (?) सदा विदधते त्वत्तेववाभेदतः ।
 यद्वत्सेषु मध्येषु कर्षेत् तदा जातो विद्येतेषु च
 प्रोक्ताचकृतयोस्तैः सच निबं सम्यग्मदाकृत ॥ (?)
 यत्कीर्त्ता यवसातिर्षिं कृतवतः कथञ्चनस्याभवत्
 कथः कथभरस्यसा समभवत् सेषका नां विधतः ।
 जगत्साविमिवात् समकदिषिपत्सौभाग्यसौपायसौ
 वल्लभिरभरः परका मिपतो दारानकाभानपि ।
 यत्कीर्त्तिं कलकं सङ्कुलधवलां गुला मयेन्द्रादयो
 ऽवज्ञासाकानि सन्ततं विदधते कृष्णाभरेमन्वराः ।
 गुला देवगुरोर्महोमसुमना यद्वैचरो जायते
 सोऽयं × कदलीमवेङ्कटविभु वेवर्ति सज्जोपरि ।
 सोऽयं पद्मपुराणका प्रोक्ताभाषनिर्मिताम् ।
 शिवगीतां शिवगीत्या विवेचयति सादरम् । कृतं उवाचेत्यादि ।

End. अस्मापनामयः यद्यपि कश्चिरेव सन्ध्याचयं प्रसक्तं तथापि सदा विचरवा-
 च्यहोपप्रसक्तिः तदा नीतका विचरवका प्रावक्ष्यात् तदगुरोणेन हे सन्धे
 मयेऽप्यनुतेने इति स्फुटचेदं नाथवादिपन्थेऽप्यितिदिद् ।

Colophon. इति शिवगीताख्येनित्तुद् महादेवसिदात्मप्रतिष्ठापनैकधुरन्धरिभक्तकदि-
 वेङ्कटाश्रिनाथकविरचितायां शिवगीतायाः अष्टायां प्रोक्ताभाषाः ।
 इति शिवगीताटीका सम्पूर्णा ।

विषयः । पद्मपुराणोच शिवगीताया आख्यानम् ।

No. 212. शिवतत्वसुधानिधिः . Substance, country- de paper, 11×5 inches. Folia, 104. Lines, 7 on a page. Extent, 1,800 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

वीरकन्दपुराणान्तर्गतशिवतन्त्रसुधामिथिप्रारम्भः । अध्यायसंख्या १० । अथ-
संख्या १५०० । श्लोकसंख्या १८०० । पत्रसंख्या ११७ ॥ ॐ दुष्टिराजात्र-
पूर्वात्मादिस्वतन्त्रपरिवारसमेतं श्रीकालीविश्वनाथं समुदयरवारविन्द्याम्ना
ममोन्नतः ।

ब्रह्मरेन्द्रमुचं नमः शैवेन्द्रं शिवरूपिणं ।

शिवामीश्वरतुष्टार्थं शिवतन्त्रसुधामिथिं ।

यं प्रथमं सुरेन्द्राद्या भवन्ति सुखशान्तिनः ।

सर्वविघ्नोपशान्त्यर्थं तं वन्दे ब्रह्मराक्षसं ॥

नीकृत उवाच ।

शिवं हरिं विधानारं तन्मन्त्रोक्तानुसृतान् मुकुन् ।

नमः समस्तप्रत्युपशान्तये महत्काय य ॥

वर्षे द्वादशे सर्वत्राः शिवतन्त्रसुधामिथिं ।

मैत्रीवीर्यास्तु सुमयः श्रीनकाद्या महर्षयः ॥

सत्पावसाने संवृद्धाः स्तनं पत्रम्पुत्रादरात् ॥ इत्यादि ।

End.

एतत् पुण्यं समाप्त्यानं आवयेद्वा द्वादशोति वा ।

अपुत्रो लभते पुत्रं हरिर्लो लभते धनं ।

ज्ञानं लब्ध्वा परां शान्तिमधिरेवाधिनश्नति ।

सर्वान् कामानवाप्नोति सत्यमेतन्न संशयः ॥ ॐ तत्सत्

Colophon.

इति श्रीकन्दपुराणे महापुराणे समस्तकुमारसंदितायां शनिमन्त्रके शिव-
तन्त्रसुधामिथौ स्तनशिवसन्वादे सकलाध्यायमहिमानुवर्धनं नाम विंशो-
ऽध्यायः । शनिमन्त्रस्यैव पूर्वभागः समाप्तः ॥

विषयः । श्रीकन्दपुराणे महापुराणे समस्तकुमारसंदितायां शिवतन्त्रसुधामिथौ प्रथमोऽध्यायः ।

समस्तकुमारसंज्ञवर्धनं नाम १ अः । शिवतन्त्रमन्त्रवर्धनं नाम २ अः । साधामन्त्रवर्धनं नाम ३ अः ।

अनन्ततन्त्रमन्त्रवर्धनं नाम ४ अः । पञ्चकोशाष्टादुर्गाभरणं नाम ५ अः । जीवशुद्धिमन्त्रवर्धनं

नाम ६ अः । विदेहवैवस्वामन्त्रवर्धनं नाम ७ अः । कन्दसमस्तकुमारसंवादे महावाक्शिववरं

नाम ८ अः । पञ्चसमस्तकुमारसंवादे शिवानन्दानुभवी नाम ९ अः । पञ्चसमस्तकुमारसंवादे

संसारदूषणं नाम १० अः । पञ्चसमस्तकुमारसंवादे समुद्राध्यायश्रीमन्त्रवर्धनं नाम ११ अः ।

कन्दसमस्तकुमारसंवादे १२ अः । कन्दसमस्तकुमारसंवादे शिवार्चनभक्तमहिमानुवर्धनं

नाम १३ अः । कार्तिकेशसमस्तकुमारसंवादे ब्रह्मच-विष्णुच-ब्रह्माध्यायमहिमानुवर्धनं नाम

१५ वः । भिषाटमवर्धनं नाम १६ वः । महासिद्धिप्राप्तुर्भाषो नाम १७ वः । सुप्रसन्नसमन्-
कुमारसंवादे शिवनामस्मरवर्धनमहिमानुवर्धनं नाम १८ वः । शिवपूजा-शिवस्तुति-महिमानु-
वर्धनं नाम १९ वः । नीळाम्बे महापुराणे समन्तकुमारसंहितायां अन्तिमखण्डे शिवतन्मधुषा-
निधौ छलकपिसंवादे सकलाध्यायमहिमानुवर्धनं नाम विंशोऽध्यायः ।

No. 213. शिवरहस्यम् . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 46. Lines, 13 on a page. Extent, 1,256 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāparkār. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमधेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

विद्वान्निभहकुलिशालनिषादगुण्या
इत्यापधारि + + + हिरदेन्द्रवर्मा ।
कर्षाकिराकसितराजितचामरौच-
संबोजनप्रसन्नदायकं नमामि ।

छल उवाच । इत्यादि ।

× × × × ×

End. त्वङ्गा माधुषमभुवं जनवधः(?) यात्येद मधौ पदं ।

नारायणसखीदरा पतिहता पादारविन्दार्चन-
द्वारा तुल्यदुन्दरं पुरचरं विधेचरं शङ्करं ॥

Colophon. इति त्रींशिवरहस्ये एकादश्यां भक्तिमहिमा नाम पञ्चाशोऽध्यायः । भाद्रपद
शुक्लतृतीया रविवारे शेषं समाप्तं । राखमनामसम्पत्तरे ॥ * ।

विषयः । शिवस्य भावात्म्यादिवर्धनम् ।

No. 214. शिवसंहिता . Substance, foolscap paper, 10×3 inches. Folia, 24. Lines, 8 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājāsāhi, Post Office Pākuḍe Keḍo-grāma, Paṇḍita Kālidāsa Thākura. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नत् सत् चच शिवसंहिता ।

एवं ज्ञानं नित्यमायुक्तम् ।

मान्यम् किञ्चित् वर्तते यत् सत्यं । इत्यादि ।

End.   मेरे विना पुनरादिपूर्वः
 सङ्गं त्वन्ना चानरे योगमार्गे ।
 विदेशिङ्गं वीक्ष्य पश्चात् मरुतः
 मीरेत् सो वै सक्तं साधविना ।

Colophon.   रत्नोत्तरविरचितायां त्रिपञ्चविंशति स्तवाम्ना ॥ * ॥

विषयः । प्रथमपङ्क्ते योगशास्त्रकथनमुक्तेन स्वप्रकरणकथनम् । १ वै ज्ञानीपरैः ।
 २ वै योगाभ्यासतमकथनम् । ४ वै मुद्राकथनम् । ५ मे साधककथन-प्रतीकोपासनादि-
 निरूपणम्

No. 215. शिवसहस्रनामस्तोत्रम् (रत्नयामनीयम्). Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 200 plokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office Demḍā Bārapāḍā, Paṇḍita Ādinātha Tarkabhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning.   ॐ नमो नवेन्नाथ । ॐ महादेवाय नमः ।

जीर्णार्णत्युवाच ।

केनोपायेन देवेभ्य सर्वदा त्वं प्रसीदसि ।

वाञ्छितां सिद्धिमाप्नोति नरो यः प्रसादतः ।

तन्मे कथय देवेभ्य यदि मे विद्यते दया ॥

मीशिव उवाच ।

श्रुतु पार्थन्ति वक्ष्यामि मन्त्राणां चित्तकाव्यम् ।

महास्त्रीयं महापुत्र्यं नम वल्लविभिर्नतम् ।

सहस्रनामस्त्रीयं मे दुर्लभं देवतैरपि ।

विना पूजां विना ध्यानं विनाचारं विना जपम् ।

उभये वै न कदाचं तन्मे निजदितं श्रुतु । इत्यादि ।

End.   स्त्रीयं सहस्रनामाख्यं नम वल्लविभिर्नतम् ।

मीशितयं नवा भङ्गे कथोक्तिरिव चापरे ॥

स्त्रीयं नाम सप्तमत् प्रतिदिनं भक्त्या पठेन्नामयः

स साक्षात्पुनरुत्पन्नी भवन्ना देवी सर्वं वल्लराट् । (?)

वीर्येण च धूर्तिना नमसिज ... .. सन्धीवतः

मत्ता मनुसद्वी जवे पवनजवानो सुमेधहरम् ॥

Colophon. इति वज्रवामने चरमोटीसम्भादे शिवसहस्रनामस्तोत्रं समाप्तम् ।

विषयः । भगवतः महारक्ष सहस्रनामक-नम् ।

No. 216. शिवसहस्रविमर्शिनो . By श्रीसेनराजः . Substance, country-made paper, $9\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātunā Mahārājā's Library. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Beginning. ॐ नमः शिवाय । ॐ महाविपत्तये । ॐ नमः ।
 ॐ वज्रः शेषशर्वरः समुद्रवति यतो यय विमानिहयेद्
 यय नं यय विजयपुरितमयमिदं यय यय विजयेतम् ।
 काण्ड्यामन्दहन्ते वल्लभस्तमयानुतरयन्तम्
 वीर्यं शङ्करं तद् जयति यद्विकी हैतभासाहवाय ॥
 वाचनं जयमास्तोत्रं हनौमामिह नमतः ।
 शिवसहस्रं वाक्योनि मुष्माकायविचारतः ॥

End. नरत तरसा संसाराभिं विमलं परे परे
 यदमविचलं वित्वास्तोत्रप्रमोदसुनिर्भरे ।
 विद्वन्तः शिवजीतं स्तुतं रक्षससमुत्थं
 प्रथमविस्तृतं + + + समुत्सवदायि तम् ।

Colophon. इति श्रीशिवसहस्रविमर्शिनो समाप्ता । कतिमंशानादिहरराजानक-वीर्यदभि-
 जयमुत्तपादपद्मोपजीविनो राजानकवीर्यसेनराजकोति शिवम् । वीर्यशरी
 जयति । ॐ ।
 वीर्योपिन्दवहारविन्दमकरन्दाकादयुवाश्रयाः
 संसाराण्युविमुक्तानि सदा ययानि पूर्वं नमः ।
 वेदोपिन्दवहारयनि परमं वेदस्यजनि भनं
 हिनं कलवनं विद्वति विमर्शं विन्दति वाग्यन्ताद् । ॐ राजः ॐ ।

विषयः । शिवसहस्र वाक्यावद् ।

No. 217. শ্রিবাঈতনরঞ্জনী . By মহাঈবতীশী . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 191. Lines, 8 on a page. Extent, 4,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royāil, District Dhākā, Bābu Yogindramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse, Correct.

Beginning. বীৰবেশ্য নমঃ ।

নমো নুৰপদ্বন্দ্বং ব্রহ্মাঈপি পূজিতম্ ।
 চংস্কৃত্যে ময়া যন্মাতৃ শ্রিবাঈতনরঞ্জনী ।
 নামাপুরাণাদাহৃত্য কচিনপরিমুখয়ে ।
 শ্রিবিন্দ্যাসম্ভেদোঃস্ব চিন্মতে শাকসম্মতঃ ।
 নবাধাবাদিত্যপুরাণে ॐ
 শ্রবস্তিকসঙ্ঘামং দেবং নিম্মসামশরম্ ।
 কারচং সর্বলোকানাং সর্বলোকনয়ং পরম্ ॥ ইত্যাদি ॥

End.

মায়ানিরসনাতৃ সখ্যো নম্রতে চ নুৰবযম্ ।
 যদা নুৰবযাতীতো ভবতীতি চ স্তুতিভাষ্ ।
 নক্ষাত্ৰিহাচংগং ভাষ্যং সর্বোপাশ্রিত্য দেহিনাম্ ।
 চিত্তকপৌ শ্রিবো ভূমা পায়তে সচরাচরম্ ॥
 পুরাঃ ভবন্তিঃ হস্তোঃ চিত্তকপৌ কথং শ্রিয়াঃ ।
 নতুসর্বং কথিতং মিত্রা যাতনাত্ম্যেন সন্মতি ॥ * ।

Colophon. ইতি বীপরমংসপরিমাজকাচার্য-বীক-বীমহাঈবতীশীকামিনা বিরচিতায়া
 বীশ্রিবঈতনরঞ্জনী নবমস্করঃ সমাপ্তঃ ॥ বীবীচরিতঃ ॥ * ।

বিষয়ঃ । ১ মে ১ য় নরঞ্জনীঃ শ্রিবপূজাবিধিঃ । শ্রিবপূজানামাচাৰ্যাদিকখনম্ ।
 চরিতরাঙ্গীনামভেদকখনম্ । শ্রিবচিত্তপূজনবিধিাদিঃ । শ্রিবক্ষ্য জানকিকামাদিকখনম্ ।
 ২ মে নরঞ্জনীঃ বীমহাঈবতীশীঃ । ৩ মে নরঞ্জনীঃ শ্রিবপূজায়া নিত্যাদিকখনম্ ।
 বীমহাঈবতীশীঃ । ৪ মে নরঞ্জনীঃ বীমহাঈবতীশীঃ । ৫ মে নরঞ্জনীঃ বীমহাঈবতীশীঃ ।
 ৬ মে নরঞ্জনীঃ বীমহাঈবতীশীঃ । ৭ মে নরঞ্জনীঃ বীমহাঈবতীশীঃ । ৮ মে নরঞ্জনীঃ
 বীমহাঈবতীশীঃ । ৯ মে নরঞ্জনীঃ বীমহাঈবতীশীঃ । ১০ মে নরঞ্জনীঃ বীমহাঈবতীশীঃ ।

No. 218. শ্রুতিকারিকা . By নারায়ণদ্বন্দ্বীপাধ্যায়ঃ . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1774. Place of deposit, District Hughli, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Dharmmadāsa Ćiromapi. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. वीरायः ।

सर्वसकृत् वीरानं प्रवक्ष्य भक्तवत्सलं ।
 सप्तमे श्रुतितन्त्रस्य कश्चित् करोति कारिकाय् ॥
 श्रुत्येहिषी दशमेन द्वादशमेन धूमिपः ।
 वैद्यः पञ्चदशमेन श्रुत्युत्तमं विंशता दिनेः ॥
 सप्तत्युक्तागौचमेतत् पूर्वाशौचस्य कथ्यते ।
 सप्तशौचमतो न्यूनं न कथ्ये सप्तभिष्यते ॥
 सप्त शौचाशौचयोर्लोकसम् ॥
 शौचाभासो नवाशौचं वैपरीत्यं नवा तयोः ।
 यौनपक्षविरोधाच्च वदन्तद्वाशौचयोर्वचः ॥
 तस्मात् संस्काररूपत्वं चर्माचर्मादिकथ्यते ।
 चशौचं विहिते कार्येऽर्चनप्रतिपादकम् ॥
 श्रुत्युत्तमं तादृशे कार्ये योग्यताप्रतिपादिका ॥ इत्यादि ।

End.

सप्त पुष्करयोगः ।

पुनर्वसुनरावाङ्गा कृत्तिकोत्तरपक्षगुणी ।
 पूर्वभाद्रं विशाखा च रविभोगश्चैवराः ॥
 द्वितीया सप्तमी चैव द्वादशी तिथिरेव च ।
 श्वेतामेकदा योगे भवतीति विपुष्करः ॥
 + + + + + + + +
 सप्तम्य पूजाशौचकर्मादीं करिष्ये इति विशेषः ।
 इति सर्वमशौचेऽपि कर्तव्यं । यथा ह्यः —
 श्रुत्युत्तमं तादृशं सर्वं कृत्यं परिकीर्तितं ।
 चापस्यातस्तु सर्वं कृत्यं चैव न कृत्यम् ॥
 नवावां सर्वकाष्ठान् पिष्टं दद्याद्विचक्षणः ॥
 इति यथमात् प्रेतपदीष्ठेणेन प्रेतस्य नवावां पिष्टदानं कुर्यात् । यत्न
 सपिच्छीकरवान्नं प्रेतवार्यं न कृतं तस्य वर्षात् परं तर्पणं न कार्यं
 द्वादश्यादौ चेत् तर्पणं त्रिष्वपि प्रेतपदीष्ठेणेति भद्रम् ।

Colophon.

इति वीनारायचरण्योपाध्यायविरचिता श्रुतिकारिका समाप्ता ॥ ॐ नमो
 नारायणाय ॐ रावः । शकाब्दः १००४ । वीनपुङ्गवचरण्योपाध्यायस्य
 साक्षरमिदम् ।

विषयः । श्रीबालीचमोर्चनम् । स्वामीचमिकम् । सविद्याचमिकम् । विदे-
न्याचमिकम् । चचाहाद्युपमाचारकचमिनामोचमिकम् । श्रीपादिव्याकच-
नम् । प्रेतनिवासधिकारिकम् । पुष्करादिव्याकचम् ।

No. 219. मुद्रितलकारिका. By रामभद्रन्यायालङ्कारः. Substance, coun-
try-made paper, 17×8 inches. Folia, 11. Lines, 6 on a page. Extent,
250 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1714. Place of deposit, District
Hugli, Mollāigrāma, Paṇḍita Gopālacandra Bhaṭṭācārya. Appearance,
tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो नरेन्द्राय ।

सौम्यरूपं चौराणां प्रथमं भक्तवत्सलम् ।

कारिका मुद्रितलका वितनीति वचनमिति ।

मुद्रितश्री इत्यादि ।

End. किन्तु एकादशादौ चेत् चार्धं लिखते तदा प्रेतपदोच्चेन इति शिर्व ।

Colophon. इति श्रीरामभद्रन्यायालङ्कारविरचिता मुद्रितलकारिका समाप्ता ॥ ० ॥

शकाब्दाः १७१४ ॥

विषयः । ब्राह्मणवचनियार्थानामोचनव्याकचनम् ।

No. 220. मुद्रितप्रकाशः. By श्रीकृष्णशर्माचमवर्ती. Substance, country-
made paper, 20½×3½ inches. Folia, 26. Lines, 7 on a page. Extent,
600 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District
Dhākā, Post Office Kālīgāñja, grāma Dakṣiṇabhāga, Paṇḍita Rakṣākara
Nyāyapañcānana. Appearance, old. Prose and verso. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो नरेन्द्राय ।

श्रीकृष्णवचनव्याकचनव्याकचनम् ।

ज्ञाना मत्तं विविधतन्त्रज्ञानं मुनीनाम् ।

श्रीकृष्णवचनव्याकचनव्याकचनम् ।

मुद्रिते शिरोभङ्गिनि शेषे इति वचनम् ।

वचनं निर्गुणश्रीचमिकम् । नच कृष्णव्याकचने ।

इत्यादि ब्राह्मणवचनव्याकचनम् ।

वचनं वचनं वचनं ब्राह्मणवचनं द्वितीयम् ।

नचा मनुः । इत्येदिग्री द्वावेन द्वाद्वावेन भूमिपः ।
 वैश्वः पञ्चद्वावेन भूमौ जावेन भूम्यति ।
 नक्षत्रपुराणे । ग्रीवाग्रीचं प्रकुम्भीरम् भूम्यद्वयं सङ्गराः । नर्वसङ्गरा अपङ्क-
 वयेन अङ्गद्वयवेजीनु जाता इति सङ्गधरः । एतेन जननमरणाग्रीचे
 नाक्षत्राणां द्वावेन ग्रीचं भूम्यां मासाग्रीचं नर्वसङ्गराश्चापि मासा-
 ग्रीचं नोदयं । भूमिस्वावद्विष्विचितवर्णाधिकारोपपादकी चर्कविशेषः ।
 अष्टद्विष्व तद्विरोधी चर्कविशेषः । उपिष्वज्ज्वादिनिमित्तक इति सङ्गधरः ।
 तत्र मन्वापातकादौ चताद्विज्ज्वाग्रीचे चानिवाग्निः । तत्र सप्तमन्वापा-
 रणाग्रीचसप्तमनु कनिमित्तवधिकरणत्वे इति सन्ध्यासुपयोगविरोधिवर्कम
 मिति नुरवः । निमित्तवधिकरणत्वं निमित्तसन्ध्याग्निग्रीराग्न्यग्रीरावपिष्व-
 धिकरणमिति । अतो न पातकियार्जकस्य संस्कारनिमित्ताधिकरणग्रीरा-
 नधिकरणं इतिवाग्निः । नापि मन्वापातके चते चानिवाग्निरिति । इत्यादि ॥

End.

मनु सप्तकानादित्यत्र सप्तकानामग्रीचानामनो द्विष्व इति वा सप्तक-
 कानो विनाग्री यस्यादिति वा सप्तककानो वा यस्मिन्नित्यर्थः । आये
 सप्तकप्रथमदिनाप्रतिष्ठानाम्नात् निरूपणात् सप्तः ग्रीचदिनासंपदः ।
 द्वितीयेऽपि तथा सप्तग्रीचे तदिन एवाग्रीचनाग्रीचपतिः न तत्परदिने ।
 सप्तसुतीये द्वावदिनास्यसंपदः । सप्तग्रीचेऽपि तदिन एव चौरादित्यन्तर्क-
 विधायवाग्निः । न चैवं कार्यचानेरावककाम्नात् सप्तकानाद्वितीयेऽग्री-
 त्वनेन अग्रीचवपनम एवोपकृष्टतामिति वाचं । द्वितीयेऽपि इत्यत्र सप्त-
 चं सप्तमन्वापनमात् सप्तकाना इति छन्दे विवेकवैयर्थ्यात् । अथ क-
 मन्वाग्रीचिनामास्यवाधाधिकार इति चेतेषां तदर्थं सप्तग्रीवाग्रीकारादि-
 त्वमेति ॥ * ॥

Colophon.

इति श्रीवीरवीरविंशत्पादजयमन्त्रि श्रीकृष्णार्कविरचितोऽयं भूमिप्रकाशः
 सम्यक् इति ॥ * ॥

विषयः । निर्मुखाग्रीचविषयः । अष्टाश्वग्रीः । जननाष्टाश्वग्रीः । अग्रीचे विधिमिषेयी ।
 वासाश्वग्रीचम् । विदेरश्वग्रीचम् । स्वग्रीचम् । अग्रीचसङ्गरः । अचद्विज्ज्वाग्रीचम् । अं-
 चाग्रीचम् । उपिष्वज्ज्वाग्रीचम् । सप्तः ग्रीचादिकथनम् । नवसप्तमिषा । उदकदावादि-
 कथनम् । अचारसप्तवादिनिरूपणम् । अधिकारिकथनम् । उदकानवर्गनिरूपणम् । सप्तः ग्रीचेऽपि
 परदिन एवाश्ववाधक कर्तव्यमकथनम् । अन्तेऽपि विषया वादार्थरीत्या सम्यक् ।

No. 221. शुद्धिप्रदीपिका . By कृष्णदेवकार्त्तवागीशमहापात्रः . Substance, country-made paper, 17½ x 3 inches. Folia, 50. Lines, 7 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1773. Place of deposit, District Medinipura, Post Office Rādhānagara, Amarapura, Paṇḍita Guruprasanna Vidyaratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. नीचरिः । अथ नर्मेष्टावाग्रीचं ।

नर्मेष्टावका कावस्य मासानामहमावधि ।

तत्र वस्त्रावपय्यन्तं माससङ्गतं दिनं + + ॥

अधिका वैदिके कार्ये विप्राणां दिनमेककं ।

श्रद्धायां षड्दिनाणि क्षुः क्षतकानामिदं क्षुण्डम् ।

क्षतमाहमबोकायां क्षत्नात्युक्तमग्रीचकं ।

अक्षीराचं क्षयिष्ठानां नर्मेष्टावे भवेत्तथा ।

नर्मेष्टा जीवदुःखनी क्षत्नाये मरचोऽप्यदः ।

क्षत्नाचात्परक्षत्नी च जीवने भवमादिवन् ।

क्षममरचाग्रीचे कार्ये क्षीपुंसभेदतः ।

क्षत्नाक्षत्नी तेन क्षप्तं वक्षः ग्रीचं भवेत्तथा ।

वाक्षक्षत्नी तु क्षत्नाचं तन्निषीदेव कैवलयम् ।

अग्रीचे दिनमासादिकं धावनमेव प्राच्यं । तत्र धावनदिनं क्षयोद्वाद्यपर-
क्षयोद्वापय्यन्तं । मासश्च तत्पूर्वमेवेति । इत्यादि ।

End.

शुक्तिश्च आत्यन्तिकी दुःखनिवृत्तिः । तत्राथ क्षयमावाधिकरवदुःख-
प्राप्तभावासमानकाक्षीमदुःखध्वंशो मोक्षः । अथ क्षतक्रिया । क्षतकानि-
कलेन क्षीरोपाकक्रिया क्षतक्रिया तासु विविधा भवन्ति चास्या मध्यमा
क्षतरा च । तत्रास्या दाहादिक्षत्नायुधादिकर्माणां । मध्यमा चाक्षत्नावादि-
क्षयिष्ठीकरवाणां । पिण्डदेवताकार्पावैवसान्त्वयिकाश्च क्षतरा । तत्र
पूर्वायां परादेशया पूर्वाधिकारिणः प्राश्नक्षयतः पूर्वाधिकारिणोऽपि
पराधिकृताः सिध्यन्ति न तु क्षीवादिक्षते वा सिद्धाः । तेन पूर्वाधि-
कारिणा पुनः पर्वमरदाद्यादिकं न करवीचं । तत्र पूर्वाः सर्वेऽधि-
कारिबोऽन्यं कुर्याः ।

Colophon.

नीमहन्त्यामरीच-मन्वानक्षीपाध्याय-नीपुनकृष्णदेवकार्त्तवागीशमहापात्रोक्तता
शुद्धिप्रदीपिका समाप्ता ॥

श्राद्धेऽग्निहोत्रमुनिचन्द्रमिवे दिनेष्टे-
 वृक्षं नये कृतविपुत्रमिवेऽङ्गि जीवे ।
 शौक्यश्चैव कृतशुद्धिप्रदोपिकां नी-
 वेद्यादिरामकुन्दुरो बह्विजममोन्मात् ।

विषयः । नर्भवावाश्रीचमिकपचम् । बाह्याश्रीचमिकपचम् । स्वश्रीचमिकपचम् ।
 उपिच्छाश्रीचमिकपचम् । मातामहादिमरचेऽश्रीचमिकपचम् । अग्निविषादिजमितकृतुविष्टे-
 वाश्रीचमिकपचम् । पतितस्तनां वर्षभेदेन प्रावक्षितभेदकचमम् । श्रवानुमनाश्रीच-
 मिकपचम् । अवाश्रीचपङ्करचमम् । जीपुंसपोदाचमिहेम् । अवाश्रीचमये वक्ष्यावक्ष्येक-
 मिकपचम् । अनाश्रीचचमामिकपचम् कृतकचमिकपचम् । प्रेतवाद्यादिकपचम् । अश्री-
 चानाकृतमिकपचम् । अथ श्रुवादिदामचमम् । मादिकादिवाचचमम् । उपिच्छीकर-
 चमम् । अथ कृतमिचामिकपचम् ॥

No. 222. श्रुवाचः कृततत्त्वप्रयोगः . By रघुनन्दनभट्टाचार्यः . Substance,
 country-made paper, 17×8½ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page.
 Extent, 225 slokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1735. Place of
 deposit, Royāl District, Dhāka, Babu Yogindramohana Rāya. Appear-
 ance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो नरेन्द्राय ।

प्रथम्य बह्विद्वान्मन्त्रं श्रुत्वा न्यायवर्तिना ।

श्रुत्वाऽऽत्यन्तमथ वक्ति नीरघुनन्दनः ॥

अवाकिककृतम् । प्रमादमाकिककृतमेऽनुचक्षेवं । तत्र प्रयोगः । प्राप्ते वृत्तं
 रत्नादि ।

End.

रापो एकशब्दायां न श्रवीयानां अन्ततापि नभेवक्षेपेति काहुकी-
 तुषियान् ॥ • ॥

Colophon.

रति नीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितः श्रुवाचः कृततत्त्वप्रयोगः समाप्तः ॥ • ॥

श्राद्धे श्रवाग्नादिरवाप्रभावे ।

विषयः । श्रुत्वा न्यायवर्तिना । अवाचनप्रयोगः । इत्यवाचनप्रयोगः ।

तर्पणप्रयोगादिः । वैश्वदेवादिबह्विजममिकपचम् । भीजनविधिः । रात्रिकृत्यादिकपचम् ।

No. 223. शुद्धिसुक्तावली . By महामहोपाध्यायः श्रीमः . Substance, country-made paper, 15 × 3 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent, 400 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amara-pura, District Medinipura, Post Office, Rādhānagara; Paṇḍita Guru-prasanna Vidyāratna. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो विघ्नेश्वराय ।

संसारवासनावन्मृदुल्लासिहुरो हरिः ।
 योगिचित्तसरःकेहिराजसंसोऽवताज्जगत् ।
 ईदृशानां हि संशेषाग्निर्जुषामामियं मया ।
 चतुर्धामपि वर्षाणां शुद्धिसुक्तावली कृता ।
 न्युपनिं कुरुतां कण्ठे मन्त्रानामर्पिता सती ।
 मनोहरा च मन्त्रादिवचनादपि भूषिता ॥
 प्रथमं सामान्येन वर्षचतुष्टयेऽपि श्रीचविधायकं पारिजातकं वचनमाह ।
 शुभेद् विप्रो दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः ।
 वैश्वः पञ्चदशाहेन शुभो मासेन शुभ्यति ।
 सामान्येनाभिषाय विशेषेण जन्मप्रभृति × × × × पर्यन्त-
 मशौचमाह ।
 द्वाज्जातेऽजाते च कृतचूडे च संक्षिते ।
 चग्न्या वाज्जवाः सर्वे कृतके च तथोच्यते ॥ अक्षार्चः ।
 द्वाज्जाते वाक्के अजातद्वन्द्वे वा कृतचूडे कृतोपनयने च संक्षिते सर्वे
 उपिच्छवाज्जवाः सप्तानोदकाश्चाग्न्या अशौचिनी भवन्ति कृतके प्रसवे तथा
 चग्न्याः सर्वे इत्यर्थः । इत्यादि ।

End.

उपिच्छवान् अशौचिनामग्नभोजनी न होषय्य भिन्नकुलजानां तदग्नभोजने
 अशौचमेव अशौचे सति पार्श्वेऽवादादौ पतिते सति अशौचान्ते तच्छ-
 कर्तव्यता नास्ति एकोद्विहं यदि अशौचे पतितं तदा अशौचान्तरि-
 कर्तव्यमित्याह ।
 हेवे धिनुषां वावे तु अशौचं जायते यदि ।
 अशौचे तु कर्तव्ये वै तेषां वाचं विधीयते ।
 शुचीभूतेन हातव्यं वा तिथिः प्रतिपद्यते ।
 वा तिथिरस्य कर्तव्या नमन्या वै कदाचन ॥

विष्णुवां पावे हेने देवकासे वल्लभोचं पतितं मदा नम्राचं वल्लोचे वलीदे
कर्णचं । नम्राचं केन देवमिताकाङ्क्षावापाच भुवीपूजेनेति । देव
मिविचका देव पावेन × × × × भवतीत्यर्थः समयेति पतितमेव
कन्येकादृशां निविधिवानमस्मिन्नेव विधीति ।

Colophon.

इति काश्चिन्निबोधकृताम्बी + + मनीषाभाष नीमकुमीमलता भुवि-
सुत्तावली समाप्ता ।

एवौ दुःखं दुःखं होमे भीमे वस्तुर्गुणे वमम् ।

नामं वनि गुरोर्वरि द्यमे द्यमचयो भवेत् ॥

अनेवरे सर्वदोषो मर्यादां चौरकर्मणि ।

भुविस्तुत्तावलीं वारां वल्लिककुमुवनेवर ।

विषयः । सर्ववर्णानामन्योचनव्या । जननामोचनिकपचम् । वल्लभोचनिकपचम् ।
वलीचकाङ्क्षानिकपचम् । वल्लभोचे काव्यां विविधिवेचनकमेति ।

No. 224. ग्रामासपथ्याविधिः. By काशीनाथ मङ्गाचार्यः. Substance,
country-made paper, 12×5 inches. Folia, 248. Lines, 9 on a page. Ex-
tent, 6,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
Boḍiyāgrāma, Post Óffice Pākuḍiyā, District Rājāsāhi, Paṇḍita Čaṣi-
bhūṣana Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो नयेभ्युच ।

वाङ्मात्रं नमनं विषय पदयोर्धवाङ्मात्रोदे गुरो-

विषयवाचरवाङ्मात्रो विषयवरे जीवाचरे वाङ्मात्रे ।

जाला नम्रचयं विषयं वल्लभा वल्लोहितः नीपुनः

काशीनाथचरामरः प्रतनुदे जालासपथ्याविधिम् । इत्यादि ।

End.

विष्णोर्नामकवचायां विराट्मेव चत् वल्लभम् ।

नत् वल्लं वल्लभे नमः काशीनि वल्लभुचरम् ॥ निवररचले ।

नवाधि वे विषयः कः काशी कात्यायनीचरी ।

काशी काशीनि काशीनि करपुर्नेचं वल्लभम् ।

जालेऽङ्गवचनिके रचयुदे वल्ले दिने भाङ्गरे

जाले जावि विवेनरे चरमिचो काचं वलां तुदये ।

कामोद्याधिकृतमन्त्रमन्त्रविदुषामाद्योच विर्यं मतं
आमाचार्यविचित्रकृतं सुकृतवान् सन्ध्यायैसम्पादकम् ।

Colophon. इति विमलानन्दविद्याविद्योविनयीकामोद्याचभट्टाचार्यविरचिते विद्याना
साराङ्गके आमासपञ्चाविधौ विद्यामाहात्म्यप्रकरणं नाम सप्तमो विभागः
समाप्तः । ० । ॐ शुभमस्तु ।

विषयः । १ ने विभागे प्रातःकृत्यादिविवरणम् । २ ने विभागे अन्तर्यजनादिकथनम् ।
३ ने विभागे षष्ठिर्नादिविवरणम् । ४ ने विभागे महावीठपूजादिकथनम् । ५ ने विभागे
कुशाचारादिविवरणम् । ६ ने विभागे नैमित्तिकार्चनकाव्यसाधनादिकथनम् । ७ ने विभागे
विद्यामाहात्म्यादिकथनमेति ।

No. 225. आत्मकाव्यनिरूपणम् . By मधुसूदनवाचस्पतिः . Substance,
country-made paper, 13×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page.
Extent, 140 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
District Bardhamāna, Dhātrigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhāṭṭācāryya.
Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।

नमो नृपपदद्वयं तथा देवीं सरस्वतीम् ।
पार्श्वेपादित्तिपाकाद्यं वसिष्ठोन्मथुस्वरुचः ।
विद्यामाहात्म्यं नामं जीवे राजनि प्रकृते ॥ इत्यादि ।

End. तस्मिन् वर्षे न बाह्यान्तरं कर्तव्यं । तेनैव च सपिण्डं तेनैवाभ्युदयिष्यते
इति वचनात् ।

Colophon. इति उन्मथुस्वरुचवाचस्पति-भट्टाचार्यविरचितं आत्मकाव्यनिरूपणं समाप्तम् ।
ॐ नमो नमः ।

विषयः । पार्श्वेपाकादिकथनम् ।

No. 226. आत्मतत्त्वविवृतिः . By काशीरामवाचस्पतिः . Substance, couu-
try-made paper, 17×3½ inches. Folia, 39. Lines, 8 on a page. Extent,
1,150 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amara-
pura, District Medinipura, Post Office Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna
Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ও ননী নীপাচাৰ ।

ননা নুৰোচৰপদাৰ্থাণি বুদ্ধা

কীকানকানচৰবচ মিথ্যে ।

কীকামিৰামদুজনী ক্ৰতিনা বিলাচ

দুবাধনজবিহতি বিতৰোতি যনাৎ ।

কুনিজাকান্মুখী কীকাক্তবৈতু জমদ্ভুবৎ ।

বিহিতং পিতৃ কীকিতু নমামি রতুনন্দনম্ ।

কৰ্মণ্যবশম্ভবমাগ্নিপ্রতিবন্দকবিদ্বসস্বামশি সতঃ সন্ধ্যাবিত্তাহমবিদ্ব-

নাশাৰ্ঘ্যে' সম্বন্ধাৰ: পরমেশ্বরপ্রদানকৃপমস্তং কৃতবান্ তথ শিষ্যশিষ্যাৰ্ঘ-

নাধৌ নিবব্রাণি প্রব্রজেতি । সবিদ্যানন্দং কৰ্মণ্যাবশমাচাৰ্যবচান্ সত্য-

জ্ঞানদুষ্কৰুণমিত্যৰ্ঘ: সতথ বেদান্তিমতে নৈবাধিকমতে হু সন্নৌ বিদ্যানন্দৌ

জ্ঞানদুগ্ধে যজ্ঞ তং । বেদান্তবিকৃতং বেদান্তশাস্ত্রপ্রকাশিতং সন্নিম্ন ক্ৰম্যন্ত

সবিদ্যানন্দং বিরৌদ্ধতং নমস্তমস্ কথিতম্ । ইত্যাদি ॥

End.

অমৌ যদি কনৌনৌ হু জীবেষ প্রপিতামহ: ।

পিত্বৌ নিষ্টবুযান্ পুণীৰ্ণী ভোজবেন্ প্রপিতামহম্ ।

নিষ্টবুযান্ মিৰ্ধেবৈ । পিতৃশুচ —

মাতামহামাময়েৰ্ণ মাৰ্ণং কুৰ্ম্মাদিহকথ: ।

ইত্যেৰ্ণ জীবত্পিতৃকথাৰে মাৰ্যাপথা: । সন্দোমপরিহিতং —

সপিত্ব: পিতৃকথ্যেণু কথিকারী ন বিদ্যে ।

ন জীবিতমতিমম্ম কিচ্ছিদস্যাদিতি কুণি: ।

সপিত্ব: জীবত্পিতৃকথ: ।

জীবিতমতিদ্বাছা প্রেতাচাৰ্যদ্বৈ দ্বিজ: ।

পিতৃ: পিতৃকথৌ বা দ্ব্যান্ স পিতৃত্যপরা কুণি: ।

Colophon.

(সতঃপদং কথিতম্) ।

বিষয়: । রতুনন্দনমহাচার্যকৃতনবাতনমণ্ডল্য কাব্যজানম্ ।

No. 227. **আত্মপ্রকরনম্**. By **নরোত্তমচন্দ্রা**. Substance, country-made paper, 13 x 2½ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royail-grāma, District Dhākā, Bābu Yogīndramohana Rāya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ शिवस्तुतये नमः ।

आदौ संज्ञां विनिर्णीय ततो रात्रिस्तुतिर्नयम् ।

अथस्तुतिर्नयं पश्चात् करिष्यामि समाप्ततः ॥ इत्यादि ।

End.

तर्पणात् प्राक् वक्त्रनिष्पीडनेन पिष्टलोकात् परालो भवति इत्यादि-
ग्रन्थमोदवभयात् लिखितम् । * ।

Colophon.

इति जरोत्तमदेवशर्मणा विरचिते चूर्णेने आद्यप्रकरणं समाप्तम् ॥ * ॥

विषयः । संज्ञानिबन्धनादिनिरूपणरूपेण आद्यादिवक्त्राकथनम् ।

No. 228. आद्यविवेकशास्त्रा . By रामहृदयचरणपञ्चाननः . Substance, palm-leaf, 18×2 inches. Folia, 28. Lines, 7 on a page. Extent, 1,400 plokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vṛḍḍogrāma, Post Office Raghunāthapura, District Mānabhūma, Paṇḍita Venkṛta Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, old. Prose. Generally Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

कृष्णे नमः सन्निवेशेन हृदयकथापभीक्ष्णरि ।

शास्त्रा आद्यविवेकस्य रामहृदयेन तन्वये ।

प्रेक्षावत्पदार्थज्ञानभिषेयज्ञानं तदर्थमादावभिषेयनिरूपणं प्रतिजानीते ।

विज्ञोक्तेति । यद्यपि सर्वैरादौ महत्त्वं ज्ञियते तथाप्यनेन तत्र कृतं ।

विप्लविरचयितयान् कृतं वा न लिखितं । शिष्यशिष्याद्यंलाङ्घिकनस्य ।

प्रकारान्तरेण ज्ञास्यतीति । इत्यादि ।

End.

य एवं वेत्तीति आद्यविधिज्ञाने आद्यापदेने आद्यकरचानुमतौ च आद्यकथं

भवतीत्यर्थः । मभीरं वक्त्रमुपन्यामयेत्यर्थकं तन्मं कृतिशालं तदेवायं:

दुष्प्रेक्षाः तस्य पारदक्षणा नात्यर्थज्ञानवता । उक्तावयता चर्चयता सता

कृतिशालकृत्यतिमता । आरम्भलोकेऽप्यहोक्तं ग्रन्थनाम स्पष्टयति आद्य-

विवेकेति आद्यविवेकाः संपद्य इत्यर्थः ॥ * ।

Colophon.

इति रामहृदयचरणपञ्चानन-भट्टाचार्यविरचिता आद्यविवेकटीका समाप्ता ।

। * । श्रीकृष्ण प्रसीद ।

विषयः । संक्षेपेण ग्रन्थपाठिकृतस्य आद्यविवेकाक्षपणस्य शास्त्रानम् ।

No. 229. नीलकण्ठभाष्यम् . By रामचन्द्रः . Substance, country-made paper, 7×3 inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent, 60 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. नीलकण्ठभाष्यम् ।

मुनिवद्व्यापकं नीलं विद्यावति चतुर्धनः ।

यथावाच्यं चतुर्धनम् । इत्यदि ।

End. अथ चतुर्धनी नां विद्यावति । इत्यदिवाच्यम् । इत्यादि विद्यावति ॥

Colophon. इति नीलकण्ठभाष्यम् । इति नीलकण्ठभाष्यम् । इति नीलकण्ठभाष्यम् ।
वैदिकशास्त्राचार्य-नीलकण्ठभाष्यं सम्पूर्णम् ।

विषयः । नीलकण्ठभाष्यम् ।

No. 230. सङ्केतसारवर्णनम् . By शिवरामचन्द्रः . Substance, palm-leaf, 15×1½ inches. Folia, 12. Lines, 3 on a page. Extent, 100 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura Vidgā, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः परमेश्वराय ।

श्रीशिवरामचन्द्रः ।

मुद्रपदेन चतुर्धने विद्यावति ।

चतुर्धनम् । श्रीशिवरामचन्द्रः ।

सङ्केतसारवर्णनम् ।

चतुर्धनविद्यावति ।

इत्यदि ।

End. अथ चतुर्धनी नां विद्यावति ।

विषयः । शिवरामचन्द्रः । श्रीशिवरामचन्द्रः । श्रीशिवरामचन्द्रः ।

No. 231. संक्षिप्तसारवाक्या (सुवन्तपादः) (भाषार्थदीपिकाभाष्ये) . By
महेन्द्रपञ्चाननः . Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 17.
Lines, 10 on a page. Extent, 700 glokas. Character, Bengali. Date,
Sx. 1812. Place of deposit, Dakṣiṇākhaṇḍa, District Bardhamāna, Post
Office Ukhaḍā, Śrī Gauragunānanda Thākura. Appearance, fresh.
Prose. Generally correct.

Beginning. लोकाव्ययैतन्मः । ननु यद् इत्यादिष्विदमपि प्रकारट्कारो × × × ×
प्रकारादिष्वर्था न क्षिप्तः किं ... .. प्रकृतिप्रत्यये च
क्षिप्तम् । इत्यादि ।

End. समाप्त एतद्विधानमित्यत्र प्रकृत्या च समाप्तिरिति । ननु प्रकृती
केवच काराग्रपत्या(?) इत्यन्तरं लोकाव्ययं तदिह प्रकृती भवति कथं प्रकृत्यन्त-
र्या च समवेत्यादि ।

Colophon. इति लोपिभाष्यभाष्येनमहेन्द्रपञ्चाननविरचितायां संक्षिप्तसारटीकाभाषा-
र्थदीपिकायां सुवन्तपादटीका भाषार्थदीपिका समाप्ता ॥ शकाब्दाः १८१२ ।

विषयः । संक्षिप्तसारवाक्यस्य सुवन्तपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 232. संक्षिप्तसारटीका (सम्प्रपादः) (साराधर्षदीपिकाभाष्ये) : By
मोपाननचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 29.
Lines, 8 on a page. Extent, 750 glokas. Character, Bengali. Date,
? Place of deposit, Dakṣiṇākhaṇḍa, District Bardhamāna, Post
Office Ukhaḍā, Śrī Gauragunānanda Thākura. Appearance, fresh. Prose.
Correct.

Beginning. ॐ लोकाव्ययैतन्मः ।

यः सर्वेषां मतमनुसरन् भाति तत्तत्कथनो
दूरे वाचानमपि च मनसा बोधितकथोऽपि मित्यम् ।
वक्ताद्विचं जनद्विषि च स उच्यतेनन्दद्वि-
विचंजनमिदंमति निरता सर्वेदो नाथयः यः ।
मयोर्वचनं विरिचिजननी वक्ताकथना चरे-
ता सर्वैरपि वन्दितान्निपुणता यत्ते ज्ञेयं ज्ञयम् ।
वाची वाक्यवदेवताविजयनी सर्वैरज्यापि वा
ता वन्दे निजभक्तकथनिका उच्यतेनन्दनिका ।

चाक्य विष्णोसारं विज्ञाय नीरवं मतम् ।

गोपाकमुते हरिहरे साराधोपिकाम् ॥

हन्दारकहृदपरिवन्दितपादारविन्दहृन्मौनसिपुल्लरजमल्लार एव परम-
मङ्गलमिति श्रीशिवप्रभामरुपमङ्गलं प्रत्यक्षदाहरति शिवमित्यादि ।

End. कश्चित्तन्मातृ शेषो नास्ति ।

विषयः । संक्षिप्तसारवाकरवत्स सन्निपादवाङ्मयम् ।

No. 233. संक्षेपज्योतिराकरः . By रामगोविन्दब्रह्मवर्ती . Substance, palm-leaf, 14×2 inches. Folia, 42. Lines, 3 on a page. Extent, 550 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1715. Place of deposit, Vidgṛh, District Dhākā, Vikramapura, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो नवेन्नाथ ।

देवतायाः पदहृन् प्रकृतेः पुत्रपत्न्य च ।

नीतुरोः पादपद्मं नमो श्रीरामलक्ष्मणः ॥

भूदेवो रामगोविन्दः सिद्धनामाग्रपुत्रवे ।

ब्राह्मं वीक्ष्यसितसंक्षेपात् तन्नोति ज्योतिराकरम् ॥

यस्य दिननिर्देशः ।

रविः सोमः कुजश्चैव बुधो जीवः शितः शनिः ।

रवेर्वा नामतो वाराः सप्तैव कश्चिताः क्रमात् ॥ इत्यादि ।

End. वाचां विपक्षकृताच्चात् पुनर्भेदेन वीक्ष्यते ।

केचिदिदं कदाचाज्ञौ वाचा परिसमाप्यते ।

इति वाचाविधिः ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीरामगोविन्दब्रह्मवर्तिसिद्धिरचितः सितसंक्षेपज्योतिराकरः समाप्तः ॥ * ॥

वाचेन्द्राज्ञौ तथा चक्षे ब्राह्मेऽज्ञौ तु निश्चितम् ।

काशीनाथहिमैर्न सतीकैर्न विज्ञाते ॥ * ॥

विषयः । दिनकथनम् । तिथिरूपकम् । वाचयोगादिकथनम् । विधिभङ्गादिकथ-
नम् । रविग्रह्यादिकथनम् । विवाहादिविहितनित्यादिकथनम् । जन्माश्वारभदिनादि-
कथनम् । रविचन्द्रादिकथनम् । पञ्चाङ्गोरिद्धादिकथनम् । नाचपिकद्वयादिकथनम् ।
वाचाविधादिकथनमेति ।

No. 234. सङ्गीतसारसङ्ग्रहः . Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 43. Lines, 8 on a page. Extent, 550 ślokaś. Character, Bāṅgālā. Date, ? Place of deposit, Seyāḍasol, District Bardhamāna, Śrī Candrānanda Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

गीतावाङ्मयस्य जगः ।

जीमोविन्दं प्रथम्यादौ नीतमनुचयेनवे ।

संक्षेपाद्य सङ्क्षेपं सङ्गीतसारसङ्ग्रहम् ॥

अथ सङ्गीतोत्पत्तिमाह ।

पुरा ऋषीं वेदानां सारमाह्वय पद्मभूः ।

रदन्तु पद्मं वेदं सङ्गीताख्यमकल्पयत् ॥ इत्यादि ।

End.

अन्तमो मध्यमः प्रोक्तो मुनेः कतिपयैरिति ।

गुणवृत्तौऽपि दोषौऽस्य अल्पे दोऽपि पक्षभा ॥

अतः परं लिखितम् ।

विषयः । सङ्गीतोत्पत्तिविरूपणम् । सूर्यनादिविरूपणम् । रागादिविरूपणम् । नाचक-
उच्चवादिकचयनम् । भाषादिविरूपणम् । वाद्यादिविरूपणम् । अतः परं लिखितम् ।

No. 235. सत्सङ्गितासारदीपिका . By गोपाबलभट्टः . Substance, foolscap paper, 13×4½ inches. Folia, 72. Lines, 8 on a page. Extent, 2,300 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm.1949. Place of deposit, Lohajanga, District Dhākā, Vikramapura, Bābu Mukunda Lāla Pāla Caudhuri. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

गीतासारमसौ जयति ।

प्रथम्य सविद्वानन्दं जगतां संयमोत्तरम् ।

जीमन्तं परमानन्दमन्याभोदहायकम् ॥

यत्किं स्यद्विज्ञातीनामन्यानां विषेयतः ।

यदतिं तां विवाचादेः सत्सङ्गितासारदीपिकाम् ॥

जीमन्तोपास्यभट्टोऽयं साधूनामाश्रया भवत् ।

भगवत्पदार्थाय भक्तानां वैदिकी तु वा ॥

ज्ञता वाद्यमित्रयेन जीमभट्टेन वा ज्ञता ।

... .. ॥

सङ्करात्मजादीनां मृगच्छभक्तानां पित्रदेवार्चनादिकं चापि देहे लोके
धर्मशास्त्रात्मकमुक्तिपुराणादी च नास्ति तेषामेतत्काले सत्यपि तेषामाजी-
ऽपराधो जायते तत्र प्रथमं चतुर्थदेहः श्रीनारायणोपनिषत् प्रभाषणात् ।
ॐ अथ पुत्रयो वै नारायणोऽस्मान्नयत इत्यादि ।

End.

तदा चतुर्थकारः पित्रप्राप्त्याय दक्षिणां दद्यात् । अथप्राप्त्येवमथ दक्षिणां
दद्यात् । तथा कान्धादिदेवैक्यदेवा जीवन्मर्त्येव च कुर्यात् । अथवा अथ
चाचार्यः । तदा तस्यै दक्षिणां दद्यात् ।

Colophon.

इति श्रीमत्पञ्चमस्तनः समाप्तः । संवत् १८४८ ।
किशोरीछात्रकायक इत्यादिनिवासी ।

विषयः । विजयपुरादीनां विवाहादिविधिसङ्ग्रहप्रयोगादिविरूपणम् ।

No. 236. सत्सुतिसारः . By जानकीरामसाखीभौमः . Substance,
country-made paper, 10×6 inches. Folia, 7. Lines, 14 on a page. Ex-
tent, 125 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
Puṭhiyā, District Rājāsāhi; Paṇḍita Guruprasāda Ćiromaṇi. Appearance,
old. Prose. Correct.

ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

शान्दकम् दिविपदिवन्धं
विवन्धं गोविन्दपदारविन्दम् ।
जीजानीकीराम × साखीभौमः
समपरीत् सत्सुतिसारमेतम् ।

End.

अष्टमभात् सेपो नास्ति ।

विषयः । निवि-जीवन्मर्त्यविवाहादेर्वैयक्यादिविरूपणम् ।

No. 237. सनत्कुमारसंहिता (शिवपुराणोपा) . Substance, country-
made paper, 14×5½ inches. Folia, 101. Lines, 11 on a page. Extent,
3,500 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahā-
rāja's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

जीवन्मर्त्ये नमः । अथ सनत्कुमारसंहिता शिवपुराणे ।
प्रथमे देवकीशर्मा चतुर्थमपराधितम् ।
सर्वार्थं सर्वभूतानामर्थादि विवर्तनीयम् ।

वेदादौ वाः स्वरः प्रोक्त उकारादौ भवेत्स्वरः ।
 अथवे सर्वधृतानि पञ्चभूतैः सदाशिवः ॥
 तस्य चिन्मात्रभावेन ब्रह्मत्वा विहितं जनम् ।
 ननुतत्त्वा अन्वयस्यापि पुरातं शिवभाषितम् ॥
 मैत्रिशास्त्राचमपदे पुच्छे पूर्णं नयोदिते ।
 परास्वरस्य द्वावाहः शीमात् सत्यवतीकृतः ॥
 ब्रह्मर्षिः च च चर्मात्मा कावे शीतविदावरः ।
 मुचसोकस्य चर्मात्मा ब्रह्मचारी नयोनिधिः ॥
 अविच्छेदः परित्तः नृत्यैर्न योऽनदत् पुरा ।
 भारते ब्रतसाधव्यां संदितायां कवीचरः ॥
 शेषां सुखीचविद्यानां कथां कथयतां पराम् ।
 तत्तावन्मात्रं चर्मात्मा ब्रह्मचरकनयः शुभः ॥
 ... ..
 ब्रह्मस्य अपिभिरुच्य ब्रह्मपुत्री मन्त्रासुनिः ॥
 छिन्नाचर्चनविधिष्वेव देवदेवस्य पूजनम् ।
 प्रसादस्य च यत् पुच्छं देवदेवस्य शीमतः ॥
 संवत्सरस्य यत् पुच्छं शिवस्य परमं सुखम् ।
 सावर्तनविधिष्वेव पुनरावर्तिकं तथा ॥
 कुलीनां प्रविभाजकं मन्त्रस्य परमं विधिम् ।
 ... .. यत्रस्य तु मन्त्रात्मनः ॥ इत्यादि ।

End.

विदुषाः सतिर्द (?) वादे पञ्चमानमिदं शुभम् ।
 दुष्ट + + दुष्कर्तृकसि + + + नाशम् ॥
 यव + + शोकं शोकादे वा समाहितः ।
 नवया भक्तिपुत्री वा तस्य प्रीतो भवेत् शिवः ॥
 ॐ ब्रह्मर + + + स्वाहम् ।

Colophon. इति श्रीचमत्कुमारप्रोक्तं शिवपुराणं समाप्तम् ।

विषयः । इति श्रीशिवमहापुराणे चतुर्विंशतिपादव्यां संदितायां चमत्कुमारसंदितायां
 प्रथमोऽध्यायः । द्वितीयोऽध्यायः । त्रयोविंशत्यध्यायः । चतुर्थोऽध्यायः । पञ्चम-
 योऽध्यायः । षष्ठोऽध्यायः । सप्तमोऽध्यायः । अष्टमोऽध्यायः । नवमोऽध्यायः । दशमोऽध्यायः ।

श्यावः । पयोदशोऽश्यावः । त्रिविधोपसर्गादे चतुर्दशोऽश्यावः । छिन्नसूतो नाम । (अश्याव
 संज्ञा नास्ति) पुष्पादिदानमाहात्म्यम् । पुष्पादिदानसर्गादेभ्यः । उपवासविधिर्नाम । अष्टमीविधिः ।
 अष्टमीव्रतम् । दानधर्मः । विद्यमोपदेशः । अन्नमकीर्तनं नाम (?) धूमिकीर्तनं नाम । छिन्ना-
 येनपक्षकं नाम । दुर्वासोपविषत् । नाडीसंवादः । दण्डपादिवरदानं नाम । पञ्चायतन-
 वर्जनं नाम । अविस्तृतमाहात्म्यं नाम । मन्त्रुपाख्यानम् । मन्त्राभिषेको नाम । मन्त्रुपाख्याने
 मन्त्रिविवादः । मौक्तिकस्योपाख्यानम् । विपुलस्योपाख्यानम् । विपुलदासो नाम । मातृस्य-
 माहात्म्यम् । यौगपधिकथनं नाम । इति श्रीसमत्कुमारसंज्ञितं समाप्तम् ।

No. 238. समत्कुमारसंहिता . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 84. Lines, 5 on a page. Extent, 550 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1935. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्रीनरेन्द्राय नमः । अथ श्रीसमत्कुमारसंहितायां पठ्यते छिन्नदे (?) ।
 श्रीसमत्कुमार उवाच ।

भी मल्लम् मल्लतन्त्रम् मल्लज्ज्ञानविशारदम् ।
 मनीऽहं मोक्षमिच्छामि रक्षकं परमाकुतम् । इत्यादि ।

End. युष्माकं चैव संविदिर्भविष्यति न संशयः ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीसमत्कुमारसंहितायां सदाशिवसमकसर्गादे पद्यविंशः पटलः ॥ * ॥
 संवत् १८१५ ।

विषयः । अथ पटलः पद्य वर्तमाने तद्वचना ॥ १ ॥ इति श्रीसमत्कुमारसंहितायां
 श्रीनरकसदाशिवसर्गादे ११ अः पटलः ॥ १ ॥ इति श्रीसं. सं. सदाशिवसमत्कुमारसर्गादे ११ अः
 पटलः ॥ २ ॥ इति श्रीसं. सं. सदाशिवसमकसर्गादे ११ अः पटलः ॥ ३ ॥ इति श्रीसं. सं.
 १४ अः पटलः ॥ ५ ॥ इति श्रीसमत्कुमारसंहितायां सदाशिवसमकसर्गादे पद्यविंशः पटलः ॥

No. 239. सन्धिटीका (संक्षिप्तसारटीका) . By बंशीवदनः . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 16. Lines, 13 on a page. Extent, 1,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājoḍā vid Anḍāl Śrī Muniḥ Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Proso. Generally correct.

Beginning.

ॐ নমো বিজ্ঞেচরায় ।

রাম নমো মুখং দেবা নতাম্বাছোক যতনঃ ।

চঁচিগ্গচারডৌকাধী নবকাথে প্রকাশ্যে ।

পথ্যারে শুকছশিষ্টেকবাক্যনবা বিবেচনে পরিশ্রান্ত । ইত্যাদি ।

End.স্বৰ্ণমণ্ডপদেবেতি অশ্রুতিঃ অম্ববা অম্বেষঃ জাত । দিত্যশ্রুতিৰ্ভেদমবিস-
জাত বিকলোদাহরণমাত্ৰ িং যনে ইত্যাদি । • ।**Colophon.**

শীৰ্ষশ্লোকম্ বিমিত্তমবনং বিদ্বজ্জনশ্লোকম্

কৃতে রাবমতী সতী মতিমতী শীমান্ বশিষ্ঠঃ কবন্ ।

জাকারে শ্রমদৌষদেব রশিতে শীমন্দিমা শ্লোপিতৈ

শ্লোকীকল্পকৃতে স্তু নদ্বিরশিতে পাশ্চাত্যমাদির্জৈতঃ ।

শীরাচাক্ষা । • ।

বিষয়ঃ । চঁচিগ্গচারবাক্যরচক অম্বিষাদক বাস্কায়ন্ ।

No. 240. সমাকৌশলম্ . By রামনারায়ণনিবন্ধাচাৰ্য . Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 143. Lines, 9 on a page. Extent, 4,500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royāil, District Dhākā, Bābu Yogindramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

যা অম্বশ্রুতিবন বাচকবাক্যরূপা

অম্বিমেবী চিত্তুৎবা বিদ্বাতি কৃতা ।

শীরামনারায়ণনিবন্ধাচাৰ্য

নামম্বশ্রুতম্ব শুকাবশিতুন্ ।

কুপুন্ সমাকৌশলমন্তনম্ কুদা

সতা কুদে চ প্রকটীকরোতি ॥

নামাকাম্বিচারবাক্যবহুরীৰ্যৈবদারৈঃ সমন্

অত্কাবামি বিচার্যে পদমিচযৈঃ শ্লোকত্বেমাকৌশলম্ ।

বিজ্ঞানিচক্ৰকৌশলেন অচচা সত্ত্বীনিবিজ্ঞুজিত-

কেনাবচ মবা কচাপিচ বরৌ ভগ্না সত্ত্বীৰ্যে ॥

বাৰ্হিষ্টৌগিক শুকছলকপিবেচাপকপিবেচাপকবে নিবন্ধবাক্যমনিবন্ধ-

भूराक्षभौक्षिमाक्षानिभुजुडनडनडनविनीविनडरीपुत्रविभिरितनभुवादा-
 न्मुज दितीशराक्षननीरनीमदोरननीवरादा-देव-नीकुरावरादाव्यामिभिनेन
 कराक्षकक्षिकाक्षकाक्षराक्षकक्षिनदेवदावानक्षदक्षमानजननीवीमूषा-
 राक्षरेष प्रचक्षभुजदक्षपक्षिमाक्षपेक्षुक्षक्षिनकोदक्षक्षिप्रमानकाक्षप्रकाक्ष-
 नाक्षवसुक्षारितवैरिभिरक्ष श्रौत्योदार्थवैर्येदवादाविषविनवाक्षमेक-
 नुषमरिमसमुपधितसत्कोमिकर्तुरूपूरूपूरिताक्षिद्विद्वन्मक्षमेन विविधविष-
 नुत्रादिविविधानवक्षविद्याविद्यावीविद्यारामारोमरराक्षीव-काक्षकुक्षमिष-
 कातिमक्षवक्षद्वद्वद्वद्वमेमप्रकाक्षनमिष-मिषवक्षद्वद्वद्वविषविद्यामिषनो-
 वप्रवरनक्षेक्षरनीमन्वीक्षरिनाराक्षवराक्षदीक्षरेष यथावत् यामाक्षवरा-
 मवरननुमिषुनीतिहासपुरायादिसकक्षमाक्षयाव्यामिषयवानुषक्षपरीक्ष-
 मिषुषा ... .. वेषा भवतीति जीतिप्रक्षितिकक्षमाक्षया वार-
 दाक्षक्षय यथाप्रकाषोषकोमिषवक्षमेकं विरक्षवेति मक्षदादिनपूषे यथा
 यथाकोक्षुषः सनुजीषवे । इत्यादि

End.

प्रायः प्राचक्षतानमक्षनक्षं कोकोभिषावति ।
 यत्रप्रसादात् वीक्ष्यं जीवितं प्रतिभा सुखम् ।
 मुष्टिः पुष्टिर्वक्षं मेधा सर्वमक्षे प्रतिष्ठितम् ।
 जीवितं कर्मे वक्षुक्षनी क्षननी यक्ष वैदिकम् ।
 यथापयवे यथोक्तं तथायक्षे प्रतिष्ठितम् । * ।

Colophon.

इति श्रीदक्षिणाराक्षवराक्षवक्षुक्षीनयथाकोक्षुषे प्रचक्षुषमपूषः समाप्तः । वीरक्ष
 माक्षेन्दुक्षानक्षनुरक्षै(?)नक्षि मुक्षाराक्षिमे मना मक्षोः वक्षद्वयं क्षिपिरिवम् ।

विषयः । मक्षदादिमिषयवम् । यथादिमिषयवम् । पानकादिमिषयवम् । यक्षि-
 नादिप्रक्षं । मुषमक्षं । कुक्षमादीनां मिषा । काक्षमिषा । हरिमिषा । क्षादीनां
 मिषा । यदाक्षारादिमिषयवम् । उपदेक्षादिमिषयवम् । रक्षादिमिषयवम् । यक्षक्षारमिष-
 यवम् । यक्षोमक्षक्षारादिमिषयवम् । तथा विप्रक्षमक्षक्षारादिमिषयवम् । राक्षिनक्षयादिमिषयवम् ।
 यक्षुषोनादिमिषयवम् । प्रचक्षुषादिमिषयवमेति ।

No. 241. समवाचारतन्मम् . Substance, country-made paper, 18x4
 inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 900 ślokas. Character,
 Bengali. Date, ? Place of deposit, Pāṇḍiyā, District Rājāshi,
 Paṇḍita Kālidāsa Ṭhākura. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ परदेवतायै नमः । नौदेवताय ।
 भगवन् सर्वदेवेभ्यः पितृकण्यः सदाभिव ।
 कथितं सर्वतन्त्रेषु वैपुर्न ज्ञानमुत्तमम् ।
 त्रिवक्त्राक्षरं वसु समवाह्यं परात्मरम् ।
 परं ब्रह्मेति विद्वान् सर्वत्राज्ञेन नोपितम् ।
 अन्तः किञ्चित्ततो नास्ति निश्चितं भवति प्रभी । इत्यादि ।

End.

अखितमात् शेषो नास्ति ।

विषयः । १ मे पदमे नित्यानन्दज्ञानादिकथनम् । १ मे रचयित्वादिप्रकारम् ।
 १ मे परमाधिपतौनादिकथनम् । ३ मे विद्यासाधनादिप्रकारः । ५ मे पूजारचनादिकथ-
 नम् । ६ मे मुद्रादिकथनम् । ७ मे कृष्णयोगसाधनादिप्रकारः । ८ मे बीजादिप्रकारः ।
 ९ मे भावनिर्णयः । अन्तःपरं अखितम् ।

No. 242. सर्वसाधारणप्रमाणतन्त्रम् . Substance, palm-leaf, 10×1½ inches. Folia, 34. Lines, 3 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Āḍāhājār, District Dhākā, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāṛā. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो ब्रह्मेभ्यः । अथ सर्वसाधारणप्रमाणतन्त्रम् ।
 अरवादेरकर्मणे संयोगो यस्तु नाप्रिया ।
 दासादुर्जगतीयं सादु यस्तु वैतामिनी विधिः ।
 प्रविष्टाग्निं सदादेव परिकल्प्य दिवं तथा ।
 प्रविष्टेत् कार्यमात्रं ... .. सर्वेभ्यः न चिरं कथितम् ॥
 राधादेव सन्तुष्टो हवे ... .. अन्तर्गते ।
 पूर्वमेव दिवं प्राज्ञं वाग्वैवीहिनी रविः ॥
 अदिने तु यदा सर्वे मारीचा इत्येव रजः ।
 जगन् न विपनिर्वा यस्तु ... .. सर्वेभ्यः । इत्यादि ।

End.

नोपनिर्वातः वा पूर्वा नोपाये यस्तु अखितम् ।
 अ ग्रन्थम् अखितार्थः सर्वसाधु दिव्यकर्मणः ।
 अज्ञानयो वि यो विप्रः साकदेवपरमम् ।
 तन्त्रं विदुषे दद्यात् आत्मानं नरकं गमेत् ॥ (?)
 अन्ता येन न विज्ञाना अन्ता वेनामुपाये ।

जीमन्नेव भवेच्छुद्धी ज्ञतः च चाभिजायते ।
 ॐ कारोबारबादीनाम् शास्त्रात्मनिर्धार्यमात् ।
 शास्त्रादीनमनायेव श्रुतवाच्याकतां जनेत् ।
 ... ..
 सङ्गच्छी मैत्र कर्त्तव्यो ज्ञानवे च कदाचन ।
 गृहीतोद्भूतं पार्थ वारिपू^०र्षं मुवाप्सितम् ।
 दर्भपथं साधयन् सङ्गुप्यसमन्वितम् ।
 अज्ञातवारामकूपे संकल्पः पूर्णैर्दिग्गुहः ।

Colophon. (समाप्तिरूपं वाक्यं नास्ति ।)

विषयः । पूरोपनयनकाष्ठनिरूपणम् । पित्रदानकावे रत्नसङ्घाताः कर्त्तव्यनिरूपणम् ।
 शास्त्रविज्ञानमात्रकथनम् । उपनिषीकरणात् परं नाधिकानामनकर्त्तव्यकथनम् । निष्ठदानविधिः ।
 सौरवाचनादिकाष्ठनिरूपणम् । पञ्चवाद्यादिविधिः । निधिविधेये कृत्वाद्यादिनिधिवस्तुनिरु-
 पणम् । साधननादिनिरूपणम् । सौरकर्त्तव्यविधिः । भूमादिदाने सङ्गविशेषकथनम् । रवि-
 संज्ञानादिनिरूपणम् । नवाग्रकाष्ठनिरूपणम् । सापिण्डविचारः शेषप्रवरपिण्डमात्रकथ-
 निरूपणम् । पूजाविधानम् । अग्नेर्नामकरणम् । चरकवाक्यविधिः । श्रद्धायां शास्त्रात्मनादि-
 पूजाविशेषकथनम् । सङ्गस्यपापनिर्धनमेति ।

No. 243. सर्वानुक्रमखीरतिः . By बङ्गुदशियः . Substance, country-
 made paper, 10×3 inches. Folia, 102. Lines, 13 on a page. Extent,
 3,340 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1830. Place of deposit,
 Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose.
 Correct.

Beginning. जीमन्नेवाय ज्ञतः । अथ ज्ञानेदावावे शास्त्राद्ये सङ्गप्रतीक प्रकथंक्षा
 अपिदेवतत्त्वांस्तनुमनिष्ठायां यथोपदेशम् । अथैति ज्ञाने प्रकावे वा
 ज्ञानंरवाङ्गादनेह । इत्यादि ।

End. शास्त्राचारककथयत्सङ्गपुर्वाकरकेषु तु । प्रत्यक्षापसमाप्तावपि द्विर्नचनं
 दहं वानुदिता भवति भवतीत्यादि ।

Colophon. इति बङ्गुदशियविरचिता सर्वानुक्रमखीरतिः समाप्ता । श्रुतमस्तु ।
 संवत् १८३० ।

विषयः । ज्ञानेदीपसर्वानुक्रमवाङ्मा ।

No. 244. राष्ट्रवैकाङ्कभाष्यम् . Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 87. Lines, 9 on a page. Extent, 1,957 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1864. Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

वीरवेराव नमः ।

एवं द्वादशभिराध्यायैः प्रकृतिविकृतिभेदेन कतिपयान् व्यासान् संश्लेष्य
तेरेव व्याचरेरितकृतो पिप्रकीर्णान् वेदवाक्यानांवेदमपरेव चमृद्विभक्त्यु-
चिर्चेतुमेवा चतुरध्याय्यारभ्यते । इत्यादि ।

End.

जैमिनेर्विषयककृत्तितन्त्रिण्यं

मग्नमाप श्रुतिनां मम चेत्तः ।

देव चेत्तु पिनाकिपदाजे

देव जगन्निवसो न पुनः स्यात् ।

Colophon.

इति वीरवैरावै भट्टदीपिकायां वीरवैकाङ्कभाष्यकं चतुर्थः पादः । * *
संवत् १८६४ ।

विषयः । भाट्टदीपिकायां वीरवैकाङ्कभाष्यकं राष्ट्रवैकाङ्कभाष्यम् ।

No. 245. सारावली, By नारायणवन्द्योपाध्यायः . Substance, country-made paper, 16 × 3½ inches. Folia, 152. Lines, 6 on a page. Extent, 3,200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Huggli, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

वीरावः सरस्वत् ।

वीरावं जगतालीनं प्रथमं नमः तुभ्ये ।

सारावलीं प्रतनुवे वीरवैरावस्यः सुतोः ।

इतिरादिजारादिजैवोऽयः । कथः ज्ञाने स्यात् रेक् सार् वाक् एक् रेक्
इत्येवे वादेसा इतिः परिभाषणे । क र उ ष ष क छ क र वो क रे वो
च प्रत्ययसारावलीं विदेत् जेनाजित्यनेन क र उ ष ष क र रे वो वी
हेति × × स्वयन्ते । प्रत्ययसारेषु च प्रकीर्णान् वीरवैरावै मृद्वये । इत्यादि ।

End.

कालोत्त । सुनायिका उपदिष्टा

स्वयनोत्त । इतिविका इतिविका

जीनियतबाध : बह्विधा बढावा ।

Colophon. इति श्रीनारायण-वन्द्योपाध्यायकृतौ शारदायज्ञां तद्विजयादः समाप्तः ।

No. 246. সাহিত্যরত্নাকর: Substance, country-made paper, 13×2½ inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 850 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājoḍā grāma vid' Aṇḍāl, Bābu Yatindranātha Nāyēk. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.   ॐ श्रीरामचन्द्राय नमः ।

[illegible]

End.

यय निजकुलसूदकस्य मार्गस्य पुनःपुनरेकस्मिन्ही मासूदित्यभिचयानात्त-
 त्वात्तारद्विपदमारयकारयत्तार्थस्य सूदमाद्वाचीर्यम् । ततोदाहरणान्वेप
 श्रीमद्भक्तोदाहरणानि द्रष्टव्यानि ।
 एवं दृष्टव्यानि मार्गनामित्योदाहृतं मया ।
 माधुर्यौजःप्रसादात् श्रीमन्वेन समन्वितम् ।
 मुखाद्यन्तार एवैते मम दृष्टान्तरेषितम् ।
 यय इवेति वात्यर्थं मनस्ये रोषते मनस्य् । ॥ ॥

Colophon. इति श्रीमत्सुब्रह्मयजिष्यस्मृतिसमीपायनसंभाराद्वहीर्यप्रवृत्ताकरप्रधानभाषुना
 यन्त्रेणाधस्तुता सप्तसप्तशतिकावचना यन्त्रेणंज्ञायता विरचिते श्रीरघुना-
 न्दसिंहकनुब्रह्मविधानि साहित्यरत्नाकरनामसप्तशतकारणात् सुब्रह्मयजिष्यं नाम
 यन्त्रेणकरः । यतः परं कश्चिन्नु ।

विषयः । १ ने तरते पञ्चारण्यमर्चनादिः । २ ने तरते पाषाणमण्डपादिभिरुपवत् ।
३ ने तरते लज्जामण्डपादिभिरुपवत् । ४ ने तरते वस्त्रकण्डपादिभिरुपवत् । ५ ने तरते
मुषभिरुपवत् ।

No. 247. सिद्धिलहः (मन्मथारोहः) . By विष्णुनाथसिद्धः . Substance, country-made paper, 17×6 inches. Folia, 13. Lines, 12 on a page. Extent, 325 ślokaḥ. Character, Nāgara. Date, Sm. 1876. Place of deposit, District Medinipura, Candrakopā, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning. बीरामाच नमः । यद्य मुष्टिका छिन्त्यते ।
 सर्वविद्यासाधनं । यद्य सकलजन्मवन्धोद् येकचित्त मन्त्र जपित बीरव
 आरवार देवदार पद्मव वरको जर पानीको बाडिर विभूति हैं। संयुक्त के
 माचे मिश्रक करे तो सर्वजन वन्ध होय । यसरसमको जर पुष्पजपको
 छिने सरपद्मको छोने सरजोकी जर छोने । इत्यादि ।

End   ॐ नमः श्रूं श्रं ह्रीं ठः ठः ष ड् ङाया जया नमो नमो तथा नमो नमः
मन्त्र पढी खेद । नीमित्तमाशो जयति ।

Colophon. इति श्रीपार्वतीपुत्र-मित्रनाथ-विरचिते शिविषय्ये मन्त्रसारे संवत्सन्तो-
मजीवाम सप्तम अधोद्वयः सम्पूर्णः । समाप्तम् । प्रथमस्य मन्त्रस्य द्वावम् ।
संवत् १८७५ ।

विषयः । आकर्षणो-पशोकरणो-मोहकारिणश्चतस्रश्चारिणादिमन्त्राः । तप्तकल्मषाद्य-
कृत्रवादिभिरुपपद्य ।

No. 248. सुभाषितम् . Substance, country-made paper, 7 x 4½ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 150 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Candrakopā, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāśa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. नीमवे रामानुजाय नमः ।
 धेवं वदा परिभवद्भगभीष्टदीर्घं
 तीर्थाचारं त्रिविधिरिद्विभुतं वरच्छब्दम् ।
 श्रद्धार्थिर्षं प्रवतपाकभवात्त्रिपोतं
 वन्दे मन्त्रापुरव वे वरवारविन्दम् ॥
 वतो वतो विषर्गो विस्तुषेन ततस्ततः ।
 एकवर्षो वर्षा चेत्यष्टोक्तोदभवापचः ॥
 अथापनं वस्तुवस्तुः पितृवस्तुव तपेच्छब्दम् ।
 द्विचोमं वस्ति × × × पूजनम् । इत्यादि ।

End. तान्मूर्धं कटुतिक्तनिहतपुं चारं कथावाचितम्
 वस्तुवस्तुं कथनात्मनं क्षमिष्यं दुर्मेति × मात्रम् ।
 × × × × × कानाद्रिचन्द्रीपनं
 तान्मूर्धं वचोदय नुवा कर्मेति वे दुर्मेति ॥ (?)

× × × × ×

त्वक्का कटुत्वज्जडरेचितराम्यकलीम्
 वस्तिष्ठ वस्तिष्ठवस्तु वस्तुवस्तुम् ।
 मावाचनं इतिवैचित्तमन्त्रवाचम्
 वन्दे मन्त्रापुरव वे वरवारविन्दम् ॥

Colophon. इति श्रीकृष्णवित्तम् वस्तुवस्तुम् । नीमवे रामानुजाय नमः । रामः ।

विद्वत्तः । नानाविधवस्तुवस्तुवस्तुम् ।

No. 249. सुभाषितसारसङ्ग्रहः. Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 15 on a page. Extent, 576 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. नीमवेशाय नमः ।
 अथ सुभाषितसारसङ्ग्रहः । तवादी नमश्च ।
 अस्तुत्कर्षांमिहोदूतविन्दूरावतिताम्बरः ।
 अस्तुत्कर्षांमिहोदूतविन्दूरावतिताम्बरः ॥
 वानाङ्गीकृतवामाङ्गः कृष्णङ्गीकृतकृष्णविः ।

आविरह्य पुरोवाह्य भूतिभूत्यन्तरात्परम् । इत्यादि ।

End. दधनद्वारनामैष कथं प्राप्य ततः परम् ।
द्वाविंशतमसंयुक्तः परमात्मनि लीयते ।

Colophon. इति सुभाषितसारसंभवः समाप्तः ।

विषयः । प्रवक्षीयमानलोकानां सारसंभवः ।

No. 250. सुल्लप्रतीकम् . Substance, country-made paper, 11 x 4 inches. Folia, 56. Lines, 15 on a page. Extent, 1,640 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. बीमसेनाय नमः ।
अग्निमीदृ इति नववर्षस्य सुल्लस्य वीर्यामिषो नमुच्यन्त्या अपिः ॥ अग्निदेवता
मावपीच्यन्तः ॥ इत्यादि ।

End. कवीवाद्याल्लिङ्गुप् मिहानां निरुवागनुवुप् ।

Colophon. इति अष्टमाहके अष्टमोऽध्यायः । इति इत्यनेन अष्टसप्त ।

विषयः । अग्नेदीप्त आर्वा प्रतीकादितिरूपसप्त ।

No. 251. सूर्यपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7 x 4 inches. Folia, 156. Lines, 5 on a page. Extent, 700 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ बीमसेनाय नमः ।
ॐ बीमेकत्रिंशराशीनं भैरवीपतिवीर्यम् ।
भैरवं चन्द्रसुकुटं नवमन्यन्वेदितम् ।
पद्मनाभरसोपेतं जटासुकुटमखितम् ।
अस्त्रास्त्राजयवत् सूर्यं + + + + ।
+ + + + +
नवाक्षरं प्रवक्ष्यामि चरितानामपञ्चमम् ।
नन्दिवद्राषितं त्रयं दद्याद्भीषाच भैरवी ।

वीरेववाच ।

देवदेव महादेव भगवानामन्यतम् ।

नं शिवा परमेश्वरं विष्णुं प्रजापतिः ॥

+ + + +

यद् भीमं दयाहिमो वहातं पूज्यकथितम् ।

देवदेव सर्वेश + + + + + । इत्यादि ।

End. अदातवमभगाव दानवश्च महाभुविम् ।

मुक्ता तिमुक्तामोपनीतं सर्वपञ्चाङ्गमुत्तमम् ।

सर्वदा सर्वथा मोक्षं मोक्षनीयं क्षणीमिवम् ॥

Colophon. इति श्री ब्रह्मवामदे तन्त्रे देवीरचने परमादीपिकायां श्रीभगवत्पूज्यपञ्चाङ्ग
समाप्तम् ।

विषयः । ब्रह्मवामासुतमोक्ष-देवीरचनः। कर्मतत्त्व श्रीसर्वदेवस्य पञ्च-पूजापद्धति-सप्त-
शत-कवच-सपरामासकपञ्चाङ्गम् ।

No. 252. सर्वोपार्जोर्धम् . Substance, country-made paper, 4×2 inches.

Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 35 slokas. Character, Nāgara.

Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār.

Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमदेश्वर नमः । ॐ ।

सर्वोपार्जोर्धे वाक्काशमः । नमो नमिः । नमो नमः । आदित्यो-

देवता चंपासप्रिभारायचपुतं वीजम् । इत्यादि ।

End. पिकायं जग्रा अमुकतकं प्राप्तेति चक्ष आदित्यो जयति । च महाभक्तुं

तरति च महाभक्तुं तरति च सर्व वेद इत्युपनिषत् ।

Colophon. श्री सर्वोपार्जोर्धे समाप्तम् ।

विषयः । श्रीसर्वोपार्जोर्धे समाप्तम् ।

No. 253. श्रीरघुपुत्रम् . Substance, country-made paper, 5×3 inches.

Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent, 88 slokas. Character, Nāgara.

Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār.

Appearance, tolerable. Prose. Correct.

- Beginning.** श्री नरेन्द्राय नमः ।
 उदुत्यमिति पयोदमर्षेण सज्जन कथा प्रकृत्य क्षयिः सुखोदेवता
 नवाद्या नापयोऽन्यान्ततोऽमुदुमः । इत्यादि ।
- End.** सुखोदेव सायुषं करुपतां उद्योक्तानमुदे । नमः श्रीनकाय । नमः
 श्रीनकाय । श्रीरः समानः ।
- विषयः ।** भगवत्सुख्यनारायणसुतिविषयकं सज्जम् ।

No. 254. सुवास्तकहरी . By विष्णुनाथचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 12×6 inches. Folia, 37. Lines, 12 on a page. Extent, 1,300 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Seyāḍasol. Śrī Candrānanda Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

- Beginning.** श्रीराधाकृष्णाय नमः ।
 संसारदायानलदीपक-
 बाधाय कारुण्यनाशनम् ।
 प्राप्तक कल्याणमुद्यार्थवत्
 वन्दे गुरोः श्रीचरणारविन्दम् ॥
 मन्त्रप्रभोः कीर्तन-स्तव नीत-
 बादिप्रभासकनसो रसेन ।
 रोमाञ्च-कल्याणुतरङ्ग-भाजी
 वन्दे गुरोः श्रीचरणारविन्दम् । इत्यादि ।
- End.** मन्दस्त्रो हृद्य जीविन्द इह मयि दिह मयि ।
 निजकृपया मां जीवय मन्दस्त्रितुषया ।
 दीप्तवसम मम कल्य ममो
 नवनौजमस्त्रिजकनवीयतमो ।
 वल्लभनरावतंस विभी
 वल्लभ माधुरीकृत भोः । * ।

Colophon. समानेयं सुवास्तकहरी ।

विषयः । सुवदेवाहवादिः । सुवचरवसरवाहकम् । मरीतनप्रभोरहकम् । लीकनाथ
 प्रभोरहकम् । मरीनन्दनविजवाहकम् । करुपविद्यावास्तम् । मदननोपाहदेवाहकम् ।

कनुरामञ्जो । रात्रिकाध्यामावतम् । उपविनामविनि कवचम् । वल्लभकवचमुक्तकवचम् ।
 सुरतकवावतकवचम् । कवचवादिषेति ।

No. 255. বেহমাণিকা . Substance, English paper, 16×4 inches. Folia, 30. Lines, 8 on a page. Extent, 750 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhākā Paṭnaśtali, Bābu Yādavananda Gupta. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.   ཨྱེ་གཤམི་རྒྱལ་པོ།

बस अरुण केनाह ।

अनुष्ण्या चरित्रे द्वे सुष्वा सुखकरेभुवम् ।

मङ्गलं मधुलं राखा चन्दनं व्रतपुष्पकम् । इत्यादि ।

End.   वप्रिष कुरवे दीप्तिं लोषां कम्पदिमेवयम् । भद्रोत्कटाशं हृतम् ॥

Colophon. इति वेदसाहित्यायां बाह्यरोमाधिकारः ।

समाप्तेयमायुर्नैदंमृचीता खेदमादिकामाजी पुष्टिका । * ।

विषयः । नानाविधं वृत्तलैलादिकरचप्रकारादिकथनम् ॥

No. 256. **স্বত্বিকল্পনাম্** রাধাবল্লভ কবিবাণীশ: . Substance, country-made paper, 14x3 inches. Folia, 56. Lines, 6 on a page. Extent, 1,000 *śloka*s. Character, Bengali. Date, Sk. 1712. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā grāma Dakṣiṇakhaṇḍa, Śrī Gauragopānanda Thākura. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.   ॐ नमोः ।

सुतिवल्गुमाख्यानं वन्दं प्राकृतभाषया

इत्येव कविवर्गीनां साधारणभयंश्रवः ।

ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଗୁଡ଼ି ତତ୍କାଳୀନୀ ଶୁକ୍ରାଦି କର୍ମାଧିକାରୀ ହେ । ଏତଦେବ ଶ୍ରୀକ୍ଷେ
ଗୁଡ଼ି ନିର୍ମଳ କରିଦେହି ।

End.   অপর অসমান জাতির তর্পণ না করিবেক। কিন্তু ভীষ্মের তর্পণ করিবেক। *।

Cologophon. इति श्रीबृहन्नारदस्मृत्यनुसूय-शिविवादीन-वीराभाषकभट्टर्षादिभिरेव स्तुतिकल्पे
पाठ्यव्यापरी समाप्ता । * ॥

हादमाजीन्दुमकाये मिते भागी मते शुषी ।

बीमद्विजो उमाकान्तमयी प्राक्षिप्यदासज्जरी ॥

विषयः । प्रथमा शुद्धिमञ्जरी । तत्र शुद्ध्यादिवचना । द्वितीया प्राक्क्षिप्यमञ्जरी । तत्र प्राक्क्षिप्यादिवचना । तृतीया तिथिमञ्जरी । तत्र तिथ्यादिवचना । चतुर्थी वादमञ्जरी । तत्र वादवचनादिवसति ।

No. 257. स्मृतिसंक्षेपः . By नरोत्तमदेवग्रन्थी . Substance, country-made paper, 12×2½ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent, 140 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Royāil grāma, Bābu Yogīndramohana Rāya. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः परदेवतायै ।

अज्ञाननिमिरब्धं च संसाराच्चवतारकम् ।

सुक्तिप्रदं पदं यच्च नमो संश्लेषे नमः ॥

पूर्वकेन सुनोभेन नरोत्तमद्विजेन वै ।

कथ्यते स्मृतिसंक्षेपो गृह्यन्तु द्विजसत्तमाः ॥ अक्षरश्रीचक्षेपो । इत्यादि ।

End. कुलटा-पद्यातिरिक्तदुष्कृतकर्कशोऽपि अवाचिताहृतं पाद्यं ॥ * ॥

Colophon. इति स्मृतिसंक्षेपेऽक्षरश्रीचक्षेपो समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । संक्षेपेऽक्षरश्रीचक्षेपोऽदिकथनं ।

No. 258. स्मृतिसंक्षेपसारः . By रमाकान्तचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent, 375 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Āqāihājār, Paṇḍita Caudrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो नरोत्तमाय ।

प्रकाश काशीचरवारविन्दम्

ज्ञानाच्च तमस्य कुतःपिद्येयम् ।

वक्ष्यामि पुनश्च सुनोभयेतुम्

संक्षेपसारं अथु वाचनोध्यम् ॥

अथोदात्तस्मृतिसंक्षेपसारो निरूप्यते । अथोदात्तचक्षुषं यथा ।

भाष्योक्तत्वात्कथञ्च विचारः । तद्वचनञ्च उक्तमीवकारं वरुणं कथेवमिति
ज्ञानरूपम् । तस्य समवायविषयतायां सम्बन्धायां वरकम्बुयोः स्याद्
वरकम्बुयोर्विचार इति प्रतीतिरप्यस्ये । तस्य लोकारूपज्ञानविशेषस्य
समवायविषयतयोर्भेदाद्वरकम्बुयोर्विचारकर्तृत्वकर्मणे । अतएव कम्बापुत्र-
विचारोक्तिरिति संन्यसे । इत्यादि ।

End.

मातृवन्मुद्रप्रियातन्वयका । एकतो मातृ-मातामहो-तत्पितृ पितामह-प्रपिता-
महाः । अन्यतोऽपुत्रा मातामहोभिनयो तदा तत्पुत्रयोर्मतामहस्य
तन्मातामह-प्रमातामह इत्यप्रमातामहानां प्रत्येकं सन्ततिः पञ्चमौपर्यन्ता
वन्मुद्रव्यादिकाः पञ्च वाचकना पित्रोषान्तरिता मोहाद्याः ।

... ..

यदा तु पितामहोभानापि नास्ति तदा तयोर्भोर्मतामहस्य वन्मुद्रपितामह-
प्रपितामहानां प्रत्येकं सन्ततिः × × पर्यन्ता वन्मुद्रभिन्नादयः पञ्च वा
पित्रोषान्तरिता मोहाद्याः ।

Colophon.

इति मधुकरद्वन्द्वभाष्यार्थात्मक नीरसाकाशपद्मवर्ति-निरूपिते क्षुतिचञ्चेप-
शारे सन्त्यः पञ्चविध इत्यादि वन्मुद्रप्रियातान्तविशेषनं समाप्तम् ।

विषयः । उदाहरणम् । तत्र कम्बादायाधिकारिजन्मकथनम् । कम्बाविचारकात्मिक-
पद्यम् । गोपनिकपद्यम् । कम्बोत्सर्गवाक्ये प्रवरापुत्रोक्तस्य कर्मफलकथनम् । वसुधैर्विनां सामनेय-
कम्बादागोत्सर्गपूर्वकमग्निस्त्रापनादिविवेचनम् । उपनिष-समागोदक-समीपं समानप्रवर-वाग्वभेदात्
पुत्रविधसम्बन्धनिकपद्यम् ।

No. 259. स्तम्भविचारः . Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches.
Folia, 13. Lines, 10 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali.
Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Post Office Khad̐āra-
grāma Kurāṇa, Paṇḍita Ambikācarāṇa Vidyāsāgara. Appearance, new.
Prose. Correct.

Beginning.

नीचरिः पातु ।

कर्म तावत् कलमुत्पन्नं विमर्तं तपस्कं मनस्कं रीचस्कं प्रसूकमित्यादि-
प्रतीतिविधं वदार्थान्तरम् । तत्र इतिविधानकविशेषेण सुवर्णादिमिर्तं कर्त्त-
कलमिति प्रत्ययान् निरूपकमाह्वयविशेषताविशेषेण च कावितिदम् । अत्रास्य
पुत्रवत् कलमिति प्रत्ययान् । नचैवमस्मिन् एतद्वत्प्रकाशितमेतद्वत्प्रवति-
मिति कर्म कान् निरूपकतासम्बन्धस्य इत्यविधानकमात् । निरूपकता

सम्बन्धस्यापि प्रकृतिवृत्तिनिर्वाणकताभ्युपगमे कश्चिद् पुत्रये एतद्व्यवस्थामि-
जयिति प्रतीवेर्द्व्यारम्भादिति बाधः । इत्यादि ।

End.

केचित्तु जलप्रक्षेपप्रतिपत्तिरूपपिच्छपिच्छयत्रयम् सन्नेवेन बाधं शीमरूपमेव
कस्मिं करवशीमस्याज्ञीत्यर्थादित्य तद्वत्त्वादित्याह । तद्वत्त्वं कश्चीत्यनेनैव
वाक्यमस्य सकलतान्त्रिकविशेषासति बाधके त्यागान्वेषित्वादिति दिष्टम् ।

Colophon.

इति त्यागस्य रूपनिरूपणम् । सप्तमिचारः समाप्तः ।

केरल-सूर-कनकापति-ब्रह्मरोमा-वाची-रत्नाभववरप्रदकाशिकाभाष्यम् ।

पादाङ्गुलानि सुरदानववेदिताणि कुर्वन्तु मं प्रथमतो मम ईश्वरभाजः ।

वाक्यमिति जलप्रक्षेपसमय कथापि च सप्तविंशतीयसी भविता ।

तद्विनि तद्वत्प्रमपातनपातकर्मकं चिरञ्चापि ।

सुरेश्वर रत्नसमये मा एव सुरश्रीमश्री मधुराम् ।

जीरसमेवे रसतनुतां कस्यतनुतां कस्यतनुति ।

विषयः । सप्तमि विचारः । पुत्रसप्तमकथनम् । इत्यर्थः पारम्परिकसप्तमकथनम् । विषया-
दीनाञ्च सप्तमकथनं त्यागस्य रूपकीर्तनम् ।

No. 260. सधर्मभाष्यतन्त्रिणः By श्रीमत्कसुधोः . Substance, country-
made paper. 10×5 inches. Folia, 245. Lines, 10 on a page. Extent,
4,500 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Śr. 1934. Place of deposit,
Hātūā, Koyeladeva Mṇṭha. Appearance, new. Prose and verse. Corroct.

Beginning. श्रीमन्निष्ठाकारं नमः ।

श्रीमन्निष्ठाकारं नमस्कृत्य सन्मदायानुसारतः ।

सप्तमोऽष्टतन्त्रिण्युर्वै शिवये शास्त्रमागतः ।

ब्रह्मानुमानोपमानप्रत्यक्षैति स्यात्पञ्चाङ्गानि षट् प्रमाणाणि । तत्पञ्चाप्यनुप-
मानवोरनुमाने ऐतिह्यवाक्यस्य चान्नवचनमाह्वयेऽन्तर्भावः । प्रत्यक्षानुमानयोः
कश्चिद्विचारदर्शनेन सतन्त्रप्रमाचलाभावाच्चब्रह्मानुसारिण्येन प्रमात्रेऽपि
सुखं प्रमात्रं ब्रह्मः । सतत्यव भाष्यकारेण वेदान्तकौस्तुभे वेदिकप्रमात्रकं प्रत्येति
सुखं व्याधितम् । प्रत्यक्षानुपायवभूतसप्तमोऽन्यथापि वेदान् तद्वत्प्रति-
पादकाच्च शास्त्रान् कर्तव्यः ।

तस्याङ्गान् प्रमात्रं वे काव्याङ्गान्येवमस्मिती ।

ज्ञाना शास्त्रविधावोक्तं कर्म कर्तुमिच्छावैसीति भगवद्वचनात् ।

सुखकाममया वेदा पञ्चरात्रं यत्परं ।
 चम्यच्च यत्परं प्राज्ञं ब्राह्मं नाम्बुद्धं पुनरितिभारद्वाजसंघितोक्तेः ।
 चम्यच्चः सामाज्यार्थं च भारतं पञ्चरात्रं ।
 सुखरामाद्यष्टैव ब्राह्मणित्यभिधीयते । इत्यादि ।
 इति प्रमाद्यनिर्घयः । इति सप्तर्षीयतसिन्धो प्रथमखण्डः ।

End.

एवं धर्मैर्मुखावाप्तु ... चात्मनिवेदिताम् ।
 मयि संजायते भक्तिः कोऽन्योऽर्थोऽप्यवाप्स्यते । इति
 अर्चितो बन्दिता ध्यातः कीर्तितो वा पुनोऽपि वा ।
 विमिश्रैरविमिश्रैश्च सर्वैः प्राप्यो मया मुतः ।
 मामपि मज्जनां तेषां रक्षणे संयोजय ।
 मतिर्भव दयासिन्धो दासोऽस्मि तव केशव ।
 गौराणां रक्षिणीं सत्यां मुपं गुरुपरम्पराय् ।
 तद्वत्प्रियास्त्रासाभाय भूयो भूयो ममाम्यचम् ।

Colophon.

नीमत्यरमवैष्णवाचार्यं नीमङ्गलवत्सलकुमारसक्तनिप्रवर्तक-नीमङ्गलवत्सिन्धो-
 चरचरिणिक-नीमङ्गलप्रीतिमंतीवे सप्तर्षीयतसिन्धो पञ्चविंशखण्डः ।
 तत्र भाद्रपदशुक्ला ९ रविवासरे संवत् १८३४ शुभं भवतु श्रीहरिपुत्रपरच
 कमलेशो नमः ।

विषयः । पञ्चविंशतरात्रात्मकं प्रधानतः नीलकण्ठेन पूजाप्रवर्तकं वैष्णवं ब्राह्मणम् ।
 तत्र प्रथमे ब्रह्मानुमानोपमानप्लव्यचैतिश्रार्यापत्त्याख्यवदप्रमाणेषु ब्रह्मात्मकं ब्राह्मणं मुख्यं प्रमाद्य-
 निति कथनम् । द्वितीये वेदनिदिध्यासनोपासनसप्तशतानुबन्धानाम् सर्वभूतनिवृत्तिर्भगवती-
 त्वस्य प्रमाद्यकथनं गुरुभक्तिनिर्घयश्च । तृतीये श्रीचाया साक्षात्कीर्तनं । शिवायाः परीचायाश्च
 काव्यकथनं । अष्टाचरादिमन्त्रकथनं । अष्टावक्रादिद्वादशशान्तिषु ब्रह्मब्रह्माद्यवयवकृतिकथनपर-
 चविधिः । चतुर्थे वदसाधननिरूपणं । वैराग्यस्य लक्षणकथनं प्रकारकथनञ्च । उपाध्यायशिश-
 योदपाञ्चानन्यस्यैव भक्तिमाहात्म्यकथनञ्च । पञ्चमे भद्रवद्भजने अधिकारिनिर्घयः । षष्ठे सप्तमे
 च वाङ्माध्यकारमुच्यतेप्रकारकथनम् । अष्टमे नवमे शुद्धाचारिप्रकारनिरूपणम् । दशदि-
 पूजाविधानञ्च । दशमे वैष्णवस्य कर्तव्यनिरूपणम् । एकादशे वैष्णवस्य लक्षणकथनम् ।
 द्वादशे सदाचारविधेयकथनम् । त्रयोदशे चतुर्दशे च द्वादशादिप्रतिविधिः । द्वादशीना-
 चात्मकीर्तनं । द्वादशादिप्रतिवर्तनां काव्यनिर्घयश्च । पञ्चदशे श्रीकृष्णे च मातङ्गायनिरूपणं ।
 अधिकारिनिरूपणञ्च । सप्तदशान् पञ्चविंशपर्यन्ते वैशाखादि-वैषाख्येन-द्वादशमासेषु गौरा-
 नवती-जन्माष्टमीप्रभतिप्रतिनिरूपणम् । प्रतानां काव्यनिरूपणञ्च । तत्र दशमीदराष्टकम् ।

बनावकाकृतम् । औपजातम् । समद्वितीयाकृतम् । नीलम्प्रबोधनादिपूजनविधिः । की-
राधिकोपाख्यानादिकीर्तनहेति ।

No. 261. **सर्गवादः** . Substance, country-made paper, 17×4 inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 50 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Gāḍuriā, District Barisālā, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
अथ दुःखासंभिन्नादिदुःखं सर्गेनं इत्यादि ।

End. प्रेतमविमुक्तिं प्रति चेतुमन्त्रित्येव स्व कार्यकारणभावो वाच्य इति नमः ॥
इति ।

विषयः । अथ यथो वादार्थाः सन्ति । सर्गवादः प्रतिष्ठावादः सपिच्छीकरववादहेति ।
यद् यत् सर्गेनिरूप्यं । प्रतिष्ठाविध्यादिकथनं । सपिच्छीकरवविध्यादिकथनम् ।

No. 262. **हंसदूतटीका** . By श्रीरामशङ्करवन्द्यः . Substance, country-made paper, 12½×3½ inches. Folia, 28. Lines, 9 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Khānākula, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Brahma Nārāyaṇa Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verso. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगुरुभ्यो नमः ।
श्रीराम-गुरु-नामाङ्कितः श्रीरामशङ्करः ।
तत्रोति हंसदूतस्य टीका श्रीरामशङ्करे ।
तत्र श्रीपरमपरापरिग्रहं महत्तमाचरति । दुःखसमित्यादि । दक्षिणचरि-
तासुपनिषदं दक्षिणं मर्दिनं च तत् चरितात्तं चेति दक्षिणचरितात्तं तस्य पुनिं
श्रीर्भां चरतीति वाक्ये हजोऽनघने इत्यङ् नुबङ्कत् दुःखं पश्यन् विद्याधो
हवः । शूद्रजो हतिपुत्रोः कर्षर्ष-मित्रादयो भानः । इत्यादि ।

End. सुरारामिन्नीकानिबिदुष्यन्नाकपचरितः सुरारावेः नीलम्प्रबोधनादिपूजन-
विधिः श्रीकृतिमयः तस्य चट्वाह्वय प्रकाशकव्येव मरितः पूजितः

सर्वं प्रपन्नः सर्वान् मत्ततः प्रपन्नः सविस्मयमती वन्द्यः । शितकारिषकाय
 श्रीकृष्णाय प्रभोः कामिनः सन्नाःसाम्नां सन्नाःकरणे विविधां प्रमोदकचरीं
 सन्मोदकचरीं उच्यते वर्षेवतु । १४९ ।

Colophon. श्रीरामनुजनाताकृष्णिका श्रीरामचन्द्राय ।
 वन्द्यो वाङ्मातृवाम् संसृताकां रामचन्द्रे ।
 श्रीकृष्णाय श्रीरूपनामा तत्कामिः प्रेमभक्तिदा ।
 सा हृदयनरकाय निरा मया सुवीथिका ॥

विषयः । श्रीरूपश्रीकृष्णतत्कामि संसृताकाभक्तिरसामककायका वाङ्मातृ ।

No. 263. हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रम् . (ब्रह्माख्यपुराणोत्तरखण्डोद्यम्) Sub-
 stance, country-made paper, $3\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page.
 Extent, 200 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1818. Place of
 deposit, District Medinipura, Candrakopā, Mahānta Bharata Rāmānuja
 Dāsa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमद्देवाय नमः । श्रीरामचन्द्राय नमः ।

सर्वस्य जगुः ।

सर्वस्यैवं निर्दिष्टं प्राप्य श्रीरामचन्द्रकान्तः ।

भक्तवत् किं + + रामचन्द्रायै नृपि निन्दतु ॥

श्रीवाङ्मोक्षिदाय ।

मायाभक्त्युद्देशोऽयं ददमपि कपीचरं ।

हनुमन्तं जगत्कामी वाङ्मातृवामेवम् ।

समस्तं समस्तम् साक्षात् प्रविपत्य च ।

कृताङ्गुलिपुटो भूमा हनुमान् राममन्त्रिणः ।

हनुमानुवाच ।

वन्द्योऽसि कृतकृत्योऽसि + + + + ।

श्रीमिनामयनम्यस्य संसारभवनाशनम् । एत्यादि

End.

ब्राह्मे सुमर्ते श्रीरामाय प्रत्यक्षं चः पठेत्तरः ।

देहिदाहृदयिर्षं योऽपि जायते वाचसंस्तवः ॥

काराण्य + + सम्पत्तिदायकं जयतां सर्वान् ।

य इदं पठते नित्यं पाठवेदा समाहितः ।

सर्वाङ्गं कामानवाप्नोति वायुपुत्रप्रसादतः ।

Colophon. इति श्रीमच्छास्त्रपुराणे उत्तरखण्डे श्रीरामचन्द्रोक्तं चतुस्रस्यसप्तमालकोषं सम्पूर्णम् ॥

भाषाशीर्षं पदभट्टं यद्वचरसम्पन्नितम् ।

तत्सर्वं ज्ञेयतां देव प्रसीद परमेश्वर ॥

संवत् १८१८ शकाब्द १६८३ ।

विषयः । देवस्य चतुस्रस्य सप्तसप्तमालकोषम् ।

No. 264. चतुस्रस्युक्तः . Substance, country-made paper, 80×3 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 60 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1697. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solā-purkār. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीमच्छास्त्रं नमः । चतुस्रस्युक्तं लिखितम् ।

यस्य श्री चतुस्रस्युक्तस्य नाम्नाद्यादिश्रीरामचन्द्रोक्तं श्रीरामचन्द्रोक्तं सप्तसप्तमालकोषं लिखितम् ॥ इत्यादि ।

End. विं विं सर्वमन्त्रार्थसिद्धिं कुरु कुरु साक्षात् ।

Colophon. इत्यर्थवेदोक्तं चतुस्रस्युक्तं समाप्तम् ॥ मोक्षादविमुक्तस्य कल्याणपुरे तुष्ठा-
पुरकारोपनामक-विनायकस्यात्मज-पञ्चरत्नेन लिखितम् । १६८३ शके ।

विषयः । श्रीरामचन्द्रोक्तं चतुस्रस्युक्तं मन्त्रादिकथनम् ।

No. 265. हरिमक्तिसुधोदयः . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 95. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 ślokas. Character, Bongali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office Royāil, Raghunāthapura grāma, Bahu Gouramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ।

यत्नं यत्नयत्यनेकतनुभूत् शस्त्रान्यजसं मिथो ।

भिन्नाकारमुद्यमि कैश्चिदपि वा मोक्षं न सिद्धं जनैः । इत्यादि

End. य इदं श्रुत्वाकृत्वा हरिमक्तिसुधोदयं ।

कथयेत् सर्वपापौघान्मुक्तो मोक्षं च भवति ॥

Colophon. इति श्रीभारद्वाजपुराणे हरिमन्त्रिस्तुतौद्वये विंशतितमोऽध्यायः । समाप्त-
चारं हरिमन्त्रिस्तुतौद्वयः ।

विषयः । हरिमन्त्रिनाम्नाम्नं हरिकृष्णायनवादिप्रसङ्गकथनम् ।

No. 286. हेमाद्रिटीका . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 253. Lines, 10 on a page. Extent, 4,554 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1704. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमद्भगवन्मै नमः ।

इडे कृष्णतया चतुर्भुजतया शोभन्त्यसौ मन्दरं
पद्मा श्रीरघुशुभ्रमोषधिभृतं निर्व्याघ्रं निष्पादितैः ।
शान्तोत्तरवर्तैर्भिषक्तमतया शोषितया पाषितैः
देवाभासजरासरसमकरोतस्यै नमो विष्णवे ।
हेमाद्रिना चतुर्वर्गैर्भिन्नामविधिधाविना । इत्यादि

End. कोवेति । भद्रतरुमत्स्यं । मुद्राब्दात् केवलं भद्रतरुवर्चं प्रदीपादि किञ्च
पूर्वोक्तमपि यथा योजयेत् । अथकालमुपसंहरति समाप्त इति ।

Colophon. इति हेमाद्रिटीकायामाष्टुर्विंशत्यध्याये चाराग्रप्रकरणं समाप्तम् ।
न निरूपितम् । मद्राब्दाः १७०४ ॥

विषयः । हेमाद्रिकृतस्य आष्टुर्विंशत्यध्यायस्य-वैषम्यस्य आख्यानं ।

INDEX OF AUTHORS.

नामानि ।	पृष्ठे ।
अनन्तदेवः (आपदेवसुतः)	१३६
अनन्तभट्टः	५१
अनन्तभट्टः (काशीरिकेशवभट्टानुजः)	१०६
आनन्ददासः (अष्टुतानन्दस्य शिष्यः)	११७
उवटः (वष्टपुत्रः)	११७
कमलाकरभट्टः (नारायणभट्टस्य पौत्रः, रामकृष्ण- भट्टस्य पुत्रः)	४५
कणदिवेङ्कटादिनायकः	१६०
कविकर्णपूरः	४६
काशीचरणः	८२
काशिदासचक्रवर्ती	८७
काशीनाथः	११०
काशीनाथभट्टाचार्यः	२०२
काशीरामवाचस्पतिः	७१, २०३
कपारामः	६२
कृष्णचन्द्रकर्णिकारः (गोपीकान्तभट्टाचार्यस्य पुत्रः)	५०
कृष्णदेवस्मार्तवागीशः (महामहोपाध्यायः)	५८, १६६
कृष्णमोहनः	३१
कृष्णानन्दाचलः (कैलासाचलस्य शिष्यः)	३२
केशवकाशीरीभट्टः	१२२, १७२
केशवकर्णपञ्चाननः	५८
क्षेमराजः	१६७
खड्गोरायपण्डितः (काशीराजधर्मैधिकारि- नारायणपण्डितात्मजः, नीलकण्ठस्यानुजः)	१०

नामानि ।

पृष्ठे ।

मदाधरमट्टाचार्यः	...	...	...	...	...	...	६, १६
मर्गाचार्यः	...	...	...	...	...	...	६७
मोपालचक्रवर्ती	...	...	...	...	...	...	६०, ६०७
मोपालभट्टः	...	...	...	...	...	...	६०८
मोविन्दः (नीलकण्ठतनयः)	...	...	...	...	...	...	१७५
मोविन्दपण्डितः	...	...	...	...	...	...	६७
मोविन्दरामसिद्धान्तवागीशः	...	...	...	...	...	...	८६
चन्द्रशेखरशर्मा	...	...	...	...	...	...	६८, १०५, १६८
चैतन्यदासगोस्वामी	...	...	...	...	...	...	७६
जगदीशप्रसादनमट्टाचार्यः	...	...	...	...	...	...	१७२
जगद्गणशर्मा	...	...	...	...	...	...	१८७
जगन्मोक्षरामसावर्भौमः	...	...	...	...	...	...	२१०
ताजकाचार्यः	...	...	...	...	...	...	११२
दयालशर्मा (भूदेवशर्माप्रियः)	...	...	...	...	...	...	७७
दामोदरः	...	...	...	...	...	...	१५७
देवकीवन्दनः	...	...	...	...	...	...	८५
धनञ्जयः	...	...	...	...	...	...	६६, ७६
धर्मसंख्यावान् (वाराणसीवंशोत्पन्नस्य पञ्चनाथस्य सख्यः)	...	...	...	...	...	...	२१८
नरहरिठक्कुरः	...	...	...	...	...	...	१९६
नरहरिशर्मा	...	...	...	...	...	...	१०६
नरोत्तमशर्मा	...	...	...	...	...	...	२०७, २२५
नागादोक्षितः (प्रकाशानन्दस्य प्रियः)	...	...	...	...	...	...	१७८
नारायणः	...	...	...	...	...	...	८५
नारायणमुनिः	...	...	...	...	...	...	१२१
नारायणवन्द्योपाध्यायः	...	...	...	...	...	...	१८५, २१७
नाह्निदत्तः	...	...	...	...	...	...	११५
नित्यनाथसिद्धः	...	...	...	...	...	...	२१८

नामानि ।	पदे ।
नीलकण्ठः	१५६
परमानन्दवेदान्तवाचस्पतिः (महामहोपाध्यायः)	८९
पुरुषोत्तमपण्डितः	११८
प्रकाशानन्दः (ज्ञानानन्दस्य शिष्यः)	१७६
प्रबोधानन्दसरस्वतीगोस्वामी	५३
भगवदानन्दः (मुद्गानन्दस्य शिष्यः)	१८८
भगवदानन्दसरस्वती (स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वती-शिष्यः)	६३
भगवद्गोस्वामी	६४
भरतसेनः (गौराङ्गमस्तिकात्मजः)	२१, ३४, १५२
भवानीश्वरबन्धोपाध्यायः	६७
भीमः (महामहोपाध्यायः)	२०१
भीमसेनाचार्यः	८७
मधुरानाथतर्कवागीशः	८
मधुसूदनवाचस्पतिः	८१, १८१, २०३
महादेवतीर्थस्वामी	१६५
महादेवानन्दसरस्वती (स्वयंप्रकाशानन्द- सरस्वतीशिष्यः)	६२
महेश्वरपञ्चाननः	६०
महेश्वरपञ्चाननः (विद्यावैवात्मजः)	२०७
माधवकविचन्द्रः	१५४
माधवसिद्धान्तः (महामहोपाध्यायः)	१८३
मोहनानन्दाचार्यः	१५४
यामुनाचार्यः	१३
रघुनन्दनमठ्ठाचार्यः	७७, २००
रघुनन्दनवैद्यः	१४६
रघुनाथकवर्त्तौ	८४
रघुवीरबन्धोपाध्यायः	६६

कामानि ।	पाने ।
रघुसमतर्काशिरामनिः	७५
रङ्गनाथः	१८०
रङ्गराजमदुकविः	४४
रङ्गभूषणवैद्यः	२०
रत्नेश्वरवन्द्योपाध्यायः (रमाभाष्यस्य पुत्रः)	५
रमाकान्तचक्रवर्ती (मधुसूदनभट्टाचार्यस्य पुत्रः)	२२५
रामेन्द्रशर्मा (वेदगर्भवंशीय-महामहोपाध्याय- किशोररामः)	६८
राधाभोदणः	७६
राधावल्लभकविवागीशः	२२४
रामकान्तः	१०२, १८५
रामकृष्णतर्कपञ्चाननः	२०५
रामकृष्णतर्कवतंसभट्टाचार्यः	८०
रामकृष्णशर्मा	५
रामगोपाणशर्मा	६५
रामगोविन्दचक्रवर्ती	२०८
रामचन्द्रः (अचिगोचरः)	२०६
रामचन्द्रेन्द्रः	७
रामचरखविद्यावाचस्पतिः	७२
रामनाथविद्यावाचस्पतिः	१५८
रामनाथवर्मनिधः	२१२
रामभद्रन्यायाण्डकारः	१८०
राममाधिकाकविदामः	२८
रामशङ्करचूडामणिः	१४
रामशङ्करवन्द्योपाध्यायः	१२४, २२८
रामानुजाचार्यः	४५
रामेश्वरसेनः	१५८

नामाणि ।

पन्ने ।

चमन्यायवाचस्पतिः	...	...	...	...	...	१०४, १३३
कल्याणमाखिलदेवः	...	...	...	...	...	१६०
वंशीवदनः	...	...	...	...	...	३०, ६५, २१२
वाचस्पतिमित्रः	...	...	...	...	...	६८
वामनमित्रः	...	...	...	...	...	२३
विजयरामाचार्यः	...	...	...	...	...	१५६
विज्ञानमित्रः	...	...	...	...	...	११८
विद्यार्थवः	...	...	...	...	...	५५, ८६
विद्यासागरः	...	...	...	...	...	२३
विष्णेश्वरतर्काचार्यः (महामहोपाध्यायः)	...	...	...	...	...	६
विश्वनाथचक्रवर्ती	...	...	...	...	...	२२३
विश्वामित्रः	...	...	...	...	...	४२
विष्णेश्वरभट्टः (चेदिमठ्ठात्मजः)	...	...	...	...	...	१३६
वेङ्कटनाथवेदान्ताचार्यः	...	...	...	...	...	३, ६६, १५३
शङ्कराचार्यः	...	...	...	...	...	७६, १०७, १७४
शिवरामशर्मा	...	...	...	...	...	२०६
शुकसुधीः (निम्बार्कशिष्यः)	...	...	...	...	...	२२७
शूलपाणिः (महामहोपाध्यायः)	...	...	...	...	...	७२
शौनकाचार्यः	...	...	...	...	...	२२
श्रीकान्तभट्टः	...	...	...	...	...	१७
श्रीकल्याणचक्रवर्ती (गरुडिंहात्मजः)	...	...	...	...	...	१६७
श्रीनाथाचार्यचूडामणिः (महामहोपाध्याय	...	...	...	...	...	...
श्रीकराचार्यस्य पुत्रः)	...	...	...	...	...	७३
श्रीनिवासदासः	...	...	...	...	...	१८४
श्रीरामशर्मा	...	...	...	...	...	११२
मङ्गुवशिष्यः	...	...	...	...	...	२१६
सच्चिदानन्दमहान्तठाकुरः	...	...	...	...	...	६४

नामाभि ।							पने ।
सचिदानन्दयोगी	...	...	...	...	...	...	७८
सदाशिवभट्टः (नारायणभट्टस्य पौत्रः, माखीकभट्टस्य पुत्रः)	...	...	...	...	...	...	४३
सनातनतर्काचार्यः	...	...	...	...	...	...	६७
सिद्धान्तपञ्चाननभट्टाचार्यः	...	...	...	...	...	...	१६०
हरिनारायणशर्मा	...	...	...	...	...	...	१६, ११५
हरिश्चन्द्ररविः	...	...	...	...	...	...	४३
हर्याचार्यः	...	...	...	...	...	...	५६
हेमाद्रिः	...	...	...	...	...	...	२३२
